



# หลักสูตรแกนกลาง การให้คำปรึกษา คลินิกจิตสังคมในระบบศาล





# หลักสูตรแกนกลางการให้คำปรึกษา สำหรับผู้ให้คำปรึกษา คลินิกจิตสังคมในระบบศาล

ISBN 978-974-296-947-9

## ที่ปรึกษา

นายแพทย์ศรุตพันธุ์ จักรพันธุ์ ณ ออยุธยา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ ดร. อภินันท์ อร่ามรัตน์

ผู้อำนวยการสถาบันกัลยาณ์ราชนครินทร์

ผู้อำนวยการศูนย์วิชาการสารเสพติดภาคเหนือ

## ผู้ออกแบบและปรับปรุงหลักสูตร

แพทย์หญิงดวงตา ไกรภัสสรพงษ์

นายแพทย์ณัฐ ไกรภัสสรพงษ์

## ผู้จัดการให้คำปรึกษา

แพทย์หญิงดวงตา ไกรภัสสรพงษ์

นายแพทย์ณัฐ ไกรภัสสรพงษ์

นางสาวพรรณนิภา แสนปัญญา

## คณะทำงาน

แพทย์หญิงวิษุตา จันทรราชกุล

แพทย์หญิงสลักจิต แสงสิน

นายแพทย์วฤทร มงคลนาวรัตน์

นางวิไล ธรรมโกสิทธิ์

นางสาวพรพรรณ นีฤกษ์

นางสาวรสสุคนธ์ ผลคำแปง

นางสาวนากชนก นิ่มจรรยา

นายไพโรจน์ สุขเกิด

นางสาวพรรณนิภา แสนปัญญา

นางสาวกคดี ประดับเพชรรัตน์

นางสาวจิราภรณ์ แยมโกลม

## ผู้สนับสนุน

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

\*\*\*  
สสส



พิมพ์ครั้งที่ 1 : ธันวาคม 2564

จำนวนพิมพ์ : 500 เล่ม

จัดพิมพ์โดย : สถาบันกัลยาณ์ราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต

พิมพ์ที่ : บริษัท คูโอ โปรดักชั่น จำกัด

301/197 ถ.รัชดาภิเษก แขวงวงศ์สว่าง เขตบางซื่อ กรุงเทพฯ 10800

\*\*\*  
สสส



หลักสูตรแกนกลาง  
การให้คำปรึกษา  
คลินิกจิตสังคมในระบบศาล



# คำนำ

การให้คำปรึกษาด้านจิตสังคมในระบบศาล หรือศาลใช้ชื่อหน่วยว่า “คลินิกให้คำปรึกษาด้านจิตสังคม” เป็นการให้คำปรึกษาด้านจิตสังคมแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา โดยมี “เป้าหมายระยะสั้น” เพื่อแก้ไข ปัญหาในระยะวิกฤตให้สามารถจัดการกับภาวะความตึงเครียดด้านอารมณ์จิตใจ แสวงหาทางเลือกที่ดีที่สุด ในการแก้ไขปัญหที่กำลังเผชิญอยู่ ลดการหนีคดีหรือหนีประกันระหว่างดำเนินคดี และมี “เป้าหมายระยะ ยาว” เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษามีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางบวก มีการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้น และไม่ก่อคดี ซ้ำ ถือได้ว่าคลินิกจิตสังคมในระบบศาลเป็นกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่เหมาะสมและทันเวลาที่ผู้ต้องหา หรือจำเลยกำลังเผชิญกับปัญหาหลังจากถูกจับกุมใหม่ๆ สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ดำรงชีวิตในสังคม ต่อไปได้อย่างปกติสุข และเพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงมิให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยหวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก

การพัฒนา “หลักสูตรแกนกลางการให้คำปรึกษา คลินิกจิตสังคมในระบบศาล” เล่มนี้ ถือเป็นหลักสูตร ที่จัดทำขึ้นตามวัตถุประสงค์หนึ่งของ “โครงการพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ ถอดบทเรียน และสนับสนุนการ ขยายผล คลินิกให้คำปรึกษาด้านจิตสังคมในระบบศาล” คือ การพัฒนาศักยภาพผู้ให้คำปรึกษา ผ่านการ สื่อสารสร้างความเข้าใจให้กับสังคมและสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม ซึ่งมีความครอบคลุมทั้งการ สร้างความรู้ ทักษะ และทัศนคติ (KSA: Knowledge-Skill-Attitude) โดยเนื้อหาของหลักสูตร ประกอบด้วย สารสำคัญร่วมกันของหลักการการให้คำปรึกษาทางจิตสังคม คือ ผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษามีการพูดคุยอย่างมีเป้าหมาย การให้คำปรึกษาเป็นการสื่อสารเชิงบวกเน้นสัมพันธ์ทางที่ดีระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและ ผู้รับคำปรึกษา เป็นการสื่อสารสองทางเพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน การให้คำปรึกษาไม่ใช่การแนะนำ แนะนำ สั่งสอน ปล่อยใจ หรือการตัดสินถูกหรือผิด ผู้ให้คำปรึกษาจึงต้องชัดเจนในบทบาทของตนเองและไม่ ทำตนเสมือนเป็นผู้พิพากษาหรือแพทย์ผู้รักษา การให้คำปรึกษาจึงเป็นการช่วยให้ผู้รับคำปรึกษามีแนวทาง แก้ไขปัญหาที่ชัดเจนยิ่งขึ้นด้วยตัวเอง

หลักสูตรนี้เป็นการสรุปรวบยอดความรู้และทักษะการให้คำปรึกษา เพื่อใช้เป็นคู่มือสำหรับการอบรม เตรียมความพร้อม สร้างเสริมความรู้และทักษะให้กับผู้ให้คำปรึกษา มีการสร้างความรู้ความเข้าใจผ่านการทำ กิจกรรมและการทดสอบประเมินผลการเรียนรู้ พร้อมคำอธิบายผ่านการสาธิตประกอบการให้คำปรึกษา โดย สามารถนำกระบวนการดังกล่าวนำไปปรับใช้ในสถานการณ์จริงได้

สสส. หวังเป็นอย่างยิ่งว่า “หลักสูตรแกนกลางการให้คำปรึกษา คลินิกจิตสังคมในระบบศาล” เล่มนี้ จะเป็นองค์ความรู้ที่สำคัญในการพัฒนาศักยภาพให้กับผู้ให้คำปรึกษาด้านจิตสังคมในศาลต่าง ๆ ที่สนใจต่อไป

นายชาติวุฒิ วัจวล

ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนการควบคุมปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ  
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสุขภาพ (สสส.)

# สารบัญ

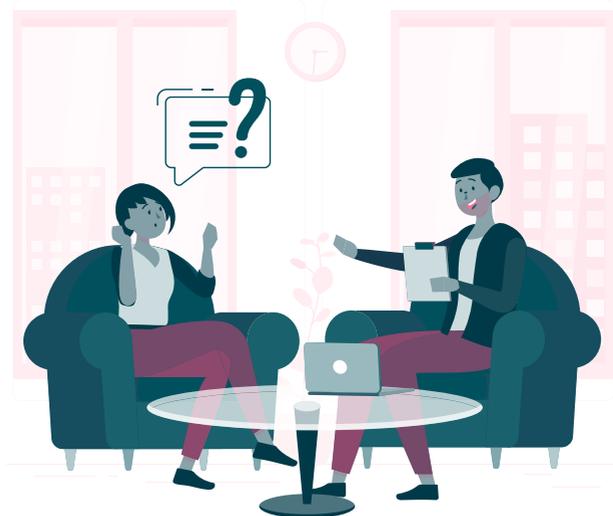
- 1** บทนำ
- 4** หลักสูตรแกนกลางการให้คำปรึกษา (สำหรับศาลทั่วไป)
  - 13 หลักสูตรการให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐาน
  - 81 หลักสูตรการให้คำปรึกษาการจัดการภาวะเสพติด
  - 166 หลักสูตรการให้คำปรึกษาครอบครัว
- 239** หลักสูตรแกนกลางการให้คำปรึกษา (สำหรับศาลเยาวชนและครอบครัว)
  - 240 หลักสูตรการให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐาน
  - 321 หลักสูตรการให้คำปรึกษาการจัดการภาวะเสพติด
  - 371 หลักสูตรการให้คำปรึกษาครอบครัว
- 415** เอกสารอ้างอิง
- 418** ภาคผนวก
  - 419 การให้คำปรึกษาผ่านระบบสื่อสารทางไกล
  - 435 คำแนะนำการจัดอบรมโดยใช้ระบบสื่อสารทางไกล



# บทนำ

คลินิกจิตสังคมมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้คำปรึกษาแก่ผู้กระทำผิดในคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด คดีความรุนแรงในครอบครัว และคดีที่มีโทษไม่ร้ายแรงซึ่งได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว โดยการประกันตัว ผู้ให้คำปรึกษาในคลินิกจิตสังคมจึงมีบทบาทในการช่วยเหลือผู้กระทำผิดให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การดำเนินชีวิต และลดการก่อคดีซ้ำ สำนักงานศาลยุติธรรม กรมสุขภาพจิต กรมการแพทย์ กรมคุมประพฤติ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ศาลอาญาธนบุรี ศาลจังหวัดเชียงใหม่ ศาลจังหวัดนนทบุรี ศาลจังหวัดปทุมธานี ศาลจังหวัดดลิ่งชัน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ และสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจึงได้บันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือ เพื่อการพัฒนาระบบการให้คำปรึกษาด้านจิตสังคมในระบบศาล

**กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข โดยสถาบันกัลยาณ์ราชนครินทร์** จึงได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับผู้ให้คำปรึกษาคลินิกจิตสังคมในระบบศาล ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลาง 3 หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรการให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรการให้คำปรึกษาการจัดการภาวะเสพติด และหลักสูตรการให้คำปรึกษาครอบครัว



## หลักสูตรการให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐาน

หลักสูตรการให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรแรกให้ผู้ให้คำปรึกษาจำเป็นต้องผ่านการฝึกอบรม ก่อนฝึกอบรมในหลักสูตรอื่น เนื้อหาหลักสูตรนี้เน้นการปูพื้นฐานความรู้ความเข้าใจพื้นฐาน ได้แก่ บทบาทและคุณค่าของคลินิกจิตสังคม ทักษะคิดและจริยธรรมของผู้ให้คำปรึกษา กระบวนการให้คำปรึกษา ระบบบริการคลินิกจิตสังคม แผนที่นำทาง (roadmap) ของการให้คำปรึกษา และ case formulation



## หลักสูตรการให้คำปรึกษาการจัดการภาวะเสพติด

ผู้รับคำปรึกษาส่วนใหญ่มาด้วยคดีที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารเสพติด คณะทำงานจึงได้ออกแบบและพัฒนาหลักสูตรการให้คำปรึกษาการจัดการภาวะเสพติด ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลางหลักสูตรที่ 2 ผู้ให้คำปรึกษาจำเป็นต้องผ่านการอบรมหลักสูตรการให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐานมาก่อน และควรมีประสบการณ์จากการฝึกปฏิบัติงานหลังอบรมหลักสูตรการให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐาน เนื้อหาของหลักสูตรการจัดการภาวะเสพติดจะเป็นการต่อยอดความรู้และทักษะของผู้ให้คำปรึกษาให้สามารถสำรวจปัญหา ทำความเข้าใจภาวะเสพติด เชื่อมโยงบาดแผลทางใจกับภาวะเสพติด และมีวิธีจัดการกับภาวะเสพติดได้ดียิ่งขึ้น

## หลักสูตรการให้คำปรึกษาครอบครัว

เมื่อผู้ให้คำปรึกษาได้สำรวจปัญหาของผู้รับคำปรึกษาจะพบว่า ครอบครัวเป็นปัจจัยที่มีผลต่อผู้ให้คำปรึกษาอย่างมาก เนื่องจากครอบครัวเป็นสิ่งแรกสำหรับผู้รับคำปรึกษา มีผลต่อค่านิยม ความเชื่อ ลักษณะนิสัยใจคอ แบบแผนการรับมือกับปัญหา ความเชื่อมั่นในตนเอง ตลอดจนคุณธรรมของผู้รับคำปรึกษา ครอบครัวจะเป็นทั้งปัจจัยที่นำมาก่อน ปัจจัยกระตุ้น และปัจจัยที่ทำให้ปัญหาของผู้รับคำปรึกษายังคงอยู่ ขณะเดียวกัน พลังของครอบครัวก็เป็นปัจจัยปกป้องที่จะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น การให้คำปรึกษาครอบครัวที่ถูกต้องจะช่วยฟื้นฟูความสัมพันธ์ในครอบครัวให้เข้มแข็งขึ้น เป็นพลังส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงในทิศทางบวกสำหรับสมาชิกครอบครัว คณะทำงานจึงได้ออกแบบและพัฒนาหลักสูตรการให้คำปรึกษาครอบครัว ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลางหลักสูตรที่ 3 โดยผู้ให้คำปรึกษาจำเป็นต้องผ่านการอบรมหลักสูตรการให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรการให้คำปรึกษาการจัดการภาวะเสพติดมาก่อน และต้องมีประสบการณ์จากการฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษารายบุคคล เนื้อหาของหลักสูตรการให้คำปรึกษาครอบครัวประกอบด้วยภาพรวมของการให้คำปรึกษาครอบครัว การประเมินครอบครัว กระบวนการและทักษะให้คำปรึกษาครอบครัว โดยเฉพาะการใช้ทักษะการถามวนเป็นวง (circular questioning) เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวกับบาดแผลทางใจ อันนำมาสู่การเยียวยาบาดแผลทางใจด้วยพลังของครอบครัว



## การจัดกระบวนการเรียนรู้

ผู้ออกแบบหลักสูตรได้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบการบรรยาย การอภิปราย การสาธิต และการฝึกปฏิบัติจริง สำหรับผู้ให้คำปรึกษาในศาลอาญา ศาลจังหวัด และศาลแขวง ซึ่งขอเรียกว่าศาลทั่วไป ใช้เวลาฝึกอบรม 2 วัน ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ผู้ให้คำปรึกษาสามารถจัดสรรเวลามาฝึกอบรมได้จริง มีเวลาเพียงพอต่อการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติจริง เนื่องจากการให้คำปรึกษาที่ดีต้องบูรณาการระหว่างความรู้และทักษะอย่างลงตัว การสาธิตจะช่วยให้เข้าใจกระบวนการและทักษะการให้ปรึกษาได้อย่างรวดเร็ว กระบวนการอภิปรายและสร้างเสริมการมีส่วนร่วมในหลักสูตรนี้จะช่วยให้เกิดการระดมความคิด และนำประสบการณ์ชีวิตมาช่วยเติมองค์ความรู้สำหรับการให้คำปรึกษา

อนึ่ง ผู้ออกแบบหลักสูตรเห็นว่าลักษณะผู้รับคำปรึกษาในศาลเยาวชนและครอบครัวมีลักษณะเฉพาะ จึงได้ปรับเนื้อหาและกระบวนการฝึกอบรมบางหัวข้อให้เหมาะสมกับผู้รับคำปรึกษาในศาลเยาวชนและครอบครัว เช่น เพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับจิตสังคมของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด บันทึกข้อตกลงความร่วมมือเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินกระบวนการยุติธรรม ด้านคดีเด็ก เยาวชนและครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุข รวมทั้ง ปรับตัวอย่างการสาธิตการให้คำปรึกษาให้เป็นกรณีศึกษาที่เป็นเยาวชน โดยยังคงสาระสำคัญของหลักสูตรแกนกลางเช่นเดิม



แผนการสอนประกอบด้วยวัตถุประสงค์ กิจกรรม สื่อการเรียนรู้ และการประเมินผล วิทยากร ควรศึกษาและทำความเข้าใจแผนการสอนอย่างละเอียด ควรศึกษาสื่อการเรียนรู้ก่อนนำไปถ่ายทอดจริง ทั้งนี้ ควรให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คณะทำงานได้เขียนวัตถุประสงค์และวิธีการสำหรับกิจกรรมย่อยไว้โดยละเอียดสำหรับเป็นแนวทางให้วิทยากรสามารถนำไปใช้ได้โดยง่าย อย่างไรก็ตาม วิทยากรแต่ละท่านสามารถปรับกระบวนการเรียนรู้ให้เข้ากับแนวทางของตนเอง และลักษณะของผู้เรียน โดยยึดโครงร่างและวัตถุประสงค์ของกิจกรรมตามแผนการสอนนี้ วิทยากรต้องเชื่อมโยงความรู้และทักษะของหลักสูตรแกนกลางแต่ละหลักสูตรเข้าด้วยกัน ดังนั้น จำเป็นต้องศึกษาหลักสูตรทั้ง 3 หลักสูตรโดยละเอียด อย่างไรก็ตาม การฝึกอบรมตามหลักสูตรแกนกลางแต่ละหลักสูตร มีเวลาเพียง 2 วัน แต่ผู้ให้คำปรึกษาจำเป็นต้องฝึกปฏิบัติและมีกระบวนการเรียนรู้นอกหลักสูตร เพื่อเพิ่มพูนทักษะการให้คำปรึกษาต่อไป



## การปรับตัวในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อาจทำให้ไม่สามารถจัดการอบรมตามหลักสูตรได้เต็มรูปแบบ เนื่องจากต้องรักษาระยะห่างระหว่างบุคคล ขณะที่ผู้รับคำปรึกษายังต้องการโอกาสรับคำปรึกษาจากผู้ให้คำปรึกษาของคลินิกจิตสังคม จึงขอเสนอแนะแนวทางการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ดังนี้

การจัดอบรมโดยใช้ระบบสื่อสารทางไกล ผู้ให้คำปรึกษาจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่จำเป็นต่อการให้คำปรึกษา ซึ่งได้บรรจุไว้ในหลักสูตรแกนกลางทั้ง 3 หลักสูตรแล้ว การจัดอบรมโดยใช้ระบบสื่อสารทางไกลเป็นทางเลือกหนึ่งที่น่ามาปรับใช้กับการอบรมหลักสูตรการให้คำปรึกษาได้ แม้ว่าจะมีอุปสรรคเกี่ยวกับการเข้าถึงและความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ทำให้การฝึกปฏิบัติทำได้ยาก เช่น การแบ่งกลุ่มย่อยและจัดวิทยากรประจำกลุ่มช่วยดูแลการฝึกปฏิบัติ แต่ก็สามารถพัฒนาความรู้และทัศนคติให้กับผู้ให้คำปรึกษาได้ ผ่านกระบวนการเรียนการสอนอย่างมีส่วนร่วม ศึกษาจากวิดีโอทัศนสาธิตการให้คำปรึกษาตั้งประเด็นอภิปราย รวมทั้งสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้

การให้คำปรึกษาผ่านระบบสื่อสารทางไกล ผู้ให้คำปรึกษาสามารถให้คำปรึกษาได้โดยลดความเสี่ยงการแพร่ระบาดของโรคจากการเผชิญหน้ากันหรือสัมผัสกันในระยะใกล้ชิด การใช้ระบบสื่อสารทางไกลจะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษายังได้รับโอกาสในการสำรวจปัญหาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาเปลี่ยนแปลงตนเองให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ได้เขียนคำแนะนำการให้คำปรึกษาผ่านระบบสื่อสารทางไกล ทั้งแบบผ่านโทรศัพท์และแบบผ่านจอภาพไว้ในภาคผนวก รวมถึงมีวิดีโอทัศนสาธิตการให้คำปรึกษาผ่านระบบสื่อสารทางไกลพร้อมคำอธิบายสำหรับผู้ให้คำปรึกษาได้ศึกษาด้วยตนเองและนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์



# หลักสูตรแกนกลางการให้คำปรึกษา (สำหรับศาลทั่วไป)



# หลักสูตร การให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐาน (สำหรับศาลทั่วไป)



## ข้อมูลทั่วไปของหลักสูตรการให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐาน (สำหรับศาลทั่วไป)

### วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

1. ระบุบทบาทและคุณค่าของคลินิกจิตสังคมที่มีต่อสังคม
2. เข้าใจ ยอมรับตนเองและความแตกต่างระหว่างเพื่อนมนุษย์
3. รู้เท่าทันและสามารถจัดการกับอคติของตนเองที่จะเป็นอุปสรรคต่อการให้คำปรึกษาได้เหมาะสม
4. ระบุเป้าหมาย หลักการ กระบวนการและขั้นตอนของการให้คำปรึกษาได้อย่างถูกต้อง
5. ระบุลักษณะและประโยชน์ของเทคนิคในการให้คำปรึกษา และสามารถเลือกใช้เทคนิคได้อย่างเหมาะสม
6. อธิบายระบบการบริการคลินิกจิตสังคมของศาลอาญาแผนกที่นำทางการให้คำปรึกษา และ case formulation ได้พอสังเขป
7. ตระหนักความสำคัญของการบันทึกข้อมูลบริการ และระบุแนวทางการส่งต่อกับระบบบริการสาธารณสุขได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
8. สามารถฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษารายบุคคลได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

### ระยะเวลาฝึกอบรม 2 วัน

หัวข้อวิชา ประกอบด้วย

- |             |  |
|-------------|--|
| หัวข้อที่ 1 | บทบาทและคุณค่าของคลินิกจิตสังคม  |
| หัวข้อที่ 2 | ทัศนคติและจริยธรรมของผู้ให้คำปรึกษา  |
| หัวข้อที่ 3 | กระบวนการให้คำปรึกษาและสารัตถการให้คำปรึกษา  |
| หัวข้อที่ 4 | ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาครั้งที่ 1 : กรณีตนเอง                                     |
| หัวข้อที่ 5 | ระบบบริการคลินิกจิตสังคม แผนที่นำทาง (Roadmap) การให้คำปรึกษา และ Case Formulation |
| หัวข้อที่ 6 | ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาครั้งที่ 2 : กรณีศึกษา (เน้นการสำรวจปัญหา)                 |
| หัวข้อที่ 7 | ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาครั้งที่ 3 : กรณีศึกษา (เน้นการแก้ปัญหา)                   |
| หัวข้อที่ 8 | แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประเมินผล   |

## ตารางการฝึกอบรม

	9:00-10:15 น.	10:30-12:00 น.	13:00-14:45 น.	15:00-16:00 น.
<b>วันที่ 1</b>	<b>หัวข้อที่ 1</b> บทบาทและคุณค่า ของคลินิกจิตสังคม	<b>หัวข้อที่ 2</b> ทักษะคิดและจริยธรรม ของ ผู้ให้คำปรึกษา	<b>หัวข้อที่ 3</b> กระบวนการให้ คำปรึกษาและสาเหตุ การให้คำปรึกษา	<b>หัวข้อที่ 4</b> ฝึกปฏิบัติ การให้คำปรึกษา ครั้งที่ 1: กรณีตนเอง

	9:00-10:30 น.	10:45-12:00 น.	13:00-14:45 น.	15:00-16:00 น.
<b>วันที่ 2</b>	<b>หัวข้อที่ 5</b> ระบบบริการ คลินิกจิตสังคม แผนที่นำทาง (Roadmap) การให้คำปรึกษา และ Case Formulation	<b>หัวข้อที่ 6</b> ฝึกปฏิบัติ การให้คำปรึกษาครั้งที่ 2 : กรณีศึกษา (เน้นการสำรวจ ปัญหา)	<b>หัวข้อที่ 7</b> ฝึกปฏิบัติ การให้คำปรึกษา ครั้งที่ 3 : กรณีศึกษา (เน้นการแก้ไข ปัญหา)	<b>หัวข้อที่ 8</b> แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประเมินผล

# หัวข้อที่ 1

## บทบาทและคุณค่าของคลินิกจิตสังคม



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับบริการอบรมสามารถ

1. ระบุความหมายของคลินิกจิตสังคมในระบบศาลได้อย่างถูกต้อง
2. ระบุบทบาทและคุณค่าของคลินิกจิตสังคมที่มีต่อสังคมได้อย่างถูกต้อง
3. ระบุความเชื่อมโยงของกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องที่ศาลจะส่งผู้ต้องหาหรือจำเลยเข้ารับบริการคลินิกจิตสังคมได้พอสังเขป
4. ระบุขอบเขตการให้บริการของคลินิกจิตสังคมที่เหมาะสมได้

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 15 นาที

### เนื้อหา

#### 1. ความหมายของคลินิกจิตสังคมในระบบศาล

**คลินิกจิตสังคม** เป็นคลินิกที่ให้คำปรึกษาด้านจิตสังคมแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา โดยมีเป้าหมายระยะสั้น เพื่อแก้ไขปัญหาในระยะวิกฤติ จัดการกับภาวะความตึงเครียดด้านอารมณ์จิตใจ แสวงหาทางเลือกที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ ลดการหนีคดี หรือหนีประกันระหว่างดำเนินคดี และมีเป้าหมายระยะยาว เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษา มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางบวก มีการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้นและไม่ก่อคดีซ้ำ

#### ความแตกต่างระหว่างคลินิกจิตสังคมในระบบศาลกับการคุมประพฤติของสำนักงานคุมประพฤติ

การให้คำปรึกษาของสำนักงานคุมประพฤติเป็นการให้คำปรึกษาจำนวนมากพร้อมกันตามโปรแกรมการฟื้นฟูของสำนักงานคุมประพฤติ ขณะที่การให้คำปรึกษาของคลินิกจิตสังคมในระบบศาลเป็นการให้คำปรึกษารายบุคคล ตัวต่อตัว รวมถึงการให้คำ

ปรึกษาคอครบครันมีระยะเวลาในการพูดคุยนานกว่า ซึ่งจะทำให้เข้าใจปัญหาได้ตรงประเด็น ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาแสวงหาทางเลือกสร้างแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรม รวมทั้งมีทางออกสำหรับปัญหาชีวิต

#### ความแตกต่างของผู้ให้คำปรึกษาของคลินิกจิตสังคมกับผู้ประนีประนอมในระบบศาล

ผู้ประนีประนอมประจำศาล หรือผู้ไกล่เกลี่ย คือบุคคลที่ศาลแต่งตั้งให้เป็นผู้ประนีประนอมประจำศาล ซึ่งต้องผ่านการอบรมการไกล่เกลี่ย เป็นผู้ที่ต้องรับฟังปัญหา วัตถุประสงค์และบริบทของคู่ความแต่ละฝ่ายให้การช่วยเหลือแก่คู่ความเพื่อให้ข้อพิพาททั้งหลายยุติลงอย่างฉันทมิตร มีความเป็นธรรมและเป็นไปตามกฎหมาย ซึ่งจะมีความแตกต่างจากการให้คำปรึกษาในคลินิกจิตสังคมที่จะมุ่งเน้นการรับฟังปัญหาและบริบทของผู้รับคำปรึกษาซึ่งเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยที่กระทำความผิดทางอาญาและช่วยให้เกิดการพัฒนา

ตนเอง ปรับเปลี่ยนความคิด และพฤติกรรมไปในทางบวก และป้องกันการก่อคดีซ้ำ

## 2. บทบาทและคุณค่าของคลินิกจิตสังคม

คลินิกจิตสังคมมีบทบาทสำคัญในการฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้เป็นคนดีของสังคม การลงโทษเพียงอย่างเดียว อาจไม่ทำให้เกิดการสำนึกในการกระทำความผิดตระหนักรู้และเข้าใจปัญหา ตลอดจนมีแนวทางในการดำเนินชีวิต เพื่อไม่ให้ก่อคดีซ้ำ ดังนั้นกระบวนการฟื้นฟูของคลินิกจิตสังคมผ่านการให้คำปรึกษา จึงเป็นแนวทางที่จะช่วยให้ผู้กระทำความผิดเข้าใจปัญหา และเชื่อมโยงกับสาเหตุของการก่อคดี รวมทั้งหาแนวทางจัดการกับปัญหา ซึ่งเป็นแนวทางที่จะปฏิบัติได้จริง นำไปสู่การแก้ปัญหาที่ตรงจุด และไม่ก่อคดีซ้ำ ผู้ให้คำปรึกษามีหน้าที่สำรวจ และช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาทำความเข้าใจปัญหา ค้นหาศักยภาพ และคุณค่าของผู้รับคำปรึกษา โดยไม่ด่วนตัดสิน อีกทั้งยังช่วยชี้ให้เห็นถึงโอกาสในการพัฒนาตนเอง คลินิกจิตสังคมจึงเป็นกลไกหนึ่งที่ช่วยฟื้นฟูสังคมด้วยการช่วยคืนคนดีของสังคม

## 3. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน คลินิกจิตสังคม

คลินิกจิตสังคมในระบบศาลจัดตั้งขึ้นจากการกำหนดเงื่อนไขการปล่อยชั่วคราว โดยกรณีชั้นสอบสวน ศาลใช้อำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 วรรคท้าย ส่วนชั้นหลังมีคำพิพากษา ศาลใช้อำนาจตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 ที่เปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดทางอาญาที่โทษไม่ร้ายแรงสามารถขอการกำหนดโทษ/รอการลงโทษได้ และกำหนดเงื่อนไขเพื่อควบคุมความปลอดภัย

### 3.1 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 108

กล่าวถึง การปล่อยชั่วคราว ซึ่งหมายถึงการอนุญาตให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยพ้นจากการควบคุมของเจ้าพนักงานหรือศาลตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อให้ไม่ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกควบคุมหรือขังก่อนการตัดสินเป็นเวลานานเกินความจำเป็นความว่า

ในการวินิจฉัยคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวต้องพิจารณาข้อเหล่านี้ประกอบ

- (1) ความหนักเบาแห่งข้อหา
- (2) พยานหลักฐานที่ปรากฏแล้วมีเพียงใด
- (3) พฤติการณ์ต่างๆ แห่งคดีเป็นอย่างไร
- (4) เชื่อถือผู้ร้องขอประกันหรือหลักประกันได้เพียงใด
- (5) ผู้ต้องหาหรือจำเลยน่าจะหลบหนีหรือไม่
- (6) ภัยอันตรายหรือความเสียหายที่จะเกิดจากการปล่อยชั่วคราวมีเพียงใดหรือไม่

(7) ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องขังตามหมายศาล ถ้ามีคำคัดค้านของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ โจทก์ หรือผู้เสียหาย แล้วแต่กรณีศาล

พึงรับประกอบการวินิจฉัยได้ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยตัวชั่วคราวหรือศาลอาจรับฟังข้อเท็จจริง รายงานหรือความเห็นของเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการนั้นเพื่อประกอบการพิจารณาสั่งคำร้องด้วยก็ได้

ในการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาลจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่หรือเงื่อนไขอื่นใดให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติ หรือในกรณีที่มีผู้นั้นยินยอมจะสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราวก็ได้

ทั้งนี้เพื่อป้องกันการหลบหนี หรือภัยอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น แต่ถ้าผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมีอายุไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ แม้ผู้นั้นยินยอมจะสั่งให้ใช้อุปกรณ์ดังกล่าวได้ต่อเมื่อผู้นั้นมีพฤติการณ์ที่อาจเป็นภัยต่อบุคคลอื่นอย่างร้ายแรง หรือมีเหตุสมควรประการอื่น

### 3.2 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56

ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกหรือปรับและในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินห้าปีไม่ว่าจะลงโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตามหรือลงโทษปรับ ถ้าปรากฏว่าผู้นั้น

- (1) ไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน หรือ
- (2) เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หรือเป็นโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือ
- (3) เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่พ้นโทษจำคุกมาแล้วเกินกว่าห้าปี แล้วมากระทำความผิดอีก โดยความผิดในครั้งหลังเป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

และเมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิด หรือการรู้สึกความผิด และพยายามบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้นหรือเหตุอื่นอันควรปรานีแล้ว ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้นมีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้ไม่ว่าจะเป็นโทษจำคุกหรือปรับอย่างหนึ่งอย่างใดหรือทั้งสองอย่างเพื่อให้โอกาสกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลจะกำหนดแต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ศาลพิพากษา โดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของผู้นั้น ด้วยหรือไม่ก็ได้ เงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ศาลอาจกำหนดข้อเดียวหรือหลายข้อตามควรแก่กรณีได้ ดังต่อไปนี้

- (1) ให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานที่ศาลระบุไว้เป็นครั้งคราว เพื่อเจ้าพนักงานจะได้สอบถามแนะนำช่วยเหลือ หรือตักเตือนตามที่เห็นสมควรในเรื่องความประพฤติและการประกอบอาชีพหรือจัดให้กระทำกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์
- (2) ให้ฝึกหัด หรือทำงาน อาชีพอื่นเป็นกิจจะลักษณะ
- (3) ให้ละเว้นการคบหาสมาคมหรือการประพฤติใดอันอาจนำไปสู่การกระทำความผิดในทำนองเดียวกันอีก
- (4) ให้ไปรับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติด ให้โทษ ความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจหรือความเจ็บป่วยอย่างอื่น ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด
- (5) ให้เข้ารับการฝึกอบรม ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด

(6) ห้ามออกนอกสถานที่อยู่อาศัย หรือห้ามเข้าในสถานที่ใดในระหว่างเวลาที่ศาลกำหนดทั้งนี้จะใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางด้วยก็ได้

(7) ให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือเยียวยาความเสียหายโดยวิธีอื่นให้แก่ผู้เสียหายตามที่ผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายตกลงกัน

(8) ให้แก้ไขฟื้นฟูหรือเยียวยาความเสียหายที่เกิดแก่ทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อมหรือชดใช้ค่าเสียหายเพื่อการดังกล่าว

(9) ให้ทำทัณฑ์บนโดยกำหนดจำนวนเงินตามที่ศาลเห็นสมควรว่าจะไม่ก่อเหตุร้าย หรือก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สิน

(10) เงื่อนไขอื่น ๆ ตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนดเพื่อแก้ไขฟื้นฟูหรือป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำหรือมีโอกาสกระทำความผิดขึ้นอีก หรือเงื่อนไขในการเยียวยาผู้เสียหายตามที่เห็นสมควร เงื่อนไขตามที่ศาลได้กำหนดตามความในวรรคสองนั้น ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลตามคำขอของผู้กระทำความผิดผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น พนักงานอัยการหรือเจ้าพนักงานว่าพฤติการณ์ที่เกี่ยวแก่การควบคุมความประพฤติของผู้กระทำความผิดได้เปลี่ยนแปลงไป เมื่อศาลเห็นสมควรศาลอาจแก้ไขเพิ่มเติมหรือเพิกถอนข้อหนึ่งข้อใดเสียก็ได้ หรือจะกำหนดเงื่อนไขข้อใดตามที่กล่าวในวรรคสองที่ศาลยังมีได้กำหนดไว้เพิ่มเติมขึ้นอีกก็ได้ หรือถ้ามีการกระทำผิดทัณฑ์บนให้นำบทบัญญัติมาตรา 47 มาใช้บังคับต่อไป





## 4. ขอบเขตการให้บริการของคลินิกจิตสังคม

### 4.1 ลักษณะของผู้รับคำปรึกษา

ผู้รับคำปรึกษามาได้จากหลายช่องทาง ดังนี้

- ผู้ต้องหาที่อยู่ระหว่างชั้นสอบสวน เมื่อศาลอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว โดยกำหนดเงื่อนไขให้รับคำปรึกษาด้านจิตสังคม

- จำเลยที่ศาลพิพากษาให้รอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 และกำหนดเงื่อนไขให้เข้ารับคำปรึกษาด้านจิตสังคม

- บุคคลทั่วไปที่ยื่นขอเข้ารับคำปรึกษาด้านจิตสังคม

ผู้รับคำปรึกษาส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับกรกระทำผิดต่าง ๆ ดังนี้

- กระทำความผิดเกี่ยวกับสารเสพติด เช่น เสพสารเสพติด ครอบครองสารเสพติด เสพสารเสพติดขณะขับขี่ยานพาหนะ และผู้กระทำผิดทางอาญาอื่นที่มีสาเหตุของการกระทำหรือมูลเหตุจูงใจที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด

- คดีความรุนแรงในครอบครัว ที่เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา และความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้กระทำความผิดด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 รวมทั้งผู้เสียหาย

- คดีความผิดเกี่ยวกับเพศที่เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เป็นต้น

- กระทำความผิดอาญาฐานอื่น ซึ่งจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

## 4.2 ลักษณะผู้ให้คำปรึกษาที่พึงประสงค์

ผู้ให้คำปรึกษาของคลินิกจิตสังคมในระบบศาลมีลักษณะดังนี้

• ได้รับการคัดเลือกและแต่งตั้งจากศาลอาญาได้รับการอบรมการให้คำปรึกษาจากหลักสูตรที่ได้รับการรับรองจากศาล

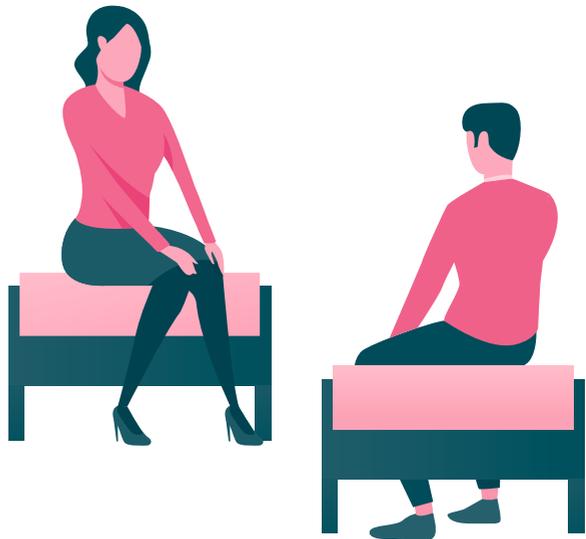
- มีจิตอาสา
- มีสุขภาพกายแข็งแรงและสุขภาพจิตปกติ
- ไม่มีภาวะสมองเสื่อม

## 5.บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา

ผู้ให้คำปรึกษา มีบทบาทหลัก 3 บทบาท ได้แก่

- 1) **Facilitator** คือ ผู้เอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ สนับสนุนให้เกิดความตระหนัก ความเข้าใจตนเอง
- 2) **Life-coach** คือ ผู้ที่สร้างแรงบันดาลใจ ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเลือกเส้นทางเดินชีวิตที่มีเป้าหมาย เป็นไปได้ และนำไปสู่ความสำเร็จ
- 3) **Psychoeducator** คือ ผู้ที่ให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสุขภาพจิต

ทั้งนี้ ผู้ให้คำปรึกษาไม่ใช่ผู้พิพากษา จึงไม่ได้มีหน้าที่ในการตัดสินใจเกี่ยวกับคดี และไม่ใช่แพทย์หรือผู้รักษา แต่สามารถให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพจิตเบื้องต้นได้ ผู้ให้คำปรึกษาต้องเตือนตนเองให้ปฏิบัติตามบทบาทของผู้ให้คำปรึกษา และไม่ล้ำเส้นหรือสำคัญตนผิดในสิ่งที่ไม่ใช่บทบาทของตน



## กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
9:00 -9:15 (15 นาที)	1. วิทยากรสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้เข้ารับการอบรม โดยแนะนำตัว สุ่มผู้เข้ารับการอบรมที่เป็นตัวแทนที่มีลักษณะต่างกัน เช่น เพศ อายุ ประมาณ 5 คน ให้แนะนำตัวเอง ภูมิหลังสั้นๆ บทบาทหน้าที่กับศาลที่มีอยู่ในอดีตและปัจจุบัน ความเข้าใจ บทบาทของคลินิกจิตสังคมและ บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา	เพื่อสำรวจภูมิหลัง ทศนคติ และ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคลินิก จิตสังคม รวมทั้งการทำหน้าที่ผู้ให้ คำปรึกษาของผู้เข้ารับการอบรม วิทยากรเน้นสร้างสัมพันธ์ภาพ สรุปรประเด็นสำคัญ และทศนคติ เชิงบวกจากการสุ่มถาม	-
9:15 -9:30 (15 นาที)	2. แนะนำให้ผู้เข้ารับการอบรม ตั้งใจดูวีดิทัศน์ และจะให้อภิปราย ตามประเด็นที่กำหนด จากนั้น วิทยากรเปิดวีดิทัศน์ “บทบาทและคุณค่าของคลินิกจิต สังคม”	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและ คุณค่าของคลินิกจิตสังคม	วีดิทัศน์ “บทบาทและ คุณค่าของคลินิก จิตสังคม”
9:30 -10:00 (30 นาที)	3. วิทยากรสุ่มถามและสรุปร ประเด็นจากคำถามทีละคำถาม โดยใช้ PowerPoint “หัวข้ออภิปรายบทบาทและ คุณค่าของคลินิกจิตสังคม” ประกอบการอภิปรายดังนี้ - ผู้ต้องหาหรือจำเลยประเภท ไตี่ควรจะได้รับโอกาสบริการ	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ ประมวลข้อมูลจากการดูวีดิทัศน์ เกี่ยวกับคลินิกจิตสังคม นำข้อมูล ดังกล่าวมาอภิปราย และสรุปรเป็น ประเด็นสำคัญ ให้วิทยากรถามผู้ เข้ารับการอบรมและอภิปรายที่ละ คำถาม เริ่มจากลักษณะของ ผู้กระทำผิด กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	PowerPoint “หัวข้ออภิปราย บทบาทและคุณค่า ของคลินิกจิต สังคม” 

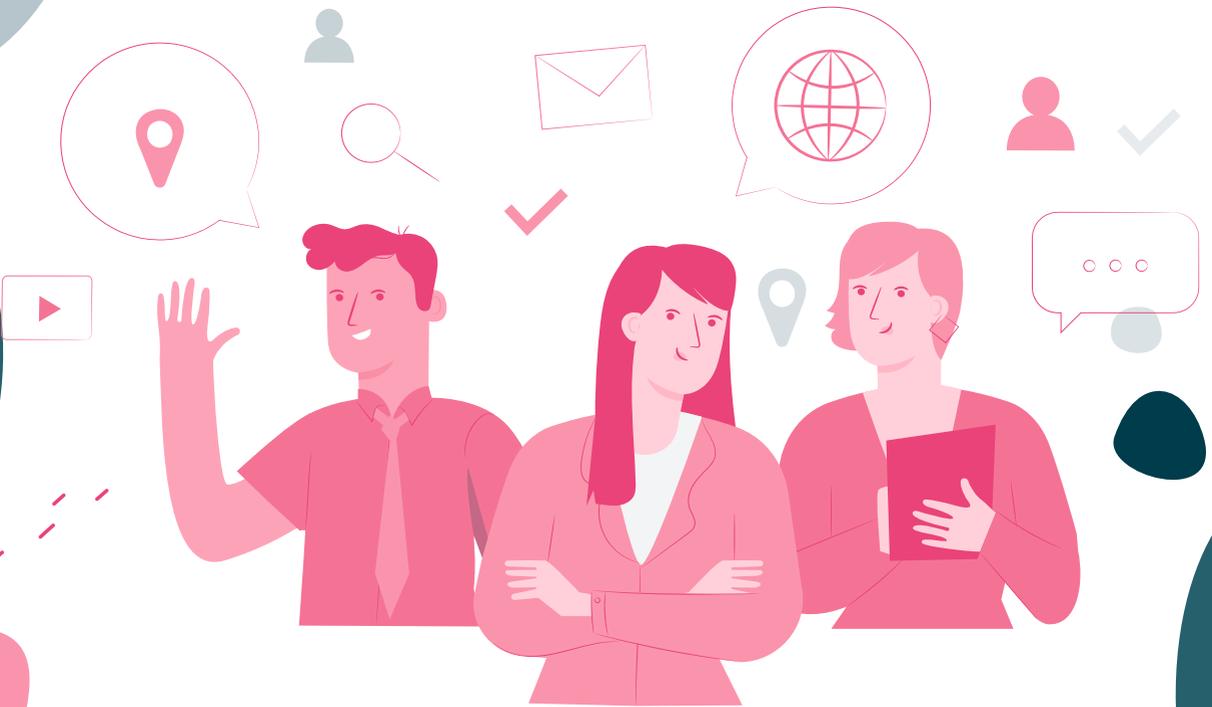
เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
	<p>คลินิกจิตสังคม</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- มีกฎหมายอะไรบ้างที่ศาลสามารถดำเนินการเพื่อให้มีผู้รับบริการในคลินิกจิตสังคม</li> <li>- ท่านมีความเห็นอย่างไรต่อการให้โอกาสจำเลยในการแก้ไขปรับปรุงตัวแทนการจำคุก</li> <li>- คลินิกจิตสังคมน่าจะมีลักษณะที่แตกต่างจากการรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติอย่างไรบ้าง</li> <li>- การมีคลินิกจิตสังคมจะช่วยให้สังคมได้ประโยชน์อะไรที่แตกต่างไปจากการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมปกติ</li> </ul>	ทัศนคติต่อกระบวนการของคลินิกจิตสังคม บทบาทและคุณค่าของคลินิกจิตสังคม	
10:00 – 10:15 (15 นาที)	4. วิทยากรบรรยายสรุปในหัวข้อ “บทบาทและคุณค่าของคลินิกจิตสังคม” โดยใช้ PowerPoint “บทบาทและคุณค่าของคลินิกจิตสังคม”	เพื่อสรุปประเด็นสำคัญของหัวข้อนี้ตามวัตถุประสงค์	<p>PowerPoint “บทบาทและคุณค่าของคลินิกจิตสังคม”</p> 

### การประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ความสอดคล้องของเนื้อหาที่อภิปรายกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

## หัวข้อที่ 2

# ทัศนคติและจริยธรรม ของผู้ให้คำปรึกษา



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้ให้บริการอบรมสามารถ

1. ตระหนักรู้อคติของตนเอง ความสำคัญของทัศนคติยอมรับและเข้าใจตนเองและผู้อื่นได้  
อย่างไม่มีเงื่อนไข
2. พัฒนาทัศนคติของตนเองในการยอมรับไม่ตัดสินตนเองและผู้อื่นด้วยอคติ
3. ระบุจริยธรรมการให้คำปรึกษาได้อย่างถูกต้อง
4. ระบุบทบาทของผู้ให้คำปรึกษาได้อย่างถูกต้อง

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

### เนื้อหา

#### 1. ทัศนคติการยอมรับการเข้าใจตนเองและผู้อื่น

##### 1) มนุษย์ทุกคนล้วนมีความแตกต่างในที่มาที่ไป

เริ่มจากพัฒนาตัวตนตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา การอบรมบ่มเพาะจากครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน และสังคม ทำให้มนุษย์เกิดการเรียนรู้จนตกผลึกเป็น ประสบการณ์ที่แตกต่างกัน แต่สิ่งที่มนุษย์มีเหมือนกัน คือศักยภาพในตนเอง มนุษย์ล้วนแต่มีความปรารถนา ตีต่อตนเอง ต้องการความรัก การยอมรับ ความเป็น ส่วนหนึ่งของสังคม พฤติกรรมที่แสดงออกอาจเกิดจาก การเรียนรู้และประสบการณ์ในอดีตที่เป็นไปเพื่อความ อยู่รอด เช่น การมีพฤติกรรมเสพติด การก่อกบฏ ทั้งนี้ ความเชื่อมั่นในศักยภาพของมนุษย์จะเป็นแรงผลักดัน ให้มนุษย์เกิดการตระหนักรู้ถึงศักยภาพของตน และ พร้อมจะเปลี่ยนแปลงไปสู่ทางที่ดี

##### 2) อคติเกิดขึ้นได้อย่างไร

อคติเกิดขึ้นได้จากการตีความและตัดสินอย่าง อัตโนมัตติขาดสติและการใคร่ครวญที่ถูกสั่งสมตาม

ประสบการณ์ชีวิต การให้ความหมายประสบการณ์และ สรุปรตามความเข้าใจที่มีจำกัดของวุฒิภาวะ ค่านิยมและ กฎเกณฑ์ของครอบครัวรวมทั้งกระบวนการหล่อหลอม ทางสังคม

##### 3) อคติ มีได้ 4 รูปแบบ ได้แก่

**อคติเพราะรักใคร่กัน (ฉันทาคติ)** เช่น ฟังเรื่อง ของผู้รับคำปรึกษาแล้วรู้สึกสงสารมากเกินไป จนมอง ไม่เห็นจุดอ่อนที่เป็นสาเหตุให้ไปกระทำผิด เช่น สงสาร ว่ายากจน ครอบครัวแตกแยก ทำให้ต้องใช้สารเสพติด หรือลักทรัพย์ ผู้ให้คำปรึกษาควรช่วยให้เกิดการสำรวจ ปัญหา เหยี่ยวา และหาแนวทางแก้ปัญหที่เหมาะสม และไม่ผิดกฎหมาย

**อคติเพราะไม่ชอบกัน (โทษาคติ)** เช่น ผู้รับคำ ปรึกษามีท่าทีต่อต้าน หรือไม่ร่วมมือในระยะแรก อาจเป็นเพราะไม่เข้าใจเหตุผลของการมารับคำปรึกษา ยังไม่ทราบว่ศาลให้โอกาสในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ผู้ให้คำปรึกษาต้องเปิดใจกว้าง พยายามทำความเข้าใจ

ว่า ผู้รับคำปรึกษายังมีความรู้สึกโกรธจากการถูกจับกุม เครียดกับปัญหาที่รุมเร้า อีกทั้ง ผู้ให้คำปรึกษาต้อง ชัดเจนในบทบาทตนเอง เข้าใจเป้าหมายแต่ละระยะ ของการให้คำปรึกษา กระบวนการให้คำปรึกษา และ ตกลงบริการให้ชัดเจน

**อคติเพราะรู้ไม่ถ่องแท้ (โมหาคติ)** เช่น ผู้รับคำ ปรึกษาอาจมีพฤติกรรมดีหรือลักษณะบางอย่างที่ไม่ ตรงกับค่านิยมของผู้ให้คำปรึกษา อาจมีรอยสัก กลิ่น สุนัข กลิ่นบุหรี่ยี่ แต่งกายไม่เรียบร้อย ท่าทีดูไม่อ่อนน้อม หรือดูไม่น่ารักในสายตาผู้ใหญ่ อาจทำให้ผู้ให้คำปรึกษา ด่วนตัดสิน ผู้ให้คำปรึกษาต้องเปิดใจกว้างและรู้ทันอคติ พยายามทำความเข้าใจจากสิ่งที่เห็น เพื่อนำไปสู่การ สำรวจปัญหา

**อคติเพราะกลัวหรือเกรงใจ (ภยาคติ)** เช่น กลัว ผู้กระทำผิด ไม่กล้าสำรวจปัญหา คิดว่าผู้กระทำผิดมี อำนาจหรือมีความรู้มากกว่า ผู้ให้คำปรึกษาควรชัดเจน ในบทบาทว่า มีหน้าที่ช่วยสำรวจปัญหา เพื่อปรับ เปลี่ยนพฤติกรรม และแก้ไขปัญหาชีวิตได้ดียิ่งขึ้น

#### 4) ทักษะคิดที่สำคัญในการปรึกษา

คือการไม่ด่วนตัดสินผู้อื่นด้วยอคติ การเชื่อมั่น ในศักยภาพของมนุษย์ และการยอมรับความเป็นมนุษย์ ของแต่ละคนอย่างไม่มีเงื่อนไขที่เกิดจากอคติของผู้ ให้การปรึกษา

#### 5) การรู้เท่าทันอารมณ์ตนเอง

ความรู้สึกนึกคิดและค่านิยมของผู้ให้การปรึกษา ด้วยการมีสติ การตระหนักรู้อารมณ์ที่เป็นปัจจุบันของ ตนเองจะช่วยให้ผู้ให้การปรึกษาละวางอคติของตนเอง ได้ และสามารถจดจ่อกับการติดตามการสื่อสารของ ผู้รับการปรึกษาจนสามารถเข้าใจที่มาและสาเหตุของ

พฤติกรรมที่สร้างปัญหาและเป็นที่มาของอคติของ ผู้ให้การปรึกษาได้

#### 6) การยอมรับและไม่ตัดสินตนเองของผู้ให้การปรึกษา มีความสำคัญ

เพราะเมื่อผู้ให้การปรึกษามีความคุ้นชินในการ ตัดสินตนเองแบบอัตโนมัติซึ่งล้วนเกิดจากการขาด ความเข้าใจตนเอง ความเข้าใจผู้อื่นและความเข้าใจการ เปลี่ยนแปลงของโลกภายนอกที่กระทบต่อโลกภายใน ของตนเองแล้ว ก็มีโอกาที่จะตัดสินผู้อื่นอย่างอัตโนมัติ ด้วย

#### 7) ผู้ให้การปรึกษาสามารถพัฒนาตนเองในการ ตระหนักรู้อคติของตนเองด้วยการฝึกสติ

เมื่อมีสติรู้เท่าทัน ก็จะเกิดปัญญาภายในสามารถ ละวางอคติที่เป็นอุปสรรคต่อการให้การปรึกษาได้ ยอมรับความเป็นปัจเจกบุคคลของผู้รับการปรึกษาด้วย ความเข้าใจโดยไม่ตัดสิน การตระหนักรู้ดังกล่าวยังเป็น พื้นฐานที่สามารถช่วยให้ผู้รับการปรึกษาเข้าใจตนเอง ยอมรับตนเองและละวางอคติของตนเองได้ด้วย

#### 8) การยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไขไม่ได้หมายความว่าผู้ให้ การปรึกษาเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับพฤติกรรม และทัศนคติของผู้รับการปรึกษา

ผู้ให้การปรึกษายังคงมีความคิดเห็นที่แตกต่างได้ โดยยังมีสติและความเข้าใจเหตุและผล

## 2. จริยธรรมการให้คำปรึกษา

ผู้รับคำปรึกษาควรมีจริยธรรมการให้คำปรึกษาต่างๆ ดังนี้

- 1) การรักษาความลับ โดยผู้ให้คำปรึกษาต้องไม่นำเรื่องของผู้รับคำปรึกษาไปเปิดเผย
- 2) การใช้คำที่เหมาะสมและสุภาพในการให้คำปรึกษา
- 3) การให้คำปรึกษาในห้วงที่มีความเป็นส่วนตัว
- 4) การประชุมเกี่ยวกับกรณีของผู้รับคำปรึกษาต้องมีความเป็นส่วนตัว ไม่เป็นที่โล่งหรือที่สาธารณะ
- 5) การจัดเก็บข้อมูลเป็นระบบเป็นความลับและง่ายต่อการค้นหาข้อมูล

## 3. บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา

บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา มีบทบาทหลัก 3 บทบาท ได้แก่

**1) Facilitator** คือ ผู้เอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ สนับสนุนให้เกิดความตระหนัก ความเข้าใจตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้รับคำปรึกษาสำรวจตนเองทั้งด้านบวกและด้านลบ อะไรที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรมต่างๆ อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดค่านิยม ความคาดหวังต่อตนเองและผู้อื่น อะไรที่ทำให้ผิดหวังซึ่งเชื่อมโยงกับการก่อคดี ความปรารถนาลึก ๆ ในจิตใจ เช่น ความรัก การยอมรับ เสรีภาพในการคิด การตัดสินใจ อยากรู้สึกที่มั่นคง ปลอดภัย เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเองต่อไป การเป็นผู้เอื้ออำนวยต้องไม่เป็นผู้ที่สั่งสอน แต่ต้องเป็นผู้ฟังที่ดี มีการถามที่ทำให้ผู้ฟังรู้สึกว่ามีพลังชีวิต และรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า

**2) Life-coach** คือ ผู้ที่สร้างแรงบันดาลใจ มีการถามเพื่อให้คิด เลือกเส้นทางเดินชีวิตที่เจาะจง มีเป้าหมายในการดำเนินชีวิตเป็นไปได้และนำไปสู่ความ

สำเร็จ เมื่อผู้รับคำปรึกษาเกิดความผิดพลาด ท้อถอย ผู้ให้คำปรึกษาควรให้กำลังใจ เป็นที่ปรึกษา แนะนำเทคนิค วิธีการแก้ปัญหา ควบคุมประคองและผลักดันให้สู่จุดหมาย

**3) Psychoeducator** คือ ผู้ที่ให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสุขภาพจิต สามารถคัดกรองและประเมินปัญหาสุขภาพจิต ให้ความช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหาสุขภาพจิตเบื้องต้น หากมีอาการรุนแรง เช่น โรควิต โรควึมเศร้า ความคิดฆ่าตัวตาย อาการถอนสารรุนแรง สามารถแนะนำส่งต่อสถานพยาบาลเพื่อบำบัดได้ สามารถถ่ายทอดและอธิบายเรื่องอาการต่างๆ เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาและญาติมีความเข้าใจได้

## สิ่งที่ไม่ใช่บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา

1. ผู้ให้คำปรึกษาไม่ใช่ผู้พิพากษา จึงไม่ได้มีหน้าที่ในการตัดสินใจเกี่ยวกับคดี แต่มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษาให้ปฏิบัติตามคำสั่งของศาล เห็นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงตนเอง และแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง

2. ผู้ให้คำปรึกษาไม่ใช่แพทย์หรือผู้รักษา แต่สามารถให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพจิตเบื้องต้นได้ เมื่อพบว่าผู้รับคำปรึกษามีปัญหาสุขภาพจิตที่จำเป็นต้องได้รับการบำบัดรักษา สามารถส่งผู้รับคำปรึกษา เพื่อพบบุคลากรทางการแพทย์ตามสิทธิการรักษาของผู้รับคำปรึกษา

ผู้ให้คำปรึกษาต้องเตือนตนเองให้ปฏิบัติตามบทบาทของผู้ให้คำปรึกษา และไม่ล้ำเส้นหรือสำคัญตนผิดในสิ่งที่ไม่ใช่บทบาทของตน



## กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
10:30-10:45 (15 นาที)	<p>1. วิทยากรนำผู้เข้ารับการอบรมสำรวจตนเอง โดยการทาสมาธิสำรวจความคาดหวังของตนเองที่มีต่อการเป็นผู้ให้คำปรึกษา โดยตั้งคำถามที่ละคำถามดังนี้ว่า</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ต้องการให้ตนเองเป็นอย่างไร</li> <li>- มีแรงบันดาลใจสำหรับการเป็นผู้ให้คำปรึกษาอย่างไร</li> <li>- ความสุขของการเป็นผู้ให้คำปรึกษาคืออะไร</li> <li>- ต้องการเห็นผู้รับคำปรึกษาเป็นอย่างไร</li> <li>- มุมมองของตนเองเกี่ยวกับภาพของผู้ให้คำปรึกษาที่ดีเป็นอย่างไร</li> <li>- คาดหวังอะไรจากการอบรมครั้งนี้</li> </ul> <p>จากนั้น วิทยากรให้ผู้เข้ารับการอบรมแบ่งปันประสบการณ์ และสรุปประเด็นสำคัญที่ตรงกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา</p>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้สำรวจความตั้งใจและแรงบันดาลใจของตนเองในการมาเป็นผู้ให้คำปรึกษา และช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ทบทวนเป้าหมายของการพัฒนาตนเอง วิทยากรจะต้องสร้างบรรยากาศของความสงบ ให้เวลาผู้เข้ารับการอบรมได้อยู่กับตนเอง และสำรวจตนเองอย่างจริงจังอาจให้เวลาอย่างน้อย 2-3 นาที ชี้นำให้ผู้เข้ารับการอบรม ได้ถามคำถามกับตนเองด้วยคำถามที่วิทยากรถาม เมื่อวิทยากรให้ผู้เข้ารับการอบรมแบ่งปันประสบการณ์ วิทยากรต้องขมวดประเด็นสำคัญของการพัฒนาตนเองในบทบาทผู้ให้คำปรึกษา กระตุ้นความรู้สึกร่วมกัน และแรงบันดาลใจของผู้เข้ารับการอบรม ให้ผู้เข้ารับการอบรมเห็นคุณค่าของการเป็นผู้ให้คำปรึกษา</p>	<p>-</p> <p style="margin-top: 100px;">-</p>

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
10:45-11:00 (15 นาที)	<p>2. ให้ผู้เข้ารับการอบรมทบทวนข้อดี หรือจุดเด่นของตนเอง ให้เวลาประมาณ 2-3 นาที จากนั้นให้จับคู่บอกข้อดีหรือจุดเด่นกับเพื่อนอย่างน้อยคนละ 3 ข้อ และให้โอกาสขอบคุณเพื่อนที่แบ่งปันสิ่งดีๆ ให้เวลาครั้งละ 2 นาที สลับเวียนอีก 2-3 ครั้ง (ประมาณตามเวลาที่เหมาะสม)</p> <p>3. วิทยากรตั้งคำถามว่า</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- เมื่อได้พูดข้อดีหรือจุดเด่นของตนเองรู้สึกอย่างไรบ้าง</li> <li>- เมื่อได้ยินเพื่อนแนะนำตัวเองด้วยข้อดีหรือจุดเด่นรู้สึกอย่างไรบ้าง</li> <li>- เคยคิดมาก่อนหรือไม่ว่าทุกคนมีข้อดีหรือจุดเด่น</li> <li>- คนแต่ละคนมีความแตกต่างกันได้หรือไม่</li> <li>- เชื่อหรือไม่ว่าทุกคนในโลกใบนี้ล้วนแต่มีข้อดีหรือจุดเด่นอยู่ในตัว</li> <li>- คิดว่าคนที่รู้จักกับคนไม่รู้จักตนเองมีข้อดีของตนเองจะมีพฤติกรรมต่างกันอย่างไรบ้าง</li> <li>- เคยเห็นข้อดีหรือจุดเด่นในตัวผู้ที่อยู่รอบข้างหรือไม่</li> </ul>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้มองเห็นและชื่นชมคุณค่าของเพื่อนมนุษย์ผ่านการชื่นชมผู้เข้ารับการอบรมด้วยกัน วิทยากรจะใช้จุดนี้โยงมาถึงผู้รับคำปรึกษา ซึ่งเป็นผู้กระทำผิดและก่อคดี ชี้ให้เห็นมุมมองอีกมุมหนึ่งว่า ผู้รับคำปรึกษาก็อาจมีศักยภาพหรือคุณค่าในตนเอง ซึ่งอาจไม่เคยค้นพบหรือเปิดเผยมาก่อน และหากผู้ให้คำปรึกษาช่วยเหลือให้ผู้รับคำปรึกษาเห็นศักยภาพและคุณค่าในตนเอง จะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดประสบการณ์เชิงบวกกับตนเอง และพร้อมจะเปลี่ยนแปลงตนเองต่อไปทั้งนี้ ท่าทีของวิทยากรที่ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลมีความสำคัญต่อการปรับทัศนคติของผู้เรียนให้ยอมรับความแตกต่างของเพื่อนมนุษย์</p>	-

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
	<p>- เมื่อมองเห็นข้อดีของเขาแล้ว เกิดประสบการณ์ในใจที่แตกต่าง จากเดิมหรือไม่ อย่างไร</p> <p>4. วิทยากรสุ่มถามความคิดเห็นที่ เหมือนกันและแตกต่างกันของ ผู้เข้ารับการอบรมที่ละคำถาม สรุปลความเห็นของผู้รับการอบรม เป็นระยะ</p>		-
11:00-11:15 (15 นาที)	<p>5. วิทยากรสุ่มถามผู้เข้ารับการ อบรมเกี่ยวกับประสบการณ์ที่มี อดีทั้ง 4 รูปแบบ ได้แก่ อดี เพราะรักใคร่กัน อดีเพราะไม่ ชอบกัน อดีเพราะรู้ไม่ถ่องแท้ อดีเพราะกลัวหรือเกรงใจ จาก นั้นบรรยายสรุป โดยใช้ Power-Point “ทัศนคติ การยอมรับ การ เข้าใจตนเองและผู้อื่น” วิทยากร อาจยกตัวอย่างของอดีแต่ละ แบบกรณีผู้รับการอบรมยังไม่ เข้าใจคำว่าอดี</p>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมทดลอง ได้สำรวจและรู้เท่าทันความรู้สึก นึกคิดของตนเอง และวิทยากร บรรยายสรุป</p>	<p>PowerPoint “ทัศนคติ การยอมรับ การเข้าใจตนเอง และผู้อื่น”</p> 

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
11:15-11:30 (15 นาที)	6. ให้ผู้เข้ารับการอบรมเล่าประสบการณ์ที่เคยไปขอคำปรึกษาจากผู้อื่นสั้น ๆ ให้ยกตัวอย่าง ลักษณะของผู้ให้คำปรึกษา ผลที่ได้ในระหว่างการได้รับคำปรึกษาและผลที่ตามมา วิทยากรสรุปประเด็นสำคัญ เพื่อเชื่อมโยงไปสู่ทัศนคติของผู้ให้คำปรึกษากับลักษณะของการปรึกษาจากกรณีตัวอย่าง	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเห็นตัวอย่างของการด่วนตัดสินใจ ที่เห็นผลกระทบ และชวนกันอภิปรายถึงสาเหตุของการด่วนตัดสินใจ เชื่อมโยงมาถึงการด่วนตัดสินใจผู้รับคำปรึกษาจากพฤติกรรมที่ก่อคดี หากผู้ให้คำปรึกษาด่วนตัดสินใจ ผู้รับคำปรึกษาจะไม่เปิดใจที่จะช่วยผู้รับคำปรึกษาค้นหาศักยภาพและคุณค่าที่มีอยู่ในตนเอง วิทยากร	-
	7. วิทยากรเปิดวิดีโอทัศน์ “ตัดสินใจตรกร” หรือวิดีโอทัศน์อื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายกัน คือกระตุ้นความรู้สึกขัดแย้งภายในจิตใจ	ควรเน้นถามความรู้สึกของผู้เข้ารับการอบรม ให้เวลาได้สำรวจความรู้สึกของตนเอง อย่าปล่อยให้ผู้เข้ารับการอบรมเล่าเรื่อง	วิดีโอทัศน์ “ตัดสินใจตรกร”
	8. วิทยากรสอบถามความรู้สึกนึกคิดของ ผู้เข้ารับการอบรม กระตุ้นให้ผู้เข้ารับการอบรมแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง กรณีที่ผู้เข้ารับการอบรมมีความคิดเห็นคล้ายตามกัน เช่น เห็นใจจิตรกร รู้สึกไม่เป็นธรรม กรรมการรีบด่วนตัดสินใจ วิทยากรก็ตั้งคำถามให้สำรวจลึกลงไป ด้วยคำถาม “แล้วคิดว่าการรีบด่วนตัดสินใจของกรรมการมีผลทางจิตใจต่อจิตรกรอย่างไร ผลที่เกิดขึ้นจากการด่วนตัดสินใจเป็นอย่างไร	นอกประเด็น	-

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
	<p>9. วิทยากรชวนผู้เข้ารับการอบรมคิดในอีกมุมมองหนึ่งด้วยการตั้งคำถามว่า “เพราะอะไรกรรมการจึงรีบด่วนตัดสินใจ” “ผิดหรือไม่ที่เขารีบด่วนตัดสินใจ” “ตัดโอกาส” “แล้วจะดีกว่านี้ ถ้ากรรมการ....”</p> <p>วิทยากรค่อย ๆ ทอยยตั้งคำถามเพื่อให้เกิดการคิดอภิปรายอย่างรอบด้าน</p>		-
<p>11:30-11:45 (15 นาที)</p>	<p>10. วิทยากรให้ดูวิดีโอทัศน์ “กราบรถกู”</p> <p>หลังจากนั้นวิทยากรสอบถามความรู้สึกของผู้รับการอบรมว่า</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- รู้สึกอะไรบ้าง</li> <li>- มีความคิดเห็นต่อการกระทำของน็อตอย่างไร</li> <li>- คิดว่าน็อตเป็นคนอย่างไร</li> <li>- ทำไมเขาจึงมีพฤติกรรมเช่นนั้น</li> </ul> <p>จากนั้นวิทยากรเล่าข้อมูลภูมิหลังของน็อตตามใบข้อมูล</p>	<p>วิดีโอทัศน์ “กราบรถกู” เป็นวิดีโอทัศน์เหตุการณ์จริงที่สามารถกระตุ้นความรู้สึกด้านลบของผู้ชมที่มีต่อ น็อต และเกิดความคิดตัดสินน็อตทันทีโดยอัตโนมัติเป็นส่วนใหญ่ซึ่งจะทำให้กระตุ้นให้เกิดการอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้สึก ความคิดเห็นได้ดี</p> <p>วิทยากรควรเน้นถามความรู้สึกและระวังการอภิปรายนอกประเด็น วิทยากรชวนผู้เข้ารับการอบรมทำความเข้าใจผู้กระทำผิดว่าการกระทำผิดเกิดจากสาเหตุใดได้บ้างจะมีวิธีการฟื้นฟูผู้กระทำผิดอย่างไรไม่ให้เกิดซ้ำ วิทยากรอาจใช้วิดีโอทัศน์อื่นเหตุการณ์กระทำผิดที่วิเคราะห์ แล้วว่าสามารถ</p>	<p>วิดีโอทัศน์ “กราบรถกู”</p> <p>ใบข้อมูล “ภูมิหลังของน็อต”</p>

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
11:30-11:45 (15 นาที)	11. วิทยากรเปิดประเด็นอภิปราย สอบถามความรู้สึกนึกคิดต่อผู้กระทำผิด ต่อเหยื่อ ต่อสังคม คิดว่าผู้กระทำผิด เหยื่อใครผิด ใครถูก แต่ละฝ่ายต้องการความช่วยเหลืออะไรบ้าง จากใคร วิทยากรทวนสาระสำคัญและ กระตุ้นด้วยคำถามให้ผู้เรียนคิด หลาย ๆ มุม หลาย ๆ ด้าน	กระตุ้นให้ผู้ชมเกิดทัศนคติด้านลบ และด่วนตัดสินไปก่อน ทั้งนี้ วิทยากรควรจรรู้ข้อมูลในอีกด้าน หนึ่งของผู้กระทำผิดที่จะทำให้ผู้ชมเปลี่ยนความรู้สึกไปทางบวกได้บ้าง	-
11:45-12:00 (15 นาที)	12. วิทยากรเชื่อมโยงเข้ามาถึง บทบาทหน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษา ชวนให้ใคร่ครวญโอกาสที่จะเกิด ความรู้สึกนึกคิดในด้านการด่วน ตัดสิน (อคติ) ที่จะส่งผลต่อการ ให้คำปรึกษา เพื่อให้เกิดความ ตระหนักถึงทัศนคติของตนเอง วิทยากรเปิดวิดิทัศน์ “ทัศนคติ และจริยธรรมการให้คำปรึกษา” เพื่อสรุปภาพรวมของจริยธรรม การให้คำปรึกษา และบทบาท ของผู้ให้คำปรึกษา	เพื่อสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับ ทัศนคติของผู้ให้คำปรึกษาข้อ สำคัญ คือ การไม่ด่วนตัดสินผู้รับ คำปรึกษาจากพฤติกรรมที่ก่อคดี เพียงอย่างเดียว และให้ผู้เข้ารับ การอบรมรู้จักตระหนักถึงความ รู้สึกซึ่งอาจเป็นอคติที่ทำให้เกิด อุปสรรคในการให้คำปรึกษา  เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ ทบทวนประสบการณ์ที่เคยมีอคติ ตระหนักถึงอคติ และให้อภัย ตนเอง จะนำไปสู่การตระหนักถึง อคติ ซึ่งมีโอกาสเกิดขึ้นได้ในการ ปฏิบัติหน้าที่ผู้ให้คำปรึกษา	วิดิทัศน์ “ทัศนคติและ จริยธรรมการให้ คำปรึกษา”
	13. ให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ หลับตา อยู่ในความสงบ ทบทวน ประสบการณ์ในอดีตที่เคยมีอคติ 4 รูปแบบ ได้แก่ อคติเพราะรัก ใคร่กัน อคติเพราะไม่ชอบกัน		-

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
	อคติเพราะรู้ไม่ถ่องแท้ และอคติเพราะกลัวหรือเกรงใจ ทีละเหตุการณ์ แล้วทำความเข้าใจให้ชัดขึ้น ให้อภัยกับตนเองและเหตุการณ์ที่ผ่านมา ค่อย ๆ ลืมตา		-
	14. วิทยากรให้ผู้เข้ารับการอบรมอยู่ในความสงบ และทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเองครู่หนึ่ง จากนั้นขออาสาสมัคร 1-2 คน สรุปลงวิทยากรสรุปเพิ่มเติมตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้	เพื่อสรุปประเด็นสำคัญของหัวข้อนี้ตามวัตถุประสงค์	

### การประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ความสอดคล้องของเนื้อหาที่อภิปรายกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้



## ใบข้อมูล “ภูมิหลังของน้อง”

น้องเต๋โตโตในครอบครัวที่อบอุ่น ไกล่ชิดมารดาซึ่งเป็นคนเรียบร้อย อบรมสั่งสอนให้ลูกเป็นคนดี น้องทำงานตั้งแต่เรียน รู้ว่าพ่อแม่ส่งเรียนโรงเรียนเอกชนที่มีชื่อเสียงเพื่อให้ตนมีสังคมดี ขณะที่พ่อแม่เงินเดือนข้าราชการ ฐานะปานกลาง หลังเรียนจบก็ทำงานหาเลี้ยงตนเอง ให้เงินพ่อแม่ มีความชอบมินิคูเปอร์ตั้งแต่เด็ก และเก็บเงินซื้อรถเอง วันเกิดเหตุจะไปเป็นพิธีกรงานแต่งงานเพื่อน คู่กรณีขับรถปาดหน้าชนแล้วหนีซึ่งทำให้เขาโกรธ ลืมตัว มีค่านิยมและความคาดหวังกับคนอื่นว่าเมื่อทำผิดต้องรับผิดชอบ จึงน้องหลุด สติแตก ดังเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หลังเกิดเหตุสำนึกผิดบำเพ็ญประโยชน์ด้วยการไปให้ความรู้กับเยาวชนเรื่องกรณีของตนเอง ให้ฝึกอดกลั้นไม่ใจร้อน วู่วาม

### หัวข้อที่ 3

# กระบวนการให้คำปรึกษา และสาริตการให้คำปรึกษา



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับบริการอบรมสามารถ

1. ระบุเป้าหมาย หลักการ กระบวนการ และขั้นตอนการให้คำปรึกษาได้ถูกต้อง
2. ระบุลักษณะ และประโยชน์ของเทคนิคต่าง ๆ ในการให้คำปรึกษาได้ และสามารถเลือกใช้  
อย่างเหมาะสม

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 45 นาที

### เนื้อหา

## 1. เป้าหมายของการให้คำปรึกษา คลินิกจิตสังคม ในระบบศาล

### เป้าหมายสุดท้ายของการให้คำปรึกษา

ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่ก่อคดีซ้ำ สามารถจัดการ  
กับความคิดแยกแยะถูกผิด อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่เกี่ยวข้องกับ  
กับการกระทำผิดและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทาง  
ที่ดีขึ้น

### เป้าหมายระหว่างให้คำปรึกษา

ปฏิบัติตามเงื่อนไขของการประกันตัวและปฏิบัติตาม  
ตามคำพิพากษา

## 2. หลักการของการให้คำปรึกษาทางจิตสังคม

- 1) ผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษามีการพูดคุยอย่างมีเป้าหมาย
- 2) เป็นการสื่อสารเชิงบวก เน้นสัมพันธภาพที่ดี  
ระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา
- 3) เป็นการสื่อสารสองทาง เพื่อสร้างความเข้าใจ  
ที่ตรงกัน
- 4) การให้คำปรึกษาไม่ใช่การแนะนำ ไม่ใช่การ  
แนะนำ ไม่ใช่การสั่งสอน ไม่ใช่การปลอบใจ ไม่ใช่การ

ตัดสินถูกหรือผิด ผู้ให้คำปรึกษาไม่ทำตนเสมือนเป็น  
ผู้พิพากษา หรือแพทย์ผู้รักษา

5) การให้คำปรึกษาเป็นการช่วยให้ผู้รับคำ  
ปรึกษามีแนวทางในการแก้ไขปัญหา

## 3. กระบวนการให้คำปรึกษา

เป็นกระบวนการที่ดำเนินการต่อเนื่อง แบ่ง  
กระบวนการเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่

- 1) การสร้างสัมพันธภาพและการตกลงให้การบริการ  
การสร้างสัมพันธภาพเป็นกระบวนการแรกที่ทำให้  
ให้ผู้รับคำปรึกษา รู้สึกผ่อนคลาย มีความ  
ไว้วางใจ จากนั้นผู้ให้คำปรึกษาจะประเมินความเข้าใจใน  
การมารับบริการและตกลงบริการโดยการชี้แจง  
วัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษาและประโยชน์ที่จะ  
ได้รับจากการให้คำปรึกษา
- 2) การสำรวจปัญหา สาเหตุและความต้องการของ  
การรับคำปรึกษา  
ขั้นตอนนี้เป็นการทำความเข้าใจกับปัญหา  
สาเหตุที่นำไปสู่การกระทำผิด ความต้องการของ  
ผู้รับคำปรึกษา รวมถึงบริบทของผู้รับคำปรึกษา ปัจจัย

นำมาก่อน ปัจจัยกระตุ้น ปัจจัยที่ทำให้ปัญหายังคงอยู่  
ปัจจัยปกป้อง

### 3) การวางแผนแก้ไขปัญหาและการจัดการกับ ปัญหา

เมื่อทำความเข้าใจกับปัญหาแล้ว จากนั้นควร  
จัดลำดับความสำคัญของปัญหา ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษา  
มีทางเลือกในการแก้ไขปัญหาและการวางแผนแก้ไขที่  
เป็นรูปธรรม สามารถนำไปปฏิบัติในสถานการณ์  
จริงได้

### 4) การยุติการให้บริการ

ขั้นตอนนี้ผู้ให้คำปรึกษาควรให้ผู้รับคำปรึกษา  
สรุปประเด็นสำคัญที่พูดคุยกันระหว่างการให้คำ  
ปรึกษาและแนวทางแก้ไขปัญหามาที่ตกลงกันได้ อาจ  
จะเน้นย้ำเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษา  
เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักถึงปัญหาและปฏิบัติตาม  
คำสั่งศาล ควรตกลงเรื่องการนัดหมายครั้งต่อไปและ  
ประเด็นในการติดตามครั้งต่อไป

### 5) การบันทึกข้อมูลการให้บริการ

ผู้ให้คำปรึกษาควรบันทึกปัญหาสำคัญของผู้รับ  
คำปรึกษาและแนวทางแก้ไขปัญหามาที่ได้ พูดคุยกับ  
ผู้รับคำปรึกษา อาจระบุปัจจัยนำมาก่อน ปัจจัยกระตุ้น  
ปัจจัยที่ทำให้ปัญหายังคงอยู่ ปัจจัยปกป้อง (ถ้าสามารถ  
ได้ข้อมูลเพียงพอ) เพื่อสร้างความเข้าใจผู้รับคำปรึกษา  
และเป็นการส่งต่อข้อมูลสำหรับการให้คำปรึกษาครั้ง  
ต่อไป



## 4. เทคนิคพื้นฐานของการให้คำปรึกษา

เทคนิคการให้คำปรึกษาที่สำคัญ ได้แก่ การฟัง  
อย่างใส่ใจ การสื่อสารด้วยภาษากาย การถาม การ  
สำรวจปัญหา การทวนความ การสรุปความ การ  
สะท้อนข้อมูล การสะท้อนความรู้สึก การให้กำลังใจ  
 เป็นต้น

**การฟังอย่างใส่ใจ :** เป็นเทคนิคพื้นฐานที่สำคัญ  
ที่สุด ต้องฝึกฝนให้ชำนาญจนกลายเป็นทักษะซึ่งเป็น  
ประตูสู่ความเข้าใจผู้รับคำปรึกษา ที่จะทำให้ผู้ให้  
คำปรึกษามีโอกาสได้สำรวจเรื่องราว เนื้อหาสาระ รวม  
ไปถึงมุมมอง แนวคิด อารมณ์ความรู้สึก และจุดเด่น  
ของผู้รับคำปรึกษา ขณะฟัง ต้องมีสติตั้งใจฟัง สังเกต  
สีหน้าท่าทางน้ำเสียง คำพูด และพยายามจับประเด็น  
ที่ผู้ให้คำปรึกษาต้องการสื่อสาร เมื่อผู้ให้คำปรึกษามี  
ทักษะการฟังที่ดีจะช่วยให้ตามเรื่องของผู้รับคำปรึกษา  
ได้ตลอด จับประเด็นได้เร็ว เข้าใจอารมณ์ความรู้สึก  
และช่วยให้สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้รับคำปรึกษา  
เนื่องจากผู้รับคำปรึกษาจะสัมผัสได้ถึงการยอมรับ และ  
ความตั้งใจของผู้ให้คำปรึกษา ทำให้เกิดความไว้วางใจ

**การสื่อสารด้วยภาษากาย:** นอกจากการสื่อสารทางวาจาแล้ว การสื่อสารด้วยภาษากายยังช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้รับรู้ถึงความเข้าใจและรู้สึกปลอดภัยที่จะสื่อสารในประเด็นที่อ่อนไหว ซึ่งอาจไม่เคยเปิดเผยมาก่อน การสื่อสารด้วยภาษากายทำได้หลายวิธี เช่น การแสดงสีหน้าที่บ่งบอกถึงการยอมรับไม่ตัดสิน รอยยิ้ม การสบตา การทอดสายตา การพยักหน้า การส่ายหน้า เป็นต้น

**การถาม :** การตั้งคำถามมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจข้อมูลของผู้รับคำปรึกษา และช่วยให้เกิดการทำความเข้าใจผู้รับคำปรึกษาให้มากขึ้น การถามที่ดีเป็นผลจากการฟังที่ดี เพราะจะช่วยให้ผู้ให้คำปรึกษากล้ามได้ถูกจังหวะ และใช้คำถามที่กระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาสำรวจตนเอง ผู้ให้คำปรึกษาสามารถใช้คำถามปลายเปิด ซึ่งไม่ได้กำหนดขอบเขตของการตอบเมื่อต้องการข้อมูลที่ลึกซึ้ง ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้สำรวจตนเองไปพร้อมๆ กัน และอาจใช้คำถามปลายปิด ซึ่งกำหนดทิศทางการตอบไว้แล้ว เช่น ใช่หรือไม่ใช่ เมื่อต้องการสรุปความ ทดสอบความเข้าใจให้ตรงกัน

**การถามเพื่อสำรวจปัญหา :** ผู้รับคำปรึกษามารับคำปรึกษาด้วยปัญหาที่เกี่ยวข้องกับคดี เช่น คดียาเสพติด แต่ปัญหาที่ลึกลงไปไม่ได้อยู่เพียงแค่การก่อคดี ผู้ให้คำปรึกษาต้องถามเพื่อสำรวจไปถึงสาเหตุของการก่อคดี เช่น ปัญหาติดยาเสพติด ปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว ซึ่งส่งผลให้ผู้รับคำปรึกษามีส่วนเกี่ยวข้องกับคดี การช่วยเหลือทางจิตสังคมที่ได้ผลจะต้องจัดการที่ปัญหาที่ลึกลงไป จึงจะแก้ไขสาเหตุที่แท้จริง

**การทวนความ:** ผู้ให้คำปรึกษาใช้คำพูดที่อาจแตกต่างกันไปกับคำพูดของผู้รับคำปรึกษา แต่ยังคงใจความเช่นเดียวกัน เพื่อช่วยให้การสนทนาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ผู้รับคำปรึกษาได้ทราบว่ามีผู้ให้คำปรึกษายังติดตามเรื่องราวของเขาอยู่ไม่เกิดความเจ็บระหว่งการให้คำปรึกษานานจนเกินไปและยังคงอยู่ในประเด็นเดิม

**การสรุปความ:** เป็นการประมวลประเด็นสำคัญของข้อมูลที่ได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องหรือความรู้สึก แนวคิด มุมมอง เป็นคำพูดที่กระชับได้ใจความ เพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเห็นภาพชัดเจนในประเด็นที่สำคัญ

**การสะท้อนข้อมูล:** เป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับในประเด็นที่ผู้ให้คำปรึกษาเห็นว่าสำคัญ หรือข้อมูลขัดแย้ง ซึ่งจะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเริ่มเกิดความใคร่ครวญในปัญหา นำไปสู่การสำรวจปัญหาที่ลึกซึ้ง

**การสะท้อนความรู้สึก:** เมื่อผู้ให้คำปรึกษาสังเกตคำพูด น้ำเสียง สีหน้า ท่าทางของผู้รับคำปรึกษา และฟังอย่างมีสติ จะทำให้ผู้ให้คำปรึกษาได้รับรู้ความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาได้ดี และสามารถสะท้อนความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาได้อย่างเข้าใจ ผู้รับคำปรึกษาสัมผัสได้ถึงความเข้าใจ ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาสำรวจตนเองได้ดียิ่งขึ้น การสะท้อนอารมณ์ความรู้สึกด้านลบของผู้รับคำปรึกษาจะช่วยให้เขาสามารถเผชิญกับความรู้สึกดังกล่าวได้อย่างมั่นคงและปลอดภัยขึ้น เกิดประสบการณ์ใหม่ให้เขากล้าสำรวจปัญหาและสาเหตุของปัญหาในระดับที่ลึกลงไป ส่วนการสะท้อนอารมณ์ความรู้สึกด้านบวกของผู้รับคำปรึกษาจะช่วยให้เขาได้สัมผัสพลังบวกในตัวของเขาซึ่งเดิมเขาอาจจะไม่เคยได้เรียนรู้ประสบการณ์ด้านนี้มาก่อน การสะท้อนความ

รู้สึกยังช่วยให้สัมพันธ์ภาพระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษามั่นคงขึ้น ให้ฝึกสะท้อนอารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้นแบบปัจจุบันในระหว่างกระบวนการปรึกษา

**การให้กำลังใจ:** เป็นการแสดงถึงความเชื่อมั่นในศักยภาพของผู้รับคำปรึกษาว่าจะสามารถพัฒนาตนเองไปสู่หนทางที่ดีกว่าเดิมได้โดยสะท้อนข้อมูลด้านบวกที่ผู้ให้คำปรึกษาจับประเด็นได้จากผู้รับคำปรึกษา ซึ่งผู้รับคำปรึกษาส่วนใหญ่มักขาดความมั่นใจที่จะเปลี่ยนแปลง ไม่มั่นใจในศักยภาพของตนเองหรือไม่ได้มองจุดดีของตนเองมาก่อน การให้กำลังใจเปรียบเสมือนกระจกสะท้อนให้ผู้รับคำปรึกษามองเห็นศักยภาพของตนเอง เกิดความมั่นใจว่าตนเองจะสามารถแก้ปัญหาของตนเองด้วยความสามารถของตนเองได้

การใช้เทคนิคมีใช้แบบเทคนิคเชิงเดี่ยว แต่ส่วนใหญ่มักจะเป็นการใช้เทคนิคที่เชื่อมโยงกัน เช่น การฟังอย่างใส่ใจโดยมีการสื่อสารภาษากายไปพร้อมกัน การสะท้อนข้อมูลแล้วต่อด้วยการถามเพื่อสำรวจปัญหาให้ลึกลงไป การสรุปความแล้วต่อด้วยคำถามเพื่อกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การสะท้อนความรู้สึกแล้วต่อด้วยการให้กำลังใจ การทวนความแล้วต่อด้วยการถาม เป็นต้น

ผู้ให้คำปรึกษาไม่ควรพะวงว่าควรจะใช้เทคนิคอะไร แต่ควรสนใจอารมณ์ความรู้สึกและสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา แต่ต้องฟังอย่างใส่ใจและการสื่อสารภาษากายที่เป็นมิตรตลอดการให้บริการให้คำปรึกษาควรมีการถามอย่างมีทิศทาง มีเป้าหมายและทำความเข้าใจกับผู้รับคำปรึกษาด้วย

การทวนความ การสรุปความหรือการถามด้วยคำถามปิดเป็นระยะ

ควรสะท้อนความรู้สึกด้านลบเพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้มีโอกาสระบายอารมณ์ที่คับข้องใจ อัดอั้นใจ ภายใต้บรรยากาศที่ผู้ให้ปรึกษารับฟังอย่างใส่ใจทำให้เกิดอารมณ์ที่มั่นคงปลอดภัยขึ้นซึ่งเป็นโอกาสที่ผู้ให้คำปรึกษาจะใช้เทคนิคการถาม การสำรวจปัญหาให้ลึกซึ่งลงไปถึงปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่แท้จริงได้

ควรสะท้อนข้อมูลด้านบวกและให้กำลังใจ เพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษามีกำลังใจและมองเป็นความเป็นไปได้ของการแก้ไขปัญหากจากพลังและศักยภาพของตนเอง

ควรฝึกสะท้อนข้อมูลด้วยการตั้งคำถามอย่างมีลำดับ มีทิศทางบวกเพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งคิดใคร่ครวญ ค้นหาคำตอบด้วยตนเองเป็นวิธีการสะท้อนข้อมูลย้อนกลับอย่างสร้างสรรค์ เป็นการช่วยลดอคติของผู้สะท้อนข้อมูลย้อนกลับ และลดแรงต้านทานของผู้รับการสะท้อนข้อมูลย้อนกลับ

## กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
13:00-13:05 (5 นาที)	1. วิทยากรเชื่อมโยงการเรียนรู้หัวข้อที่แล้วเพื่อเข้าสู่การเรียนรู้หัวข้อใหม่ เช่น ถามว่าเคยมีเรื่องไม่สบายใจแล้วต้องการปรึกษาใครสักคนหรือไม่ เขาทำอย่างไร เขามีลักษณะอย่างไร ผลเป็นอย่างไร	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ทบทวนลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ให้คำปรึกษาจากประสบการณ์ตรงที่ผู้เข้ารับการอบรมเคยรับคำปรึกษาจากผู้อื่น ให้วิทยากรสอบถามประสบการณ์ของผู้เข้ารับการอบรมในการรับคำปรึกษาแล้วเชื่อมโยงมาถึงการทำงานในฐานะผู้ให้คำปรึกษา	-
13:05-13:20 (15 นาที)	2. วิทยากรเปิดวิดีโอทัศน์ “หลักการให้คำปรึกษาและกระบวนการให้คำปรึกษา” และกระตุ้นถามผู้เข้ารับการอบรมเพื่อให้เชื่อมโยงกับประสบการณ์การให้คำปรึกษา	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้หลักการให้คำปรึกษาและกระบวนการให้คำปรึกษาผ่านวิดีโอทัศน์จากนั้น วิทยากรสรุปประเด็นสำคัญ และเชื่อมโยงหลักการกับประสบการณ์ของผู้เข้ารับการอบรมในกิจกรรมก่อนหน้า	วิดีโอทัศน์ “หลักการให้คำปรึกษาและกระบวนการให้คำปรึกษา”
13:20-14:35 (1 ชั่วโมง 15 นาที)	3. วิทยากรเปิดวิดีโอทัศน์ “สาธิตการให้คำปรึกษา กรณีศึกษา : นายเอ็กซ์” ซึ่งมารับคำปรึกษาที่คลินิกจิตสังคมตามคำสั่งศาล ครั้งที่ 1 ระหว่างที่เปิดวิดีโอทัศน์ วิทยากรหยุดเป็นระยะ ๆ เพื่ออธิบายกระบวนการให้คำปรึกษาและเทคนิคการให้คำปรึกษา	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้หลักการให้คำปรึกษาและกระบวนการให้คำปรึกษาผ่านตัวอย่างสาธิต วิดีทัศน์สาธิตจะมีคำอธิบายแทรก กระบวนการให้คำปรึกษาจะใช้พื้นหลังสีน้ำตาล ส่วนเทคนิคและคำอธิบายอื่น ๆ จะใช้พื้นหลังสีฟ้า วิทยากรต้อง	วิดีโอทัศน์ “สาธิตการให้คำปรึกษา กรณีศึกษา : นายเอ็กซ์”

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
		<p>ศึกษาวิดีโอที่ศึ้นนี้มาก่อน สามารถอธิบายขั้นตอน และการใช้เทคนิคการให้คำปรึกษา อธิบายได้ว่าเทคนิคนี้คืออะไร ใช้เทคนิคนี้เพื่ออะไร เทคนิคนี้ช่วยผู้รับคำปรึกษาอย่างไรบ้าง สิ่งที่ต้องเน้นสำหรับผู้ให้คำปรึกษามือใหม่ คือ การรับฟังเป็นทักษะพื้นฐาน การให้คำแนะนำโดยไม่รับฟังเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำอย่างย้งวิทายากรต้องศึกษาวิดีโอที่ศึ้นนี้มาก่อนและใช้เอกสาร “คำอธิบายประกอบการสาธิตการให้คำปรึกษา กรณีศึกษา : นายเอ็กซ์” เป็นตัวช่วยในการทำความเข้าใจ</p>	<p>เอกสาร “คำอธิบายประกอบการสาธิตการให้คำปรึกษา กรณีศึกษา : นายเอ็กซ์”</p>
<p>14:35-14:45 ( 10 นาที)</p>	<p>4. วิทายากรชวนให้ผู้รับการอบรมสรุปสาระสำคัญ ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- หลักการให้คำปรึกษา</li> <li>- บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา</li> <li>- กระบวนการให้คำปรึกษา</li> <li>- เทคนิคการให้คำปรึกษา</li> </ul> <p>โดยใช้ PowerPoint “สรุปสาระสำคัญของการให้คำปรึกษา” ประกอบการเรียนรู้</p>	<p>เพื่อสรุปประเด็นสำคัญของหัวข้อนี้ตามวัตถุประสงค์</p>	<p>PowerPoint “สรุปสาระสำคัญของการให้คำปรึกษา”</p> 

## การประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ความสอดคล้องของเนื้อหาที่อภิปราย

## คำอธิบายประกอบการสาธิตการให้คำปรึกษา กรณีศึกษา : นายเอ็กซ์”

นายเอ็กซ์ ชายไทยเชื้อสายจีน อายุ 37 ปี รูปร่างผอม ผิวคล้ำ ผมสั้น สวมชุดลำลองพูดเสียงดังฟังชัด มีกลิ่นแอลกอฮอล์ เรียงจบ ป.3 อ่านหนังสือไม่ค่อยออก มีอาชีพรับเหมาก่อสร้าง รายได้ไม่แน่นอน ราว 10,000 - 20,000 บาท ต่อเดือน มีภรรยา อายุ 42 ปี อยู่กินกันมา 10 ปี มีลูกชาย 1 คน อายุ 9 ปี ลูกสาว 2 คน อายุ 7 ปี และ 4 ปีตามลำดับ

ภรรยา มักจะติดตามนายเอ็กซ์ออกไปรับงานนอกบ้าน ไม่ค่อยได้อยู่ดูแลลูก ลูกอยู่ในความดูแลของพ่อตาและแม่ยาย นายเอ็กซ์บอกว่าเลิกเสพยาบ้ามา 2 ปีแล้วให้เหตุผลว่าเพราะมีอายุมากขึ้น และเคยถูกจับคดียาเสพติดจนติดคุกมาแล้ว 2 ครั้ง ตอนนี้อยากใช้ชีวิตกับครอบครัวมากกว่า ดื่มเหล้าขาววันละอย่างน้อย 1 ขวด เป็นประจำทุกวันหลังเลิกงาน ปริมาณการดื่มมากขึ้นในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาโดยดื่มกับลูกน้อง เคยมีประวัติเลือดออกในกระเพาะอาหาร ต้องเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาลประมาณ 1 สัปดาห์ก่อนมีคดี ช่วงที่เมาสุรา เคยมีทะเลาะวิวาททำร้ายภรรยา ต่อหน้าลูกและพ่อตาแม่ยาย แต่จำเหตุการณ์ไม่ได้ ภรรยาเมาทำให้ฟังหลังจากสร้างเมาแล้ว นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมสูบบุหรี่วันละ 15-20 มวน มีภาระผ่อนรถกระบะ เดือนละ 10,000 บาท เหลืออีก 30 งวด

เวลา	คำอธิบาย
0:49	<b>สร้างสัมพันธภาพ</b>
0:58	กล่าวทักทาย แนะนำตัว ระบุบทบาทของตนเองว่าเป็นผู้ให้คำปรึกษาของคลินิกจิตสังคม
1:10	สอบถามความเข้าใจของการมาคลินิกจิตสังคมของผู้รับคำปรึกษา
1:30	<b>ตกลงบริการ</b>
1:40	แจ้งบทบาทของผู้ให้คำปรึกษา และวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษา
2:03	<b>สำรวจปัญหา</b>
2:18	สำรวจ ทำความเข้าใจปัญหา และสถานการณ์ของผู้รับคำปรึกษา
2:28	ชี้แจงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา เช่น การเก็บข้อมูลเป็นความลับ
2:46	ชี้แจงว่าการมารับคำปรึกษาไม่ใช่การไต่สวนหรือการตัดสินคดี เนื่องจากผู้ให้คำปรึกษาไม่ใช่ผู้พิพากษา
2:54	ทวนสอบความเข้าใจ
3:04	สะท้อนความรู้สึก ผู้ให้คำปรึกษาสังเกตสีหน้าของผู้รับคำปรึกษาแล้วสะท้อนออกมาเป็นความรู้สึก
3:16	สำรวจความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาในช่วงหลังถูกจับกุม ซึ่งเป็นภาวะวิกฤติทางจิตใจ
3:56	สำรวจผลกระทบในภาวะวิกฤต
4:25	ให้ข้อมูลที่ช่วยจัดการความรู้สึกในภาวะวิกฤต ชี้ให้เห็นว่าศาลให้โอกาส
4:51	ถามเพื่อสำรวจปัญหาด้านการเงิน
5:02	สะท้อนความรู้สึก
5:17	ให้ข้อมูลแก่ผู้รับคำปรึกษา
6:12	สำรวจพฤติกรรมอดีตในอดีต เพื่อเชื่อมโยงกับความรู้สึกในปัจจุบัน
6:47	ถามเพื่อสำรวจความรู้สึกในปัจจุบัน
7:45	สำรวจพฤติกรรมเสพติดที่มีผลต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว

เวลา	คำอธิบาย
8:23	ถามแรงบันดาลใจในการเลิกสารเสพติด ลูกคือแรงบันดาลใจ
9:10	ให้ข้อมูลสะท้อนกลับเกี่ยวกับผลกระทบจากการดื่มสุรา
9:45	เชื่อมโยงพฤติกรรมดื่มสุรากับการก่อคดี ความสัมพันธ์ในครอบครัวและผลกระทบกับการทำงาน
10:31	สำรวจสาเหตุที่ยังหยุดดื่มสุราไม่ได้
11:05	สะท้อนพฤติกรรมดื่มสุราที่เป็นปัจจุบัน ไม่ตัดสินพฤติกรรมของผู้รับคำปรึกษา
11:48	บทบาท psychoeducator ของผู้ให้คำปรึกษา ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักถึงภาวะติดสุราของตนเอง
12:38	ผู้ให้คำปรึกษาแสดงความเข้าใจภาวะติดสุราของผู้รับคำปรึกษา
13:23	สรุปประเด็นสาเหตุของภาวะติดสุราให้ผู้รับคำปรึกษาได้สำรวจผลกระทบจากการดื่มสุรา
13:56	ทวนความ เพื่อทวนสอบความเข้าใจ
14:11	สำรวจผลกระทบด้านอื่น ๆ จากการดื่มสุรา
14:54	ทวนความเกี่ยวกับผลกระทบด้านการเงิน เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักถึงปัญหาของตนมากขึ้น
16:04	สรุปความ โดยเชื่อมโยงสาเหตุของการดื่มสุรา พฤติกรรมการดื่มและผลกระทบด้านต่าง ๆ
16:35	ถามเพื่อสำรวจผลกระทบด้านร่างกายจากการดื่มสุรา
17:03	ถามเพื่อเชื่อมโยงผลกระทบด้านร่างกายที่มีต่อครอบครัว
18:28	ถามเพื่อให้คิดถึงผลกระทบทางจิตใจของคนในครอบครัวจากพฤติกรรมการดื่มสุราของผู้รับคำปรึกษา โดยเฉพาะผลกระทบกับลูก
19:58	ใส่ใจความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา เนื่องจากได้ชวนสำรวจผลกระทบด้านลบมาระยะหนึ่งแล้ว
20:26	ให้ข้อมูลเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักถึงความรับผิดชอบของตนเองต่อเป้าหมายของการให้คำปรึกษา

เวลา	คำอธิบาย
20:59	ชี้แจงการปฏิบัติตนในระยะสั้น ได้แก่ ไม่หนีคดี มารายงานตัวตามนัดไม่ก่อคดีซ้ำ
21:26	ถามเพื่อกระตุ้นให้คิดวิธีการ เพื่อหลีกเลี่ยงการก่อคดีซ้ำ ซึ่งเกิดจากการเมาสุราแล้วขาดสติ
22:54	<b>วางแผนแก้ไขปัญหาและจัดการกับปัญหา</b>
23:26	ให้ทางเลือก เพื่อลดความเสี่ยงการก่อคดีซ้ำ
23:55	ร่วมกันตั้งเป้าหมายที่เป็นพฤติกรรมที่พอทำได้ เพื่อลดความเสี่ยงการก่อคดีระหว่างประกันตัว
24:16	ถามเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเป็นผู้สรุปสาระสำคัญของการให้คำปรึกษา
24:52	ผู้ให้คำปรึกษาย้ำเตือนการปรับพฤติกรรม เพื่อลดความเสี่ยงการก่อคดีซ้ำระหว่างประกันตัว
25:33	สะท้อนความรู้สึกด้านบวก เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษามีกำลังใจ
25:54	ผู้ให้คำปรึกษาย้ำเตือนการปรับพฤติกรรม เพื่อลดความเสี่ยงการก่อคดีซ้ำระหว่างประกันตัว และถามเพื่อค้นหาศักยภาพของผู้รับคำปรึกษา
26:54	ให้กำลังใจ
27:45	ผู้ให้คำปรึกษาสรุปความเกี่ยวกับสิ่งที่ยังเป็นปัญหา ศักยภาพของผู้รับคำปรึกษาและกำหนดเป้าหมายในการเพิ่มทักษะการแก้ไขปัญหาชีวิตสำหรับการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป
28:14	ผู้ให้คำปรึกษาให้กำลังใจ ทวนสอบและตอกย้ำการไม่ก่อคดีซ้ำระหว่างประกันตัว
30:06	<b>ยุติการให้คำปรึกษา นัดหมายครั้งต่อไป โดยให้พากรยามาด้วย</b>
30:31	สรุปเป้าหมายการให้คำปรึกษา ทวนสอบและตอกย้ำพฤติกรรมที่ดีที่ปลอดภัย
31:00	ลดความเสี่ยงการก่อคดีซ้ำ ระหว่างประกันตัว
-	<b>บันทึกข้อมูล</b>

## หัวข้อที่ 4

# ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษา ครั้งที่ 1 : กรณีตนเอง



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้ให้บริการอบรมสามารถ

1. ฝึกปฏิบัติการสื่อสารเพื่อความเข้าใจระหว่างผู้ส่งและผู้รับสารโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาได้เหมาะสม
2. สะท้อนการฝึกปฏิบัติและฝึกรับฟังการสะท้อนข้อมูลย้อนกลับได้อย่างสร้างสรรค์

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

### เนื้อหา

#### การสะท้อน (Feedback) การฝึกปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์

จากความเชื่อที่ว่ามนุษย์ทุกคนล้วนมีศักยภาพ และสามารถพัฒนาในทิศทางบวก การฝึกปฏิบัติเน้นเป็นการพัฒนาทักษะการให้คำปรึกษาและพัฒนาความมั่นคงภายในของผู้ให้คำปรึกษา การให้คำปรึกษาที่ดีจะต้องเกิดสัมพันธ์ภาพที่ดีในระดับจิตวิญญาณระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาส่งผ่านความปรารถนาดีไปกระตุ้นการยอมรับและความหวังในตัวผู้รับคำปรึกษา ทำให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดการพัฒนาเช่นกัน ดังนั้นการสะท้อนการฝึกปฏิบัติจึงต้องเป็นไปในรูปแบบสร้างสรรค์ กล่าวคือ เป็นการส่งผ่านความปรารถนาดีจากผู้สังเกตการณ์ซึ่งทำหน้าที่สะท้อน (Feedback) การฝึกปฏิบัติไปสู่ผู้ให้คำปรึกษา โดยใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้ให้คำปรึกษาได้สำรวจประสบการณ์ภายในระหว่างกระบวนการให้คำปรึกษารวมถึงสิ่งที่ทำได้ดีน่าชื่นชม และสิ่งที่ต้องการพัฒนาให้

ดียิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัย เปิดโอกาสให้ผู้ให้คำปรึกษาได้ทบทวนตนเองอย่างตรงไปตรงมา และมองเห็นศักยภาพของตนเอง ทั้งนี้ผู้สะท้อนการฝึกปฏิบัติสามารถสะท้อนข้อมูลย้อนกลับโดยตรงได้บ้าง แต่ควรให้มีลักษณะสร้างสรรค์พัฒนาและสะท้อนจากพฤติกรรมการปฏิบัติที่เป็นปัจจุบัน

การเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์ตรงของตนเองมีความสำคัญเนื่องจากว่าการให้คำปรึกษาไม่ใช่การแนะนำโดยใช้มุมมองของผู้ให้คำปรึกษาเป็นตัวตั้ง ผู้ให้คำปรึกษาจำเป็นต้องรับฟังปัญหาของผู้รับคำปรึกษาทำความเข้าใจปัญหา ความเป็นมาเป็นไปของปัญหา และผลกระทบ วิธีหนึ่งที่จะช่วยผู้ให้คำปรึกษาให้ทำความเข้าใจผู้รับคำปรึกษาได้ดีคือการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์ตรงของตนเอง ผู้เข้ารับการอบรมจะได้รับโอกาสฝึกฝนการให้คำปรึกษาในบทบาทต่างกันได้แก่ ผู้ให้คำปรึกษา ผู้รับคำปรึกษา และผู้สังเกตการณ์ เมื่อได้ฝึกฝนในบทบาทของผู้รับคำปรึกษา ผู้เข้ารับการ

อบรมจะได้นำประสบการณ์ตรงของตนเองมาคลี่คลาย โดยผู้รับบทบาทผู้ให้คำปรึกษาจะเป็นผู้สำรวจปัญหา ซึ่งผู้ที่นำปัญหาจากประสบการณ์ตรงมาคลี่คลายจะได้ทำความเข้าใจปัญหาของตนเอง มองเห็นที่มา ผลกระทบ ความเป็นไปได้ และอุปสรรคของการเปลี่ยนแปลงตนเองด้วยประสบการณ์ที่เป็นจริง มิใช่เป็นเพียงการแสดงบทบาทจากเรื่องสมมติ รวมทั้งได้เรียนรู้ลักษณะ

ของผู้ให้คำปรึกษาจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในระหว่างฝึกปฏิบัติซึ่งจะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้สำรวจตนเอง และหาทางออกร่วมกันรวมทั้งได้เรียนรู้ว่าการให้คำปรึกษาที่มีลักษณะต่างกันได้ผลต่อผู้รับคำปรึกษาต่างกันซึ่งจะสามารถนำประสบการณ์ตรงไปใช้ในการให้คำปรึกษาในสถานการณ์จริงได้อย่างเข้าใจ

### กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
15:00-15:05 (5 นาที)	<p>1. วิทยากรให้ผู้เข้ารับการอบรมแบ่งกลุ่มย่อย จำนวนกลุ่มเท่ากับจำนวนวิทยากร ให้มีวิทยากรประจำกลุ่มทุกกลุ่ม ให้วิทยากรแนะนำการฝึกปฏิบัติโดยใช้ PowerPoint “การฝึกปฏิบัติกรณีตนเอง” ประกอบ</p> <p>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 1 เป็นผู้รับคำปรึกษา : นำประเด็นที่ตนเองไม่สบายใจ พอจะเปิดเผยได้มารับคำปรึกษา และเป็นเรื่องจริงเท่านั้น</p> <p>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 2 เป็นผู้ให้คำปรึกษา : ควรใช้เทคนิคต่าง ๆ อย่างมีทิศทางไป</p>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษา วิทยากรต้องเน้นย้ำว่าผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษาต้องนำเรื่องจริงที่เปิดเผยได้มารับคำปรึกษา ไม่ใช่เรื่องสมมติ หรือเรื่องของคุณคคนอื่น เนื่องจากต้องการให้ผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษาเกิดประสบการณ์ตรงจากการเป็นผู้รับคำปรึกษา จะทำให้ทราบด้วยตนเองว่าการให้คำปรึกษา ลักษณะใดที่จะช่วยให้เกิดความเข้าใจตนเอง เข้าใจปัญหา และนำไปสู่การแก้ปัญหาที่แท้จริง ส่วนผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษามีหน้าที่สำรวจปัญหา โดยมากผู้เข้ารับการอบรมจะเข้าใจผิดและเคยชินกับการเป็นผู้</p>	<p>PowerPoint “การฝึกปฏิบัติกรณีตนเอง”</p> 

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
	<p>ทางบวก โดยเฉพาะการฟังอย่างใส่ใจ (ยังไม่ต้องให้คำแนะนำ)</p> <p>- สมาชิกกลุ่มที่เหลือเป็นผู้สังเกตการณ์ : ไม่เข้าไปรบกวนในการสนทนาระหว่างผู้รับคำปรึกษาและผู้ให้คำปรึกษาทั้งภาษาพูดและภาษากาย ไม่ควรจดรายละเอียดของการสนทนา แต่สนใจ ใฝ่ใจอยู่กับการฝึกปฏิบัติ และประสบการณ์ภายในที่เกิดขึ้นกับตนเอง</p>	<p>แนะนำ วิทยากรจึงต้องเน้นย้ำว่า บทบาทของผู้ให้คำปรึกษาคือการรับฟังและทำความเข้าใจ กิจกรรมนี้ไม่ได้เน้นให้ผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษาต้องแนะนำแนวทางแก้ไขปัญหาแต่อย่างใด ส่วนบทบาทของผู้สังเกตการณ์ คือ สังเกตกระบวนการ ขั้นตอน และเทคนิคของการให้คำปรึกษา รวมทั้งรักษามารยาทในฐานะผู้สังเกตการณ์ ต้องไม่รบกวนด้วยการส่งเสียงดัง หรือแทรกแซงระหว่างกระบวนการให้คำปรึกษาระหว่างการฝึกปฏิบัติ</p> <p><b>วิทยากรกลุ่มมีหน้าที่</b> สังเกตการณ์ และสามารถแทรกแซงกระบวนการให้คำปรึกษาได้ หากเห็นว่า ผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษายังหลงทาง ใช้กระบวนการหรือเทคนิคที่เบี่ยงเบนไปจากแนวทางที่ควรจะเป็น วิทยากรกลุ่มจะต้องให้ข้อมูลสะท้อนกลับที่ช่วยให้กลุ่มได้เห็นแนวทางพัฒนาจากการฝึกปฏิบัติจริง และฟังเข้าใจว่า ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่ ไม่เคยมี</p>	-

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
15:05-15:35 (30 นาที)	2. ฝึกปฏิบัติใช้เวลา 30 นาที	ประสบการณ์ในการเรียนรู้การให้คำปรึกษาอย่างจริงจังมาก่อน วิทยากรกลุ่มต้องใจเย็นในการให้ข้อมูลสะท้อนกลับ	
15:35-15:50 (15 นาที)	3. ผู้สังเกตการณ์ถามคำถาม ผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์การสนทนา ตามลำดับตามแนวคำถามใน ใบงานที่ 1 “แนวทางฝึกสะท้อน ข้อมูลกลับ (Feedback)” วิทยากรกลุ่มเสนอแนะเพิ่มเติม	เพื่อให้สังเกตการณ์ได้ฝึกการสะท้อนการฝึกปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษาได้ทบทวนขั้นตอน กระบวนการ และเทคนิคที่ตนเองใช้ในการฝึกปฏิบัติ ส่วนผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษาก็จะได้ทบทวนขั้นตอนกระบวนการ และเทคนิคที่ว่า ก่อให้เกิดผลอย่างไรด้วยประสบการณ์ตรงในฐานะผู้รับคำปรึกษา ผู้เข้ารับการอบรมไม่จำเป็นต้องท่องหรืออ่านหรือใช้คำถามทุกคำถามในใบงานสามารถปรับคำถามได้ตามความเหมาะสม แต่ต้องช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมเห็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง วิทยากรกลุ่มมีหน้าที่กระตุ้นผู้เข้ารับการอบรมให้เกิดการถาม เพื่อสะท้อนการฝึกปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์ และสรุปประเด็นสำคัญในการเรียนรู้	ใบงานที่ 1 “แนวทางฝึกสะท้อน ข้อมูลกลับ (Feedback)”

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
		จากการปฏิบัติจริง เชื่อมโยงกับการอบรมในหัวข้อก่อนหน้า	
15:50-16:00 (10 นาที)	4. รวมกลุ่มใหญ่ แบ่งปันประสบการณ์ วิทยากรดำเนินรายการและสรุป และมีวิทยากรเขียนสรุปประเด็นสำคัญในการเรียนรู้ที่ได้จากผู้เข้ารับการอบรม	เพื่อสรุปหลักการให้คำปรึกษา โดยเชื่อมโยงความรู้จากหัวข้อก่อนหน้ากับการฝึกปฏิบัติจริง วิทยากรต้องสรุปประเด็นสำคัญจากการฝึกปฏิบัติจริงของผู้เข้ารับการอบรมให้ได้ว่า มีประเด็นใดที่จะนำไปสู่การพัฒนาทักษะการให้คำปรึกษา ส่วนใหญ่ผู้เข้ารับการอบรมจะมีจุดอ่อนเรื่องการรับฟัง มักให้คำแนะนำโดยยังไม่เข้าใจปัญหาอย่างถ่องแท้ วิทยากรมีหน้าที่ให้ข้อมูลสะท้อนกลับอย่างสร้างสรรค์	-

### แนวทางการจัดกิจกรรมการฝึกปฏิบัตินอกห้องเรียน

ฝึกทักษะการฟังอย่างใส่ใจ การสื่อสารภาษากายและทักษะอื่น ๆ อย่างตั้งใจเพิ่มขึ้นในการใช้ชีวิตและการปฏิบัติหน้าที่การทำงานประจำวัน

### การประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม และคุณภาพการฝึกปฏิบัติ

## ใบงานที่ 1 แนวทางฝึกสะท้อนข้อมูลกลับ (Feedback)

### คำชี้แจง

1. ให้นักวิทยากรกลุ่มและผู้สังเกตการณ์ช่วยกันตั้งคำถามกับผู้ให้คำปรึกษา ก่อน โดยเลือกจากตัวอย่างคำถามดังนี้ และให้ทวนคำตอบเป็นระยะ

ตัวอย่างคำถามสำหรับผู้สังเกตการณ์ถามผู้ให้คำปรึกษา

- 1) คุณเตรียมตัวเองอย่างไรก่อนการให้คำปรึกษา
- 2) คุณสร้างสัมพันธภาพกับผู้รับคำปรึกษาอย่างไร
- 3) การให้คำปรึกษาค้างนี้ช่วยผู้รับคำปรึกษาอย่างไรบ้าง
- 4) อะไรเป็นเรื่องยากในการให้คำปรึกษาค้างนี้ คุณจัดการกับสิ่งนั้นอย่างไร ผลเป็นอย่างไร
- 5) คุณต้องการปรับปรุงอะไรหรือไม่ อย่างไร
- 6) สิ่งใดที่คุณทำได้ดี มีความพอใจ

2. จากนั้นให้นักวิทยากรกลุ่มและผู้สังเกตการณ์ช่วยกันตั้งคำถามกับผู้รับคำปรึกษาให้ทวนคำตอบเป็นระยะ

- 1) การรับคำปรึกษาค้างนี้มีผลอย่างไรต่อคุณบ้าง
- 2) คุณชอบอะไรในการรับคำปรึกษาค้างนี้
- 3) ผู้ให้คำปรึกษาสามารถให้คำปรึกษาที่ดียิ่งขึ้นจากเดิมได้อย่างไรบ้าง

## หัวข้อที่ 5

# ระบบบริการคลินิกจิตสังคม แผนที่นำทาง (Roadmap) การให้คำปรึกษา และ Case Formulation



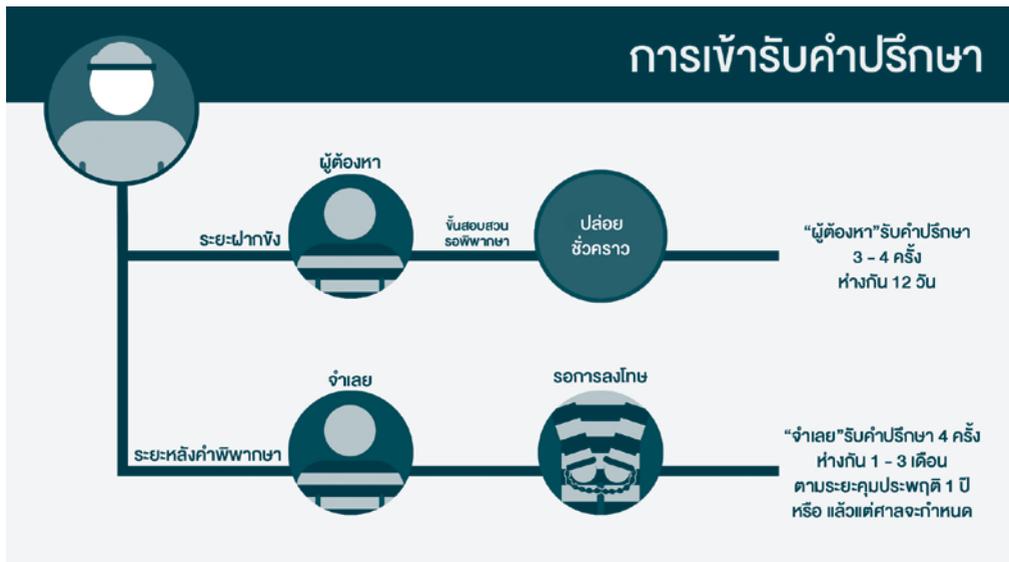
## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับบริการอบรมสามารถ

1. อธิบายระบบการบริการคลินิกจิตสังคมของศาลอาญาได้พอสังเขป
2. อธิบายแผนที่นำทาง (roadmap) การให้คำปรึกษาของคลินิกจิตสังคมของศาลอาญาได้พอสังเขป
3. ทำประมวลปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้รับบริการปรึกษาตามหลักการของ case formulation เพื่อวางแผนการปรึกษาตามแผนที่นำทางได้พอสังเขป
4. ตระหนักความสำคัญของการบันทึกข้อมูล สรุปรายงานและสามารถบันทึกเพื่อส่งต่อข้อมูลแผนการให้คำปรึกษาในครั้งต่อไปได้
5. ระบุแนวทางการส่งต่อกับระบบบริการสาธารณสุขได้อย่างถูกต้อง

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

เนื้อหา

### 1. ระบบบริการ/ผังไหลการบริการของคลินิกจิตสังคม



## 2. แผนที่นำทาง (Roadmap) ของการให้คำปรึกษาในคลินิกจิตสังคม

### ระยะฝากขังและระยะก่อนพิจารณา

**ช่วงวิกฤต :** ช่วงแรกที่ถูกจับดำเนินคดีเป็นช่วงวิกฤตในชีวิต ผู้รับคำปรึกษาอาจมีความรู้สึกหวาดกลัว วิดตกังวล อับอาย โกรธ เสียสมดุลชีวิต บางรายอาจจะมีภาวะถอนสารเสพติด

**เป้าหมายการให้คำปรึกษา** คือ ไม่หนีคดี มารายงานตัว ไม่ก่อคดีซ้ำ ปรับตัวกับภาวะวิกฤตได้

**ครั้งต่อ ๆ มา :** ผู้รับคำปรึกษาจะต้องมาตามนัดตามระยะเวลาฝากขัง คือ ทุก 12 วัน ระยะนี้ผู้ให้คำปรึกษาควรสำรวจปัญหา ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาจัดการกับปัจจัยกระตุ้นได้ ควรเสริมศักยภาพของผู้รับคำปรึกษา รวมถึงการหาแหล่งสนับสนุน บางรายอาจต้องได้รับการบำบัดรักษา ผู้ให้คำปรึกษาควรแนะนำการส่งต่อเพื่อบำบัดรักษาต่อไป

**เป้าหมายการให้คำปรึกษา** คือ ไม่หนีคดี มารายงานตัว ไม่ก่อคดีซ้ำ

### ระยะหลังพิพากษา

ระยะนี้ผู้รับคำปรึกษาอาจจะเริ่มหย่อนยานชะล่าใจ เนื่องจากไม่ต้องจำคุก สามารถใช้ชีวิตได้ตามปกติ ระยะนี้ ผู้ให้คำปรึกษาช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาทบทวนและตั้งเป้าหมายชีวิต ปรับปรุงปัจจัยนำมาก่อนจัดการกับปัจจัยกระตุ้น จัดการกับปัจจัยที่ทำให้ปัญหายังคงอยู่และเสริมปัจจัยปกป้อง

**เป้าหมายการให้คำปรึกษา** คือ มารายงานตัว มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในด้านบวก ไม่ก่อคดีซ้ำ

## 3. Case formulation

**Case formulation** คือ การทำความเข้าใจผู้รับคำปรึกษา ในที่นี้หมายถึง การทำความเข้าใจที่มาที่ไปว่า มีปัจจัยอะไรบ้างที่นำไปให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าไปเกี่ยวข้องกับคดี และมีปัจจัยอะไรบ้างที่จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ดังนี้

**ปัจจัยที่นำมาก่อน (Predisposing factors)** เช่น การเลี้ยงดู พัฒนาการ ระดับสติปัญญา การศึกษา บุคลิกภาพเดิม ประวัติความเจ็บป่วย สัมพันธภาพกับบุคคลอื่น ครอบครัว เพื่อนฝูง

**ปัจจัยกระตุ้น (Precipitating factors)** ผู้รับคำปรึกษาสามารถใช้ชีวิตอยู่ได้ โดยไม่พัวพันกับคดี แม้ว่าจะมีปัจจัยที่นำมาก่อน แต่เมื่อมีปัจจัยกระตุ้น เช่น ปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัว การถูกชักจูงจากเพื่อน ทำให้ผู้รับคำปรึกษามีส่วนเกี่ยวข้องกับคดีได้ การหาปัจจัยกระตุ้นจะช่วยให้ผู้ให้คำปรึกษาเข้าใจจุดเปลี่ยนของผู้รับคำปรึกษา นำไปสู่การให้คำปรึกษาที่ตรงประเด็น

**ปัจจัยที่ทำให้ปัญหายังคงอยู่ (Perpetuating factors)** เมื่อผู้รับคำปรึกษาเข้ามาเกี่ยวข้องกับคดีแล้ว มักมีปัจจัยที่ทำให้ผู้รับคำปรึกษายังอยู่ใกล้ความเสี่ยงกับการก่อคดีซ้ำ เช่น โดดเดี่ยว ไม่มีงานทำ ถูกดำเนินคดีซ้ำ ๆ หนี้สิน ขาดทักษะชีวิต ทั้งนี้อาจเป็นปัจจัยที่นำมาก่อน หรือปัจจัยกระตุ้นที่ยังไม่คลี่คลายก็ได้ ผู้ให้คำปรึกษามีหน้าที่แปรเปลี่ยนปัจจัยเหล่านี้ให้เป็นปัจจัยปกป้อง

**ปัจจัยปกป้อง (Protective factors)** เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยเหลื่อให้ผู้รับคำปรึกษาไม่ย้อนกลับมาก่อคดีอีก และจะช่วยผลักดันให้ผู้รับคำปรึกษา มีแนวทางการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้น เช่น ครอบครัวใส่ใจ เพื่อนฝูงรักใคร่ มีอาชีพ ชยันหมั่นเพียร รับผิดชอบ

#### 4. การบันทึกข้อมูลการให้คำปรึกษา

ผู้ให้คำปรึกษาควรบันทึกข้อมูลที่ได้จากการให้คำปรึกษา เพื่อทบทวนประเด็นสำคัญของการให้คำปรึกษา เป็นการบันทึกความก้าวหน้าของการให้คำปรึกษา และยังมีประโยชน์ในด้านวิชาการและการวิจัย ประเด็นสำคัญที่ควรบันทึก ได้แก่

- **ข้อมูลทั่วไป** เช่น สภาพความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ในครอบครัว การศึกษา การทำงาน ภาวะเสพติด

- **ประเด็นสำคัญจากการให้คำปรึกษา** ผู้ให้คำปรึกษาจำเป็นต้องสำรวจปัญหาโดยใช้ปัจจัยตาม case formulation ได้แก่ ปัจจัยที่นำมาก่อน ปัจจัยกระตุ้น ปัจจัยที่ทำให้ปัญหาคงอยู่ และปัจจัยปกป้อง และควรบันทึกข้อมูลโดยใช้ปัจจัยทั้งสี่เป็นแนวทาง ผู้ให้คำปรึกษาเองจะสามารถจับประเด็นสำคัญได้ง่าย เลือกข้อมูลที่จำเป็นเพื่อการบันทึก และกระชับเวลาการบันทึก

- **การให้คำปรึกษา** ผู้ให้คำปรึกษาต้องบันทึกข้อมูลว่าได้ให้คำปรึกษาในประเด็นใด อย่างไรบ้าง นำมาสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้รับคำปรึกษาอย่างไรบ้าง และเชื่อมโยงกับเป้าหมายของคลินิกจิตสังคมอย่างไร

- **แผนการให้คำปรึกษาในครั้งต่อไป** เช่น การสำรวจปัญหาเพิ่มเติม การให้คำปรึกษาร่วมกับบุคคลอื่นที่จะมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

#### 5. การส่งต่อเพื่อบำบัดรักษาในระบบสาธารณสุข

หากผู้ให้คำปรึกษา พบว่าผู้รับคำปรึกษามีความผิดปกติทางจิต เช่น ประสาทหลอน หวาดระแวง อารมณ์เศร้า ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ มีความคิดฆ่าตัวตาย มีพฤติกรรมก้าวร้าว มีภาวะติดหรือถอนสารเสพติด สามารถส่งผู้รับคำปรึกษาไปรับการรักษาตามสถานพยาบาล ทั้งนี้ ให้ผู้ให้คำปรึกษาเขียนเอกสารสรุปอาการและวัตถุประสงค์ของการส่งรักษาให้ชัดเจน เพื่อรักษาอาการไต และผู้รักษาจะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อคดี ผู้ให้คำปรึกษาอาจเข้าใจผิดว่า จะต้องส่งผู้รับคำปรึกษามารักษาที่โรงพยาบาลจิตเวชเท่านั้นและโรงพยาบาลจิตเวชจะอนุเคราะห์คำปรึกษา ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ผิด ควรแนะนำให้ผู้รับคำปรึกษาไปรักษาตามสถานพยาบาลที่มีสิทธิการรักษาอยู่ หากสถานพยาบาลนั้นพิจารณาแล้วว่าเกินศักยภาพของสถานพยาบาล ก็จะส่งผู้รับคำปรึกษาไปรักษาในสถานพยาบาลที่มีศักยภาพต่อไป

## กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
9:00-9:20 (20 นาที)	1. วิทยาการเปิดวิดิทัศน์ “ระบบบริการคลินิกจิตสังคมศาลอาญา” และบรรยายสรุปในหัวข้อ ระบบบริการคลินิกจิตสังคม จากนั้นบรรยายหัวข้อ การบันทึกข้อมูลการให้คำปรึกษา และการส่งต่อเพื่อบำบัดรักษาในระบบสาธารณสุข โดยใช้ PowerPoint “การบันทึกข้อมูลและการส่งต่อ” ประกอบการบรรยาย	เพื่อแนะนำระบบบริการ คลินิกจิตสังคมศาลอาญาการ บันทึกข้อมูลการให้คำปรึกษา และการส่งต่อเพื่อบำบัดรักษา ในระบบสาธารณสุข	วิดิทัศน์ “ระบบบริการ คลินิกจิตสังคม ศาลอาญา”  PowerPoint “การบันทึกข้อมูล และการส่งต่อ”
9:20-9:40 (20 นาที)	2. วิทยาการเปิดวิดิทัศน์ “แผนที่ นำทาง (Roadmap) การให้ คำปรึกษาคลินิกจิตสังคม”  3. วิทยาการสรุปประเด็นสำคัญ ที่ได้จากวิดิทัศน์ “แผนที่ นำทาง (Roadmap) การให้คำปรึกษา คลินิกจิตสังคม โดยใช้ PowerPoint “แผนที่ นำทาง (Roadmap) การ ให้คำปรึกษาคลินิกจิตสังคม” และ ช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมเชื่อมโยง เนื้อหาจากวิดิทัศน์กับการ ประสบการณ์การปฏิบัติงานการ ให้คำปรึกษาที่ผ่านมา	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียน รู้การดูแลผู้ให้คำปรึกษาแต่ละ ระยะเวลา ซึ่งมีความแตกต่างกันทั้ง สภาวะทางจิตใจ และเป้าหมาย ในแต่ละระยะ	วิดิทัศน์ “แผนที่ นำทาง (Roadmap) การให้คำปรึกษา คลินิกจิตสังคม”  PowerPoint “แผนที่ นำทาง (Roadmap) การให้คำปรึกษา คลินิกจิตสังคม”



เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
9:40-10:00 (20 นาที)	4. วิทยากรบรรยายตาม PowerPoint “Case Formulation” และอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดการประมวลข้อมูลเพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเข้าใจผู้รับคำปรึกษาอย่างเป็นระบบ	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีแนวทางในการทำความเข้าใจผู้รับคำปรึกษาผ่าน “ปัจจัยทั้งสี่” ได้แก่ ปัจจัยที่นำมาก่อน ปัจจัยกระตุ้น ปัจจัยที่ทำให้ปัญหาคงอยู่ และปัจจัยปกป้อง ซึ่งเป็นแนวทางในการให้คำปรึกษาในคลินิกจิตสังคม	PowerPoint “Case Formulation” 
10:00-10:30 (30 นาที)	5. วิทยากรชวนให้ผู้รับการอบรมทำ case formulation โดยใช้กรณีศึกษานายเอ็กซ์ประกอบ วิทยากรสามารถเขียนแผนภูมิ case formulation บนกระดาน แล้วชวนผู้รับการอบรมตั้งสมมติฐานในแต่ละปัจจัย วิทยากรอาจเริ่มยกตัวอย่างปัจจัยบางปัจจัยก่อน เพื่อให้ผู้รับการอบรมได้เห็นตัวอย่างการตั้งสมมติฐาน หลังจากนั้น วิทยากรมีหน้าที่เชื่อมโยงปัจจัยแต่ละปัจจัยเข้าหากัน วิทยากรสามารถใช้ PowerPoint “ตัวอย่างการอภิปรายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา : นายเอ็กซ์ ประกอบการอธิบาย	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ลองทำความเข้าใจผู้รับคำปรึกษาผ่านกรณีศึกษาเอกสาร “ตัวอย่างการอภิปรายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา” เป็นเพียงแนวทางในการอภิปราย วิทยากรและผู้เข้ารับการอบรมอาจชวนกันอภิปรายข้อมูลในตัวอย่างสาธิต รวมทั้งแนวทางการสำรวจปัจจัยเพิ่มเติม	เอกสาร “ตัวอย่างการอภิปรายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา : (นายเอ็กซ์)” PowerPoint “ตัวอย่างการอภิปรายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา : (นายเอ็กซ์)” 

## การประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรมและเนื้อหาการอภิปราย

## ตัวอย่างการอภิปรายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา : นายอีซ

### ปัจจัยที่นำมาก่อน

- อ่านหนังสือไม่ค่อยออก
- ขาดทักษะการแก้ปัญหาชีวิต เคยแก้ปัญหาด้วยการใช้สารเสพติด
- ปัญหาการเงิน  
 ฯลฯ

### ปัจจัยกระตุ้น

- เพื่อนร่วมงานและลูกน้องที่ชวนกันดื่มสุราเวลาเลิกงาน
- ความเครียด จัดการปัญหาการเงินไม่ได้ ใช้สารเสพติด/สุราเพื่อลดหรือลืมความเครียด
- เมาสุราแล้วคุมตนเองไม่ได้ จนเกิดเหตุทะเลาะวิวาท
- ผู้ให้คำปรึกษาต้องสำรวจในครั้งต่อไปว่า ดื่มสุราเพราะอะไร
- ต้องการให้ลืมความทุกข์เรื่องใดเพิ่มเติมอีก

### ปัจจัยที่ทำให้ปัญหาคงอยู่

- ปัญหาการเงิน ยังต้องผ่อนรถกระบะ
- มีภาวะติดสุรา
- ภรรยาบ่นเรื่องการดื่มสุราจนทะเลาะกัน
- ยังคิดว่าสุร่าจำเป็น ช่วยให้เข้าสังคม ช่วยให้ลืมทุกข์
- มีแบบแผนการแก้ปัญหา คือใช้สุร่าบำบัดความทุกข์  
 ฯลฯ

### ปัจจัยปกป้อง

- รักครอบครัว เป็นห่วงอนาคตลูก หวังดีกับลูก อยากให้ครอบครัวดีขึ้น
- ทำงานก่อสร้าง มีรายได้ แม้ว่าการศึกษาจะไม่สูง แต่ก็พยายามประกอบอาชีพสุจริต
- เคยเลิกสารเสพติดได้
- ภรรยาห่วงใย ตามไปทำงานด้วยเพื่อดูแลเวลาดื่มสุรา ดูแลเฝ้าที่โรงพยาบาล ในช่วงที่ผ่าตัดกระเพาะอาหาร
- เป็นคนชอบช่วยเหลือคนอื่น  
 ฯลฯ

## หัวข้อที่ 6

# ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษา ครั้งที่ 2 : กรณีศึกษา (เน้นการสำรวจปัญหา)



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

1. ฝึกปฏิบัติการสื่อสารเพื่อความเข้าใจระหว่างผู้ส่งและผู้รับสารโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาได้เหมาะสม
2. สะท้อนการฝึกปฏิบัติและฝึกรับฟังการสะท้อนข้อมูลย้อนกลับได้อย่างสร้างสรรค์

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 15 นาที

### กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
10:45-11:00 (15 นาที)	<p>1. ให้ผู้เข้ารับการอบรมแบ่งกลุ่ม โดยมีสมาชิกกลุ่มเท่า ๆ กัน ตามความเหมาะสม มีวิทยากรกลุ่มประจำแต่ละกลุ่ม ให้วิทยากรแนะนำการฝึกปฏิบัติโดยใช้ PowerPoint “การฝึกปฏิบัติการกรณีศึกษา” ประกอบ</p> <p>2. เตรียมการฝึกปฏิบัติ โดยให้</p> <p>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 1 เป็นผู้รับคำปรึกษา : สวมบทบาทเป็นนายเต๋ย</p> <p>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 2 เป็นผู้ให้คำปรึกษา : ให้ตั้งคำถามเพื่อสำรวจปัญหาเท่านั้น ไม่ให้คำแนะนำ สามารถใช้ทักษะอื่น ๆ เพื่อแสดงความเข้าใจผู้รับคำปรึกษาตามความเหมาะสมได้</p>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาในฐานะผู้รับคำปรึกษาจากกรณีศึกษาที่วิทยากรเตรียมไว้ให้ ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับผู้รับคำปรึกษาที่มาพบผู้ให้คำปรึกษาครั้งแรกวิทยากรเน้นย้ำผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษาให้สวมบทบาทตามความเหมาะสมสามารถแต่งเติมข้อมูลได้ แต่ต้องอยู่ในเค้าของความเป็นจริงและไม่จำเป็นต้องช่วยผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษาให้สามารถให้คำปรึกษาได้สำเร็จ ส่วนผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษามีหน้าที่สำรวจปัญหาโดยมากผู้เข้ารับการอบรมจะเข้าใจผิดและเคยชินกับการเป็นผู้แนะนำ</p>	<p>PowerPoint “การฝึกปฏิบัติการกรณีศึกษา”</p>  <p>ใบงานที่ 2 “ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษากรณีศึกษา : นายเต๋ย”</p>

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
	<p>- สมาชิกที่เหลือเป็นผู้สังเกตการณ์</p> <p>วิทยากรให้ข้อมูลกรณีศึกษากับผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษาโดยใช้ข้อมูลตามใบงานที่ 2 “ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษากรณีศึกษา : นายเต๋ย”</p> <p>วิทยากรซักซ้อมบทบาทของผู้ให้คำปรึกษาและผู้สังเกตการณ์</p>	<p>วิทยากรจึงต้องเน้นย้ำว่าบทบาทของผู้ให้คำปรึกษาคือการรับฟังและทำความเข้าใจ</p> <p>กิจกรรมนี้ไม่ได้เน้นให้ผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษาต้องแนะนำแนวทางการแก้ไขปัญหาแต่อย่างใด ส่วนบทบาทของผู้สังเกตการณ์ คือ สังเกตกระบวนการ ขั้นตอน และเทคนิคของการให้คำปรึกษารวมทั้งรักษามารยาทในฐานะผู้สังเกตการณ์ ต้องไม่รบกวนด้วยการส่งเสียงดัง หรือแทรกระหว่างกระบวนการให้คำปรึกษา ระหว่างการฝึกปฏิบัติ</p> <p>วิทยากรกลุ่มมีหน้าที่สังเกตการณ์ และสามารถแทรกแซงกระบวนการให้คำปรึกษาได้ หากเห็นว่าผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษา ยังหลงทางใช้กระบวนการหรือเทคนิคที่เบี่ยงเบนไปจากแนวทางที่ควรจะเป็น วิทยากรกลุ่มจะต้องให้ข้อมูลสะท้อนกลับที่ช่วยให้กลุ่มได้เห็นแนวทางพัฒนาจากการฝึกปฏิบัติจริง และพึงเข้าใจว่าผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่ไม่เคยมี</p>	<p>-</p> <p>-</p>

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
		<p>ประสบการณ์ในการเรียนรู้การให้คำปรึกษาอย่างจริงจังมาก่อน วิทยากรกลุ่มต้องใจเย็นในการให้ข้อมูลสะท้อนกลับทั้งนี้ให้ผู้เข้ารับการอบรมเปลี่ยนบทบาทจากการฝึกปฏิบัติครั้งก่อน</p>	
<p>11:00-11:30 (30 นาที)</p>	<p>3. ฝึกปฏิบัติใช้เวลา 30 นาทีระหว่างนี้ผู้สังเกตการณ์จะไม่เข้าไปรบกวนการสนทนา วิทยากรกลุ่มสามารถแทรกแซงชี้แนะระหว่างปฏิบัติได้ตามเห็นสมควร กรณีที่การฝึกปฏิบัติสะดุดและหรือ สะเปะสะปะหรือผิดหลักการ</p>		-
<p>11:30-11:45 (15 นาที)</p>	<p>4. เมื่อหมดเวลาให้วิทยากรกลุ่มและผู้สังเกตการณ์ ถามคำถามผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์การสนทนาตามลำดับ ตามใบงานที่ 1 “แนวทางการสะท้อนข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)” และชวนผู้รับการอบรมค้นหาปัจจัยตาม case formulation ปัจจัยที่ได้จากการอภิปรายอาจมีความแตกต่างกัน</p>	<p>เพื่อให้ผู้สังเกตการณ์ได้ฝึกการสะท้อนการฝึกปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษาได้ทบทวนขั้นตอน กระบวนการ และเทคนิคที่ตนเองใช้ในการฝึกปฏิบัติ ส่วนผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษาก็จะได้ทบทวนขั้นตอน กระบวนการ และเทคนิคที่ว่า ก่อให้เกิดผลอย่างไรด้วย</p>	<p>ใบงานที่ 1 “แนวทางการสะท้อนข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)”</p>

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
	<p>ในแต่ละกลุ่มขึ้นกับการสำรวจปัญหาของผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษาและการให้ข้อมูลของผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษา</p>	<p>ประสบการณ์ตรงในฐานะผู้รับคำปรึกษา ผู้เข้ารับการอบรมไม่จำเป็นต้องท่องหรืออ่านหรือใช้คำถามทุกคำถามในใบงาน สามารถปรับคำถามได้ตามความเหมาะสม แต่ต้องช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมเห็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง วิทยากรกลุ่มมีหน้าที่กระตุ้นผู้เข้ารับการอบรมให้เกิดคำถาม เพื่อสะท้อนการฝึกปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์ และสรุปประเด็นสำคัญในการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริง เชื่อมโยงกับการอบรมในหัวข้อก่อนหน้า</p>	
<p>11:45-12:00 (15 นาที)</p>	<p>5. วิทยากรหลักให้วิทยากรกลุ่มเสนอการเรียนรู้ในกลุ่มย่อยต่อกลุ่มใหญ่ และเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมแสดงความคิดเห็นและสอบถามเพื่อความกระจ่าง จากนั้นสรุปสาระสำคัญของการฝึกปฏิบัติและมีวิทยากรเขียนสรุปประเด็นสำคัญในการเรียนรู้ที่ได้จากผู้เข้ารับการอบรม</p>	<p>เพื่อสรุปหลักการให้คำปรึกษา โดยเชื่อมโยงความรู้จากหัวข้อก่อนหน้า ทั้งหมดกับการฝึกปฏิบัติจริงวิทยากรต้องสรุปประเด็นสำคัญจากการฝึกปฏิบัติจริงของผู้เข้ารับการอบรมให้ได้ว่า มีประเด็นใดที่จะนำไปสู่การพัฒนาทักษะการให้คำปรึกษา ส่วนใหญ่ผู้เข้ารับการอบรมจะมีจุดอ่อนเรื่องการรับฟัง มักให้คำแนะนำโดยยังไม่เข้าใจปัญหาอย่างถ่องแท้ วิทยากรมีหน้าที่ให้ข้อมูลสะท้อนกลับอย่างสร้างสรรค์</p>	<p>-</p>

## การประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการคุณภาพในการฝึกปฏิบัติและเนื้อหาการอภิปราย

## ใบงานที่ 2 ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาระดับศึกษา : นายเตี้ย

### คำชี้แจง

#### การฝึกปฏิบัติโดยสวมบทบาทสมมุติ รอบละ 30 นาที

- ให้ฝึกปฏิบัติโดยผู้รับคำปรึกษาสวมบทบาทเป็นจำเลยที่ศาลพิพากษาและสั่งเข้าคลินิกจิตสังคมให้จินตนาการตามว่าเป็นบุคคลนั้นตามข้อมูลดังต่อไปนี้
- ผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษาอาจจินตนาการรายละเอียดเพิ่มเติมขึ้นกับผู้ให้คำปรึกษาจะสำรวจไปในประเด็นใด ๆ ในระหว่างการฝึกปฏิบัติ
- เมื่อหมุนเวียนสลับบทบาทในรอบถัดไปผู้ที่สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษาจะต้องจินตนาการต่อตามข้อมูลที่ได้ฝึกในรอบก่อนหน้า

ดังนั้น ผู้ฝึกปฏิบัติที่เป็นผู้สังเกตการณ์แต่ละรอบจะต้องตั้งใจ มีสมาธิจดจ่อกับการฝึกปฏิบัติของเพื่อน และต้องจดจำข้อมูลที่สำคัญที่จะมีการสรุปแต่ละรอบด้วย ผู้ฝึกปฏิบัติเป็นผู้ให้และผู้รับคำปรึกษาต้องสื่อสารด้วยเสียงที่ดังพอที่ผู้สังเกตการณ์จะได้ยินอย่างชัดเจนผู้สังเกตการณ์ก็ต้องเงียบ ไม่ส่งเสียงรบกวนสมาธิของเพื่อนร่วมกลุ่มคนอื่น

## กรณีศึกษา

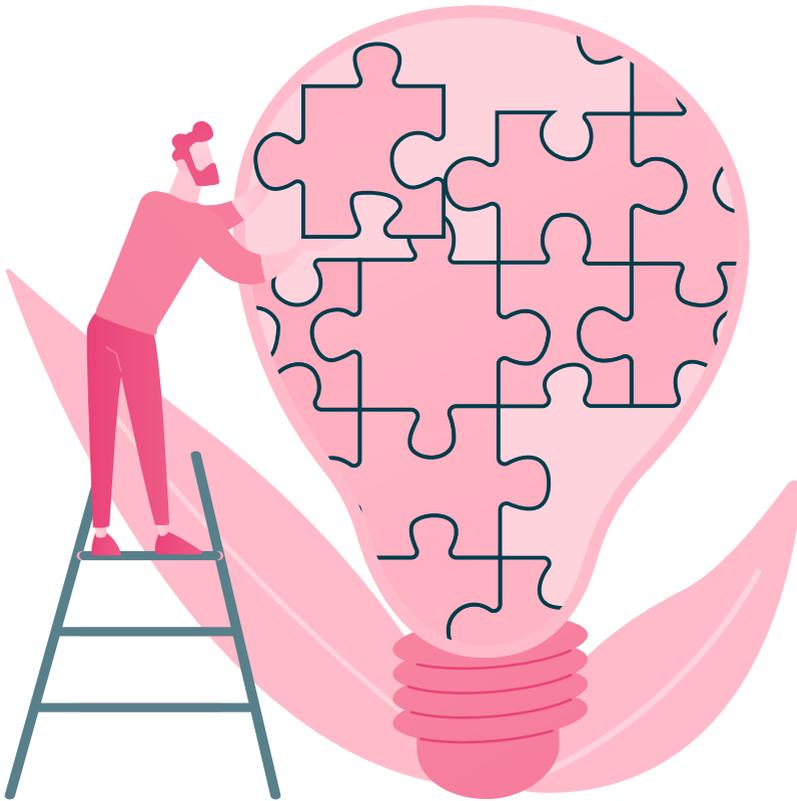
นายเตี้ย (นามสมมติ) ชาย ไทย อายุ 29 ปี โสด เรียนจบ ม.3 ประกอบอาชีพไม่แน่นอน รายได้ไม่แน่นอน ครอบครัวยุโรปประกอบอาชีพปลูกผลไม้ เคยช่วยงานครอบครัวเป็นบางครั้ง อยู่กับบิดา มารดา และน้องชาย 1 คน ละแวกชุมชนที่อยู่อาศัยเป็นแหล่งแพร่ระบาดของยาเสพติด

นายเตี้ย เสพยาบ้าตั้งแต่อายุ 15 ปี มักจะคบกับเพื่อนที่เสพยาแ้วบ้าน เริ่มจากเสพยาบ้าทีละครั้ง ครั้งละประมาณ 1 เม็ด โดยจับกลุ่มเสพกับเพื่อน ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา เขาเสพยาบ้าเกือบทุกวัน ปริมาณที่ใช้ขึ้นอยู่กับจำนวนเงินที่มี เสพกับเพื่อนบ้าง เสพคนเดียวที่บ้านบ้าง ในช่วงหนึ่งปีมานี้ บิดามารดาบ่นเรื่องที่เขาไม่ไปทำงาน ออกไปเสพยากับเพื่อนบ่อยขึ้น ช่วงที่ไม่ได้เสพก็นอนมาก บางช่วงที่ไม่ค่อยมีเงินก็หุงดหึงด ระบายอารมณ์ และรบเร้าขอเงินกับคนในครอบครัวมากขึ้น บิดามารดาทราบที่นายเตี้ยเสพยาเสพติดจากคำบอกเล่าของเพื่อนบ้านและสังเกตพฤติกรรมของเขาเปลี่ยนไปมาก เคยได้ชวนให้ไปบำบัด แต่เขาปฏิเสธ

นายเตี้ย กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พระราชบัญญัติจรรยาบรรณ (เสพซัฟ) ศาลมีคำพิพากษาให้จำคุก 4 เดือน ปรับ 7,000 บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษ 2 ปี และให้เข้ารับการรักษาจากคลินิกจิตสังคัม

## หัวข้อที่ 7

# ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษา ครั้งที่ 3 : กรณีศึกษา (เน้นการแก้ปัญหา)



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

1. ฝึกปฏิบัติการสื่อสารเพื่อความเข้าใจระหว่างผู้ส่งและผู้รับสารโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาได้เหมาะสม
2. สะท้อนการฝึกปฏิบัติและฝึกรับฟังการสะท้อนข้อมูลย้อนกลับได้อย่างสร้างสรรค์

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 45 นาที

### กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
13:00-13:15 (15 นาที)	<p>1. ให้ผู้เข้ารับการอบรมแบ่งกลุ่ม โดยมีสมาชิกกลุ่มเท่าๆกัน ตามความเหมาะสม มีวิทยากรกลุ่มประจำแต่ละกลุ่ม ให้วิทยากรแนะนำการฝึกปฏิบัติโดยใช้ PowerPoint “การฝึกปฏิบัติการกรณีศึกษา”</p> <p>2. เตรียมการฝึกปฏิบัติ โดยให้</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 1 เป็นผู้รับคำปรึกษา : สวมบทบาทเป็นนายเตี้ย</li> <li>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 2 เป็นผู้ให้คำปรึกษา : ครั้งนี้ให้นำข้อมูลจากการฝึกปฏิบัติครั้งที่ 2</li> </ul>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาในฐานะผู้รับคำปรึกษาจากกรณีศึกษาที่วิทยากรเตรียมไว้ให้ ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับผู้รับคำปรึกษาในครั้งต่อ ๆ มา วิทยากรเน้นย้ำ</p> <p>ผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษาให้สวมบทบาทตามความเหมาะสม สามารถแต่งเติมข้อมูลได้ แต่ต้องอยู่ในเค้าของความเป็นจริง และไม่จำเป็นต้องช่วยผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษาให้สามารถให้คำปรึกษาได้สำเร็จ</p> <p>ส่วนผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษามีหน้าที่สำรวจปัญหา</p>	<p>PowerPoint “การฝึกปฏิบัติการกรณีศึกษา”</p>  <p>ใบงานที่ 2 “ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษา : นายเตี้ย”</p>

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
<p>13:00-13:15 (15 นาที)</p>	<p>ที่เป็นการสำรวจปัญหาความวุ่นวาย แนวทางช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษา</p> <p><b>- สมาชิกที่เหลือเป็นผู้ สังเกตการณ์</b></p> <p>วิทยากรเตรียมสมาชิกในกลุ่ม โดยให้ข้อมูลกรณีศึกษาโดยย่อ และแจกใบงานที่ 2</p> <p>“ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษา : นายเต๋ย”</p>	<p>ต่อจากการให้คำปรึกษา และ ร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหา ส่วนบทบาทของผู้สังเกตการณ์ คือ สังเกตกระบวนการ ขั้นตอน และเทคนิคของการให้คำปรึกษา รวมทั้งรักษามารยาทในฐานะผู้ สังเกตการณ์ ต้องไม่รบกวนด้วย การส่งเสียงดัง หรือแทรกแซง กระบวนการให้คำปรึกษา ระหว่าง การฝึกปฏิบัติ</p> <p>วิทยากรกลุ่มมีหน้าที่สังเกตการณ์ และสามารถแทรกแซงกระบวนการ ให้คำปรึกษาได้ หากเห็นว่า ผู้สวม บทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษา ยัง หลงทางใช้กระบวนการหรือ เทคนิคที่เบี่ยงเบนไปจากแนวทาง ที่ควรจะเป็น วิทยากรกลุ่มจะ ต้องให้ข้อมูลสะท้อนกลับที่ช่วย ให้กลุ่มได้เห็นแนวทางพัฒนา จากการฝึกปฏิบัติจริง และพึง เข้าใจว่า ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่ ไม่เคยมีประสบการณ์ในการเรียนรู้ การให้คำปรึกษาอย่างจริงจังมา ก่อน วิทยากรกลุ่มต้องใจเย็นใน การให้ข้อมูลสะท้อนกลับทั้งนี้ ให้ผู้เข้ารับการอบรมเปลี่ยน บทบาทจากการฝึกปฏิบัติครั้งก่อน</p>	

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
13:15-14:00 (45 นาที)	3. ฝึกปฏิบัติใช้เวลา 45 นาที ระหว่างนี้ผู้สังเกตการณ์จะไม่เข้าไปรบกวนการสนทนา วิทยากรกลุ่มสามารถแทรกแซงชี้แนะระหว่างปฏิบัติได้ตามเห็นสมควร กรณีที่การฝึกปฏิบัติสะดุดและหรือ สะเปะสะปะ หรือ ผิดหลักการ		-
14:00-14:15 (15 นาที)	4. เมื่อหมดเวลาให้วิทยากรกลุ่มและผู้สังเกตการณ์ ถามคำถามผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์การสนทนาตามลำดับ ตามใบงานที่ 1 “แนวทางการสะท้อนข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)”	เพื่อให้ผู้สังเกตการณ์ได้ฝึกการสะท้อนการฝึกปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษาได้ทบทวนขั้นตอน กระบวนการ และเทคนิคที่ตนเองใช้ในการฝึกปฏิบัติ ส่วนผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษาก็จะได้ทบทวนขั้นตอน กระบวนการ และเทคนิคที่ว่า ก่อให้เกิดผลอย่างไรด้วย ประสบการณ์ตรงในฐานะผู้รับคำปรึกษา ผู้เข้ารับการอบรมไม่จำเป็นต้องท่องหรืออ่านหรือใช้คำถามทุกคำถามในใบงาน สามารถปรับคำถามได้ตามความเหมาะสม แต่ต้องช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมเห็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง วิทยากรกลุ่มมีหน้าที่กระตุ้นผู้เข้ารับการอบรมให้เกิดการถาม เพื่อสะท้อนการฝึกปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์ และ	ใบงานที่ 1 “แนวทางการสะท้อนข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)”

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
		สรุปประเด็นสำคัญในการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริง เชื่อมโยงกับการอบรมในหัวข้อก่อนหน้า	
14:15-14:30 (15 นาที)	5. วิทยากรหลักให้วิทยากรในกลุ่มเสนอการเรียนรู้ในกลุ่มย่อยต่อกลุ่มใหญ่ เปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมแสดงความคิดเห็นและสอบถามเพื่อความกระจ่างจากนั้นสรุปสาระสำคัญของการฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาครั้งที่ 3 และมีวิทยากรเขียนสรุปประเด็นสำคัญในการเรียนรู้ที่ได้จากผู้เข้ารับการอบรม	เพื่อสรุปหลักการให้คำปรึกษาโดยเชื่อมโยงความรู้จากหัวข้อก่อนหน้าทั้งหมดกับการฝึกปฏิบัติจริง วิทยากรต้องสรุปประเด็นสำคัญจากการฝึกปฏิบัติจริงของผู้เข้ารับการอบรมให้ได้ว่า มีประเด็นใดที่จะนำไปสู่การพัฒนาทักษะการให้คำปรึกษา ส่วนใหญ่ผู้เข้ารับการอบรมจะมีจุดอ่อนเรื่องการรับฟัง มักให้คำแนะนำโดยยังไม่เข้าใจปัญหาอย่างถ่องแท้ วิทยากรมีหน้าที่ให้ข้อมูลสะท้อนกลับอย่างสร้างสรรค์	-
14:30-14:45 (15 นาที)	6. วิทยากรหลักให้ผู้เข้ารับการอบรมทบทวนสิ่งที่เรียนมาทั้งหมด และสรุปประเด็นสำคัญจากการเรียน รวมทั้งมีวิทยากรเขียนสรุปประเด็นสำคัญในการเรียนรู้ที่ได้จากผู้เข้ารับการอบรม	เพื่อสรุปและเชื่อมโยงประเด็นสำคัญที่ได้เรียนรู้จากหลักสูตรนี้	-

### การประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการคุณภาพในการฝึกปฏิบัติและเนื้อหาการอภิปราย

หัวข้อที่ 8

# แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประเมินผล



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

1. สรุปประเด็นสำคัญจากการอบรมอย่างมีส่วนร่วม
2. ประเมินผลการอบรมอย่างมีส่วนร่วม

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

## กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
15:00-15:30 (30 นาที)	1. แจกแบบประเมินการฝึกอบรม การให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ผู้เข้ารับการอบรมทำแบบประเมิน	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ประมวลสาระสำคัญจากการอบรม และประเมินหลักสูตรวิทยากรควรใช้เวลาผู้เข้ารับการอบรมในการทำแบบประเมิน	แบบประเมินการฝึกอบรม การให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐาน
15:30-16:00 (30 นาที)	2. ยืนเป็นวงกลมและให้ผู้เข้าร่วมอบรมสรุปประเด็นที่ได้จากการอบรมและประเมินผลหลักสูตร	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้นำสิ่งที่ได้ทบทวนจากการทำแบบประเมินมาสรุปอีกครั้งหนึ่ง	-

## การประเมินผลการเรียนรู้

จากแบบประเมิน และการสรุปประเด็นของผู้เข้าร่วมอบรมจากกิจกรรมยืนเป็นวงกลม

## แบบประเมินการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ท่านคิดว่า ผู้กระทำผิดต้องการโอกาสในการเปลี่ยนแปลงตนเองอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ในฐานะผู้ให้คำปรึกษาจะมีส่วนช่วยเหลือให้ผู้รับคำปรึกษาเปลี่ยนแปลงตนเองได้อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ทักษะที่สำคัญของการให้คำปรึกษา ได้แก่อะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. การสำรวจปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ปัจจัยที่นำมาก่อน ปัจจัยกระตุ้น ปัจจัยที่ทำให้  
ปัญหาคงอยู่ และปัจจัยปกป้อง มีส่วนสำคัญในการให้คำปรึกษาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....



# หลักสูตรการให้คำปรึกษา การจัดการภาวะเสพติด (สำหรับศาลทั่วไป)



## ข้อมูลทั่วไปของหลักสูตรการจัดการภาวะเสพติด (สำหรับศาลทั่วไป)

### วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

1. อธิบายความหมายของภาวะเสพติด และเชื่อมโยงภาวะเสพติดกับการก่อคดีได้
2. ระบุเป้าหมายของการให้คำปรึกษาการจัดการกับภาวะเสพติด และบทบาทของผู้ให้คำปรึกษา
3. ค้นหาตัวกระตุ้นภายนอก ตัวกระตุ้นภายในที่ทำให้เกิดภาวะเสพติด แรงต้าน และปัจจัยปกป้อง เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษา
4. อธิบายขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และการให้คำปรึกษาที่เหมาะสมกับขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงได้อย่างถูกต้อง
5. อธิบายหลักการและวิธีการให้คำปรึกษาเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักผลกระทบของพฤติกรรมเสพติดต่อการก่อคดีได้อย่างถูกต้อง
6. อธิบายหลักการและวิธีการให้คำปรึกษาเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาวางแผนในการปรับเปลี่ยน พฤติกรรมได้อย่างถูกต้อง
7. วิเคราะห์การประมวลผลที่นำทางของการให้คำปรึกษา บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา และ case formulation กับการให้คำปรึกษา เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้พอสังเขป
8. ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาเพื่อสำรวจปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสพติด และประเมินขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง โดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
9. อธิบายความหมายและปฏิกริยาตอบสนองต่อบาดแผลทางใจได้ถูกต้อง
10. อธิบายความสัมพันธ์ของบาดแผลทางใจกับภาวะเสพติดที่เชื่อมโยงกับการก่อคดีได้ถูกต้อง

### ระยะเวลาฝึกอบรม 2 วัน

หัวข้อ ประกอบด้วย

- |             |  |
|-------------|--|
| หัวข้อที่ 1 | ภาวะเสพติด   |
| หัวข้อที่ 2 | สาธิตการให้คำปรึกษาการจัดการภาวะเสพติด ครั้งที่ 1      |
| หัวข้อที่ 3 | ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาการจัดการภาวะเสพติด ครั้งที่ 1 |
| หัวข้อที่ 4 | บาดแผลทางใจกับภาวะเสพติด                               |
| หัวข้อที่ 5 | สาธิตการให้คำปรึกษาการจัดการภาวะเสพติด ครั้งที่ 2      |
| หัวข้อที่ 6 | ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาการจัดการภาวะเสพติด ครั้งที่ 2 |
| หัวข้อที่ 7 | ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาการจัดการภาวะเสพติด ครั้งที่ 3 |
| หัวข้อที่ 8 | แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประเมินผล                         |

## ตารางการฝึกอบรม

	9:00 -12:00น.	13:00-14:30น.	14:45-16:00น.
<b>วันที่ 1</b>	หัวข้อที่ 1 ภาวะเสพติด	หัวข้อที่ 2 สาริตการให้คำปรึกษา การจัดการภาวะเสพติด ครั้งที่ 1	หัวข้อที่ 3 ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษา การจัดการภาวะเสพติด ครั้งที่ 1

	9:00 -10:00น.	10:15 - 12:00น.	13:00-14:00น.	14:15-15:15 น.	15:15-16:00 น.
<b>วันที่ 2</b>	หัวข้อที่ 4 บาดแผลทางใจ กับภาวะเสพติด	หัวข้อที่ 5 สาริต การให้คำปรึกษา การจัดการ ภาวะเสพติด ครั้งที่ 2	หัวข้อที่ 6 ฝึกปฏิบัติ การให้คำปรึกษา การจัดการ ภาวะเสพติด ครั้งที่ 2	หัวข้อที่ 7 ฝึกปฏิบัติ การให้คำปรึกษา การจัดการ ภาวะเสพติด ครั้งที่ 3	หัวข้อที่ 8 แลกเปลี่ยน เรียนรู้และ ประเมินผล

หัวข้อที่ 1

# ภาวะเสพติด



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับบริการอบรมสามารถ

1. ระบุนิยาม สาเหตุของการเสพติด และอาการจากการเสพยาเสพติดบางชนิดได้อย่างถูกต้อง
2. ตระหนักว่าพฤติกรรมเสพติดในชีวิตประจำวันเป็นเรื่องใกล้ตัว
3. ระบุความเชื่อมโยงภาวะเสพติดกับการก่อคดีได้
4. ตระหนักถึงความสำคัญของการสำรวจปัญหาและสาเหตุที่อยู่เบื้องหลังภาวะเสพติด
5. อธิบายความหมายของตัวกระตุ้นภายนอก ตัวกระตุ้นภายใน แรงต้าน ปัจจัยปกป้องได้อย่างถูกต้องและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม
6. อธิบายขั้นตอนเป้าหมายของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และการให้คำปรึกษาที่เหมาะสมกับขั้นตอนได้อย่างถูกต้อง
7. ระบุแนวทางประเมินและส่งต่อเพื่อรับการรักษาที่บรรเทาทุกข์ที่เหมาะสมได้

ระยะเวลา 3 ชั่วโมง

### เนื้อหา

#### ภาวะเสพติด

##### ความหมาย

ภาวะเสพติด (addiction) หมายถึง ภาวะที่บุคคลมีพฤติกรรมซ้ำ ๆ อย่างไม่อย่างหนึ่ง เดิมมักหมายถึงการติดสารเสพติด ซึ่งผู้เสพยาเสพติดนั้นซ้ำ ๆ และเสพในปริมาณมากขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อไม่ได้เสพยาก็รู้สึกไม่สุขสบาย จนต้องแสวงหาสารนั้นมาเสพยาจนได้ ปัจจุบันความหมายของการเสพติดครอบคลุมถึงพฤติกรรมซ้ำ ๆ จนกลายเป็นความเคยชิน จนขาดพฤติกรรมนั้นไม่ได้ เช่น การใช้อินเทอร์เน็ต การใช้เทคโนโลยี การซื้อของยี่ห้อดัง อาจรวมไปถึงสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น ความสำเร็จ ความรู้สึกมีตัวตนเหนือกว่า เป็นต้น

##### ทำไมจึงเสพ

ภาวะเสพติดมีสาเหตุมาจากการรับมือกับปัญหาชีวิตที่ไม่เหมาะสม อยากรู้อยากลอง หรือ เมื่อมีสิ่งกระทบจิตใจ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องครอบครัว การเรียน การงาน จนทำให้เกิดความทุกข์ที่ยังไม่สามารถจัดการได้ การใช้สารเสพติดช่วยให้ผู้เสพลืมความทุกข์หรือมีความสุขชั่วคราว แต่เมื่อหมดฤทธิ์ยา ผู้เสพยาก็ต้องเผชิญกับปัญหานั้นอยู่ เพราะสารเสพติดไม่ได้ช่วยแก้ปัญหานั้นที่แท้จริง ดังนั้น การสำรวจปัญหาในผู้ป่วยใช้สารเสพติด จึงควรสำรวจไปถึงปัญหาที่นำมาสู่ภาวะเสพติด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เสพยาได้ตระหนักถึงปัญหาที่แท้จริง และเสริมพลังให้เผชิญปัญหาได้อย่างเหมาะสม

## ทำไมจึงเสพติด

ภาวะเสพติดเริ่มจากความอยากรู้อยากเห็น อยากรทดลอง จากนั้นจึงใช้เป็นครั้งคราว ไปจนใช้บ่อยขึ้น และอยู่ในภาวะพึ่งพาสาร เมื่อผู้เสพเสพยาแล้วเกิดความสุขขึ้นชั่วขณะ ความสุขปลอม ๆ นั้นจะเป็แรงผลักดันให้ผู้เสพลกลับมาเสพอีก ในเมื่อชีวิตจริงยังแก้ปัญหาไม่ได้ ผู้เสพมักเอาตัวรอดจากความทุกข์ด้วยการหนีปัญหา เนื่องจากไม่รู้จะจัดการกับปัญหาอย่างไร

การเสพซ้ำยังอาจเกิดจากตัวกระตุ้นภายนอกที่มีผลต่อผู้เสพ เช่น เห็นอุปกรณ์หรือสถานที่ที่เคยเสพแล้วทวนนึกถึงความสุขชั่วครั้งชั่วคราวจากการเสพทำให้อยากเสพซ้ำ

การใช้สารเสพติดในระยะยาวจะมีผลต่อสมอง เนื่องจากการใช้ยาเสพติด เช่น ยาบ้า ยาไอซ์ จะมีผลกระตุ้น reward system ในสมอง คือสารสื่อประสาทที่มีชื่อว่า dopamine จะออกฤทธิ์บริเวณสมองส่วนที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ ทำให้ผู้เสพรู้สึกพึงพอใจมีความสุข ผู้เสพจึงต้องการเสพยาสารนั้นอีก เมื่อเสพในระยะเวลาที่ยาวนานขึ้น สมองจะมีการปรับตัว ทำให้เสพปริมาณเท่าเดิม ให้ความสุขความพึงพอใจได้ไม่เท่าเดิม ทำให้ผู้เสพต้องเพิ่มปริมาณสารที่เสพ เพื่อให้ได้ผลเท่าเดิม และเมื่อหยุดหรือลดปริมาณการเสพ ผู้เสพจะรู้สึกไม่สุขสบาย อาจเป็นความรู้สึกหงุดหงิด เซื่องซึมหมดเรี่ยวแรง ซึ่งเป็นอาการตรงข้ามกับฤทธิ์ของสารนั้นนั่นเอง

ความพึงพอใจความสุขจากการเสพ และความรู้สึกไม่สุขสบาย เมื่อลดหรือหยุดเสพ ซึ่งเป็นผลของ “สมองติดยา” มักทำให้ผู้เสพเลิกเสพสารเสพติดได้ยาก หากไม่ได้รับการจัดการกับวิธีการหาความพึงพอใจหรือ

ความสุขด้วยวิธีอื่น และไม่ได้จัดการกับความรูสึกไม่สุขสบาย

## ตัวกระตุ้น

ตัวกระตุ้น หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นซ้ำๆร่วมกับการเตรียมตัว การคาดหวังหรือการใช้ยาหรือพฤติกรรมเสพติด ซึ่งอาจจะได้แก่ คน สถานที่ สิ่งของ อารมณ์ ความรู้สึกและช่วงเวลา ซึ่งเป็นสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมเสพติด

## ตัวกระตุ้นแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

**1. ตัวกระตุ้นภายนอก** ได้แก่ สิ่งที่พบเห็น สิ่งสัมผัสภายนอกแล้วทำให้เกิดถึงและอยากใช้ยาเสพติดหรือพฤติกรรมการเสพติดอื่น ๆ กระตุ้นภายนอก ได้แก่ สิ่งของ สถานที่ เวลา กิจกรรม สารเสพติด อุปกรณ์การเสพ สถานการณ์ เช่น ไปงานเลี้ยง งานบวช การอยู่บ้านคนเดียว ช่วงเวลา เช่น ช่วงเงินเดือนออก ช่วงเวลาเลิกงาน บุคคล เช่น เพื่อนที่ใช้สารเสพติด ผู้ขาย สถานที่ เช่น ร้านค้า แหล่งค้ายา ผับ บาร์ ฯลฯ

**2. ตัวกระตุ้นภายใน** หมายถึง ความรู้สึกหรือภาวะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ ซึ่งความรู้สึกเหล่านี้มักกระตุ้นให้เกิดอาการอยากใช้สารเสพติดขึ้นหรือเกิดพฤติกรรมเสพติด เช่น ความรู้สึกโกรธ หงุดหงิด กลัว เบื่อหน่าย อิจฉา กระวนกระวาย ละอายน ตื่นเต้น โดดเดี่ยว เศร้า เป็นต้น

ตัวกระตุ้นเป็นจุดเริ่มต้นของวงจรที่จะนำไปสู่การเกิดพฤติกรรม เนื่องจากตัวกระตุ้นมีผลให้สมองเกิดอาการอยาก เนื่องจากสมองของคนเรามีทั้งสมองส่วนคิดและสมองส่วนอยาก เมื่อสารเสพติดเข้าสู่ร่างกายจะไปออกฤทธิ์ที่สมองทำให้สมองส่วนคิดแย่งและสติปัญญาในการยับยั้งชั่งใจแย่งลง ส่วนสมองส่วนอยากจะมีความไวขึ้น คือมีความอยากเสพมากขึ้นและ

เกิดพฤติกรรมกรมการเสพตามมาในที่สุด ทั้งนี้ ถ้าไม่มีตัวกระตุ้นภายในที่แรงพอ ตัวกระตุ้นภายนอกก็กระตุ้นความอยากและพฤติกรรมเสพไม่ได้ ผู้ให้คำปรึกษาจำเป็นต้องสำรวจทั้งตัวกระตุ้นภายในและตัวกระตุ้นภายนอกของผู้รับคำปรึกษา เพื่อร่วมกันหาวิธีการจัดการตัวกระตุ้น

### อาการจากฤทธิ์ของสารเสพติดบางชนิด

#### สุรา

มีฤทธิ์กดประสาท ส่งผลตั้งแต่ทำให้วังง ตัดสินใจได้ช้าลง มีปัญหาการบังคับกล้ามเนื้อให้ทำงานสัมพันธ์กัน สมองส่วนการเคลื่อนไหวถูกกด ควบคุมอารมณ์ได้แย่ง สับสน ซึม กดการหายใจและการเต้นของหัวใจ จนถึงเสียชีวิต ขึ้นกับระดับแอลกอฮอล์ในกระแสเลือด นอกจากนี้ สุรายังมีผลต่อดับ ตับอ่อน กระเพาะอาหาร และหัวใจผู้ที่ติดสุรานักมักดื่มสุราเป็นประจำ หรือดื่มตอนเช้าหลังตื่นนอนภายใน 30 นาที

**อาการเมาสุรา** ได้แก่ มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น ก้าวร้าว อารมณ์เปลี่ยนแปลงไปไม่คงที่ การตัดสินใจผิดพลาด พูดไม่ชัด พูดอ้อแอ้ เดินไม่มั่นคง ตากระตุก เสียความจำหรือความตั้งใจ โคม่าหรือกึ่งโคม่า

**อาการถอนสุรา** ได้แก่ สั่น หงุดหงิด กระสับกระส่าย คลื่นไส้ อาเจียน เหงื่อแตก วิดกกังวล หลงผิด ภาพหลอน รู้สึกเหมือนมีแมลงมาไต่ตามตัว อาจรุนแรงถึงชักเกร็งกระตุกทั้งตัว และสับสน

#### ยาบ้า ยาไอซ์ หรือสารกระตุ้นอื่นๆ

มีฤทธิ์กระตุ้นประสาท ทำให้รู้สึกคึกคัก ตื่นตัว ไม่อ่อนเพลีย มีเรี่ยวมีแรง ไม่รู้สึกอยากอาหาร ไม่อยาก

นอน ไปจนถึง กระสับกระส่าย หงุดหงิด และกระตุ้นให้เกิดอาการทางจิตได้เช่น หูแว่วภาพหลอน หวาดระแวง

**อาการเมาสารกระตุ้น** ได้แก่ หัวใจเต้นเร็วขึ้น หรือช้าลง ม่านตาขยาย ความดันโลหิตเพิ่มขึ้นหรือลดลง เหงื่อออกมากหรือหนาวสั่น คลื่นไส้ อาเจียน กระสับกระส่ายหรือเชื่องช้าลง กล้ามเนื้อไม่มีแรง การหายใจถูกกด เจ็บแน่นหน้าอก สับสน ชัก หมดสติ

**อาการถอนสารกระตุ้น** ได้แก่ หงุดหงิด ซึมเศร้า อ่อนเพลีย หมดเรี่ยวแรง กินมาก นอนมาก

#### กัญชา

มีฤทธิ์กดประสาท หลอนประสาท และกล่อมประสาท ทำให้เคลิบเคลิ้ม อารมณ์ดี รู้สึกผ่อนคลาย หิว ส่วนอาการถอนกัญชา ได้แก่ หงุดหงิด ไม่อยากอาหาร นอนไม่หลับ กระสับกระส่าย



## การเสพติดอื่น ๆ ในชีวิตประจำวัน

มุมมองเกี่ยวกับการเสพติดในปัจจุบันขยายไปถึง “การเสพติดพฤติกรรม” ซึ่งมีแรงเสริมด้านบวก ทำให้มีพฤติกรรมบางอย่างซ้ำ ๆ เช่น เสพติดเทคโนโลยี คนส่วนใหญ่ใช้โทรศัพท์วันละ 1-4 ชั่วโมง เฉลี่ยวันละ 3 ชั่วโมง หยิบโทรศัพท์เฉลี่ยวันละ 39 ครั้ง ข้อดีของโทรศัพท์มือถือยุคปัจจุบันคือเพิ่มช่องทางการสื่อสาร ลดการใช้กระดาษ ขณะเดียวกัน ก็ทำให้คนส่วนใหญ่เสียเวลาไปกับการติดต่อเชื่อมโยงกันทางโทรศัพท์จนการติดต่อเชื่อมโยงต่อหน้าลดลง บางส่วนหมกมุ่นกับความต้องการการยอมรับผ่านทางยอด like หรือ comment การตอบสนองที่รวดเร็วผ่าน Line หรือ Messenger ซึ่งตอบสนองความต้องการได้รวดเร็ว ทำให้แนวโน้มการใช้โทรศัพท์มือถือมากขึ้นเรื่อย ๆ และขาดไม่ได้ เมื่อขาดการใช้โทรศัพท์มือถือ จะรู้สึกกระวนกระวาย ไม่มั่นใจ ไม่ได้รับการตอบสนอง ขาดการเชื่อมโยงกับบุคคลอื่น ๆ ซึ่งเป็นอาการตรงข้ามกับความรู้สึกเมื่อใช้โทรศัพท์มือถือ

สังเกตว่า ลักษณะการเสพติดพฤติกรรมนี้ แทบไม่ต่างกับการติดสารเสพติด ผู้ใช้มีแรงจูงใจที่ทำให้ทำพฤติกรรมนั้นซ้ำ ๆ และเกิดการกระตุ้นสมองส่วนเดียวกัน



## บทบาทคลินิกจิตสังคมกับการจัดการภาวะเสพติด

### ความเกี่ยวข้องกับคดี

1. ฤทธิ์ของสารเสพติดทำให้ผู้เสพควบคุมตนเองได้น้อย อารมณ์หงุดหงิดง่าย และมีอาการทางจิต เสี่ยงก่อคดี

2. การเสพ ครอบครอง ซื้อมาขาย สารเสพติดบางชนิด เช่น ยาบ้า ยาไอซ์ ยาอี กัญชา เป็นสิ่งผิดกฎหมาย

3. การลงโทษด้วยการปรับ คุมขัง หรือจำคุก อาจไม่ช่วยแก้ปัญหาได้อย่างแท้จริง เนื่องจากผู้เสพหรือผู้เกี่ยวข้องกับคดีมักขาดทักษะชีวิตแก้ปัญหาชีวิตด้วยวิธีที่ไม่เหมาะสม การให้คำปรึกษาและบำบัดฟื้นฟูจะเป็นแนวทางแก้ปัญหาที่ตรงจุด

4. พฤติกรรมเสพติดบางอย่างแลกมาด้วยราคาสินค้าที่สูงเมื่อเทียบกับเศรษฐกิจฐานะ เช่น สินค้ายี่ห้อดัง โทรศัพท์มือถือถือ ความอยากได้ในสิ่งของที่มีราคา เพื่อให้ได้รับความสุขจากการใช้สิ่งของ หรือการยอมรับจากการมีสิ่งของ อาจนำไปสู่พฤติกรรมคดี เช่น ลักขโมย ฉ้อโกง

### เป้าหมายของการเปลี่ยนแปลง

ผู้เสวมักเสพสารเสพติดหรือพฤติกรรมบางอย่าง เพื่อให้ได้รับความสุข ความเพลิดเพลินใจ แต่ขั้นตอนการแสวงหาเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งเสพติด และฤทธิ์ของสารเสพติด มีผลต่อการพัวพันคดีทั้งสิ้น การช่วยเหลือเพื่อให้ผู้เสพลด ละ เลิกพฤติกรรมเสพติด จึงมีเป้าหมายที่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการหาความสุข ช่วยให้ผู้เสพหาความสุขด้วยวิธีที่เหมาะสม เสี่ยงต่อการพัวพันกับคดีน้อย มีแรงจูงใจสำหรับการใช้ชีวิต เกิดความภาคภูมิใจและยอมรับตนเอง โดยพึ่งพาสิ่งภายนอกน้อยลง รวมไปถึงการนำครอบครัวมาช่วยเสริมพลัง ทั้งนี้ ผู้ให้คำปรึกษาจะช่วยให้ผู้เสพมีทางเลือกของชีวิตมากขึ้น และเห็นแนวโน้มของทางเลือกที่มีผลดีต่อชีวิตของตนมากขึ้น



## ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Stage of change)

ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (stage of change) เป็นทฤษฎีขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของ Prochaska & DiClemente อธิบายการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรม ตั้งแต่ขั้นที่ไม่ใส่ใจปัญหา จนถึงขั้นลงมือเปลี่ยนแปลงแก้ไขไปสู่พฤติกรรมใหม่อย่างมั่นคง แบ่งเป็น 6 ขั้นตอนตามทฤษฎีขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้ให้คำปรึกษาควรวิเคราะห์ว่าผู้เข้ามารับคำปรึกษาอยู่ในขั้นตอนใดของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และผู้ให้คำปรึกษาควรมีการตอบสนองที่เหมาะสมในขั้นต่อนั้น ๆ จะทำให้ผู้เข้ามารับคำปรึกษาขยับไปสู่ขั้นตอนถัดไปได้ จนไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้อย่างคงทนถาวร



### 1. ขั้นเมีนเฉย (Pre-contemplation)

เป็นขั้นต่อนก่อนการพิจารณาการเปลี่ยนแปลง ผู้รับคำปรึกษายังไม่ตระหนักว่าตนเองมีปัญหาจากการใช้สารเสพติด มองไม่เห็นผลเสียของการใช้สารเสพติด ไม่คิดว่าตนเองมีปัญหาสุขภาพ

**การตอบสนองที่เหมาะสม** คือ การให้ข้อมูลสะท้อนกลับ (feedback) และการให้ข้อมูลความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง (information) การให้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผู้เข้ารับการบำบัดอย่างตรงไปตรงมา เน้นเหตุผลเป็นกลาง ไม่ชี้หน้าหรือครอบงำ หรือขู่ให้กลัว

## 2. ขั้นลึกลงใจ(Contemplation)

ขั้นพิจารณาการเปลี่ยนแปลง ผู้รับคำปรึกษาเริ่มยอมรับว่าการใช้สารเสพติดมีผลเสีย เริ่มมองเห็นผลกระทบจากการใช้สารเสพติด ผู้รับคำปรึกษาเริ่มพิจารณาการเปลี่ยนแปลง แต่ยังคงมีความลังเลใจเนื่องจากยังเห็นว่าสารเสพติดมีคุณมากกว่าโทษ

**การตอบสนองที่เหมาะสม** คือการพูดคุยถึงข้อดีและข้อเสียของการเปลี่ยนแปลงและการไม่เปลี่ยนแปลงการใช้สารเสพติด(pros & cons) โดยปกติ ผู้ให้คำปรึกษามักมองเห็นข้อเสียของการใช้สารเสพติด และข้อดีของเลิกสารเสพติด ส่วนผู้รับคำปรึกษามักมองเห็นข้อดีของการใช้สารเสพติด และข้อเสียของการเลิกสารเสพติด ผู้ให้คำปรึกษาควรเป็นกลางและเปิดโอกาสให้ผู้รับคำปรึกษาตรวจสอบทั้ง 4 ประเด็น

## 3. ขั้นตัดสินใจเปลี่ยนแปลง (Determination)

ผู้รับคำปรึกษาตัดสินใจหยุดสารเสพติดอย่างจริงจัง ผู้รับคำปรึกษาตระหนักถึงปัญหาและต้องการที่จะเลิกสารเสพติด

**การตอบสนองที่เหมาะสม** คือให้ทางเลือกในการเลิกสารเสพติด (menu of options) ไม่ควรมีทางเลือกมากเกินไปจนสับสน หรือน้อยเกินไปจนเหมือนถูกบังคับ ผู้ให้คำปรึกษาควรให้ผู้รับคำปรึกษาได้เลือกอย่างอิสระ (freedom of choice) เน้นความรับผิดชอบในการเลือกของผู้รับบริการเอง (responsibility) และส่งเสริมศักยภาพในการกระทำได้ของผู้รับบริการเอง ทั้งนี้ การเลือกอย่างอิสระไม่ได้แปลว่าให้เลือกอย่างไรก็ได้ แต่ต้องจูงใจให้เลือกแนวทางที่จะทำให้ผู้รับคำปรึกษาหยุดสารเสพติดได้ ผู้ให้คำปรึกษาต้องช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาสังเกตตัวกระตุ้นภายในและภายนอก รวมทั้งหาแนวทางจัดการกับตัวกระตุ้น

## 4. ขั้นกระทำการเปลี่ยนแปลง (Action)

ผู้รับคำปรึกษาจะตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ลงมือหยุดสารเสพติด

**การตอบสนองที่เหมาะสม** คือ ส่งเสริมให้ผู้รับคำปรึกษากระทำตามวิธีที่ตนเองเลือกอย่างต่อเนื่อง (compliance & adherence) มีความเข้าใจในวิธีการ ขจัดอุปสรรคที่อาจทำให้ผู้รับคำปรึกษากระทำไม่ได้ต่อเนื่อง

## 5. ขั้นคงไว้ซึ่งการเปลี่ยนแปลง (Maintenance)

ผู้รับคำปรึกษาสารเสพติดได้ ความคิดค่อนข้างมั่นคง กระทำตามวิธีการที่ตนเองเลือกอย่างต่อเนื่อง มีความมั่นใจว่าตนเองเลิกสารเสพติดได้

**การตอบสนองที่เหมาะสม** คือ การป้องกันการกลับไปเสพซ้ำ การมีวิถีชีวิตที่สมดุล ชีวิตที่มีคุณค่า การออกกำลังกาย การบริหารเวลา การผ่อนคลายความเครียด การดูแลสุขภาพตนเอง รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ การควบคุมสิ่งที่ทำให้อยากใช้สารเสพติด การหมั่นสังเกตสัญญาณที่สื่อถึงการกลับไปติดซ้ำ ผู้ให้คำปรึกษาต้องย้ำเตือนผู้รับคำปรึกษาถึงการใช้ชีวิตอย่างไม่ประมาท เพราะผู้รับคำปรึกษาอาจชะล่าใจ และละเลยการเฝ้าระวังตัวกระตุ้น

## 6. **ขั้นย้อนกลับไปสู่พฤติกรรมเดิม (Relapse)**

ผู้รับคำปรึกษาอาจกลับไปใช้สารเสพติดได้อีก ผู้รับคำปรึกษาอาจเริ่มต้นนำพาตนเองไปอยู่ในสถานการณ์เสี่ยง มีความเปราะบางทางอารมณ์และจิตใจ ผลอใจไปใช้สารเสพติดซ้ำ ผู้รับคำปรึกษาอาจรู้สึกผิด ซ้ำเติมตนเอง ไม่เคารพนับถือตนเอง ปฏิเสธตนเอง

**การตอบสนองที่เหมาะสม** คือ ผู้รับคำปรึกษาจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือ และสร้างเสริมความเข้มแข็งให้สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้สารเสพติด และดึงผู้รับคำปรึกษาให้กลับไปสู่หนทางแห่งการหยุดเสพ (recovery process) โดยประคับประคอง ให้กำลังใจ การยอมรับความอ่อนแอของตนเอง การสารภาพผิด มองสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมา การสรุปบทเรียน การมุ่งมั่นในการเลิกสารเสพติดต่อไป



## แรงต้าน ( Resistance)

ผู้รับคำปรึกษาอาจเกิดแรงต้านการเปลี่ยนแปลง ระหว่างการบำบัด อาจเกิดจากผู้รับคำปรึกษายังไม่ตระหนักในปัญหา ขาดความมั่นใจการเลิกเสพ ยังจัดการตัวกระตุ้นภายในและภายนอกไม่ได้ ยังติดความสุขจากการเสพ หรือทุกข์ทรมานจากภาวะถอน ผู้ให้คำปรึกษาต้องประเมินแรงต้าน และจัดการกับแรงต้าน โดยการให้ข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา ให้ผู้รับคำปรึกษาได้ตระหนักถึงผลกระทบจากการเสพ เช่น การเข้ามาข้องเกี่ยวกับคดี ซึ่งมีผลกระทบต่อการใช้ชีวิต มองหาศักยภาพ หรือปัจจัยปกป้องในตัวผู้รับคำปรึกษา ร่วมกันหาวิธีจัดการกับตัวกระตุ้นภายในและภายนอก ส่งเสริมให้ผู้รับคำปรึกษาหาความสุขอื่นทดแทนการเสพ และหากมีอาการถอน แสดงว่าผู้รับคำปรึกษามีอาการติดที่รุนแรง สามารถส่งต่อยังสถานบริการ เพื่อรักษา

## การประเมินภาวะเสพติดและการให้คำปรึกษา

1. ประเมินความรุนแรงของการติดสิ่งเสพติด และประเมินปัญหาที่แท้จริง คือ ปัญหาที่ทำให้เกิดการเสพ
2. หมั่นสำรวจทัศนคติของผู้ให้คำปรึกษา
3. ใจเย็น ๆ ให้โอกาสผู้รับคำปรึกษาได้สำรวจทบทวนสาเหตุของการเกิดภาวะเสพติด
4. มองหาแรงจูงใจ หรือศักยภาพในตัวผู้รับคำปรึกษา
5. เมื่อพบอาการถอน หรืออาการทางจิต สามารถส่งต่อเข้าสู่ระบบบริการสาธารณสุข

## การส่งต่อยังสถานพยาบาล

หากผู้ให้คำปรึกษา พบว่าผู้รับคำปรึกษา มีความผิดปกติทางจิต เช่น ประสาทหลอน หวาดระแวง อารมณ์เศร้า ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ มีความคิดฆ่าตัวตาย มีพฤติกรรมก้าวร้าว มีภาวะติดหรือถอนสารเสพติดรุนแรง สามารถส่งผู้รับคำปรึกษาไปรับการรักษาตามสถานพยาบาล ผู้ให้คำปรึกษาสามารถประเมินภาวะเสพติดได้โดยใช้เครื่องมือ ASSIST-Lite ทั้งนี้ ให้ผู้ให้คำปรึกษาเขียนเอกสารสรุปอาการและวัตถุประสงค์ของการส่งรักษาให้ชัดเจน ว่าเพื่อรักษาอาการใด และผู้รักษาจะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคดี ผู้ให้คำปรึกษาอาจเข้าใจผิดว่า จะต้องส่งผู้รับคำปรึกษามารักษาที่โรงพยาบาลจิตเวชเท่านั้นและโรงพยาบาลจิตเวชจะอนุเคราะห์ค่ารักษา ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ผิด ควรแนะนำให้ผู้รับคำปรึกษาไปรักษาตามสถานพยาบาลที่มีสิทธิการรักษาอยู่ หากสถานพยาบาลนั้นพิจารณาแล้วว่าเกินศักยภาพของสถานพยาบาล ก็จะส่งผู้รับคำปรึกษาไปรักษาในสถานพยาบาลที่มีศักยภาพต่อไป ยกเว้นกรณีผู้รับคำปรึกษามีอาการทางจิตรุนแรงจนไม่สามารถควบคุมตนเอง ไม่รับรู้ความเป็นจริงของโลกภายนอก และมีพฤติกรรมที่เป็นอันตราย ก็ให้ประสานสถานพยาบาลที่บริการจิตเวช ส่งต่อแบบฉุกเฉินโดยตรงได้

## กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
9:00-9:15 (15 นาที)	1. วิทยากรอธิบายภาพรวมของหลักสูตรสำหรับผู้ให้คำปรึกษา และหลักสูตรการให้คำปรึกษา การจัดการภาวะเสพติด โดยใช้ PowerPoint “ภาพรวมหลักสูตรการให้คำปรึกษาการจัดการภาวะเสพติด” ประกอบ	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้มองเห็นภาพรวมของหลักสูตรการให้คำปรึกษา ตั้งแต่หลักสูตรการให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐาน เชื่อมโยงมาถึงหลักสูตรการให้คำปรึกษา การจัดการภาวะเสพติด เน้นการนำความรู้และทักษะจากการอบรมหลักสูตรการให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งการปฏิบัติงานในฐานะผู้ให้คำปรึกษา มาต่อยอดความรู้และทักษะการจัดการภาวะเสพติดในหลักสูตรนี้ วิทยากรต้องศึกษาหลักสูตรการให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรการให้คำปรึกษาการจัดการภาวะเสพติดมาก่อน เพื่อให้เข้าใจภาพรวมของทั้งสองหลักสูตรจึงจะสามารถเชื่อมโยงแนวทางและกระบวนการเรียนรู้ของหลักสูตรทั้งสองได้อย่างมีประสิทธิภาพ	PowerPoint “ภาพรวม หลักสูตร การให้คำปรึกษา การจัดการภาวะ เสพติด” 

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
<p>9:15-9:30 (15 นาที)</p>	<p>2. วิทยากรนำเข้าสู่บทเรียนโดย การเปิดวิดีโอ “ภาวะเสพติด 1” และให้ผู้เข้ารับการอบรมอภิปราย เกี่ยวกับวิดีโอทัศน์โดยการตั้งคำถาม อภิปรายทีละคำถาม ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• เคยมีพฤติกรรมเสพติดอะไรบ้าง</li> <li>• ใช้โทรศัพท์มือถือวันละกี่ ชั่วโมง</li> <li>• หยิบโทรศัพท์มือถือถือชั่วโมง ละกี่ครั้ง</li> <li>• ทำอย่างไรเมื่อได้ยินเสียง เตือนจาก Line</li> <li>• รู้สึกอย่างไรเมื่ออยู่ใน สถานการณ์ที่ใช้โทรศัพท์มือถือไม่ได้</li> <li>• ใช้โทรศัพท์มือถือเป็นสิ่งแรก หลังตื่นนอนหรือสิ่งสุดท้ายก่อน นอนหรือไม่ แล้วเชื่อมโยงมายัง ตัวอย่างพฤติกรรมเสพติดในชีวิต ประจำวัน เช่น โทรศัพท์มือถือ เกม การพนัน การซื้อของ ขนมหวาน รวมทั้งสารเสพติด</li> </ul>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้เกี่ยวกับภาวะเสพติด โดย อธิบายขอบเขตของภาวะเสพติด ที่รวมถึงพฤติกรรมเสพติดในชีวิต ประจำวันการตั้งคำถามอภิปราย ทีละคำถามทีละประเด็นจะทำให้ ผู้เข้าอบรมค่อย ๆ เกิดจินตนาการ ต่อยอดจนเกิดความตระหนักได้ ว่าพฤติกรรมเสพติดเป็นเรื่องใกล้ ตัวของทุกคน</p>	<p>วิดีโอทัศน์ “ภาวะเสพติด 1”</p>

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
9:30-9:45 (15 นาที)	3. วิทยากรเปิดวิดีโอทัศน์ “การเสพติดของลูกไก่” และให้ผู้เข้ารับการอบรมอภิปรายเกี่ยวกับวิดีโอทัศน์ ว่าได้เห็นการเปลี่ยนแปลงของลูกไก่อย่างไรบ้าง และเชื่อมโยงกับพฤติกรรมเสพติดของคนอย่างไร	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เห็นตัวอย่างภาวะเสพติดช่วงแรก ๆ ลูกไก่จะลังเลเมื่อจะดูดสารสีเหลือง เมื่อลองดูดแล้ว ทำให้ลูกไก่รู้สึกคึกคักและเคลิ้มสุข เมื่อสารสีเหลืองหมดฤทธิ์ ลูกไก่จะเริ่มอ่อนเพลีย ไม่มีเรี่ยวแรงเริ่มแสวงหาและไม่ลังเลที่จะดูดสารสีเหลืองเพื่อให้รู้สึกคึกคักและเคลิ้มสุข สังเกตว่าสารสีเหลืองปริมาณเท่าเดิม ทำให้ลูกไก่รู้สึกคึกคักและเคลิ้มสุขได้น้อยลง และกินเวลาสั้นลง ในขณะที่เดียวกัน ลูกไก่จะรู้สึกอ่อนเพลีย และมีพฤติกรรมแสวงหาสารสีเหลืองมากขึ้น	วิดีโอทัศน์ “การเสพติดของลูกไก่”
9:45-10:15 (30 นาที)	4. วิทยากรเปิดวิดีโอทัศน์ “ภาวะเสพติด 2” และให้ผู้เข้ารับการอบรมอภิปรายเกี่ยวกับวิดีโอทัศน์ วิทยากรอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับเนื้อหาในวิดีโอทัศน์และสรุปประเด็นสำคัญเพิ่มเติมโดยใช้ PowerPoint “ภาวะเสพติด”	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้เกี่ยวกับ <ul style="list-style-type: none"> <li>- ฤทธิ์ของสารเสพติดที่มีต่อสมอง ทำให้อารมณ์เปลี่ยนแปลงไป หงุดหงิดง่าย คุณตัวเองได้น้อย รวมถึงมีอาการทางจิต</li> <li>- ตัวกระตุ้น ได้แก่ ตัวกระตุ้นภายใน ตัวกระตุ้นภายนอก ต้องย้ำว่า ถ้าตัวกระตุ้นภายในไม่แรงพอ ตัวกระตุ้นภายนอกก็กระตุ้นไม่ได้</li> </ul>	วิดีโอทัศน์ “ภาวะเสพติด 2”  PowerPoint “ภาวะเสพติด” 

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
		<p>- ผู้ให้คำปรึกษามีบทบาทในการสำรวจความรุนแรงของภาวะเสพติดและปัญหาชีวิตที่แท้จริง จึงจะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถจัดการกับภาวะเสพติดและปัญหาชีวิตอันนำไปสู่ภาวะเสพติดได้</p> <p>- ฤทธิ์ของสารเสพติด ได้แก่ สุรา ยาบ้า กัญชา</p>	
10:15-10:30 (15 นาที)	พัก	-	-
10:30 -11:00 (30 นาที)	5. วิทยากรเปิดวิดิตทัศน์ “ละครเรื่องข้ามสี่ทศวรรษ” ที่ละวิดิตทัศน์เรียงจากวิดิตทัศน์ A, B, C , D อภิปรายและสรุปให้จบที่ละวิดิตทัศน์จึงจะเปิดลำดับต่อไป โดยให้สรุปประเด็น ตัวละครต้นภายนอก ตัวละครต้นภายใน แรงดันการเปลี่ยนแปลง และปัจจัยปกป้อง	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้ตัวละครต้นภายนอก ตัวละครต้นภายใน แรงดัน และปัจจัยปกป้องจากตัวอย่างวิดิตทัศน์ ละครข้ามสี่ทศวรรษ อภิปรายและสรุปให้จบที่ละตอนจะช่วยให้ผู้เข้าอบรมชัดเจนที่ละประเด็น หากเปิดทุกตอนแล้วอภิปรายตอนท้ายจะเกิดความสับสนมาก</p> <p><b>A</b></p> <p><b>เหตุการณ์:</b> พ่อพบสารเสพติดของตัวละครหลัก จึงใช้ความรุนแรงทางคำพูดและอารมณ์</p> <p><b>ตัวละครต้นภายนอก :</b> คำพูดดูถูก คำตำ คำพูดไล่ออกจากบ้าน กับความรุนแรงทางอารมณ์ของพ่อ</p>	วิดิตทัศน์ “ละครเรื่องข้ามสี่ทศวรรษ A, B, C, D”

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
		<p>และเสียงโทรศัพท์จากเพื่อน</p> <p><b>ตัวกระตุ้นภายใน:</b> ความรู้สึกไม่มั่นใจในตนเอง ความไม่มั่นคงทางอารมณ์ ความรู้สึกน้อยใจ</p> <p><b>ปัจจัยปกป้อง:</b> ท่าทีของแม่ ที่แสดงความไวใจ และพร้อมจะให้ออกาส</p> <p><b>B</b></p> <p><b>เหตุการณ์:</b> เพื่อนยื่นสารเสพติดให้ตัวละครหลัก</p> <p><b>ตัวกระตุ้นภายนอก:</b> สารเสพติดที่เพื่อนยื่นให้ คำพูดท้าทายจุดเปราะบาง (เช่น ความสัมพันธ์ในครอบครัว)</p> <p><b>ปัจจัยปกป้อง:</b> ความคิดที่ยังอยู่ในกรอบศีลธรรม</p> <p>ตัวละครจะเสพหรือไม่ ขึ้นกับว่าตัวกระตุ้นภายนอกจะกระตุ้นตัวกระตุ้นภายในได้มากเพียงใด และปัจจัยปกป้องในตัวเข้มแข็งมากพอหรือไม่</p> <p><b>C</b></p> <p><b>เหตุการณ์:</b> ตัวละครหลักกำลังจะไปโรงเรียน มีเพื่อนคนหนึ่งชวนไปเรียน อีกคนหนึ่งชวนโดดเรียน</p>	

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
		<p><b>ตัวกระตุ้นภายนอก:</b> คำพูด ทำท่ายจุดเปราะบาง (เช่น ความสัมพันธ์ในครอบครัว)</p> <p><b>ตัวกระตุ้นภายใน:</b> ความรู้สึกไม่มั่นใจในตนเอง ความไม่มั่นคงทางอารมณ์ ความรู้สึกน้อยใจ</p> <p><b>แรงต้าน:</b> เกิดจากความรู้สึกไม่มั่นใจในตนเองที่จะเผชิญกับจุดเปราะบาง ตัวกระตุ้นภายนอกแรงมาก และอาจติดความสุขจากการเสพ</p> <p><b>ปัจจัยปกป้อง:</b> การมีคนรอบข้างพยายามทำความเข้าใจ ให้กำลังใจ และช่วยเหลือ</p> <p><b>D</b></p> <p><b>เหตุการณ์:</b> ตัวละครหลักกำลังทิ้งสารเสพติดลงชักโครก แต่เกิดความลังเล</p> <p><b>ตัวกระตุ้นภายนอก:</b> อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด</p> <p><b>ตัวกระตุ้นภายใน:</b> ความรู้สึกไม่มั่นใจในตนเอง ความไม่มั่นคงทางอารมณ์ ความรู้สึกน้อยใจ</p> <p><b>แรงต้าน:</b> เกิดจากความรู้สึกไม่มั่นใจในตนเองที่จะเผชิญกับจุดเปราะบาง และอาจติดความสุขจากการเสพ</p>	

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
		<p><b>ปัจจัยปกป้อง:</b> ความเชื่อมั่นและกำลังใจจากครอบครัวจากเหตุการณ์นี้ จะเห็นว่า ปัจจัยปกป้องที่เข้มแข็งพอจะช่วยจัดการกับตัวกระตุ้นภายในและแรงต้านได้</p> <p>ขอให้วิทยากรเปิดวิดีโอและอภิปรายประเด็นสำคัญที่ละคลิป ขอให้ชวนผู้เข้ารับการอบรม อภิปรายประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับภาวะเสพติดเท่านั้น ไม่ควรอภิปรายหรือเล่าเรื่องย่อของละครหรือวิจารณ์นักแสดง เพราะทำให้เสียเวลาและหลงประเด็น</p>	
11:00-11:30 (30 นาที)	6. วิทยากรเปิดวิดีโอ "Stage of Change" ให้วิทยากรชวนผู้เข้ารับการอบรมอภิปรายเชื่อมโยงกับการให้คำปรึกษาผู้รับคำปรึกษาที่มีภาวะเสพติดจากนั้น วิทยากรบรรยายสรุปโดยใช้ PowerPoint "Stage of Change"	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของ Prochaska & DiClemente ตั้งแต่ขั้นที่ไม่ใส่ใจปัญหา จนถึงขั้นลงมือเปลี่ยนแปลงแก้ไขไปสู่พฤติกรรมใหม่อย่างมั่นคง และการตอบสนองที่เหมาะสมในแต่ละขั้น	วิดีโอ "Stage of Change" PowerPoint "Stage of Change" 

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
11:30-11:45 (15 นาที)	7. วิทยากรบรรยายเกี่ยวกับการประเมินความรุนแรงของภาวะเสพติด การแปลผลการประเมินโดยเครื่องมือ ASSIST-Lite ฉบับภาษาไทย และการส่งต่อเพื่อบำบัดรักษาโดยใช้ PowerPoint “การส่งต่อเพื่อบำบัดรักษาในระบบสาธารณสุข” ประกอบการบรรยาย	เพื่อแนะนำเครื่องมือ ASSIST-Lite ฉบับภาษาไทย ซึ่งใช้ประเมินภาวะเสพติดเป็นเกณฑ์ส่งต่อเพื่อบำบัดรักษาในระบบสาธารณสุข	เอกสาร “ASSIST-Lite ฉบับภาษาไทย” PowerPoint “การส่งต่อเพื่อ บำบัดรักษา ในระบบ สาธารณสุข” 
11:45-12:00 (15 นาที)	8. วิทยากรให้ผู้เข้ารับการอบรมสรุปประเด็นสำคัญจากการเรียนเพื่อทวนสอบความเข้าใจและอธิบายเพิ่มเติม	เพื่อสรุปประเด็นสำคัญของหัวข้อนี้ตามวัตถุประสงค์	-

## ประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการณ์มีส่วนร่วมของกิจกรรม ความสอดคล้องของเนื้อหาที่วิเคราะห์กับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

## แบบคัดกรองการใช้สารเสพติด ASSIST-Lite

คำถามต่อไปนี้เกี่ยวกับการใช้สารเสพติดใน 3 เดือนที่ผ่านมาเท่านั้น

### ความถี่ของการใช้สารเสพติดอยู่ในระดับใด

- |  |                     |   |
|--|---------------------|---|
| 1. คุณสูบบุหรี่/ผลิตภัณฑ์จากยาสูบหรือไม่   | ใช่ [ 1 ] ไม่ [ 0 ] | <b>ไม่: ข้ามไป ข้อ 2</b>                        |
| 1a คุณมักจะสูบบมากกว่า 10 มวนต่อวันหรือไม่   | ใช่ [ 1 ] ไม่ [ 0 ] | คะแนนบุหรี่/ผลิตภัณฑ์จากยาสูบ: 0-3              |
| 1b คุณมักจะสูบภายใน 30 นาทีหลังตื่นนอนหรือไม่  | ใช่ [ 1 ] ไม่ [ 0 ] |   |
|  |                     | <b>คะแนน:</b>                                   |
|  |                     | 1-2 ความเสี่ยงต่ำ-ปานกลาง*                      |
|  |                     | 3 ความเสี่ยงสูง**                               |
| <hr/>  |                     |   |
| 2. คุณดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่   | ใช่ [ 1 ] ไม่ [ 0 ] | <b>ไม่: ข้ามไป ข้อ 3</b>                        |
| 2a ในแต่ละครั้งที่คุณดื่ม คุณดื่มมากกว่า 4 หน่วยมาตรฐานหรือไม่*  | ใช่ [ 1 ] ไม่ [ 0 ] | คะแนนแอลกอฮอล์: 0-4                             |
| 2b คุณเคยพยายามที่จะควบคุม ลด หรือหยุดดื่ม แต่ทำไม่สำเร็จหรือไม่   | ใช่ [ 1 ] ไม่ [ 0 ] |   |
| 2c เคยมีใครแสดงความเป็นห่วงเกี่ยวกับการดื่มแอลกอฮอล์ของคุณหรือไม่  | ใช่ [ 1 ] ไม่ [ 0 ] | 1-3 ความเสี่ยงต่ำ-ปานกลาง*<br>4 ความเสี่ยงสูง** |
| * 1 หน่วยมาตรฐาน ประมาณเท่ากับไวน์หนึ่งแก้ว/ลิโชนึ่งขวด (100cc.)<br>เบียร์หนึ่งกระป๋องหรือเหล้าขาว/แดง (เช่น แม่โจง หงส์ทอง) หนึ่งถ้วยชา (30cc.) |                     |   |
| <hr/>  |                     |   |
| 3. คุณใช้กัญชาหรือไม่  | ใช่ [ 1 ] ไม่ [ 0 ] | <b>ไม่: ข้ามไป ข้อ 4</b>                        |
| 3a คุณเคยมีความอยากหรือความต้องการอย่างแรงกล้าที่จะใช้กัญชาอย่างน้อยสัปดาห์ละครั้งหรือไม่  | ใช่ [ 1 ] ไม่ [ 0 ] | คะแนนกัญชา: 0-3                                 |
| 3b เคยมีใครแสดงความเป็นห่วงเกี่ยวกับการใช้กัญชาของคุณหรือไม่   | ใช่ [ 1 ] ไม่ [ 0 ] |   |
|  |                     | <b>คะแนน:</b>                                   |
|  |                     | 1-2 ความเสี่ยงต่ำ-ปานกลาง*                      |
|  |                     | 3 ความเสี่ยงสูง**                               |
| <hr/>  |                     |   |
| 4. คุณใช้ยากระตุ้นประสาท เช่น ยาบ้า/ยาอี/ไอซ์/หรือ โคเคน หรือยากระตุ้นประสาทอื่นๆ ที่แพทย์ไม่ได้สั่งให้ หรือไม่                                  | ใช่ [ 1 ] ไม่ [ 0 ] | <b>ไม่: ข้ามไป ข้อ 5</b>                        |
| 4a คุณใช้อย่างน้อยสัปดาห์ละครั้งหรือบ่อยกว่านั้น หรือไม่   | ใช่ [ 1 ] ไม่ [ 0 ] | คะแนนยากระตุ้นประสาท: 0-3                       |
| 4b เคยมีใครแสดงความเป็นห่วงเกี่ยวกับการใช้ยาบ้า/ยาอี/ไอซ์ของคุณหรือไม่   | ใช่ [ 1 ] ไม่ [ 0 ] |   |
|  |                     | <b>คะแนน:</b>                                   |
|  |                     | 1-2 ความเสี่ยงต่ำ-ปานกลาง*                      |
|  |                     | 3 ความเสี่ยงสูง**                               |

---

คำถามต่อไปนี้เกี่ยวกับการใช้สารเสพติดใน 3 เดือนที่ผ่านมาเท่านั้น

ความเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดอยู่ในระดับใด

---

- 5 คุณใช้ยาแก้ลมประสาท/นอนหลับโดยที่แพทย์ไม่ได้สั่งให้หรือไม่ ใช่ [ 1 ] ไม่ [ 0 ] **ไม่: เข้าไป ข้อ 6**
- 5a คุณเคยมีความอยากหรือความต้องการอย่างแรงกล้าที่จะใช้ยาแก้ลมประสาท/นอนหลับอย่างน้อยสัปดาห์ละครั้งหรือไม่ ใช่ [ 1 ] ไม่ [ 0 ] **คะแนนยาแก้ลมประสาท: 0-3**
- 5b เคยมีใครแสดงความเป็นห่วงเกี่ยวกับการใช้ยาแก้ลมประสาท/นอนหลับ ใช่ [ 1 ] ไม่ [ 0 ] **คะแนน:**  
1-2 ความเสี่ยงต่ำ-ปานกลาง\*  
3 ความเสี่ยงสูง\*\*
- 

- 6 คุณใช้สารกลุ่มฝิ่น เช่น ฝิ่น/เฮโรอีน/ผงขาวโดยที่แพทย์ไม่ได้สั่งให้หรือไม่ ใช่ [ 1 ] ไม่ [ 0 ] **ไม่: เข้าไป ข้อ 7**
- 6a คุณเคยพยายามที่จะควบคุม ลด หรือหยุดใช้ แต่ทำไม่สำเร็จหรือไม่ ใช่ [ 1 ] ไม่ [ 0 ] **คะแนนกลุ่มฝิ่น: 0-3**
- 6b เคยมีใครแสดงความเป็นห่วงเกี่ยวกับการใช้ฝิ่น/เฮโรอีน/ผงขาวของคุณหรือไม่ ใช่ [ 1 ] ไม่ [ 0 ] **คะแนน:**  
1-2 ความเสี่ยงต่ำ-ปานกลาง\*  
3 ความเสี่ยงสูง\*\*
- 

7. คุณใช้สารเสพติดชนิดอื่นๆ หรือไม่ ใช่ [ 1 ] ไม่ [ 0 ]
- คุณใช้สารอะไร..... ไม่ต้องให้คะแนน  
แต่ให้ประเมินต่อ

(หากประเมินต่อควรใช้แบบ ASSIST ฉบับเต็ม)

สืบค้นได้ที่ <http://medipe2.psu.ac.th/tsan/wp-content/uploads/2016/09/Final-report-ASSIST.pdf>

---

\*ความเสี่ยงต่ำ-ปานกลาง: เข้ารับการบำบัดแบบสั้น (Brief Intervention)

\*\*ความเสี่ยงสูง: ส่งต่อผู้เชี่ยวชาญในสถานพยาบาล (Refer to Specialist)

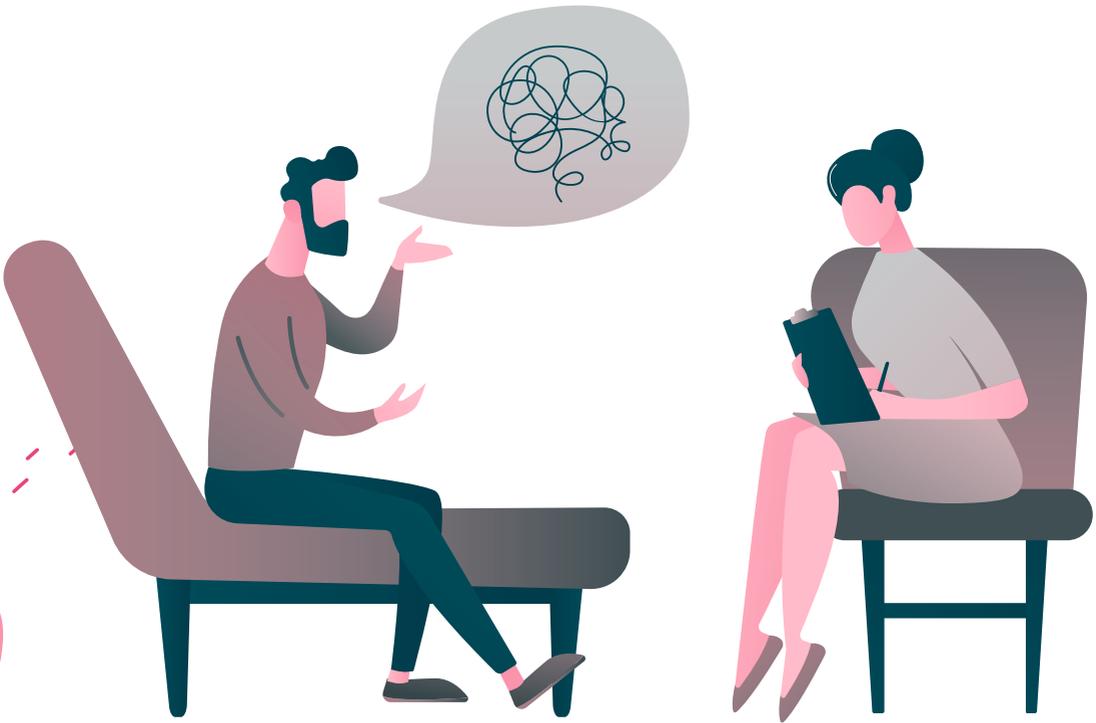
---

Ali R, Meena S, Eastwood B, Richards I, Marseen J. Ultra-rapid screening for substance-use disorders: The Alcohol, Smoking And Substance Involvement Screening Test (ASSIST-Lite). Drug Alcohol Depend. 2013; 132:356-61.

สาวตรีอัยฉางจักรรัช, การคัดกรอง. ใน: สาวตรีอัยฉางจักรรัช, บรรณาธิการ. ปัญหาและความผิดปกติจากการดื่มสุรา – ความสำคัญและการดูแลรักษาในประเทศไทย. สงขลา: คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์; 2557. น. 77-117.

## หัวข้อที่ 2

# สารัตถการให้คำปรึกษา การจัดการภาวะเครียด ครั้งที่ 1



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

1. อธิบายหลักการและวิธีการให้คำปรึกษาเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักถึงผลกระทบของพฤติกรรมเสพติดต่อการก่อคดีได้อย่างถูกต้อง
2. อธิบายหลักการและวิธีการให้คำปรึกษาเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาวางแผนในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างถูกต้อง
3. วิเคราะห์การประมวลผลแผนที่นำทางของการให้คำปรึกษา บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา และ case formulation กับการให้คำปรึกษาเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้พอสังเขป

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

## กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

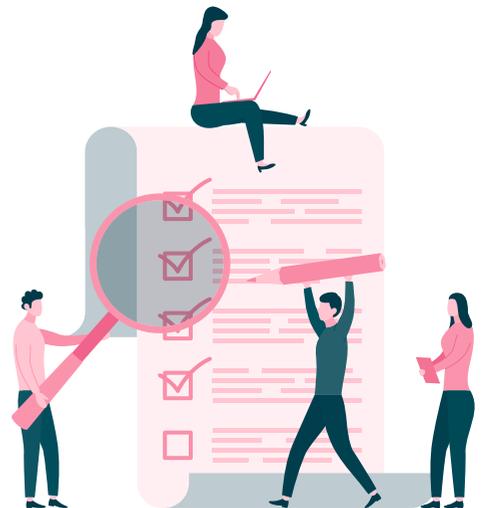
เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
13:00-13:15 (15 นาที)	<p>1. วิทยากรทบทวนเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษา ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• แผนที่นำทางของการให้คำปรึกษา ในคลินิกจิตสังคม</li> <li>• บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา ในคลินิกจิตสังคม</li> <li>• หลักการของการให้คำปรึกษาทางจิตสังคม</li> <li>• กระบวนการให้คำปรึกษา</li> <li>• เทคนิคการให้คำปรึกษา</li> <li>• ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Stage of change) โดยใช้ PowerPoint “ความรู้พื้นฐานของการให้คำปรึกษา” และ PowerPoint “ Stage of Change” ประกอบการบรรยาย</li> </ul>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ทบทวนการให้คำปรึกษาในแต่ละระยะของผู้รับคำปรึกษา บทบาทผู้ให้คำปรึกษา หลักการของการให้คำปรึกษา กระบวนการ และเทคนิคการให้คำปรึกษา ซึ่งเป็นเนื้อหาจากการอบรมหลักสูตรการให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้เข้ารับการอบรมจะต้องนำความรู้นี้มาบูรณาการกับความรู้เกี่ยวกับภาวะเสพติด เพื่อให้สามารถให้คำปรึกษากับผู้ที่มีภาวะเสพติดได้ตามระยะของการให้คำปรึกษา</p>	<p>PowerPoint “ความรู้พื้นฐานของการให้คำปรึกษา”</p>  <p>PowerPoint “Stage of Change”</p> 

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
13:15-14:15 (1 ชั่วโมง)	2. วิทยาการเปิดวิทัศน์ “สาธิตการให้คำปรึกษาเพื่อจัดการกับภาวะเสพติดกรณีศึกษา : นายเปรี๊ยะครั้งที่ 1” วิทยาการหยุดเป็นระยะๆ เพื่ออธิบายบทบาทผู้ให้คำปรึกษาและกระบวนการให้คำปรึกษา โดย <u>เน้นกระบวนการให้คำปรึกษาเมื่อพบผู้รับคำปรึกษาครั้งแรกคือ เน้นการสร้างแรงจูงใจและประเมินขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม</u>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเรียนรู้การให้คำปรึกษาและการจัดการภาวะเสพติดผ่านกรณีศึกษา วิทยาการชี้ประเด็น ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- การเตรียมตัวของผู้ให้คำปรึกษาและสถานที่ให้คำปรึกษา</li> <li>• บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา</li> <li>• เป้าหมายการให้คำปรึกษาตามแผนที่นำทาง</li> <li>• กระบวนการให้คำปรึกษา</li> <li>• เทคนิคการให้คำปรึกษา</li> <li>• ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Stage of change)</li> <li>• แรงต้านต่อการเปลี่ยนแปลง</li> <li>• บาดแผลใจที่เชื่อมโยงกับพฤติกรรมเสพติดและการก่อคดี</li> </ul> <p>วิทัศน์สาธิตจะมีคำอธิบายแทรก คำอธิบายในกรอบสีน้ำตาลที่แสดงกระบวนการให้คำปรึกษา ส่วนสีน้ำเงินแสดงรายละเอียดการให้ คำปรึกษา วิทยาการต้องศึกษาวิทัศน์นี้มาก่อน และต้องเชื่อมโยงความรู้จากหลักสูตรการให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐาน กับความรู้ในหลักสูตรการให้คำปรึกษาการจัดการภาวะเสพติด</p>	<p>วิทัศน์ “สาธิตการให้คำปรึกษาเพื่อจัดการกับภาวะเสพติดกรณีศึกษา : นายเปรี๊ยะครั้งที่ 1”</p> <p>เอกสาร “คำอธิบายประกอบการสาธิตการให้คำปรึกษากรณีศึกษา : นายเปรี๊ยะครั้งที่ 1</p>

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
14:15-14:30 (15 นาที)	3.วิทยากรทบทวนหลักการทำ case formulation และชวนเข้า การอบรมทำ case formulation ของกรณีศึกษาในกลุ่มใหญ่ โดยใช้ PowerPoint “Case Formulation” ประกอบ	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ทำ ความเข้าใจที่มาที่ไปของกรณี ศึกษา โดยนำปัจจัยที่นำมาก่อน ปัจจัยกระตุ้น ปัจจัยที่ทำให้ปัญหา คงอยู่ และปัจจัยปกป้องมาอธิบาย วิทยากรสามารถใช้เอกสาร “ตัวอย่างการอภิปรายปัจจัยที่ เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา กรณีนาย เปรี้ยว” เป็นแนวทางในการ อภิปรายได้	 <p>เอกสาร “ตัวอย่างการ อภิปรายปัจจัยที่ เกี่ยวข้องกับ กรณีศึกษา : นายเปรี้ยว”</p>

### ประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการมีส่วนร่วมของกิจกรรม ความสอดคล้องของเนื้อหาที่ วิเคราะห์กับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้



## คำอธิบายประกอบการสาธิตการให้คำปรึกษา กรณีศึกษา นายเปรี๊ว ครั้งที่ 1

นายเปรี๊ว อายุ 20 ปี สถานภาพโสด กระทบความผิดพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ มีเมทแอมเฟตามีนในครอบครอง ได้รับการปล่อยชั่วคราว และศาลสั่งให้มาพบผู้รับคำปรึกษาที่คลินิกจิตสังคม

บิดามารดาของเปรี๊วแยกทางกัน เมื่อเปรี๊วอายุ 14 ปี จากนั้น เปรี๊วเริ่มออกจากบ้านไปอยู่บ้านเพื่อน และเสพสารเสพติดกับเพื่อนมาเรื่อย ๆ จนถูกดำเนินคดี ก่อนหน้านั้น ไม่เคยถูกดำเนินคดีมาก่อน

ปัจจุบัน เปรี๊วอาศัยอยู่กับมารดา ห่างเหินกับมารดาและพี่สาว ส่วนบิดามีครอบครัวใหม่

เวลา	กระบวนการ และทักษะ	ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
0:53	<b>สร้างสัมพันธภาพ โดยผู้ให้คำปรึกษาแนะนำตัวเอง</b>	-
1:24	สอบถามข้อมูลทั่วไป ทวนสอบความเข้าใจเกี่ยวกับคดีและวัตถุประสงค์การเข้าคลินิกจิตสังคม	-
1:50	<b>ตกลงบริการและแจ้งวัตถุประสงค์ของคลินิก</b>	-
2:05	<b>สำรวจปัญหา เริ่มจากสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับคดี</b>	-
2:45	เชื่อมโยงคดีกับการมารับบริการคลินิกจิตสังคม	-
2:55	สำรวจปัญหาภาวะเสพติด ภาษากายของผู้รับคำปรึกษายังไม่ตระหนักถึงปัญหา	ขั้นเมินเฉย: pre-contemplation
3:03	สำรวจปัจจัยที่นำมาก่อนและปัจจัยกระตุ้น	
3:16	สำรวจปฏิกริยาและการรับมือกับภาวะวิกฤต ภาษากายของผู้รับคำปรึกษายังไม่ตระหนักถึงปัญหา มีแรงต้าน หลีกเลี่ยงการสำรวจตนเองในระดับลึก	
4:06	สำรวจภาวะวิกฤต ใช้ภาวะวิกฤตสร้างความตระหนักถึงปัญหาจากคดี สำรวจปัจจัยปกป้อง	
4:36	แรงต้านจากการให้คำปรึกษา ผู้รับคำปรึกษาไม่ได้สนใจคำถาม ผู้ให้คำปรึกษาต้องถามซ้ำ	
5:00	ย้่ววัตถุประสงค์อีกครั้ง สร้างความตระหนักให้มากขึ้น ชี้ให้เห็นผลดีจากการเข้ากระบวนการคลินิกจิตสังคม ผู้รับคำปรึกษาเริ่มตระหนักถึงปัญหา	
5:40	ทวนสอบความเข้าใจ	
5:48	ถามรายละเอียดในสิ่งที่ยังไม่ชัดให้ชัดเจนยิ่งขึ้น	
5:56	ถามถึงแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลง	

เวลา	กระบวนการ และทักษะ	ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม
6:20	สำรวจสาเหตุที่ใช้สารเสพติด (ปัจจัยที่นำมามาก่อน และปัจจัย กระตุ้น) ถามซ้ำ เพราะตอนนี้เริ่มตระหนักมากขึ้นแล้ว	ขั้นเมินเฉย: pre - contemplation
6:35	สำรวจปัญหาครอบครัวและข้อมูลทั่วไปที่อาจมีผลต่อการเสพติด (ปัจจัยที่นำมามาก่อน และปัจจัยกระตุ้น)	
7:42	ถามรายละเอียดในสิ่งที่ยังไม่ชัดให้ชัดเจนยิ่งขึ้นเพื่อนำไปสู่ การสำรวจตนเองให้ลึกขึ้น	
8:00	ภาษากายของผู้รับคำปรึกษาเริ่มเปลี่ยนไป เริ่มลังเลกับ พฤติกรรมเสพติด	ขั้นลังเลใจ: contemplation
8:39	สำรวจผลกระทบที่มีต่อจิตใจของผู้รับคำปรึกษา (บาดแผลทางใจ)	
8:56	เชื่อมโยงบาดแผลทางใจกับการแก้ปัญหาที่นำสู่ภาวะเสพติด	
9:55	สำรวจความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างครอบครัวและผู้รับคำปรึกษา	
10:32	ถามถึงปริมาณและความถี่ของการเสพติด	
10:50	บทบาท psychoeducator ชี้ให้เห็นผลกระทบที่มีต่อร่างกาย	
11:06	สำรวจปัจจัยเรื่องเพื่อน ซึ่งอาจเป็นสู่ปัจจัยที่นำมามาก่อน หรือปัจจัยกระตุ้น	
11:34	สำรวจผลกระทบทางจิตใจ (บาดแผลทางใจ)	
12:02	ประเมินแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงอีกครั้ง หลังจากเริ่ม เห็นผลกระทบแล้ว	
12:19	ผู้รับคำปรึกษาเห็นผลกระทบมากขึ้น เริ่มอยากเปลี่ยนแปลงตัวเอง	
13:05	สรุปความ แล้วถามทวน	
13:48	สำรวจพฤติกรรมเสพติดของคนในครอบครัวซึ่งเป็นบาดแผลใจ	

เวลา	กระบวนการ และทักษะ	ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม
14:04	สำรวจตัวกระตุ้นภายนอก (แม่บ่น) และตัวกระตุ้นภายใน (น้อยใจ)	<p style="text-align: center;">ขั้นหลังเลิก: contemplation</p>
14:40	สำรวจพฤติกรรมเดิมสุราของแม่ ประเมินตัวกระตุ้น และการเปลี่ยนแปลงหลังดื่มสุรา	
15:11	สำรวจผลกระทบของการดื่มสุราของแม่ที่มีต่อจิตใจของผู้รับคำปรึกษา	
15:23	สำรวจตัวกระตุ้นของแม่	
15:45	กระตุ้นให้คิดในมุมมองของแม่	
16:11	สรุปความ	
16:28	ผู้รับคำปรึกษาพูดถึงบาดแผลทางใจ (ปัจจัยที่นำมาก่อน)	
17:00	สรุปความ สะท้อนให้เห็นว่าหนีปัญหา	
17:24	สรุปความ	
17:43	สำรวจปัจจัยในตัวแม่เชื่อมโยงมาถึงตัวผู้รับคำปรึกษา	
17:58	สังเกตอวัจนภาษา อารมณ์ความรู้สึกของเปรี้ยวที่ผ่านภาษากาย	
18:19	กระตุ้นให้สำรวจผลกระทบของการเสพ	
18:40	ถามถึงข้อดีของการเสพ	
19:00	เชื่อมโยงให้เห็นแบบแผนของผู้เสพว่าช่วยให้ลืมความทุกข์ และท้าทายว่าจริงหรือไม่	
19:42	ผู้ให้คำปรึกษาแสดงความเข้าใจเปรี้ยว โดยการสรุปความ และสะท้อนความรู้สึก	
20:00	ถามถึงเป้าหมายในการเปลี่ยนแปลงตัวเอง	

เวลา	กระบวนการ และทักษะ	ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม
20:15	เริ่มมีเป้าหมายและตัดสินใจเปลี่ยนแปลงมากขึ้น	ขั้นตัดสินใจเปลี่ยนแปลง: determination
20:40	สำรวจปัจจัยปกป้องให้ชัดเจนยิ่งขึ้น	
21:16	สำรวจผลกระทบต่อการเสพที่มีต่อครอบครัว	
22:07	<b>ชวนตั้งเป้าหมายที่ตัวผู้รับคำปรึกษาเอง</b>	
22:52	เปลี่ยนวิธีคิดให้ผู้รับคำปรึกษาเป็นผู้ให้กำลังใจผู้อื่น	
24:50	สะท้อนความสัมพันธ์เชิงบวกของแม่กับผู้รับคำปรึกษา (เป็นพลังให้แกกัน)	
25:08	ให้สังเกตปฏิกิริยาของเปรียว เมื่อผู้ให้คำปรึกษาถามว่า เปรียวเป็นพลังให้คุณแม่ไหม	
25:19	คำถามของผู้ให้คำปรึกษามีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของเปรียว ขอให้สังเกตต่ออย่างละเอียด	
25:30	ความสัมพันธ์เชิงบวกเป็นพลังให้ปรับพฤติกรรม (ตัดสินใจชัดเจนขึ้นอีก)	
25:49	ถามเพื่อกำหนดเป้าหมายชีวิตที่เฉพาะเจาะจง สีน้าท่าทางของผู้รับคำปรึกษาเริ่มจริงจังมากขึ้น	
26:26	บทบาท life-coach สะท้อนพลังบวก ในตัวผู้รับคำปรึกษา	
27:04	กำหนดเป้าหมายระยะสั้นในช่วง 12 วัน	
27:36	ถามถึงการจัดการกับตัวกระตุ้น โดยนำสู่พฤติกรรมที่จะทำจริง	
28:05	ให้ลองซ้อมพูดกับแม่ ลองทำจริง (ถ้าไม่เคยทำ สุดท้ายจะทำไม่ถูกหรือไม่ได้ทำ) สังเกตสีน้าท่าทางมีปฏิกิริยาที่ชัดเจน	
29:47	สำรวจประสบการณ์ภายในจิตใจ เช่น ความรู้สึก มุมมอง ความคาดหวัง ในระดับที่ลึกขึ้น	

เวลา	กระบวนการ และทักษะ	ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม
30:28	“บอกอะไรกับตัวเอง” คือการตั้งเป้าหมายกับตัวเองสังเกต ภาษากาย สะท้อนการตระหนักถึงปัญหาและความตั้งใจในการ เปลี่ยนแปลงตนเอง	ขั้นตัดสินใจเปลี่ยนแปลง: determination
31:05	นำสิ่งที่สังเกตเห็นจากภาษากายมาถามความรู้สึกในปัจจุบัน	
31:35	ชี้ให้เห็นความเป็นไปได้ของการเปลี่ยนแปลงและสิ่งขัดขวาง การเปลี่ยนแปลง คือ การตัดสินใจตัวเอง	
32:13	สะท้อนปัจจัยปกป้อง (ครอบครัว) เปลี่ยนปัจจัยที่ทำให้ ปัญหาคงอยู่เป็นปัจจัยปกป้อง	
33:00	กลับมาถามถึงเป้าหมายของการเปลี่ยนแปลงหลังจากผู้รับ คำปรึกษาได้เห็นปัจจัยปกป้องที่มากขึ้น	
33:18	ถามถึงการจัดการตัวกระตุ้นอีกครั้ง	
34:20	ชี้ให้เห็นว่าผู้รับคำปรึกษาเองก็เป็นพลังให้แม่	
34:55	ผลของการให้คำปรึกษา ทำให้เปรียวสามารถหลุดจากปมในใจ เรื่องพ่อได้แล้ว	
35:07	ทบทวนการจัดการตัวกระตุ้น	
35:37	เตรียมความพร้อม เมื่อเจออุปสรรค ให้กำลังใจ	
35:52	ทวนความเพื่อตอกย้ำความมุ่งมั่นสำคัญมาก	
36:13	กระตุ้นให้หาวิธีป้องกันการเสพด้วยตนเองอย่างเป็นรูปธรรม	
36:51	สะท้อนความรู้สึก (กังวล)	
36:09	ให้ประเมินความเสี่ยง	
37:29	ให้หาทางเลือกอื่นเพื่อฟื้นฟูตัวเอง	

เวลา	กระบวนการ และทักษะ	ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม
39:31	เปรียบสามารถระบุกิจกรรมที่จะฟื้นฟูความสัมพันธ์กับแม่ได้เอง เป็นผลลัพธ์ของการให้คำปรึกษา “จากขั้นตอนไม่ตระหนัก สู่ขั้นตอนวางแผนกระทำ”	
39:46	บทบาท life-coach เสริมพลังใจก่อนจบการให้คำปรึกษา	
40:16	ย้าว่าวัตถุประสงค์ของคลินิกจิตสังคม	
40:29	ถามทวนความเข้าใจของการให้ความปรึกษาและช่วยให้เห็นความเป็นไปได้ของการปรับพฤติกรรม	
41:07	ชี้ให้เห็นพลังที่มีอยู่ในตัวเอง	
41:30	<b>ยุติการให้คำปรึกษา และให้การบ้านเพื่อป้องกันการเสพซ้ำ</b>	
42:01	<b>บันทึกข้อมูล</b>	-



## ตัวอย่างการอภิปรายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา : นายเป็รียว

### ปัจจัยที่นำมาก่อน

- ความสัมพันธ์ห่างเหินกับคนในครอบครัว
- ขาดที่พึ่งทางจิตใจ
- ขาดทักษะการแก้ปัญหาชีวิต
- ฯลฯ

### ปัจจัยกระตุ้น

พ่อแม่เลิกกัน หลังจากนั้นอยู่กับแม่ซึ่งติดสุรา ทำให้รู้สึกว้าชีวิตไม่อบอุ่น ขาดพ่อ และน้อยใจชีวิต จึงออกจากบ้านไปหาเพื่อน และใช้สารเสพติด ฯลฯ

### ปัจจัยที่ทำให้ปัญหาคงอยู่

- ว่างาน
- ติดเพื่อนที่เคยใช้สารเสพติด
- แม่เมาสุรา แล้วดุด่า ใช้อารมณ์
- ญาติพี่น้องมีทัศนคติที่ไม่ดีกับนายเป็รียว เพราะนายเป็รียวใช้สารเสพติด
- ฯลฯ

### ปัจจัยปกป้อง

- พ่อแม่มาประกันตัว และให้กำลังใจ
- เคยทำงานมาก่อน
- อายากเล็กเกร
- ฯลฯ

### หัวข้อที่ 3

# ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษา การจัดการภาวะเสพติด ครั้งที่ 1



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

1. ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาเพื่อสำรวจปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสพติด และประเมินขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
2. สะท้อนการฝึกปฏิบัติ และฝึกรับฟังการสะท้อนข้อมูลย้อนกลับได้อย่างสร้างสรรค์

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 15 นาที

## กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
14:45 -15:00 (15 นาที)	<p>1. วิทยากรให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มย่อย จำนวนเท่า ๆ กัน ตามความเหมาะสมกับจำนวนวิทยากรกลุ่ม โดยให้มีวิทยากรประจำกลุ่มทุกกลุ่ม โดยให้ฝึกปฏิบัติดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"><li>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 1 เป็นผู้รับคำปรึกษา : สวมบทบาทเป็นนางดาว</li><li>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 2 เป็นผู้ให้คำปรึกษา</li><li>- สมาชิกที่เหลือเป็นผู้สังเกตการณ์ : ไม่เข้าไปรบกวนในการสนทนาระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา</li></ul>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาและการจัดการภาวะเสพติดจากกรณีศึกษาที่วิทยากรเตรียมไว้ให้ ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับผู้รับคำปรึกษาที่มาพบผู้ให้คำปรึกษาครั้งแรก วิทยากรเน้นย้ำผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษาให้ผู้สวมบทบาทตามความเหมาะสมสามารถปรับเพศให้ตรงกับเพศตนเอง และแต่งเติมข้อมูลได้ แต่ต้องอยู่ในเค้าของความเป็นจริงและไม่จำเป็นต้องช่วยผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษาให้สามารถให้คำปรึกษาได้สำเร็จ</p>	<p>ใบงานที่ 1 “กรณีศึกษา : นางดาว รับคำปรึกษาที่คลินิกจิตสังคม ครั้งที่ 1 (เอกสารสำหรับผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษาและวิทยากร)”</p>

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
	<p>2. วิทยากรอธิบายผู้รับคำปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวของกรณีศึกษา เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทสมมติที่ได้รับโดยแยกอธิบายผู้ทำหน้าที่แต่ละบทบาทออกจากกัน</p>	<p>ส่วนผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษามีหน้าที่สำรวจปัญหาและประเมินภาวะเสพติด ผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษาสามารถอ่านข้อมูลเบื้องต้นของผู้รับคำปรึกษาที่เตรียมไว้ให้ก่อนเริ่มให้คำปรึกษา โดยมากผู้เข้ารับการอบรมจะเข้าใจผิดและเคยชินกับการเป็นผู้แนะนำ วิทยากรจึงต้องเน้นย้ำว่าบทบาทของผู้ให้คำปรึกษาคือการรับฟังและทำความเข้าใจ ภาวะเสพติดได้แก่ ปัจจัยที่นำมาก่อนตัวกระตุ้นภายใน ตัวกระตุ้นภายนอก ปัจจัยที่ทำให้ปัญหาคงอยู่ ปัจจัยปกป้อง ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และแรงต้าน กิจกรรมนี้ไม่ได้เน้นให้ผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษา ต้องแนะนำแนวทางแก้ไขปัญหาแต่อย่างใด ส่วนบทบาทของผู้สังเกตการณ์ คือ สังเกตกระบวนการ ขั้นตอน และเทคนิคของการให้คำปรึกษา รวมทั้งรักษามารยาทในฐานะผู้สังเกตการณ์ ต้องไม่รบกวนด้วยการส่งเสียงดัง หรือแทรกระหว่างกระบวนการให้คำปรึกษา</p>	<p>ใบงานที่ 2 “กรณีศึกษา นางดาว รับคำปรึกษาที่คลินิกจิตสังคม ครั้งที่ 1 (เอกสารสำหรับผู้สวมบทบาท เป็นผู้ให้คำปรึกษา)”</p>

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
		<p>ระหว่างการฝึกปฏิบัติ วิทยากรกลุ่มมีหน้าที่สังเกตการณ์ และสามารถแทรกแซงกระบวนการให้คำปรึกษาได้ หากเห็นว่าผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษา ยังหลงทาง ใช้กระบวนการหรือเทคนิคที่เบี่ยงเบนไปจากแนวทางที่ควรจะเป็น วิทยากรกลุ่มจะต้องให้ข้อมูลสะท้อนกลับที่ช่วยให้กลุ่มได้เห็นแนวทางพัฒนาจากการฝึกปฏิบัติจริง</p>	
<p>15:00-15:30 (30 นาที)</p>	<p>3. ฝึกปฏิบัติใช้เวลา 30 นาที ระหว่างนี้ผู้สังเกตการณ์จะไม่เข้าไปรบกวนการสนทนา วิทยากรกลุ่มสามารถแทรกแซงชี้แนะระหว่างปฏิบัติได้ตามเห็นสมควร กรณีที่การฝึกปฏิบัติ สะดุด สะเปะสะปะ หรือผิดหลักการ</p>		-
<p>15:30-15:45 (15 นาที)</p>	<p>4. วิทยากรประจำกลุ่มนำอภิปรายในกลุ่มย่อยในประเด็นต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Case formulation: ปัจจัยที่นำมาก่อน ปัจจัยกระตุ้น ปัจจัยที่ทำให้ปัญหาคงอยู่ ปัจจัยปกป้อง</li> </ul>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ประมวลทักษะและข้อมูลจากการฝึกปฏิบัติ ช่วยกันค้นหาภาวะเสพติด วิเคราะห์ปัจจัยที่นำมาก่อน ปัจจัยกระตุ้น ปัจจัยที่ทำให้ปัญหาคงอยู่ ปัจจัยปกป้อง ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม (Stage of change)</p>	<p>เอกสาร "ตัวอย่างการอภิปรายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา : นางดาว"</p>

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ภาวะเสพติด: ตัวกระตุ้นภายนอก ตัวกระตุ้นภายใน</li> <li>- ทักษะการให้คำปรึกษา</li> </ul>	<p>แรงต้านต่อการเปลี่ยนแปลง และแนวทางการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม วิทยากรสามารถชี้ “ตัวอย่างการอภิปรายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา กรณีนางดาว” เป็นแนวทางในการอภิปรายได้ หลังเสร็จสิ้นการฝึกปฏิบัติ ให้วิทยากรแจกใบงานที่ 3 แก่ผู้เข้ารับการอบรม เพื่อใช้ประกอบการอภิปราย</p>	-
15:45-16:00 (15 นาที)	<p>5. วิทยากรประจำกลุ่มต่าง ๆ เสนอความเห็นของกลุ่มย่อยแลกเปลี่ยนในกลุ่มใหญ่ และวิทยากรหลักสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการให้คำปรึกษา การประเมินภาวะเสพติด และชวนผู้เข้ารับการอบรมทำ case formulation ของกรณีตัวอย่าง จากนั้นวิทยากรสรุป case formulation และมีวิทยากรเขียนสรุปประเด็นสำคัญในการเรียนรู้ที่ได้จากผู้เข้ารับการอบรม</p>	<p>ให้วิทยากรกลุ่มย่อยสรุปในกลุ่มใหญ่ เพื่อสรุปประเด็น และกระชับเวลา อาจให้ผู้เข้ารับการอบรมแลกเปลี่ยนเพิ่มเติมได้</p>	-

## การประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม และคุณภาพการฝึกปฏิบัติ

## ใบงานที่ 1

### กรณีศึกษา : นางดาว

#### รับคำปรึกษาที่คลินิกจิตสังคม ครั้งที่ 1

(เอกสารสำหรับผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษาและวิทยากร)

นางดาว อายุ 30 ปี กระทบความผิดในคดีมียาเสพติดให้โทษ (เมทแอมเฟตามีน) ไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต ศาลสั่งให้พบผู้ให้คำปรึกษาที่คลินิกจิตสังคม

วัยเด็ก ดาวอาศัยอยู่กับพ่อ แม่ และพี่ชาย มีฐานะยากจน พ่อเป็นคนเก็บกตมีอาชีพรับจ้างทั่วไป แม่เป็นคนเจ้าอารมณ์ มีอาชีพรับจ้างทำความสะอาดตามบ้าน พ่อแม่ของดาวมักมีปากเสียงกันเวลาที่พ่อเมาสุรา และมักทุบตีทำร้ายร่างกายแม่ ดาวมองว่า พ่อแม่เอาแต่ทะเลาะกัน ไม่ได้สนใจดาว ดาวมักน้อยใจแม่ที่แม่รักพี่มากกว่าจนมีปากเสียงกันบ่อย ๆ หลังจบการศึกษาชั้น ม.ต้น แล้วก็ตัดสินใจไม่เรียนต่อ เพราะไม่ชอบวิชาคำนวณ และเริ่มมีผู้ชายมาติดพัน

ดาวสมัครงานทำงานในโรงงานย้อมผ้า เพราะอยากมีรายได้เป็นของตัวเองไม่อยากพึ่งพาใคร แต่ลึก ๆ ก็รู้สึกน้อยใจแม่ เวลาที่กลับจากโรงงาน แม่มักตะคอกดาว และพูดประชดประชันเรื่องที่ดาวมีผู้ชายมาติดพัน ดาวมักระบายอารมณ์ด้วยการกลับบ้านดึก และเริ่มใช้เมทแอมเฟตามีนกับเพื่อนชาย

ดาวมีบุตร 2 คนกับสามีคนแรกที่เลิกกันไปแล้ว ส่วนสามีคนปัจจุบันอายุ 18 ปี ติดเมทแอมเฟตามีนขั้นรุนแรง แม่ของดาวจึงไม่ยอมรับและไม่ให้ดาวกลับมาอยู่บ้าน

ดาวอาศัยอยู่กับสามีคนใหม่ ซึ่งบ้านของสามีประกอบอาชีพทำโรงงานรองเท้า ข้อดีของดาว คือ ชยัน รับผิดชอบ ดาวช่วยทางบ้านสามีทำงาน โดยมีรายได้เฉลี่ยต่อวัน 500 บาท หรือเดือนละ 15,000 บาท บางครั้งดาวก็เสพยาเสพติด เพราะสามีใหม่ติดเมทแอมเฟตามีนหนักมาก และมักจะถูกสามีทำร้ายร่างกายบ่อย ๆ เมื่อมีปากเสียงกัน

## ใบงานที่ 2

### กรณีศึกษา นางสาวดาว

### รับคำปรึกษาที่คลินิกจิตสังคม ครั้งที่ 1

(เอกสารสำหรับผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษา)

นางสาวดาว อายุ 30 ปี ดาวกระทำความผิดในคดีมียาเสพติดให้โทษ (เมทแอมเฟตามีน) ไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต ศาลสั่งให้พบผู้ให้คำปรึกษาที่คลินิกจิตสังคม

ดาวมีสามี 2 คน และมีบุตร 2 คนด้วยกันกับสามีเก่าที่เลิกรักกันไปแล้ว

ปัจจุบันดาวอาศัยอยู่กับสามีคนใหม่ สามีอายุ 18 ปี ติดเมทแอมเฟตามีนขั้นรุนแรง

ข้อดีของดาว คือ ขยัน รับผิดชอบ ดาวทำงานที่บ้านของสามีใหม่ซึ่งทำโรงงานผลิตรองเท้า มีรายได้เฉลี่ยต่อวัน 500 หรือเดือนละ 15,000 บาท



## ตัวอย่างการอภิปรายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา : นางดาว

### ปัจจัยที่นำมาก่อน

- ฐานะยากจน
- พ่อเก็บกด ดื่มสุรา
- แม่เจ้าอารมณ์
- พ่อแม่ทะเลาะกัน ทำให้ดาวเห็นภาพความรุนแรงตั้งแต่เด็กและถูกทะเลาะเลย ฯลฯ

### ปัจจัยกระตุ้น

ดาวน้อยใจที่แม่ตะคอกและประชดประชันที่ดาวมีผู้ชายมาติดพัน ดาวจึงกลับบ้านดึก เพื่อหลีกเลี่ยงการเจอหน้าแม่ และใช้ยาบ้ากับเพื่อนชายเพื่อระบายอารมณ์

### ปัจจัยที่ทำให้ปัญหาคงอยู่

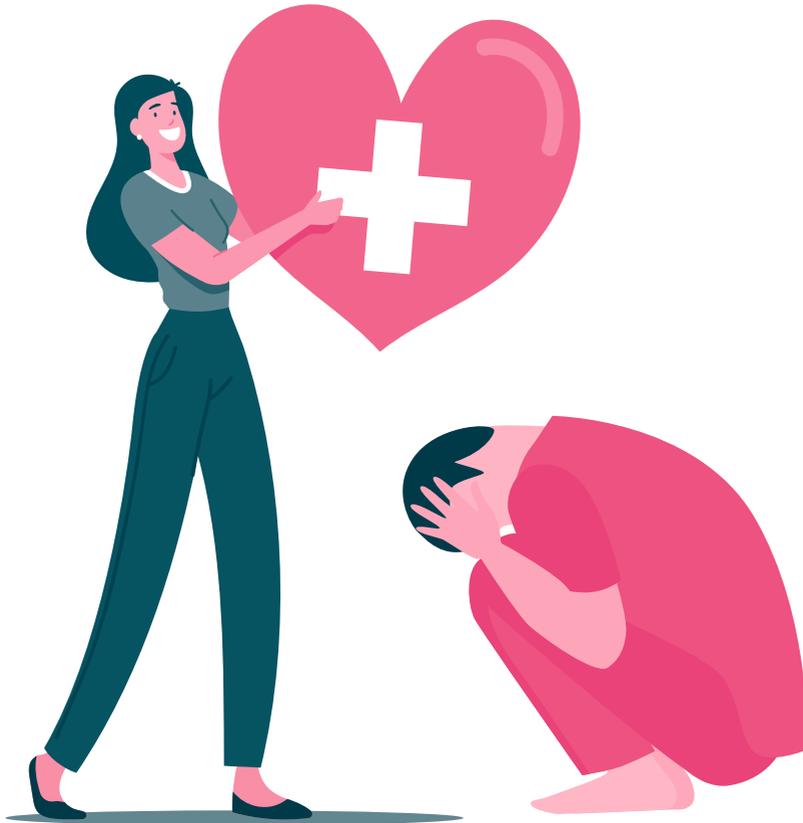
- สามีติดยาบ้า
- ถูกสามีทำร้ายร่างกาย
- แม่ไม่ยอมรับ และห่างเหินกับแม่
- ยังจัดการกับอารมณ์ด้านลบไม่ได้ ฯลฯ

### ปัจจัยปกป้อง

- ขยัน รับผิดชอบ
- รักลูก
- ตั้งใจเลิกยาบ้า ฯลฯ

## หัวข้อที่ 4

# บาดแผลทางใจกับภาวะเสพติด



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับบริการอบรมสามารถ

1. อธิบายความหมายและปฏิกิริยาตอบสนองต่อบาดแผลทางใจได้ถูกต้อง
2. อธิบายความสัมพันธ์ของบาดแผลทางใจกับภาวะเสพติดที่เชื่อมโยงกับการก่อคดีได้ถูกต้อง

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง



### เนื้อหา

#### 1. ความหมายของบาดแผลทางใจ

บาดแผลทางใจเป็นปฏิกิริยาที่ตอบสนองต่อประสบการณ์ที่ถูกคุกคามหรือทำร้ายอารมณ์และจิตใจ ยังคงฝังไว้ในความทรงจำ ไม่สามารถเผชิญหน้าและจัดการกับความทรงจำนั้นได้ บาดแผลทางใจมีผลกระทบต่อสุขภาพกาย จิต สังคม และจิตวิญญาณอย่างยาวนาน ทำให้รู้สึกเสียขวัญ เจ็บปวด หัวใจไหว หวาดกลัว โหยหารวมถึงขาดความมั่นคงในจิตใจ

บาดแผลทางใจไม่จำเป็นต้องเกิดจากภัยพิบัติหรือเหตุการณ์รุนแรงเสมอไป แต่อาจเกิดจากเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน เช่น ถูกตำหนิ ถูกกล่ลย ถูกแกล้ง

**ประสบการณ์ที่คุกคามสะเทือนขวัญมีได้ 2 รูปแบบ ดังนี้**

(1) แบบรุนแรง รวดเร็ว กระทบกับความปลอดภัยของชีวิต เช่น ภัยพิบัติ การถูกข่มขืน ถูกปล้น การทำร้ายร่างกายอย่างโหดร้ายรุนแรง

(2) แบบค่อยเป็นค่อยไป เรื้อรัง สะสม เช่น ความรุนแรงในครอบครัวที่ไม่มีบาดแผลภายนอก การใช้วาจาทำร้ายจิตใจ การปล่อยปละละเลย การถูกเพื่อนแกล้ง โดยไม่ได้รับความช่วยเหลือ ไม่มีใครเข้าใจ

## 2. ปฏิกริยาตอบสนองต่อบาดแผลทางใจ

ผู้รับคำปรึกษาที่ต้องเผชิญกับบาดแผลทางใจจะแสดงอาการได้ ดังนี้

- ซ็อก ปฏิเสธ ไม่ยอมเชื่อ
- สับสน ไม่มีสมาธิ
- โกรธ หงุดหงิดง่าย อารมณ์เปลี่ยนแปลงเร็ว
- วิดกกังวล และ หวาดกลัว
- รู้สึกผิดและละอาย
- แยกตัวจากคนอื่น ไม่ไว้วางใจคน
- รู้สึกเศร้าและหมดหวัง
- รู้สึกเหมือนตัดขาดจากคนอื่น หรือ เฉยชา
- มีความลำบากที่จะสัมผัสอารมณ์ด้านบวก
- มีความคิดและความเชื่อทางลบต่อตนเองและคนอื่น ๆ

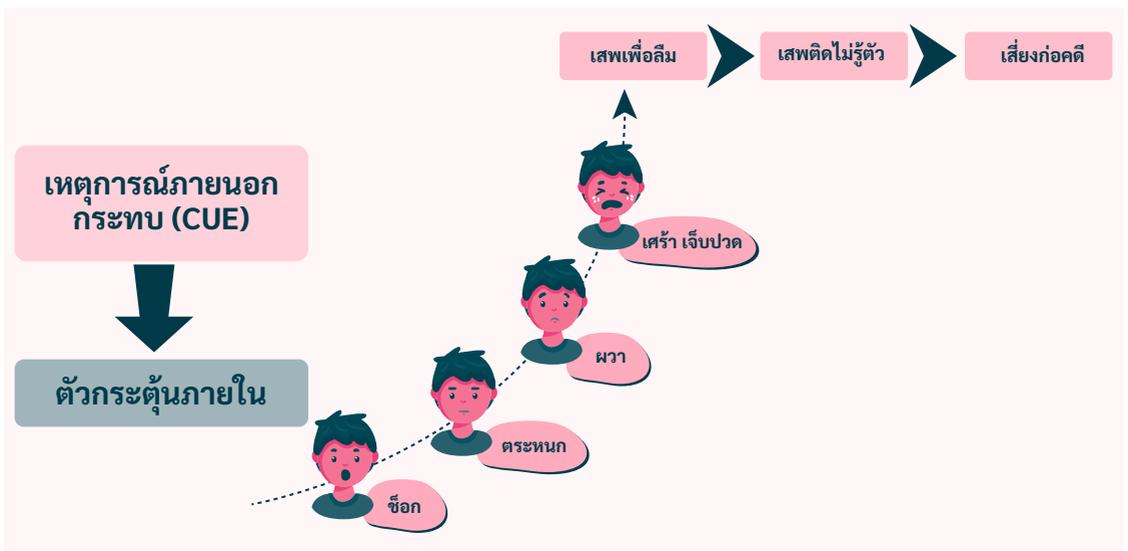
เมื่อผู้รับคำปรึกษาเผชิญกับบาดแผลทางใจจะมีปฏิกริยาตอบสนองต่อบาดแผลทางใจได้ 3 รูปแบบ ได้แก่ สู้ หนี หรือตัวแข็ง ชะงักงัน ซึ่งเป็นการตัดความรู้สึกออกจากสถานการณ์ในขณะนั้นหรือ “ใจลอย” ออกไปอย่างสิ้นเชิง อาจแสดงออกด้วยอาการอารมณ์หรือระดับอารมณ์เปลี่ยนอย่างทันที เกิดอารมณ์ท่วมท้นขึ้นมาทันที ทำตามคำสั่งไม่ได้ แสดงท่าทางเหมือนเป็นเด็กมากกว่าเดิมมาก ไม่ตอบสนอง เหม่อมองไปข้างหน้า ใจลอย ปวดศีรษะขึ้นมาทันที เป็นต้น

นอกจากนี้ บาดแผลทางใจยังทำให้เกิดภาวะวิตกกังวลสะท้อนขวัญ เช่น ความทรงจำของเหตุการณ์ร้ายกลับมารบกวนแม้จะพยายามไม่คิดถึงเรื่องนั้น พยายามเลี่ยงสิ่งที่จะเตือนใจให้คิดถึงเหตุการณ์ร้าย ตื่นตัว ระวังระวังเกินควร ทำให้มีปัญหาความสัมพันธ์กับผู้อื่น การทำงานหรือสิ่งสำคัญอื่น ๆ ในชีวิต

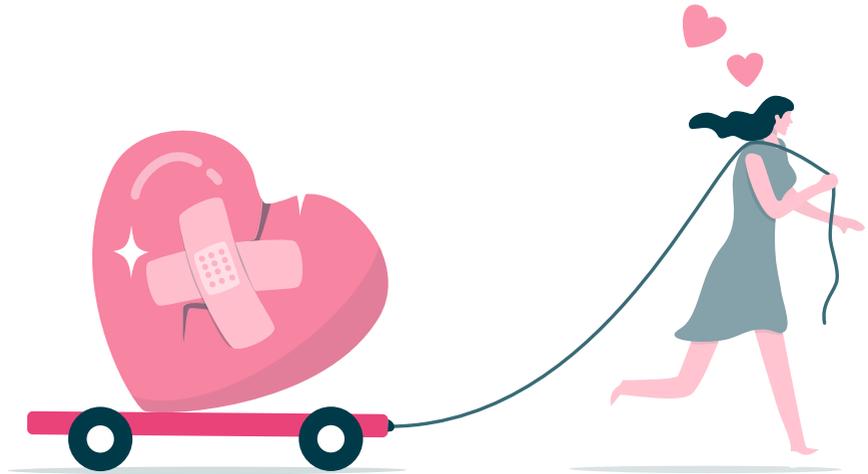


### 3. ความเชื่อมโยงระหว่างบาดแผลทางใจกับภาวะเสพติด

ผู้รับคำปรึกษาที่จัดการกับบาดแผลทางใจไม่ได้ ความรู้สึกช็อก ตระหนก ผวา เศร้า เจ็บปวด เป็นต้น จะเป็นตัวกระตุ้นภายในที่จะทำให้เกิดภาวะเสพติด ผู้รับคำปรึกษาอาจใช้สารเสพติด เพื่อช่วยให้ตนเองหนีไปจากความเจ็บปวด หันเหวี่ยงสนใจไปจากอารมณ์ที่รบกวน หลีกเลี่ยงจากอาการวิตกกังวลสะเทือนขวัญได้ชั่วคราวซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่จะหลีกเลี่ยงความทรงจำที่เจ็บปวด ทำให้รู้สึกเฉยชาต่อความรู้สึกเจ็บปวดที่ทนไม่ได้ ทำให้เกิดการเสพติดโดยไม่รู้ตัว ดังภาพ



เมื่อหมดฤทธิ์ของสารเสพติด อาการวิตกกังวลสะเทือนขวัญก็มักจะกำเริบหนักกว่าเดิม ในทางตรงข้าม ฤทธิ์ของสารเสพติดส่งผลให้ความสามารถในการตัดสินใจ การควบคุมพฤติกรรมลดลง เพิ่มพฤติกรรมเสี่ยงต่อการทำผิดกฎหมาย คนมีความเปราะบางมีโอกาสถูกระงับมากขึ้น เพิ่มโอกาสที่จะมีอุบัติเหตุหรือเผชิญเหตุการณ์ร้ายอื่นอีก เมื่อต้องหยุดใช้สารเสพติด อาการวิตกกังวลสะเทือนขวัญกำเริบและอาจรุนแรงขึ้น เนื่องจากชีวิตยุ่งยากซับซ้อนขึ้น และทำให้การฟื้นตัวยากยิ่งขึ้นกว่าเดิม



#### 4. การเยียวยาบาดแผลทางใจ

ใช้หลักสร้างความปลอดภัย (safety) สร้างทักษะการเผชิญปัญหา (coping) และสร้างความมั่นคง (stabilization) ซึ่งมีวิธีการ ดังนี้

**1. สร้างความปลอดภัย** ให้ตระหนักรู้สถานการณ์ที่คุกคามและ/หรือไม่ปลอดภัย รู้จักและฝึกหลีกเลี่ยง รู้จักและฝึกวิธีรับมือ

- ลด ละ เลิก พฤติกรรมเสพติด
- เพิ่มทักษะการจัดการกับอารมณ์ ลดความเสี่ยงทำร้ายตัวเอง
- ลดพฤติกรรมเสี่ยงด้วยการเพิ่มการดูแลและป้องกันตัวเอง
- ปล่องวางความสัมพันธ์ที่เป็นอันตรายในอดีต เช่น ความรุนแรงในครอบครัว หาตัวช่วย
- หาวิธีการบวกใหม่ เพื่อลดอาการที่เข้ามากระทบจิตใจ

**2. บุรณาการช่วยเหลือเยียวยาบาดแผลทางใจ** ภาวะสะเทือนขวัญ เข้ากันกับการบำบัดการเสพติด ให้ตระหนักรู้ความเชื่อมโยงกัน เช่น เสพยาเพื่อหลีกเลี่ยงภavnากแล้วในอดีต

**3. เน้นศักยภาพของความเป็นมนุษย์** พื้นฟูจิตใจบนพื้นฐานความคิด ความหวังด้านบวก เพื่ออนาคตที่ดีกว่า ไม่สำรวจประสบการณ์สะเทือนขวัญซ้ำ ๆ

**4. เน้นความรู้สึกนึกคิด พฤติกรรม** สัมพันธภาพระหว่างบุคคล (ผู้รับคำปรึกษาที่มีประสบการณ์เป็นเหยื่อ มักจะไม่ไวใจผู้อื่น สับสนในการมีความสัมพันธ์กับคนอื่น กลัวตกเป็นเหยื่ออีก) การสนับสนุนทางสังคม (กรณีมีความจำเป็นจริง เช่น ชัดสนทางการเงิน อาชีพการงาน การศึกษา)

**5. แสดงออกซึ่งความเข้าใจ** ความเมตตา ให้กำลังใจ หลีกเลี่ยงการใช้คำพูดทำร้าย ต่ำหนิ

**6. จัดสมดุลระหว่างความใกล้ชิด** แต่ยังคงรักษาระยะห่างกับผู้รับคำปรึกษา

## กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
9:00-9:08 (8 นาที)	1. วิทยากรเปิดวิดีโอทัศน์ “เป็ยโน” แสดงตัวอย่างความรุนแรงในครอบครัว จากนั้น วิทยากรตั้งคำถามและชวนผู้เข้ารับการอบรมอภิปราย ดังนี้ - เห็นพฤติกรรมของพ่อ และ ปฏิกริยาของลูก แล้วมีความรู้สึกอย่างไร - คิดว่าลูกรู้สึกอย่างไร - ถ้าเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ทุกวัน เด็กคนนี้จะ มีทางออกอย่างไรบ้าง	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เห็นตัวอย่างความรุนแรงในครอบครัว และทำให้เกิดบาดแผลทางใจ การตั้งคำถามและอภิปรายจะช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ตระหนักถึงผลกระทบจากความรุนแรง และบาดแผลทางใจ ซึ่งอาจดูเป็นเรื่องเล็กน้อย แต่สามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวัน และมีผลกระทบได้จริง	วิดีโอทัศน์ “เป็ยโน”
9:08-9:16 (8 นาที)	2. วิทยากรบรรยายสรุปเกี่ยวกับความหมาย ประเภท และ ปฏิกริยาตอบสนองต่อบาดแผลทางใจโดยใช้ PowerPoint “บาดแผลทางใจ” ประกอบ	เพื่อสรุปความรู้จากการดูวิดีโอทัศน์ และการอภิปรายเกี่ยวกับความหมาย ประเภท และ ปฏิกริยาตอบสนองต่อบาดแผลทางใจ	PowerPoint “บาดแผลทางใจ” 
9:16-9:24 (8 นาที)	3. วิทยากรเปิดบทบันทึกเสียง “ชีวิตคนติดยา” จากนั้นวิทยากรชวนผู้เข้ารับการอบรมอภิปรายความสัมพันธ์ระหว่างบาดแผลทางใจกับภาวะเสพติด ดังนี้ - บาดแผลทางใจในบทบันทึกเสียงเกิดจากอะไร	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างบาดแผลทางใจและภาวะเสพติด ซึ่งเชื่อมโยงกับการก่อคดี ความสัมพันธ์นี้จะพบได้บ่อยในผู้รับคำปรึกษาของคลินิกจิตสังคม การตระหนักถึงความสัมพันธ์นี้	บทบันทึกเสียง “ชีวิตคนติดยา”

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- สามารถเยียวยาบาดแผลทางใจด้วยวิธีใดได้บ้าง</li> <li>- บาดแผลทางใจเกี่ยวข้องกับภาวะเสพติดและการก่อคดีได้อย่างไร</li> </ul>	<p>จะพบได้บ่อยในผู้รับคำปรึกษาของคลินิกจิตสังคม การตระหนักถึงความสัมพันธ์นี้ จะช่วยให้ผู้ให้คำปรึกษามีทิศทางในการสำรวจปัญหา และช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษาได้ตรงจุดมากขึ้น</p>	
<p>9:24-9:34 (10 นาที)</p>	<p>4. วิทยากรเปิดบทบันทึกเสียง “บาดแผลทางใจจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ” จากนั้นวิทยากรชวนผู้เข้ารับการอบรมอภิปรายความสัมพันธ์ระหว่างบาดแผลทางใจกับภาวะเสพติด ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- บาดแผลทางใจในบทบันทึกเสียงเกิดจากอะไร ต่างจากบาดแผลทางใจในบันทึกเสียงก่อนหน้านี้อย่างไร</li> <li>- ปฏิกริยาต่อบาดแผลทางใจเป็นอย่างไร</li> <li>- บาดแผลทางใจเกี่ยวข้องกับภาวะเสพติดและการก่อคดีได้อย่างไร</li> <li>- ผู้ที่มีบาดแผลทางใจต้องการความช่วยเหลืออย่างไรบ้าง</li> </ul> <p>วิทยากรสรุปประเด็นสำคัญของบาดแผลทางใจต่อการก่อคดี โดยใช้ PowerPoint “บาดแผลทางใจกับการก่อคดี” ประกอบการบรรยาย</p>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เห็นตัวอย่างความสัมพันธ์ระหว่างบาดแผลทางใจและภาวะเสพติดซึ่งเชื่อมโยงกับการก่อคดีได้ชัดเจนมากขึ้น และเพื่อกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ลองมองหาแนวทางช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับบาดแผลทางใจ</p>	<p>บทบันทึกเสียง “บาดแผลทางใจจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ”</p> <p>PowerPoint “บาดแผลทางใจกับภาวะเสพติด”</p> 



เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
<p>9:34 - 9:50 (16 นาที)</p>	<p>5. วิทยากรเปิดวิดีโอทัศน์ “บาดแผลทางใจของนายเปรี๊ยะ” จากนั้น วิทยากรชวนผู้เข้ารับการอบรมอภิปรายความสัมพันธ์ระหว่างบาดแผลทางใจกับภาวะเสพติด และการเยียวยาจิตใจโดยผู้ให้คำปรึกษา</p>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ทำความเข้าใจกรณีศึกษา นายเปรี๊ยะ ซึ่งเป็นกรณีสารัตถ์การให้คำปรึกษาการจัดการภาวะเสพติด โดยใช้ส่วนหนึ่งของวิดีโอทัศน์ที่นายเปรี๊ยะมารับคำปรึกษา ครั้งที่ 1 แต่ตัดมาเฉพาะส่วนที่ผู้ให้คำปรึกษาสำรวจและเยียวยาบาดแผลทางใจของนายเปรี๊ยะ วิทยากรต้องชี้ให้ผู้เข้ารับการอบรมเห็นที่มาของบาดแผลทางใจ คือ พ่อแม่แยกทางกัน ทำให้นายเปรี๊ยะมองว่า ชีวิตไม่อบอุ่น หลังจากนั้น แม่เมาสุรา และใส่อารมณ์กับนายเปรี๊ยะ นายเปรี๊ยะมีวิธีเผชิญปัญหาโดยการออกจากบ้านไปหาเพื่อน และใช้สารเสพติด จากนั้นวิทยากรตั้งคำถามและชวนผู้เข้ารับการอบรมอภิปรายว่า ผู้ให้คำปรึกษาเยียวยาบาดแผลทางใจของนายเปรี๊ยะได้อย่างไร</p>	<p>วิดีโอทัศน์ “บาดแผลทางใจของนายเปรี๊ยะ”  เอกสาร “คำอธิบายประกอบวิดีโอทัศน์บาดแผลทางใจของนายเปรี๊ยะ”</p>

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
9:50 - 10:00 (10 นาที)	6. วิทยากรบรรยายสรุปเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบาดแผลทางใจกับภาวะเสพติด และการเยียวยาบาดแผลทางใจ โดยใช้ PowerPoint “การเยียวยาบาดแผลทางใจ” ประกอบ	เพื่อสรุปความรู้จากการดูวิดีโอทัศน์และการอภิปรายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบาดแผลทางใจกับภาวะเสพติด และการเยียวยาบาดแผลทางใจ ซึ่งเน้นสร้างความปลอดภัย (safety) สร้างทักษะการเผชิญปัญหา (coping) และสร้างความมั่นคง (stabilization)	PowerPoint “การเยียวยาบาดแผลทางใจ” 

## ประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการณ์มีส่วนร่วมของกิจกรรม ความสอดคล้องของเนื้อหาที่วิเคราะห์กับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้



## บกบันทึกลีซิง “ชีวิตคนติดยา”

“ฉันสงสัยตลอดเวลากว่าแม่รักฉันไหม แม่ไม่เคยกอดฉันเลย ทำไมแม่ต้องให้ทุกสิ่งทุกอย่างกับพี่ชายของฉัน ฉันอยากได้อะไร ก็ต้องรอพี่ชายโละของให้ก่อน ทำไมแม่ตีแต่ฉัน แต่ไม่ตีพี่ชาย แม่บอกว่าพี่ชายไม่แข็งแรงเหมือนฉัน พอฉันป่วย แม่ก็บอกว่าฉันใจเสาะ ฉันออกจากบ้านไปหาความรัก ใครก็ได้ที่เอาเหล่าให้ฉันดื่ม เอายาบ้าให้ฉันดูด มันทำให้หายปวดใจ ฉันคิดว่าผู้ชายที่หยิ่งยโสสิ่งเหล่านี้ให้ฉัน เพราะเขารักฉัน แล้วฉันก็ถูกจับมานี้แหละ”

## บกบันทึกลีซิง “บาดแผลทางใจจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ”

“หนูหอบลูก 2 คน หนีจากผัวคนแรก เขาไปเสพยาแล้วมาทุบตีหนู หนูให้โอกาสเขา 2 ครั้งก็พอแล้ว

หนูตีใจที่ผัวใหม่ไม่รังเกียจหนู เขาพูดกับหนูดี ไม่ใช่คำหยาบคาย วันหนึ่งหนูขึ้นรถแท็กซี่ แล้วเขาพาไปที่บ้าน เขาพาพวกเขาอีก 5 คนมารุมข่มขืนหนู หนูกราบวิงวอนขอให้ปล่อยหนูเถอะ หนูมีลูกมีผัวแล้ว พวกเขาไม่ฟัง ข่มขู่ด้วยว่าถ้าไปบอกคนอื่นหรือไปแจ้งตำรวจ เขาจะปล่อยคลิปในโซเชียล

หนูเก็บตัวอยู่ในห้อง ไม่พูดกับใคร ไม่กล้าเล่าให้ใครฟัง โทษแต่ตัวเอง ผันร้าย แขนขาชา หนูใช้เวลา 2 เดือนกว่าจะรู้สึกอารมณ์ดีขึ้น มีคนแนะนำให้หนูเล่นพนันออนไลน์ ช่วงแรกเล่นแล้วได้ หนูตีใจที่ได้เป็นผู้ชนะ หนูเริ่มติดพนันจนต้องยืมเงินจากญาติมาเล่น หนูต้องบอกผัวว่าหนูเป็นหนี ผัวหนูชวนหนูแซทหลอกผู้ชายเป็นแฟนให้โอนเงินมาให้ เขาตัดต่อภาพให้ เวลาหนูหลอกผู้ชายได้ หนูจะรู้สึกว่าหนูชนะ”

## คำอธิบายประกอบวิดิทัศน์ “บาดแผลทางใจของนายเป็รียว”

### วิดิทัศน์ที่ 1

พ่อแม่แยกทางกัน ทำให้เป็รียวรู้สึกไม่อบอุ่น จึงใช้วิธีหนีจากสถานการณ์ ไปอยู่กับเพื่อน และชวนกันเสพสารเสพติด

### วิดิทัศน์ที่ 2

เป็รียวมีอาการเศร้าอยู่ลึก ๆ จากบาดแผลทางใจ ซึ่งเกิดจากความรู้สึกว่าครอบครัวแตกแยก ไม่อบอุ่นผู้ให้คำปรึกษาสร้างบรรยากาศให้ผู้รับคำปรึกษารู้สึกปลอดภัย (safety) ที่จะระลึกถึงบาดแผลทางใจในอดีต

### วิดิทัศน์ที่ 3

บาดแผลทางใจที่พบว่าแม่อยู่ในสภาพเมา บ่น เกิดบาดแผลซ้ำ ๆ รู้สึกเบื่อ รำคาญ น้อยใจอยากหนี

### วิดิทัศน์ที่ 4

ผู้ให้คำปรึกษาช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจว่าแม่มักมีบาดแผลทางใจและใช้การดื่มสุราเพื่อลดความทุกข์ใจเช่นเดียวกับที่ผู้รับคำปรึกษาใช้วิธีออกจากบ้านไปอยู่กับเพื่อนและเสพสารเสพติด

### วิดิทัศน์ที่ 5

ผู้ให้คำปรึกษาช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเปลี่ยนวิธีการเผชิญปัญหาใหม่ (coping) ไม่หนีปัญหา

### วิดิทัศน์ที่ 6

ผู้ให้คำปรึกษานับสนุนวิธีการเผชิญปัญหาใหม่โดยลองฝึกซ้อมการพูดกับแม่ด้วยความเข้าใจ

### วิดิทัศน์ที่ 7

ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาฝึกสื่อสารเพื่อเผชิญปัญหาแบบใหม่อย่างซ้ำ ๆ (stabilization)

## หัวข้อที่ 5

# สาธิตการให้คำปรึกษา การจัดการภาวะเครียด ครั้งที่ 2



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

อธิบายกระบวนการให้คำปรึกษาเพื่อจัดการกับภาวะเสพติด จากกรณีศึกษาซึ่งเป็นการติดตามความก้าวหน้าในการให้คำปรึกษา

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 45 นาที

### กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
10:15 -12:00 (1 ชั่วโมง 45 นาที)	<p>1.วิทยากรเปิดวิดีโอทัศน์ “สาธิตการให้คำปรึกษาเพื่อจัดการกับภาวะเสพติด กรณีศึกษา ครั้งที่ 2” พร้อมทั้งอธิบายกระบวนการให้คำปรึกษาเป็นระยะ ๆ โดยเน้น <u>การติดตามความก้าวหน้าในการให้คำปรึกษา</u></p> <p>วิทยากรบริหารเวลาตามความเหมาะสม โดยตั้งคำถามตามประเด็นข้างท้ายโดยผสมผสานกับการหยุดอธิบายเป็นระยะ</p> <ul style="list-style-type: none"><li>- การเตรียมตัวของผู้ให้คำปรึกษาและสถานที่ให้คำปรึกษา</li></ul>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเรียนรู้การให้คำปรึกษาและการจัดการภาวะเสพติดผ่านกรณีศึกษา</p> <p>วิดีโอทัศน์สาธิตจะมีคำอธิบายแทรก คำอธิบายในกรอบสีน้ำตาลจะแสดงกระบวนการให้คำปรึกษา ส่วนสีน้ำเงินจะแสดงรายละเอียดการให้คำปรึกษา วิทยากรต้องศึกษาวิดีโอทัศน์นี้ อย่างละเอียดมาก่อน และต้องเชื่อมโยงความรู้จากหลักสูตรการให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐาน</p>	<p>วิดีโอทัศน์ “สาธิตการให้คำปรึกษาเพื่อจัดการกับภาวะเสพติด กรณีศึกษา : นายเปรี๊ยะ ครั้งที่ 2”</p>

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
10:15 -12:00 (1 ชั่วโมง 45 นาที)	<ul style="list-style-type: none"> <li>- บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา</li> <li>- เป้าหมายการให้คำปรึกษาตามแผนที่นำทาง (การให้คำปรึกษาครั้งนี้มีการติดตามความก้าวหน้าจากครั้งก่อนอย่างไร ผู้ให้คำปรึกษามีวิธีสำรวจปัญหาที่ลึกลงไปได้อย่างไร และมีแนวทางช่วยเหลือผู้ให้คำปรึกษาตามแผนที่นำทางอย่างไร)</li> <li>- กระบวนการให้คำปรึกษา</li> <li>- เทคนิคการให้คำปรึกษา</li> <li>- ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Stage of change)</li> <li>- แรงต้านต่อการเปลี่ยนแปลง</li> <li>- บาดแผลใจที่เชื่อมโยงกับพฤติกรรมเสพติดและการก่อคดี</li> </ul>		เอกสาร “คำอธิบาย ประกอบการสาธิต การให้คำปรึกษา กรณีศึกษา : นายเปรี๊ยะ ครั้งที่ 2”

## ประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการมีส่วนร่วมของกิจกรรม ความสอดคล้องของเนื้อหาที่วิเคราะห์กับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

## คำอธิบายประกอบการสาธิตการให้คำปรึกษา กรณีศึกษา : นายเปรี๊ยะ ครั้งที่ 2

### ข้อมูลจากการให้คำปรึกษาครั้งที่ 1

เปรี๊ยะวางแผนเลิกสารเสพติด กลับมาอยู่ที่บ้าน เพื่อฟื้นฟูร่างกายและความสัมพันธ์กับมารดา  
ช่วยให้มารดาเลิกดื่มสุรา



เวลา	กระบวนการ และทักษะ	ขั้นตอน การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
0:32	สร้างสัมพันธภาพ	
0:39	ให้ข้อมูลสะท้อนกลับด้านบวกเกี่ยวกับภาษากาย	
0:50	ประเมินความเปลี่ยนแปลงและติดตามความก้าวหน้าในช่วง 12 วันที่ผ่านมา	
1:19	ทบทวนเป้าหมายของการเปลี่ยนแปลงตนเอง เพื่อไม่ให้กลับไปเสพซ้ำ	
1:43	ประเมินความเปลี่ยนแปลงและติดตามความก้าวหน้าในช่วง 12 วันที่ผ่านมา ให้ผู้รับคำปรึกษาได้สำรวจตัวเอง	
2:05	ประเมินการติ่มสุราของแม่ ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นพฤติกรรมเสพของผู้รับคำปรึกษา	
2:23	ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้สำรวจความเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในด้านอื่น ๆ	ชั้นลงมือทำ: action ของภาวะติดยาบ้า
3:30	ถามถึงการติ่มสุรา และการจัดการตัวกระตุ้นภายนอก (เพื่อน)	
4:03	ถามถึงปฏิสัมพันธ์กับแม่	
4:35	ส่งเสริมให้แสดงความรู้สึกดี ๆ ซึ่งกันและกัน บทบาท psychoeducator ในการสอนวิธีสื่อสาร เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน	
5:07	สำรวจและสะท้อนปัจจัยปกป้อง (กำลังใจ) ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางบวกของแม่ และผู้รับคำปรึกษา	
6:00	ถามถึงมุมมองของครอบครัวต่อการเปลี่ยนแปลงของผู้รับคำปรึกษา ซึ่งเป็นประเด็นเดิมที่ผู้รับคำปรึกษากังวล	

เวลา	กระบวนการ และทักษะ	ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
6:14	ทวนสอบความเข้าใจของผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาให้ตรงกัน	<p data-bbox="908 787 1120 868">ขั้นลงมือทำ: action ของภาวะติดยาบ้า</p>
6:28	ประเมินการจัดการกับตัวกระตุ้นภายนอก (คำสบประมาท)	
7:10	ประเมินการจัดการกับตัวกระตุ้นภายใน (ความรู้สึกท้อ)	
7:23	ประเมินการจัดการกับตัวกระตุ้นภายนอก (เพื่อนกลุ่มเดิม)	
8:06	บทบาท psychoeducator ให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของสุรา และประเมินการเปลี่ยนแปลงเพื่อป้องกันการกลับไปดื่มสุราซ้ำในจังหวะที่เหมาะสม	
8:45	ประเมินการจัดการกับตัวกระตุ้นภายนอก (แม่ดื่มสุรา)	
8:56	“ดีมานาน ๆ ที” แสดงว่า ผู้รับคำปรึกษากำลังประมาท	
9:05	บทบาท Psychoeducator ให้ความรู้เกี่ยวกับภาวะติดสุรา	
9:50	เตือนสติและย้ำเตือนเป้าหมายระยะสั้นตามแผนที่นำทาง (roadmap)	
10:00	ผู้ให้คำปรึกษาสนับสนุนให้กระทำต่อเนื่อง เน้นย้ำว่าอย่าประมาท เพื่อป้องกันการเสพยาซ้ำ	
10:20	ประเมินความสัมพันธ์อื่นในครอบครัว	
11:32	บทบาท psychoeducator เกี่ยวกับความสำคัญของสายสัมพันธ์ในครอบครัว	
11:50	บทบาท facilitator เปิดโอกาสให้สำรวจปัจจัยปกป้อง และเสริมพลังใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ย้ำเรื่องโอกาสและกำลังใจที่ได้รับ เพราะเป็นสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษามองว่าขาด	
12:10	ถามเพื่อสำรวจผลกระทบด้านบวกของการมีงานทำ	

เวลา	กระบวนการ และทักษะ	ขั้นตอน การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
13:30	บทบาท facilitator เปิดโอกาสให้สำรวจว่าทำไมแม่ดื่มสุราน้อยลง ซึ่งเป็นผลจากความสัมพันธ์ที่ดีขึ้น	ชั้นลงมือทำ: action ของภาวะติดยาบ้า
13:57	ถามเพื่อชวนให้เปรียบเทียบถึงสาเหตุที่แม่ดื่มลดลง เพราะเปรียบกลับมาอยู่บ้าน	
14:25	ประเมินความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นกับแม่ ว่ามีผลต่อความรู้สึกและพลังในการเปลี่ยนแปลงตนเองอย่างไรบ้าง ผู้รับคำปรึกษายอมรับและลดความคาดหวังที่มีต่อแม่	
16:32	เสริมปัจจัยปกป้อง (กำลังใจ)	
17:02	ประเมินความคาดหวังของแม่ที่มีต่อผู้รับคำปรึกษา ซึ่งจะนำไปสู่เป้าหมายของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม	
17:23	เจาะลึกเป้าหมายของการเปลี่ยนแปลง ซึ่งนำไปสู่พฤติกรรมที่จะทำได้จริง (ไม่ใช่วิมานที่อยู่ใต้อากาศ)	
18:02	บทบาท facilitator เปิดโอกาสให้สำรวจวิธีการรับมือกับปัญหาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น	
18:36	ย้ำเตือนเป้าหมายระยะสั้น (ในปัจจุบัน) ได้แก่ ไม่ยุ่งกับสารเสพติด ฟื้นฟูตัวเองและครอบครัว	
18:58	บทบาท facilitator ชวนให้สำรวจอุปสรรคต่อ การเปลี่ยนแปลงสังเกตภาษากายของผู้รับคำปรึกษาว่า เริ่มมีท่าที่สำรวจที่จริงจัง	
19:21	บทบาท facilitator ชวนให้สำรวจแรงบันดาลใจสำหรับการเปลี่ยนแปลง	
19:29	ตั้งคำถามให้ผู้รับคำปรึกษาเปรียบเทียบก่อนและหลังเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ว่ามีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นอย่างไรบ้าง	

เวลา	กระบวนการ และทักษะ	ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม	
21:10	ชี้ให้เห็นผลกระทบต่อการถูกจับดำเนินคดีการเสพสารเสพติด	<p>ชั้นลงมือทำ: action ของภาวะติดยาบ้า</p>	
21:48	เสริมปัจจัยปกป้องที่มีอยู่ในตัวผู้รับคำปรึกษา (กำลังใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม) และปัจจัยปกป้องที่อยู่รอบตัว (ความสัมพันธ์ที่ดี)		
23:00	สรุปความ (สรุปการเปลี่ยนแปลงใน 12 วันที่ผ่านมา)		
23:22	ผู้ให้คำปรึกษาประเมินการจัดการกับตัวกระตุ้นภายนอก (เพื่อนกลุ่มเดิม) และสำรวจความเสี่ยงต่อการเสพยาให้ชัดเจน โดยใช้สถานการณ์สมมติ		
23:23	<b>ขอให้สนใจการสำรวจการจัดการกับความเสี่ยงต่อการเสพยาในสถานการณ์ต่างๆ</b>		
24:36	สำรวจความเสี่ยงต่อการเสพยาให้ชัดเจนจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง		
24:26	<b>ในที่สุดก็พบความเสี่ยงที่เปรี๊ยะไม่ตระหนักมาก่อน คือการดื่มสุราในงานเลี้ยงสังสรรค์</b>		
25:26	กระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักถึงความเสี่ยงต่อการเสพยา		<p>ขั้นเฝ้าเฉย: pre - contemplation ของภาวะติดสุรา</p>
25:38	เชื่อมโยงการดื่มสุรากับการเผลอไปใช้สารเสพติด		
25:57	ผู้รับคำปรึกษายังประมาณ		
26:11	ชี้ให้เห็นสถานการณ์เสี่ยงต่อการดื่มสุราและการเสพยา		
26:38	<b>บทบาท psychoeducator ให้ความรู้กับเปรี๊ยะว่าสุราเป็นประตูสู่การไปเสพยาบ้าได้</b>		
26:50	ช่วยให้ตระหนักถึงความสำคัญของการไม่ให้เสพยา เพราะมีคดี		

เวลา	กระบวนการ และทักษะ	ขั้นตอน การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
27:44	ประเมินการจัดการกับตัวกระตุ้น (เพื่อนชวน) และสถานการณ์เสี่ยง (งานสังสรรค์) โดยใช้สถานการณ์สมมติ	<p data-bbox="941 760 1190 894">ขั้นเมินเฉย: pre - contemplation ของภาวะติดสุรา</p>
28:55	ซ้อมรับมือกับสถานการณ์เสี่ยง	
28:55	<b>การซ้อมรับมือกับสถานการณ์เสี่ยงต่างๆ มีความสำคัญและจำเป็นมาก</b>	
30:05	เน้นความสำคัญของการยืนระยะท่าเดียว	
30:35	ให้สังเกตปฏิกิริยาแรงต้านต่อการเปลี่ยนแปลงของเปรี้ยวและวิธีการของผู้ให้คำปรึกษากับแรงต้าน	
31:56	ย้ำเตือนเป้าหมายระยะสั้น	
33:14	สร้างแรงจูงใจจากการที่ศาลให้โอกาส และถามทวนสอบความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายระยะสั้น	
33:35	สำรวจอุปสรรคของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และความเสี่ยงต่อการกลับไปเสพยา	
33:55	สะท้อนและเตือนให้ระวังความประมาท	
34:44	ถามถึงชีวิตความเป็นอยู่ เพื่อช่วยสำรวจเป้าหมายและการวางแผนให้เป็นรูปธรรม	
35:46	จูงใจโดยใช้การบวชเป็นเป้าหมายให้เลิกดื่มสุรา	
37:40	จูงใจให้เลิกดื่มสุรา	
37:51	ผู้รับคำปรึกษายังมีแรงต้านต่อการเปลี่ยนแปลง คิดหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง	
38:17	ผู้ให้คำปรึกษาพยายามท้าทายผู้ให้คำปรึกษาให้ตระหนักถึงปัญหาการดื่มสุรามากขึ้น โดยไม่ตำหนิหรือแสดงท่าทีเป็นศัตรูกับผู้รับคำปรึกษา	

เวลา	กระบวนการ และทักษะ	ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
38:50	บทบาท psychoeducator เกี่ยวกับภาวะติดสุรา	ขั้นเมินเฉย: pre - contemplation ของภาวะติดสุรา
39:50	บทบาท psychoeducator เกี่ยวกับภาวะติดสุรา และโทษของสุราที่มีต่อร่างกาย	
40:10	สะท้อนความเสี่ยงต่อการกลับไปดื่มสุราของแม่จากพฤติกรรมของผู้รับคำปรึกษา กลิ่นสุราของผู้รับคำปรึกษา อาจกระตุ้นให้แม่อยากดื่ม	
40:30	สังเกตภาษากายของผู้รับคำปรึกษาว่า มีท่าที่ตระหนกมากขึ้น	
41:08	ผู้ให้คำปรึกษาให้มุมมองอีกด้านหนึ่งว่ากลิ่นสุราจากการดื่มของผู้รับคำปรึกษาสามารถกระตุ้นความอยากดื่มของแม่ได้	
41:20	ให้ข้อมูลความเสี่ยงจากการดื่มสุราที่มีต่อคดี	
42:18	สรุปความเกี่ยวกับความเสี่ยงของการดื่มสุราต่อการก่อคดี และการใช้สารเสพติดอื่น	
43:03	ย้ำเรื่องความประมาท	
43:18	จูงใจโดยใช้เป้าหมายและบุคคลที่มีความสำคัญกับผู้รับคำปรึกษา	
44:06	ทวนสอบความเข้าใจ	
44:16	ขั้นตัดสินใจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม : Determination ของภาวะติดสุรา “เราไม่ต้องไปพึ่งมันเราก็อยู่ได้ ไม่ตาย” แสดงว่า ตัดสินใจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม	ขั้นตัดสินใจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม: determination ของภาวะติดสุรา
44:29	จูงใจให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยใช้แม่	
44:52	สรุปความ และให้กำลังใจ	

เวลา	กระบวนการ และทักษะ	ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
45:13	ยุติบริการ นัดหมาย และถามข้อมูลสะท้อนกลับเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา	-
45:54	ย้ำเตือนว่าอย่าประมาท	
-	บันทึกข้อมูลการให้คำปรึกษา	

### คำแนะนำสำหรับวิทยากร

- วิทยากรควรชี้ให้ผู้เข้ารับการอบรมสังเกตภาษากายของนายเปรี๊ยะ จะสังเกตเห็นอารมณ์ความรู้สึกซึ่งแสดงออกมาทางสีหน้าท่าทาง
- วิทยากรควรชี้ให้เห็นว่า ถ้าผู้ให้คำปรึกษาพอใจและเชื่อผู้รับคำปรึกษาว่า สามารถเลิกสารเสพติดได้จริง โดยไม่ได้สำรวจภาวะเสพติดให้ลึกซึ้ง จะหลุดประเด็นภาวะเสพติดที่ผู้รับคำปรึกษายังไม่ได้บอก จะสังเกตว่าในช่วงแรกของการให้คำปรึกษา ผู้รับคำปรึกษาบอกว่าเลิกยาบ้าได้แล้ว แต่เมื่อผู้ให้คำปรึกษาสำรวจภาวะติดสุรา เนื่องจากเห็นว่าจะทำให้ผู้รับคำปรึกษาอยู่ในสถานการณ์เสี่ยงที่จะวนกลับไปใช้ยาบ้า จะพบว่าผู้รับคำปรึกษายังไม่ตระหนักถึงปัญหาจากการดื่มสุรา ผู้ให้คำปรึกษาจึงให้คำปรึกษาและจูงใจให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักและตัดสินใจเลิกสุรา



## หัวข้อที่ 6

# ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษา การจัดการภาวะเสพติด ครั้งที่ 2



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

1. ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคต่างๆ ของการให้คำปรึกษาได้อย่างเหมาะสม
2. ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาโดยเน้นติดตามความก้าวหน้าของการให้คำปรึกษา และค้นหาบาดแผลทางใจที่เชื่อมโยงกับภาวะเสพติด
3. ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาเพื่อช่วยเหลือให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อลด ละ เลิกภาวะเสพติด

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

## กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
13:00-13:05 (5 นาที)	<p>1. วิทยากรทบทวนขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อนำผู้รับการอบรมสู่การให้คำปรึกษาเพื่อขยับขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม</p> <p>2. วิทยากรให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มย่อย (กลุ่มเดิม) โดยให้มีวิทยากรประจำกลุ่มทุกกลุ่ม โดยให้ฝึกปฏิบัติดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 1 เป็นผู้ให้คำปรึกษา : สวมบทบาทเป็นนางดาว</li> <li>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 2 เป็นผู้รับคำปรึกษา</li> </ul>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาและการจัดการภาวะเสพติดจากกรณีศึกษาที่วิทยากรเตรียมไว้ให้ โดยเป็นการให้คำปรึกษาในครั้งต่อมา วิทยากรเน้นย้ำผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษาให้สวมบทบาทตามความเหมาะสม สามารถแต่งเติมข้อมูลได้ แต่ต้องอยู่ในเค้าของความเป็นจริง และไม่จำเป็นต้องช่วยผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษาให้สามารถให้คำปรึกษาได้สำเร็จ ส่วนผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษามีหน้าที่สำรวจปัญหา</p>	<p>ใบงานที่ 3</p> <p>“กรณีศึกษา : นางดาว รับคำปรึกษาที่คลินิกจิตสังคม ครั้งที่ 2”</p> <p>(เอกสารสำหรับผู้สวมบทบาทผู้รับคำปรึกษาและวิทยากร)</p>

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
	<p>- สมาชิกที่เหลือเป็นผู้สังเกตการณ์ : ไม่เข้าไปรบกวนในการสนทนา ระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา (ควรสลับบทบาทกันใน กลุ่มเพื่อให้ได้ฝึกปฏิบัติทุกคน)</p> <p>3. วิทยากรอธิบายกับผู้รับคำปรึกษา เกี่ยวกับเรื่องราวของกรณีศึกษา เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทสมมติที่ได้รับ</p>	<p>ประเมินภาวะเสพติด และการเปลี่ยนแปลงจากการให้คำปรึกษา ครั้งก่อนหน้า ให้ผู้สวมบทบาท เป็นผู้ให้คำปรึกษาสำรวจ บาดแผลใจที่เกี่ยวข้องกับภาวะ เสพติดและการก่อกัด โดย สามารถอ่านข้อมูลเบื้องต้นของ ผู้รับคำปรึกษาที่เตรียมไว้ให้ ก่อนเริ่มให้คำปรึกษา ส่วนบทบาท ของผู้สังเกตการณ์ คือ สังเกต กระบวนการ ขั้นตอน และ เทคนิคของการให้คำปรึกษา รวมทั้งรักษามารยาทในฐานะ ผู้สังเกตการณ์ ต้องไม่รบกวน ด้วยการส่งเสียงดัง หรือแทรก ระหว่างกระบวนการให้คำปรึกษา ทั้งนี้ ให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ เปลี่ยนบทบาทการเป็นผู้ให้คำ ปรึกษา ผู้รับคำปรึกษา และ ผู้สังเกตการณ์ เพื่อให้มีโอกา สได้ฝึกปฏิบัติอย่างทั่วถึง</p> <p>ระหว่างการฝึกปฏิบัติ วิทยากร กลุ่มมีหน้าที่สังเกตการณ์ และ สามารถแทรกแซงกระบวนการ ให้คำปรึกษาได้ หากเห็นว่าผู้สวม บทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษา ยัง หลงทางใช้กระบวนการหรือ</p>	

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
		เทคนิคที่เบี่ยงเบนไปจากแนวทางที่ควรจะเป็น วิทยากรกลุ่มจะต้องให้ข้อมูลสะท้อนกลับที่ช่วยให้กลุ่มได้เห็นแนวทางพัฒนาจากการฝึกปฏิบัติจริง	
13:05-13:35 (30 นาที)	4. ฝึกปฏิบัติใช้เวลา 30 นาที ระหว่างนี้ผู้สังเกตการณ์จะไม่ไปรบกวนการสนทนา วิทยากรกลุ่มสามารถแทรกแซงชี้แนะระหว่างปฏิบัติได้ตามเห็นสมควร กรณีที่การฝึกปฏิบัติ สะดุด สะเปะสะปะ หรือผิดหลักการ		-
13:35-13:45 (10 นาที)	5. วิทยากรประจำกลุ่มนำอภิปรายในกลุ่มย่อยในประเด็นต่อไปนี้ - Case formulation: ปัจจัยที่นำมาก่อน ปัจจัยกระตุ้น ปัจจัยที่ทำให้ปัญหาคงอยู่ ปัจจัยปกป้อง - ภาวะเสพติด: ตัวกระตุ้นภายนอก ตัวกระตุ้นภายใน บาดแผลทางใจกับภาวะเสพติด ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม การจัดการแรงต้าน การเปลี่ยนแปลง - ทักษะการให้คำปรึกษา	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ประมวลทักษะและข้อมูลจากการฝึกปฏิบัติ ช่วยกันวิเคราะห์กระบวนการให้คำปรึกษากรณีติดตามผลในครั้งต่อ ๆ มา ภาวะเสพติด บาดแผลใจที่มีผลกับภาวะเสพติดและการก่อกัดตีตลอดจนอภิปรายเกี่ยวกับแนวทางการจัดการปัญหา	-

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
13:45:14:00 (15 นาที)	6. วิทยากรประจำกลุ่มต่าง ๆ แลกเปลี่ยนกรณีศึกษาในกลุ่มใหญ่ วิทยากรกลุ่มใหญ่สรุปประเด็นสำคัญ และมีวิทยากรเขียนสรุปประเด็นสำคัญในการเรียนรู้ที่ได้จากผู้เข้ารับการอบรม	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ประมวลทักษะและข้อมูลจากการฝึกปฏิบัติ ช่วยกันวิเคราะห์กระบวนการให้คำปรึกษากรณีติดตามผลในครั้งต่อ ๆ มา ภาวะเสพติด บาดแผลใจที่มีผลกับภาวะเสพติดและการก่อคดีตลอดจนอภิปรายเกี่ยวกับแนวทางการจัดการปัญหา	-

### การประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม และคุณภาพการฝึกปฏิบัติ

### ใบงานที่ 3

#### กรณีศึกษา นางดาว

#### รับคำปรึกษาที่คลินิกจิตสังคม ครั้งที่ 2

##### (เอกสารสำหรับผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษาและวิทยากร)

ดาวมารับคำปรึกษาที่คลินิกจิตสังคมตามคำสั่งศาลเป็นครั้งที่สอง โดยยอมรับกับผู้ให้คำปรึกษาว่ายังกลับไปเสพเมทแอมเฟตามีนอยู่ หลังออกจากคลินิกให้คำปรึกษาครั้งที่แล้ว ดาวตั้งใจว่าจะเลิกเสพเมทแอมเฟตามีน เพราะไม่อยากพัวพันกับคดีอีก และรู้สึกชอบคุณผู้ให้คำปรึกษาที่มีท่าทีเมตตา ดาวรู้ว่าตัวเองทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องที่กลับไปเสพยา รู้สึกผิด วันที่ไม่ได้เสพยาจะรู้สึกหงุดหงิด ไม่มีเรี่ยวแรง จึงเกิดความรู้สึกอยากเสพยา ยามเบนความสนใจจากความอยากเสพด้วยการทำงานให้ได้มากขึ้น ฟังเพลง แต่เมื่อสามิเสพเมทแอมเฟตามีน แล้วมีอาการคลื่นคลื่นอาละวาด ชวนทะเลาะ ทำให้ดาวหมดกำลังใจที่ปรับพฤติกรรม จึงเสพยาเพื่อลดความอัดอั้นใจ

ดาวเล่าอีกว่า สามิมักพาเพื่อนมาปาร์ตี้และเสพเมทแอมเฟตามีนที่บ้าน โดยให้ดาวเป็นผู้ซื้อ ดาวรู้สึกถูกเอาเปรียบ แต่ไม่มีทางเลือก อยากกลับไปอยู่บ้าน แม่ก็ไม่ยอมรับ ตาว่าด้วยถ้อยคำรุนแรงทำให้ดาวเสียใจ ดาวมีภาพที่แม่ตำว่าตั้งแต่ดาวยังเด็ก ๆ และภาพที่พ่อแม่ดูเล่นพี่ชายโดยทิ้งให้ดาวทำงานบ้านฝังอยู่ในหัว อีกทั้ง พี่ชายของดาวก็เป็นเอนันต์ชายและเสพเมทแอมเฟตามีน และมีอารมณ์รุนแรงเช่นกัน

วันนี้ ดาวออกจากบ้านด้วยความกลัวว่าจะถูกตำรวจจับ เพราะระแวงว่าตนเองจะถูกหมายหัวจากตำรวจเนื่องจากเคยถูกจับมาแล้ว ดาวรู้สึกสับสนในชีวิต ไม่รู้จะหาทางออกอย่างไร แต่ไม่มีความคิดฆ่าตัวตาย

## หัวข้อที่ 7

# ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษา การจัดการภาวะเสพติด ครั้งที่ 3



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

1. ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาโดยการใช้เทคนิคต่างๆ ของการให้คำปรึกษาได้อย่างเหมาะสม
2. ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาโดยเน้นติดตามความก้าวหน้าของการให้คำปรึกษา และค้นหาบาดแผลทางใจที่เชื่อมโยงกับภาวะเสพติด
3. ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาเพื่อช่วยเหลือให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อลด ละ เลิกภาวะเสพติด

ระยะเวลา 45 นาที

## เนื้อหากิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
14:15-14:20 (5 นาที)	<p>1. วิทยากรทบทวนขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อนำผู้รับการอบรมสู่การให้คำปรึกษาเพื่อขยับขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม</p> <p>2. วิทยากรให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มย่อย (กลุ่มเดิม) โดยให้มีวิทยากรประจำกลุ่มทุกกลุ่ม โดยให้ฝึกปฏิบัติดังนี้</p> <p>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 1 เป็นผู้ให้คำปรึกษา : สวมบทบาทเป็นนางดาว</p> <p>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 2 เป็นผู้รับคำปรึกษา</p>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาและการจัดการภาวะเสพติดจากกรณีศึกษาที่วิทยากรเตรียมไว้ให้ โดยเป็นการให้คำปรึกษาในครั้งต่อมา วิทยากรเน้นย้ำผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษาให้สวมบทบาทตามความเหมาะสม สามารถแต่งเติมข้อมูลได้ แต่ต้องอยู่ในเค้าของความเป็นจริง และไม่จำเป็นต้องช่วยผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษาให้สามารถให้คำปรึกษาได้สำเร็จ ส่วนผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษามีหน้าที่สำรวจ</p>	-

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
	<p>คำปรึกษาครั้งก่อน จากนั้น สำรวจปัญหาเพิ่มเติมและร่วม กันหาแนวทางจัดการภาวะเสพ ติด โดยใช้ขั้นตอนการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็น แผนที่นำทาง</p> <p><b>- สมาชิกที่เหลือเป็นผู้ สังเกตการณ์ :</b> ไม่เข้าไปรบกวน ในการสนทนาระหว่างผู้ให้คำ ปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา (ควรสลับบทบาทกันในกลุ่มเพื่อ ให้ได้ฝึกปฏิบัติทุกคน)</p> <p>3. วิทยากรอธิบายกับผู้รับคำ ปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวของ กรณีศึกษา เพื่อให้ผู้รับคำ ปรึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับ บทบาทสมมติที่ได้รับนางดาว มารับคำปรึกษา ครั้งต่อมา โดย ใช้ข้อมูลจากการให้คำปรึกษาครั้ง ก่อน จากนั้น สำรวจปัญหาเพิ่ม เติมและร่วมกันหาแนวทาง จัดการภาวะเสพติดโดยใช้ขั้น ตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เป็นแผนที่นำทางสมาชิกกลุ่มที่ เหลือเป็นผู้สังเกตการณ์ ไม่เข้าไป รบกวนในการสนทนาระหว่างผู้ ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา</p>	<p>ปัญหา ประเมินภาวะเสพติด และการเปลี่ยนแปลงจากการให้ คำปรึกษาครั้งก่อนหน้า ให้ผู้สวม บทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษาสำรวจ บาดแผลใจที่เกี่ยวข้องกับภาวะ เสพติดและการก่อคดี โดย สามารถอ่านข้อมูลเบื้องต้นของ ผู้รับคำปรึกษาที่เตรียมไว้ให้ก่อน เริ่มให้คำปรึกษา ส่วนบทบาท ของผู้สังเกตการณ์ คือ สังเกต กระบวนการ ขั้นตอน และ เทคนิคของการให้คำปรึกษา รวมทั้ง รักษามารยาทในฐานะผู้ สังเกตการณ์ต้องไม่รบกวนด้วย การส่งเสียงดัง หรือแทรก กระบวนการให้คำปรึกษาครั้งนี้ ให้ ผู้เข้ารับการอบรมได้เปลี่ยน บทบาทการเป็นผู้ให้คำปรึกษา ผู้รับคำปรึกษา และผู้สังเกตการณ์ เพื่อให้มีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติอย่าง ทั่วถึง</p> <p>ระหว่างการฝึกปฏิบัติ วิทยากร กลุ่มมีหน้าที่ สังเกตการณ์ และ สามารถแทรกแซงกระบวนการให้ คำปรึกษาได้ หากเห็นว่า ผู้สวม บทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษายังหลง ทาง ใช้กระบวนการหรือเทคนิคที่</p>	-

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
14:15-14:20 (5 นาที)	(ควรสลับบทบาทกันในกลุ่มเพื่อให้ได้ฝึกปฏิบัติทุกคน)	เบี่ยงเบนไปจาก แนวทางที่ควรจะเป็น วิทยากรกลุ่มจะต้องให้ข้อมูลสะท้อนกลับที่ช่วยให้กลุ่มได้เห็นแนวทางพัฒนาจากการฝึกปฏิบัติจริง	-
14:20-14:50 (30 นาที)	4. ฝึกปฏิบัติใช้เวลา 30 นาที ระหว่างนี้ผู้สังเกตการณ์จะไม่ไปรบกวนการสนทนา วิทยากรกลุ่มสามารถแทรกแซง ชี้แนะระหว่างปฏิบัติได้ตามเห็นสมควร กรณีที่การฝึกปฏิบัติสะดุดสะเปะสะปะหรือผิดหลักการ		-
14:50-15:00 (10 นาที)	5. วิทยากรประจำกลุ่มนำอภิปรายในกลุ่มย่อยในประเด็นต่อไปนี้  - Case formulation: ปัจจัยที่นำมาก่อน ปัจจัยกระตุ้น ปัจจัยที่ทำให้ปัญหาคงอยู่ ปัจจัยปกป้อง  - ภาวะเสพติด: ตัวกระตุ้นภายนอก ตัวกระตุ้นภายใน บาดแผลทางใจกับภาวะเสพติด ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ประมวลทักษะและข้อมูลจากการฝึกปฏิบัติ ช่วยกันวิเคราะห์กระบวนการให้คำปรึกษากรณีติดตามผลในครั้งต่อ ๆ มา ภาวะเสพติด บาดแผลใจที่มีผลกับภาวะเสพติดและการก่อคดีตลอดจนอภิปรายเกี่ยวกับแนวทางการจัดการปัญหา	-

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
	<p>พฤติกรรม การจัดการกับแรงต้านการเปลี่ยนแปลง</p> <p>- ทักษะการให้คำปรึกษา</p>		
15:00-15:15 (15 นาที)	<p>6. วิทยากรประจำกลุ่มต่าง ๆ แลกเปลี่ยนกรณีศึกษาในกลุ่มใหญ่ วิทยากรกลุ่มใหญ่สรุปประเด็นสำคัญ และมีวิทยากรเขียนสรุปประเด็นสำคัญในการเรียนรู้ที่ได้จากผู้เข้าร่วมการอบรม</p>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ประมวลทักษะและข้อมูลจากการฝึกปฏิบัติ ช่วยกันวิเคราะห์กระบวนการให้คำปรึกษากรณีติดตามผลในครั้งต่อ ๆ มา ภาวะเสพติด บาดแผลใจที่มีผลกับภาวะเสพติดและการก่อกัด ตลอดจนอภิปรายเกี่ยวกับแนวทางการจัดการปัญหา</p>	-

## การประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม และคุณภาพการฝึกปฏิบัติ

## หัวข้อที่ 8

# แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประเมินผล



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

สรุปประเด็นสำคัญจากการอบรม

ระยะเวลา 45 ชั่วโมง

### กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
15:15-15:25 (10 นาที)	1. วิทยากรแนะนำวีดิทัศน์ “สาธิตการให้คำปรึกษาเพื่อ จัดการภาวะเสพติด กรณีศึกษา นายเปรี๊ยะ: หลังศาลพิพากษา” สำหรับให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ ศึกษาด้วยตนเอง วิทยากรอาจ เปิดวีดิทัศน์ให้ผู้รับการอบรมได้ดู เป็นตัวอย่าง และชี้ประเด็นสำคัญ ในการติดตามความก้าวหน้าหลัง ศาลพิพากษา	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเรียนรู้ การให้คำปรึกษาและการจัดการ ภาวะเสพติดผ่านกรณีศึกษา เน้นประเด็นการให้คำปรึกษา หลังศาลพิพากษา ผู้รับคำปรึกษา อาจจะเริ่มห่อหุ้ม ชะล่าใจ เนื่องจากไม่ต้องจำคุก ผู้ให้ คำปรึกษาช่วยให้ผู้รับคำปรึกษา ทบทวนและตั้งเป้าหมายชีวิต ปรับปรุงปัจจัยนำมาก่อน จัดการ กับปัจจัยกระตุ้น จัดการกับปัจจัย ที่ทำให้ปัญหายังคงอยู่และเสริม ปัจจัยปกป้อง วีดิทัศน์สาธิตจะมี คำอธิบายแทรก คำอธิบายใน กรอบสีน้ำตาลจะแสดงกระบวนการ ให้คำปรึกษา ส่วนสีน้ำเงินจะ แสดงรายละเอียดการให้คำปรึกษา	วีดิทัศน์ “สาธิตการให้คำ ปรึกษา เพื่อจัดการ ภาวะเสพติด กรณีศึกษา : นายเปรี๊ยะ หลังศาล พิพากษา”  เอกสาร “คำอธิบาย ประกอบ การสาธิต การให้คำปรึกษา กรณีศึกษา : นายเปรี๊ยะ หลังศาลพิพากษา”

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
15:25-15:45 (20 นาที)	2. แจกแบบประเมินการฝึกอบรม หลักสูตรการให้คำปรึกษาการ จัดการภาวะเสพติด ให้ผู้เข้ารับ การอบรม	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ ประมวลสาระสำคัญจากการ อบรม วิทยากรควรให้เวลาผู้เข้า รับการอบรมในการทำแบบ ประเมิน	แบบประเมิน การฝึกอบรม หลักสูตรการให้ คำปรึกษาการ จัดการภาวะ เสพติด
15:45-16:00 (15 นาที)	3. ยืนเป็นวงกลมและให้ผู้เข้าร่วม อบรมสรุปประเด็นที่ได้จากการ อบรม	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้นำสิ่ง ที่ได้พบพจนจากการทำแบบ ประเมินมาสรุปอีกครั้งหนึ่ง	-

### การประเมินผลการเรียนรู้

จากแบบประเมินการฝึกอบรม และการสรุปประเด็นของผู้เข้าร่วมอบรมจากกิจกรรมยืนเป็นวงกลม



## คำอธิบายการสาธิตการให้คำปรึกษา

กรณีศึกษา : นายเปรี้ยว หลังศาลพิพากษา

เวลา	กระบวนการ และทักษะ	ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
0:22	<b>สร้างสัมพันธภาพ</b>	
0:36	ทวนสอบความเข้าใจเกี่ยวกับการตัดสินใจของศาล และอธิบายให้ผู้รับคำปรึกษาฟังเกี่ยวกับความหมายของคำพิพากษา	
1:27	อธิบายความหมาย “รอลงอาญา”	
2:13	ผู้รับคำปรึกษามักไม่เข้าใจภาษากฎหมายผู้ให้คำปรึกษา ต้องอธิบายให้กระจ่างว่าต้องทำตัวอย่างไร	
2:55	เน้นย้ำเป้าหมาย “ไม่ก่อคดีซ้ำ”	
3:06	ทวนสอบความเข้าใจ และย้ำการไม่ก่อคดีซ้ำ	
4:08	<b>ตกลงบริการ</b> ชี้แจงวัตถุประสงค์การให้คำปรึกษาในระยะหลังศาลพิพากษา	
4:27	ทบทวนการให้คำปรึกษาในครั้งก่อน ทบทวนเป้าหมายจากการให้คำปรึกษารั้งก่อน	
4:52	ประเมินภาวะเสพติดในปัจจุบัน	ขึ้นกลับไปเสพซ้ำ : relapse ของภาวะติดยาบ้า
5:09	ประเมินการจัดการกับตัวกระตุ้นภายนอก (เพื่อนชวน)	
5:37	ประเมินขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม	
5:44	ผู้รับคำปรึกษากลับไปเสพซ้ำ	
6:18	สะท้อนว่าผู้รับคำปรึกษาเห็นข้อดีของการใช้สารเสพติด	
6:34	ถามเพื่อให้ผู้คิดถึงความเสี่ยงที่จะกลับไปเสพซ้ำ	

เวลา	กระบวนการ และทักษะ	ขั้นตอน การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
7:03	จะจัดการกับตัวกระตุ้นอย่างไร	<p>ขึ้นกลับไปเสพซ้ำ : relapse ของภาวะติดยาบ้า</p>
7:13	โยงจากตัวกระตุ้นภายนอกมาที่ตัวกระตุ้นภายใน	
7:27	หาแนวทางแก้ปัญหา นำสู่วิธีปฏิบัติที่ชัดเจนและทำได้จริง	
8:16	ประเมินพฤติกรรมเสพยา	
8:54	บทบาท psychoeducator การดื่มสุราจะเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดอื่นและเสี่ยงก่อคดี สังเกตว่าผู้รับคำปรึกษายังประมาท	
9:36	ถามพฤติกรรมดื่มสุราของแม่ เพื่อสำรวจว่ายังเป็นปัจจัยที่ทำให้ปัญหายังคงอยู่ หรือว่ากลายเป็นปัจจัยปกป้องแล้ว	
9:44	บทบาท life-coach ถามถึงเป้าหมายของชีวิตและแนวทางที่จะไปถึงเป้าหมายนั้นอย่างเป็นรูปธรรม	
10:45	ถามถึงกิจกรรมที่ทำได้จริงในปัจจุบัน	
12:33	ประเมินสิ่งที่อาจเป็นตัวกระตุ้นภายนอก	
13:09	ผู้รับคำปรึกษาเลิกดื่มสุรา ไม่ได้กลับไปดื่มซ้ำ	
13:42	ให้ข้อมูลเพื่อจูงใจไม่ให้กลับไปดื่มสุราซ้ำ	
14:06	ถามถึงสิ่งที่อาจทำให้กลับไปเสพยาเสพติดหรือดื่มสุรา	
14:39	สำรวจความเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นหลังเลิกเสพยา เพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้ประเมินตนเอง ช่วยให้เห็นผลดีของการปรับเปลี่ยน พฤติกรรม และเป็นแนวทางสำหรับการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นต่อไป	
16:33	เสริมปัจจัยปกป้อง	

เวลา	กระบวนการ และทักษะ	ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
17:33	ใช้การเปลี่ยนแปลงเชิงบวกมาเป็นแรงจูงใจและสร้างความเชื่อมั่นในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่อไป	ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง : maintenance ของภาวะติดสุรา
17:48	สรุปความ	
17:58	เสริมกำลังใจ	
18:33	ย้ำเป้าหมายระยะหลังศาลพิพากษา	
18:51	สะท้อนข้อมูลเชิงบวก เสริมกำลังใจเสริมปัจจัยปกป้อง	
21:33	ยุติการให้บริการ ย้ำประเด็นสำคัญของการปฏิบัติตนไม่ให้ประมาท	
-	บันทึกข้อมูลการให้คำปรึกษา	-



## แบบประเมินการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาการจัดการภาวะเสพติด

1. ภาวะเสพติดเกี่ยวข้องกับการก่อคดีได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. การให้คำปรึกษาการจัดการภาวะเสพติดแตกต่างจากการให้คำปรึกษาทั่วไปอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. การให้คำปรึกษาการจัดการภาวะเสพติดมีเป้าหมายอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ทักษะสำหรับการให้คำปรึกษาการจัดการภาวะเสพติดมีส่วนสำคัญกับการให้คำปรึกษาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. การค้นหาบาดแผลทางใจมีความสำคัญอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. ท่านคิดว่าจะนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปพัฒนาตนเองได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

# หลักสูตร การให้คำปรึกษาครอบครัว (สำหรับศาลทั่วไป)



## ข้อมูลทั่วไปของหลักสูตรการให้คำปรึกษารอบครัว (สำหรับศาลทั่วไป)

### วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

1. ระบุบทบาทของผู้ให้คำปรึกษารอบครัวในคลินิกจิตสังคมได้อย่างถูกต้อง
2. ระบุความสำคัญและบทบาทของครอบครัวต่อเป้าหมายของการให้คำปรึกษาในคลินิกจิตสังคมได้อย่างถูกต้องและครอบคลุม
3. ประเมิน และ สะท้อนปัญหา ความคาดหวัง ความสัมพันธ์ ตลอดจนการสื่อสารภายในครอบครัวได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
4. สามารถระบุเป้าหมาย วัตถุประสงค์ หลักการและวิธีการให้คำปรึกษารอบครัว และเลือกใช้ทักษะต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
5. สามารถฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษารอบครัวได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
6. สามารถประเมินความสัมพันธ์ของบาดแผลทางใจกับการเสพยาเสพติดและการก่อคดีจากการให้คำปรึกษารอบครัวได้พอสังเขป

### ระยะเวลาฝึกอบรม 2 วัน

หัวข้อ ประกอบด้วย

- |             |   |
|-------------|---|
| หัวข้อที่ 1 | การให้คำปรึกษารอบครัวในคลินิกจิตสังคม                       |
| หัวข้อที่ 2 | การประเมินสภาพครอบครัว                                      |
| หัวข้อที่ 3 | หลักการและวิธีการให้คำปรึกษารอบครัว                         |
| หัวข้อที่ 4 | การสัมภาษณ์โดยใช้ทักษะการถามวนเป็นวง (Circular Questioning) |
| หัวข้อที่ 5 | ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษารอบครัว ครั้งที่ 1                  |
| หัวข้อที่ 6 | การเยียวยาบาดแผลทางใจด้วยการให้คำปรึกษารอบครัว              |
| หัวข้อที่ 7 | ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษารอบครัว ครั้งที่ 2                  |
| หัวข้อที่ 8 | แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประเมินผล                              |

## ตารางการฝึกอบรม

	9:00-10:00 น.	10:15-12:00 น.	13:00-14:45 น.	15:00-16:00 น.
<b>วันที่ 1</b>	<b>หัวข้อที่ 1</b> การให้คำปรึกษา ครอบครัวใน คลินิกจิตสังคม	<b>หัวข้อที่ 2</b> การประเมิน สภาพครอบครัว	<b>หัวข้อที่ 3</b> หลักการและวิธีการ ให้คำปรึกษาครอบครัว	<b>หัวข้อที่ 4</b> การสัมภาษณ์ โดยใช้ทักษะ การถามวนเป็นวง (Circular Questioning)

	9:00-10:30 น.	10:45-12:00 น.	13:00-15:00 น.	15:00-16:00 น.
<b>วันที่ 2</b>	<b>หัวข้อที่ 5</b> ฝึกปฏิบัติ การให้คำปรึกษา ครอบครัว ครั้งที่ 1	<b>หัวข้อที่ 6</b> การเยียวยาบาดแผล ทางใจด้วยการให้คำ ปรึกษาครอบครัว	<b>หัวข้อที่ 7</b> ฝึกปฏิบัติ การให้คำปรึกษา ครอบครัว ครั้งที่ 2	<b>หัวข้อที่ 8</b> แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประเมินผล

## หัวข้อที่ 1

# การให้คำปรึกษาครอบครัว ในคลินิกจิตสังคม



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้ให้บริการอบรมสามารถ

1. อธิบายความสำคัญและบทบาทของครอบครัวต่อการป้องกันการกระทำผิดซ้ำผ่านกระบวนการให้คำปรึกษาได้พอสังเขป
2. ระบุบทบาทของผู้ให้คำปรึกษาในการให้คำปรึกษาครอบครัวได้อย่างถูกต้อง
3. ระบุความแตกต่างระหว่างการให้คำปรึกษารายบุคคลกับการให้คำปรึกษาครอบครัวได้พอสังเขป
4. ระบุประเด็นสำคัญของการประเมินครอบครัวได้อย่างถูกต้อง

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

## เนื้อหา

### ความสำคัญของการให้คำปรึกษาครอบครัว

ครอบครัวเป็นสิ่งแรกที่ได้รับคำปรึกษาได้ใช้ชีวิตด้วย เป็นสังคมที่มีผลต่อค่านิยมความเชื่อ ลักษณะนิสัยใจคอ แบบแผนการรับมือกับปัญหา ความเชื่อมั่นในตนเอง รวมทั้งเป็นแหล่งปลูกฝังคุณธรรมให้กับผู้รับคำปรึกษาเมื่อสำรวจปัญหาของผู้รับคำปรึกษามักจะพบว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัวมีส่วนเกี่ยวกับปัจจัยที่นำมาก่อน ปัจจัยกระตุ้น หรือปัจจัยที่ทำให้ปัญหาคงอยู่ ซึ่งทำให้ผู้รับคำปรึกษามีวิถีจัดการกับปัญหาชีวิตได้ไม่ดีเท่าที่ควร จนทำให้มีพฤติกรรมผิดในขณะเดียวกัน ความสัมพันธ์ในครอบครัวยังเป็นปัจจัยปกป้องให้กับผู้รับคำปรึกษา สามารถเป็นแรงผลักดันในทางบวกให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น ผู้ให้

คำปรึกษาต้องช่วยให้ครอบครัวได้ประเมินตนเองและสมาชิกในครอบครัว มองเห็นจุดแข็งและจุดเปราะบาง ค่านิยมและกฎของครอบครัวที่มีผลต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว รวมทั้ง รับผิดชอบและเข้าใจเป้าหมายของคลินิกจิตสังคมในแต่ละระยะที่ผู้รับคำปรึกษามาพบผู้ให้คำปรึกษา นอกจากนี้ยังต้องช่วยให้ครอบครัวได้ตระหนักถึงความสำคัญของความสัมพันธ์ในครอบครัวว่ามีส่วนช่วยป้องกันการก่อคดีซ้ำ และเป็นพลังให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดการแก้ไขปัญหาชีวิตที่ดียิ่งขึ้น ด้วยการผ่านกระบวนการให้คำปรึกษาก็จะช่วยเปลี่ยนแปลงปัจจัยที่ทำให้ปัญหาคงอยู่กลายเป็นปัจจัยปกป้องให้มากที่สุด

## บทบาทของผู้ให้คำปรึกษาครอบครัว

ผู้ให้คำปรึกษาครอบครัว มีบทบาทหลัก 3 บทบาท ได้แก่

**1. Facilitator** คือ ผู้เอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ สนับสนุนให้เกิดความตระหนัก ความเข้าใจตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้รับคำปรึกษาสำรวจตนเองทั้งด้านบวกและด้านลบ อะไรที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรมต่างๆ อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ความคาดหวัง ต่อตนเองและผู้อื่น อะไรที่ทำให้ผิดหวังซึ่งเชื่อมโยงกับการก่อคดี ความปรารถนาหลัก ๆ ในจิตใจ เช่น ความรัก การยอมรับ เสรีภาพในการคิด การตัดสินใจ อยากรู้สึกดี ความรู้สึกที่มั่นคง ปลอดภัย และเอื้ออำนวยให้เกิดการสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและครอบครัว เพื่อให้ได้มีโอกาสสื่อสารกันด้วยความเข้าใจ ยอมรับกันมากขึ้น ได้ปรับช่องทางสื่อและรับภาษารักระหว่างกัน เกิดการพัฒนาความสัมพันธ์ในครอบครัวที่กระชับแน่นแฟ้น สามัคคีกันมากขึ้น ซึ่งจะเป็ปัจจัยปกป้องสำหรับผู้รับคำปรึกษา การเป็นผู้เอื้ออำนวยต้องไม่เป็นผู้ที่สั่งสอน แต่ต้องเป็นผู้ฟังที่ดี มีการถามที่ทำให้ผู้ฟังรู้สึกว่ามีความปลอดภัยที่เปิดเผยความรู้สึก ความคิดของตนเองให้กับสมาชิกในครอบครัวได้รับฟัง เพื่อปรับความเข้าใจกัน จนสามารถสัมผัสพลังชีวิตของครอบครัวร่วมกัน เกิดความสัมพันธ์ในครอบครัวที่มั่นคง และต่างก็รู้สึกว่าคุณค่า เป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว

**2. Life-coach** คือ ผู้ที่สร้างแรงบันดาลใจ มีการถามเพื่อให้คิด เลือกเส้นทางเดินชีวิตที่เจาะจง มีเป้าหมายในการดำเนินชีวิตและเป็นไปได้และนำไปสู่ความสำเร็จ เมื่อผู้รับคำปรึกษาและครอบครัวเกิดความผิดพลาด ท้อถอย ผู้ให้คำปรึกษาควรให้กำลังใจ เป็นที่ปรึกษา ร่วมกันหาวิธีการแก้ปัญหา ประคับประคอง และผลักดันให้สู่จุดหมาย ผู้ให้คำปรึกษาสามารถนำพลังของครอบครัวซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง มาเป็นแรงผลักดันให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นได้

**3. Psychoeducator** คือ ผู้ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพจิตเบื้องต้นแก่ผู้รับคำปรึกษาและครอบครัว สามารถคัดกรองและประเมินปัญหาสุขภาพจิต ให้ความช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหาสุขภาพจิตเบื้องต้น หากมีอาการรุนแรง เช่น โรคจิต โรคซึมเศร้า ความคิดฆ่าตัวตาย อาการถอนสารรุนแรง มีภาวะเสพติระดับรุนแรง รวมถึงมีภาวะสะท้อนขวัญจากการได้รับบาดเจ็บทางใจ โดยสามารถแนะนำส่งต่อสถานพยาบาลเพื่อให้เข้าถึงการบำบัดได้ สามารถถ่ายทอดและอธิบายเรื่องอาการต่างๆ เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาและครอบครัวมีความเข้าใจธรรมชาติพฤติกรรมของผู้ที่มีปัญหาสุขภาพจิตได้ ไม่ตำหนิซ้ำเติม

## สิ่งที่ไม่ใช่บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา

1. **ผู้ให้คำปรึกษาไม่ใช่ผู้พิพากษา** จึงไม่ได้มีสิทธิ์ขาดในการตัดสินใจเกี่ยวกับคดี แต่มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษาให้ปฏิบัติตามคำสั่งของศาล เห็นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงตนเอง และแก้ไขปัญหาย่างจริงจัง

2. **ผู้ให้คำปรึกษาไม่ใช่แพทย์หรือผู้รักษา** แต่สามารถให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพจิตเบื้องต้นได้ เมื่อพบว่าผู้รับคำปรึกษามีปัญหาสุขภาพจิตที่จำเป็นต้องได้รับการบำบัดรักษา สามารถส่งผู้รับคำปรึกษา เพื่อพบบุคลากรทางการแพทย์ตามสิทธิการรักษาของผู้รับคำปรึกษา

3. **ผู้ให้คำปรึกษาไม่ใช่สมาชิกครอบครัว** จึงไม่มีสิทธิ์ก้าวล่วงเรื่องส่วนตัวของสมาชิกในครอบครัวที่ไม่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการก่อกวนคดีซ้ำ

ผู้ให้คำปรึกษาต้องเตือนตนเองให้ปฏิบัติตามบทบาทของผู้ให้คำปรึกษา และไม่ล้ำเส้นหรือสำคัญตนผิดในสิ่งที่ไม่ใช่บทบาทของตน

## ความแตกต่างระหว่างการให้คำปรึกษารายบุคคลและครอบครัว

**การให้คำปรึกษารายบุคคล:** ผู้ให้คำปรึกษาจะทำการสำรวจปัญหาและร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหากับผู้รับคำปรึกษา การให้คำปรึกษารายบุคคลอาจนำประเด็นของครอบครัวมาเป็นส่วนหนึ่งของการให้คำปรึกษาก็ได้

**การให้คำปรึกษาครอบครัว:** ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องทำงานกับผู้รับคำปรึกษา ครอบครัวของผู้รับคำปรึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับคำปรึกษากับคนในครอบครัว การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการให้คำปรึกษาครอบครัวจะเกิดกับสมาชิกครอบครัวและเกิดการเรียนรู้การจัดการความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในกระบวนการให้คำปรึกษา ดังภาพ



ดังนั้น ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องนำทักษะการให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐานมาผนวกกับการประเมินครอบครัว และทักษะการให้คำปรึกษาครอบครัว เพื่อให้ผู้ให้คำปรึกษาสามารถนำครอบครัวมาเป็นปัจจัยในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับคำปรึกษา

## การประเมินสภาพครอบครัว

ผู้ให้คำปรึกษาสามารถประเมินสภาพครอบครัวตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

### 1. ความสัมพันธ์ในครอบครัว

ผู้ให้คำปรึกษาต้องสำรวจและทำความเข้าใจเข้าใจความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวว่าเป็นอย่างไร เช่น

- ขัดแย้ง ทิ่มแทงกัน
- ห่างเหิน ต่างคนต่างอยู่
- แนบแน่น เหนียวเหนียว ยึดติดกันอย่างมาก

จนขาดความเป็นตัวของตัวเอง

- โกล่ขี้ติ อบอุ่นกำลังดี ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างและระสนิยมส่วนบุคคลได้
- ถูกแทรกแซงจากเครือญาติ

### 2. การรับมือกับปัญหาของสมาชิกในครอบครัว

เมื่อเกิดสถานการณ์ตึงเครียด หรืออยู่ในภาวะวิกฤต ผู้รับคำปรึกษาและครอบครัวมักมีวิธีการรับมือกับปัญหา เพื่อพยายามปกป้องตนเองหรือคิดว่าจะคงความสัมพันธ์ไว้ได้ แม้ว่าจะทำให้ผู้รับคำปรึกษาหรือครอบครัวรู้สึกด้อยค่า และหมดพลังก็ตาม การรับมือกับปัญหากระทบกับสมดุลของครอบครัวมีได้ 4 ลักษณะ ดังนี้

- **ยอมตาม (Placating)** ผู้รับคำปรึกษาจะให้ความสำคัญกับผู้อื่นมาก พยายามทำให้ผู้อื่นพอใจ ใน

ขณะที่ให้ความสำคัญกับตนเองลดลง เกือบหมดความรู้สึกหรือความต้องการของตนเองไว้

- **โทษผู้อื่น (Blaming)** ผู้รับคำปรึกษาจะให้ความสำคัญกับตนเองมากที่สุด คอยจับผิดและตัดสินผู้อื่น คาดหวังมากกับผู้อื่น เมื่อผิดหวังก็จะตำหนิผู้อื่น มองดูผิวเผินแล้ว การรับมือด้วยวิธีนี้เหมือนการแสดงอำนาจ แต่ลึก ๆ แล้ว การรับมือด้วยวิธีนี้แสดงว่าพึ่งพิงความสุขจากผู้อื่นมาก จึงต้องการให้ผู้อื่นทำตามที่ตนคาดหวัง

- **เจ้าเหตุผล (Super-reasonable)** การรับมือด้วยวิธีนี้เป็นการรับมือด้วยเหตุผล โดยไม่สนใจอารมณ์ความรู้สึก อาจเปรียบเทียบได้ว่า ใช้สมอง แต่ไม่ได้ใช้หัวใจ ให้ความสำคัญกับสิ่งที่อยู่รอบตัวมากกว่าอารมณ์ความรู้สึกของตนเองและคนในครอบครัว จึงทำให้ขาดความเข้าใจอารมณ์ความรู้สึก ใช้เหตุผลเอาชนะความรู้สึกของสมาชิกครอบครัว

- **เฉไฉ (Irrelevant)** มีลักษณะหลีกเลี่ยงอารมณ์ความรู้สึกที่อยู่ภายใน พยายามมองว่าทุกอย่างไม่ใช่ปัญหา หลีกเลี่ยงการรับรู้อารมณ์ด้านลบ เช่น ความเจ็บปวด บางครั้งอาจมีพฤติกรรมไม่ตรงกับอารมณ์ความรู้สึกข้างใน เช่น รู้สึกเจ็บปวด แต่หัวเราะง่าย พุดเล่นบ่อย ๆ เพื่อหลีกเลี่ยงความรู้สึกนั้น ทำตัวแยกออกจากปัญหาของครอบครัวการรับมือกับปัญหาที่เหมาะสม คือ การที่สมาชิกครอบครัวใช้สติในการเผชิญปัญหา สื่อสารกันได้ในระดับเดียวกัน ไม่มีใครอยู่เหนือ หรืออยู่ใต้อำนาจใคร และไม่แยกตัวออกจากครอบครัว

### 3. ภาษารักของครอบครัว

ภาษารักของครอบครัวสามารถสื่อสารได้ 5 วิธี ดังนี้

- **การสื่อภาษารักด้วยการบริการ (Acting Service)** พฤติกรรมบริการเป็นการแสดงความรัก เช่น

ทำอาหารให้คนในครอบครัวรับประทาน ขับรถพาคนในบ้านไปเที่ยว ซักผ้ารีดผ้า ล้างจาน ทำความสะอาดบ้านให้

- **การสื่อภาษารักด้วยคำพูด (Word of Affirmation)** เช่น บางครอบครัวสื่อภาษารักกันแต่กลายเป็นคำตำหนิ เช่น “ไปไหนมา กลับก็โง่ง” ซึ่งเจตนาจะสื่อความรักว่าเป็นห่วง แต่คนรับสารเข้าใจว่านั่นคือความหมายว่า “ไม่รัก” ซึ่งบางครอบครัวก็สามารถสื่อสารภาษารักด้วยคำพูดตรงไปตรงมา เช่น “เป็นห่วงเวลาที่กลับบ้านดึก อยากรู้ให้โทรศัพท์มาบอกก่อน”



- **การสื่อภาษารักด้วยช่วงเวลาที่มีคุณค่า (Quality Time)** ได้แก่ การใช้เวลาร่วมกัน ซึ่งไม่ว่าจะเป็นช่วงเวลาที่สั้นหรือยาวก็สามารถที่จะสื่อสารด้วยภาษารักต่อกันได้เพราะ “คนที่อยู่ตรงหน้าสำคัญที่สุด” บางครอบครัวอาจไม่มีเวลาได้พูดคุยกัน แต่อาจจะใช้ช่องทางผ่านโทรศัพท์ หรือทางอินเทอร์เน็ต ในการส่งข้อความหรือการเขียนข้อความเล็ก ๆ น้อย ๆ ถึงกัน

- **การสื่อสารด้วยการสัมผัส (Physical Touch)** เช่น การกอด การหอม การจับมือ การนั่งชิดกัน บางครอบครัวไม่คุ้นเคยกับการสื่อสารด้วยการสัมผัส เช่น แม่ไม่อุ้มลูก เพราะกลัวอุ้มแล้วติดมือ หรือบาง



ครอบครัวไม่เคยกอดเพื่อแสดงความรักความห่วงใย แต่บางครอบครัวมีการกอดกันเป็นประจำ

- **การสื่อสารด้วยของขวัญ (Receiving Gifts)** คือ การให้ของขวัญแก่ผู้รับ ซึ่งการให้นั้นก็ควรที่จะให้ตรงตามความต้องการของผู้รับด้วยเช่นกัน ไม่ได้อยู่ที่ราคาของ ไม่จำเป็นต้องซื้อของแพงแล้วเปิดเผยตัวตนด้วยการกู่หนี้ยืมสินเพื่อซื้อของขวัญนั้น หลายครอบครัวที่ลูกทำการกดให้พ่อแม่ในวันพ่อวันแม่ก็เป็นของขวัญที่มีคุณค่าทางจิตใจต่อพ่อแม่มาก พ่อแม่อาจจะซื้อเสื้อผ้าหรือของเล่นที่ราคาพอสมควรแต่เป็นของที่ลูกชอบ

**4. ต้นทุนของครอบครัว** เช่น จุดแข็ง ความรัก ความผูกพัน ความทรงจำดี ๆ ร่วมกัน ความไว้วางใจ การกล้าบอกความต้องการของสมาชิกในครอบครัว กล้าปฏิเสธ การได้รับการศึกษา การมีประสบการณ์ชีวิต การมีคุณธรรม การมีปัจจัยสี่เพียงพอแก่การยังชีพ สมาชิกในครอบครัวมีสุขภาพทางกายและทางใจที่ดี เป็นต้น

**5. จุดเปราะบางของครอบครัว** เช่น การใช้อารมณ์รุนแรง การไม่สื่อสาร การสื่อสารด้วยอารมณ์ลบ การไม่รับฟังความต้องการซึ่งกันและกัน ความแตกต่างระหว่างค่านิยมของพ่อแม่ ปัญหาสุขภาพ ปัญหา

รายได้ คุณธรรมของสมาชิกในครอบครัวบรื่อง ขาด สิทธิทางสังคม ไม่มีที่พึ่งทางใจ อยู่ในแวดวงของ อบายมุขและการใช้สารเสพติด ความห่างเหินต่างคน ต่างอยู่ ความไม่สามัคคีกัน เป็นต้น



**6. บทบาทของสมาชิกในครอบครัว** สมาชิกใน ครอบครัวมีหน้าที่อย่างไรบ้าง ส่งผลกับความสัมพันธ์ อย่างไร สามารถทำตามบทบาทหน้าที่ได้เต็มที่หรือไม่ เช่น สมาชิกในครอบครัวทำหน้าที่ของตนได้ดี ความสัมพันธ์ราบรื่น หรือ แม่ขี้บ่นมาก พ่อจัดการไม่ได้ หรือ พ่อเผด็จการ ไม่รับฟังความเห็นของคนในบ้าน หรือ พ่อแม่เปราะบาง ลูกเป็นผู้นำครอบครัว เป็นต้น

**7. ทักษะการแก้ปัญหา** สมาชิกในครอบครัวมี ประสบการณ์ในการแก้ปัญหาทั้งในอดีตและปัจจุบัน หรือไม่ มากน้อยเพียงใด แก้ปัญหาอย่างไรเหมาะสม หรือไม่

**8. ความคาดหวังของครอบครัว** ผู้รับคำปรึกษาคาดหวังอะไรกับสมาชิกในครอบครัว และสมาชิกใน ครอบครัวโดยเฉพาะคนสำคัญของผู้รับคำปรึกษา คาดหวังให้ผู้รับคำปรึกษาเป็นอย่างไร ความคาดหวังนี้ตรง หรือไม่ตรงกันอย่างไร

**9. ความหวังของครอบครัว** ความหวังเป็นสิ่งที่หวังผล ในเชิงบวก และเป็นเป้าหมายร่วมกันของสมาชิกใน ครอบครัวมีความหวังในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ของผู้รับคำปรึกษาอย่างไร มากน้อยเพียงใด มีความ เป็นไปได้มากน้อยเพียงใด ผู้รับคำปรึกษารู้และรู้สึก อยากรักกับความหวังของครอบครัว

**10. ค่านิยมและกฎของครอบครัว** ครอบครัวเป็น แหล่งปลูกฝังความเชื่อ ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมของ สมาชิกในครอบครัว ค่านิยมของแต่ละครอบครัวอาจ แตกต่างกันตามเชื้อชาติ ภูมิภาค หรือกระแสสังคมใน แต่ละยุค บางครอบครัวมีค่านิยมว่า สามีเป็นทำงาน หาเงินเข้าบ้าน ภรรยาเป็นทำงานบ้าน นอกจากนี้ ครอบครัวจะมีกฎของครอบครัว ซึ่งสมาชิกใน ครอบครัวต้องทำตาม เช่น เป็นพี่ต้องเสียสละให้น้อง เด็กห้ามเถียงผู้ใหญ่ แม่ต้องดูแลลูกให้สุขสบาย เป็นต้น กฎของครอบครัวอาจไม่ใช่ข้อตกลงที่เป็นลายลักษณ์ อักษร แต่อาจมาจากพฤติกรรมร่วมกันของคนใน ครอบครัว



## กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
9:00-9:30 (30 นาที)	1. วิทยากรเปิดวิดีโอทัศน์ “ภาพรวมการให้คำปรึกษาครอบครัว” จากนั้นวิทยากรบรรยายสรุปโดยใช้ PowerPoint “ภาพรวมการให้คำปรึกษาครอบครัว” ประกอบ	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความเข้าใจภาพรวมการให้คำปรึกษาครอบครัวในคลินิกจิตสังคม โดยเน้นความสำคัญของการให้คำปรึกษาครอบครัว บทบาทของผู้ให้คำปรึกษาครอบครัว ความแตกต่างระหว่างการให้คำปรึกษารายบุคคลกับการให้คำปรึกษา และประเด็นสำคัญของการประเมินสภาพครอบครัว ได้แก่ ความสัมพันธ์ การรับมือกับปัญหาของสมาชิกครอบครัว ภาษารัก ต้นทุน จุดเปราะบาง ทักษะการแก้ปัญหา ความคาดหวัง ความหวัง ค่านิยม และกฎของครอบครัว	วิดีโอทัศน์ “ภาพรวมการให้คำปรึกษาครอบครัว”  PowerPoint “ภาพรวมการให้คำปรึกษาครอบครัว”  
9:30-10:00 (30 นาที)	2. วิทยากรเปิดวิดีโอทัศน์ “ภาษารักของแม่” และให้ผู้เข้ารับการอบรมอภิปรายเกี่ยวกับภาษารักที่ปรากฏในวิดีโอทัศน์ วิทยากรตั้งคำถามและชวนผู้เข้ารับการอบรมอภิปรายดังนี้ - เห็นภาษารักอะไรบ้าง - ภาษารักที่ไม่ตรงกันระหว่างแม่และลูก ส่งผลกับความสัมพันธ์	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เห็นตัวอย่างของภาษารักผ่านวิดีโอทัศน์ “ภาษารักของแม่” แม่ในวิดีโอทัศน์สื่อภาษารักอย่างหนึ่ง ซึ่งไม่เคยเปิดเผยให้ลูกรับรู้ ลูกรับรู้แต่ความเอ็นดู และมองว่าแม่ไม่ใส่ใจความต้องการของลูก ลูกมักค้นพบความจริงว่าแม่รักลูก เมื่อแม่เสียชีวิตแล้ว เมื่อดูวิดีโอทัศน์จบให้วิทยากรตั้งคำถาม	วิดีโอทัศน์ “ภาษารักของแม่”  วิดีโอทัศน์ “ห่วงใย”  PowerPoint “ภาษารักของครอบครัว”  

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
	<p>อย่างไรบ้าง</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ทำอย่างไร จึงจะสื่อภาษารักให้ตรงกันวิทยากรเปิดวิดีโอทัศน์เรื่อง “ห่วงใย” วิทยากรคำถาม และชวนผู้เข้ารับการอบรมอภิปราย ดังนี้</li> <li>- เห็นภาษารักอะไรบ้าง</li> <li>- คิดความเข้าใจภาษารักในครอบครัวจะมีประโยชน์ต่อการให้คำปรึกษาอย่างไรและสรุปประเด็นสำคัญ โดยใช้ PowerPoint “ภาษารักของครอบครัว” ประกอบ</li> </ul>	<p>และชวนอภิปรายตามประเด็น ส่วนวิดีโอทัศน์ “ห่วงใย” เป็นตัวอย่างของภาษารักของคนในครอบครัว ผู้เข้ารับการอบรมจะเห็นภาษารักในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเป็นพลังของครอบครัว จากนั้น วิทยากรตั้งคำถาม และชวนอภิปรายตามประเด็น ขอให้วิทยากรเปิดวิดีโอทัศน์ ตั้งคำถาม และสรุปประเด็นที่ละวิดีโอทัศน์ จากนั้น สรุปประเด็นสำคัญของภาษารักโดยใช้ PowerPoint “ภาษารัก” ประกอบ</p>	

## ประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการมีส่วนร่วมของกิจกรรม ความสอดคล้องของเนื้อหาที่วิเคราะห์กับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้



## หัวข้อที่ 2

# ประเมินสภาพครอบครัว



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

ประเมินและวิเคราะห์สภาพครอบครัวและความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวได้อย่างมีทิศทางพอสังเขป

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 45 นาที

### กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
10:15-10:45 (30 นาที)	<p>1. วิทยากรเปิดวิดีโอทัศน์ “สาธิตการสัมภาษณ์เพื่อประเมินสภาพครอบครัว” จากนั้นวิทยากรตั้งประเด็นคำถามให้ผู้เข้ารับการอบรมอภิปรายเกี่ยวกับวิดีโอทัศน์ดังกล่าว ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"><li>- ความสัมพันธ์ในครอบครัว</li><li>- วิธีรับมือกับปัญหาของสมาชิกในครอบครัว</li><li>- ภาษารักของครอบครัว</li><li>- ต้นทุนของครอบครัว</li><li>- จุดเปราะบางของครอบครัว</li><li>- บทบาทของสมาชิกในครอบครัว</li><li>- ทักษะการแก้ปัญหา</li><li>- ความคาดหวังของครอบครัว</li><li>- ความหวังของครอบครัว</li><li>- ค่านิยมและกฎของครอบครัว</li></ul>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเข้าใจวิธีการสัมภาษณ์เพื่อประเมินสภาพครอบครัว ผ่านการสำรวจความสัมพันธ์ในครอบครัว และประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง วิทยากรต้องศึกษาวิดีโอทัศน์นี้มาก่อน และสามารถใช้คำอธิบายประกอบการสาธิตการประเมินสภาพครอบครัวมาเป็นตัวช่วยในการทำความเข้าใจ</p>	<p>วิดีโอทัศน์ “สาธิตการสัมภาษณ์เพื่อประเมินสภาพครอบครัว”</p> <p>เอกสาร “คำอธิบายประกอบการสาธิตการสัมภาษณ์เพื่อประเมินสภาพครอบครัว”</p> <p>กรณีศึกษา : น้องดีดี”</p>

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
10:45-11:00 (15 นาที)	<p>2. วิทยากรให้ผู้เข้ารับการอบรมแบ่งกลุ่มย่อย จำนวนเท่า ๆ กัน กับจำนวนวิทยากรกลุ่ม โดยให้มีวิทยากรประจำกลุ่มทุกกลุ่มเป็นที่เล็งในการฝึกปฏิบัติการสัมภาษณ์ โดยใช้เทคนิคพื้นฐานการให้คำปรึกษา การฟัง การสื่อสารด้วยภาษากาย การตั้งคำถาม การทวนความ การสรุปความ การสะท้อนข้อมูล การสะท้อนความรู้สึก และการให้กำลังใจ โดยให้ผู้เข้าร่วมอบรมเลือก</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 1 เป็นผู้รับคำปรึกษา : เล่าเรื่องครอบครัวของตนเอง</li> <li>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 2 เป็นผู้ให้คำปรึกษา : ฝึกทักษะการตั้งคำถามการอย่างเดียว ครอบคลุมความสัมพันธ์ในครอบครัว การรับมือกับปัญหาภาษารัก ต้นทุน จุดเปราะบาง ความคาดหวัง ความหวัง ค่านิยม และกฎของครอบครัว <b>เน้นการประเมินครอบครัวโดยไม่มีคำแนะนำหรือให้คำปรึกษา</b></li> <li>- สมาชิกที่เหลือเป็นผู้สังเกตการณ์ : ไม่เข้าไปรบกวนในการสนทนาระหว่างผู้ให้คำปรึกษา</li> </ul>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกปฏิบัติการสัมภาษณ์เพื่อประเมินสภาพครอบครัว วิทยากรต้องเน้นย้ำว่าผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษาต้องนำเรื่องจริงของครอบครัวที่เปิดเผยได้มารับคำปรึกษา ไม่ใช่เรื่องสมมติ หรือเรื่องของบุคคลอื่น เนื่องจากต้องการให้ผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษาเกิดประสบการณ์ตรงจากการเป็นผู้รับคำปรึกษา ส่วนผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษามีหน้าที่ประเมินสภาพครอบครัว กิจกรรมนี้เน้นให้ผู้ให้คำปรึกษาได้สำรวจลักษณะของครอบครัว ไม่ได้เน้นให้ผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษาต้องแนะนำแนวทางแก้ไขปัญหาแต่อย่างใด ส่วนบทบาทของผู้สังเกตการณ์ คือ สังเกตกระบวนการ ขั้นตอน และทักษะของการสัมภาษณ์เพื่อประเมินสภาพครอบครัว รวมทั้งรักษามารยาทในฐานะผู้สังเกตการณ์ ต้องไม่รบกวนด้วยการส่งเสียงดังหรือแทรกระหว่างกระบวนการให้คำปรึกษาระหว่างการฝึกปฏิบัติ</p>	<p>PowerPoint “การฝึกปฏิบัติการประเมินสภาพครอบครัว”</p> 



เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
10:45-11:00 (15 นาที)	และผู้รับคำปรึกษา โดยให้ผู้สังเกตการณ์จับบันทึก สังเกตประเด็นคำถามที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม และข้อเสนอแนะที่เพิ่มเติม วิทยากรสามารถใช้ PowerPoint “การฝึกปฏิบัติการประเมินสภาพครอบครัว” ประกอบการอธิบายแนวทางการฝึกปฏิบัติก่อนเริ่มฝึกปฏิบัติจริง	วิทยากรกลุ่มมีหน้าที่สังเกตการณ์ และสามารถแทรกแซงกระบวนการให้คำปรึกษาได้ หากเห็นว่าผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษา ยังหลงทางใช้กระบวนการหรือทักษะที่เบี่ยงเบนไปจากแนวทางที่ควรจะเป็น วิทยากรกลุ่มจะต้องให้ข้อมูลสะท้อนกลับที่ช่วยให้กลุ่มได้เห็นแนวทางพัฒนาจากการฝึกปฏิบัติจริง	-
11:00-11:30 (30 นาที)	3. ฝึกปฏิบัติใช้เวลา 30 นาที		-
11:30-11:45 (15 นาที)	4. วิทยากรประจำกลุ่มสอบถามผู้เข้ารับการอบรมในกลุ่ม ตามใบงานที่ 1 “การประเมินสภาพครอบครัว” วิทยากรประจำกลุ่มนำอภิปรายเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติการสัมภาษณ์ โดยให้ผู้สังเกตการณ์และผู้สวมบทบาทผู้รับคำปรึกษาสะท้อนและแลกเปลี่ยนการฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาของผู้เข้ารับการอบรมที่สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษาอย่างสร้างสรรค์ ให้คำปรึกษาของผู้เข้ารับการอบรมที่สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษาอย่างสร้างสรรค์	เพื่อสรุปประเด็นสำคัญที่ได้จากการประเมินสภาพครอบครัว วิทยากรสามารถใช้ใบงานที่ 1 “การประเมินสภาพครอบครัว” เป็นแนวทางในการนำอภิปราย ใบงานนี้จะไม่แจกให้ผู้เข้ารับการอบรม เนื่องจากพบว่าผู้เข้ารับการอบรมมักอ่านตามใบงานแล้วตั้งคำถาม โดยไม่ได้ให้ความสนใจกับกระบวนการฝึกปฏิบัติเท่าที่ควรสนใจกับกระบวนการฝึกปฏิบัติเท่าที่ควร	ใบงานที่ 1 “การประเมินสภาพครอบครัว” (สำหรับวิทยากรประจำกลุ่มเท่านั้น)

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
11:45-12:00 (15 นาที)	5. วิทยากรหลักนำผู้เข้ารับการอบรมรวมกลุ่มใหญ่ โดยวิทยากรประจำกลุ่มแลกเปลี่ยนแบ่งปันประสบการณ์ที่แต่ละกลุ่มได้ฝึกปฏิบัติ มีวิทยากรหลักดำเนินรายการและสรุปประเด็นสำคัญ และมีวิทยากรเขียนสรุปประเด็นสำคัญในการเรียนรู้ที่ได้จากผู้เข้ารับการอบรม และกล่าวเชื่อมโยงการประเมินสภาพครอบครัวอยู่ในขั้นตอนการสำรวจปัญหาสาเหตุ และความต้องการของทั้งผู้รับคำปรึกษาและสมาชิกครอบครัวซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญของกระบวนการให้คำปรึกษา	เพื่อสรุปประเด็น ทักษะ และวิธีการตั้งคำถามที่ใช้ในกาสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สำคัญของครอบครัวได้อย่างเหมาะสม พร้อมทั้งสรุปประเด็นจุดแข็งที่ผู้เข้ารับการอบรมทำได้ดี และจุดอ่อนที่จะนำไปสู่การพัฒนาทักษะการให้คำปรึกษาต่อไป	-

## การประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม และคุณภาพการฝึกปฏิบัติ

**คำอธิบายประกอบการสาธิต**  
**การสัมภาษณ์เพื่อประเมินสภาพครอบครัว**  
**กรณีศึกษา : น้องดีดี**

เวลา	คำอธิบาย
0:27	ผู้สัมภาษณ์บอกวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์
0:31	สร้างสัมพันธภาพด้วยการสร้างบรรยากาศเป็นกันเอง
0:41	ตั้งคำถามสำรวจข้อมูลทั่วไป เช่นจำนวนคนในครอบครัว
0:50	ถามข้อมูลเฉพาะ เช่น อายุ อาชีพของสมาชิกครอบครัวแต่ละคนเพื่อให้ได้ข้อมูล โครงสร้างครอบครัวเบื้องต้น
1:32	ประเมินความสัมพันธ์และข้อมูลการใช้ชีวิตประจำวันระหว่างผู้ถูกสัมภาษณ์กับพ่อแม่
1:59	ประเมินการเผชิญปัญหากับความสัมพันธ์ในครอบครัว
2:08	ถามเพื่อทวนสอบความขัดแย้งของความสัมพันธ์ที่สนิทกับพ่อแม่ แต่เมื่อมีปัญหากลับไม่ปรึกษาพ่อแม่
2:18	ถามจุดเริ่มต้นของความห่างเหินกับพ่อแม่
3:47	ถามสาเหตุที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์และความรู้สึกของผู้ถูกสัมภาษณ์
4:01	สะท้อนความรู้สึกอัดอั้นใจ
4:27	ประเมินความรู้สึกเมื่อผู้ถูกสัมภาษณ์ต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่สมาชิกในครอบครัวมีความต้องการที่ไม่ตรงกัน
4:58	สะท้อนความรู้สึก
5:10	สำรวจวิธีการจัดการของพ่อแม่
6:01	ประเมินความกล้าที่จะบอกความต้องการของตนเองกับพ่อแม่เพื่อคลี่คลายความขัดแย้งในใจ

เวลา	คำอธิบาย
6:32	สำรวจแนวทางการรับมือกับปัญหา ถ้าไม่เป็นอย่างที่ตั้งใจไว้
7:05	ตั้งคำถามเพื่อท้าทายให้คิดวิธีรับมือกับปัญหาในมุมมองอื่นบ้าง
7:28	ถามให้คิดในมุมมองของพ่อแม่
7:47	สำรวจต้นทุนของครอบครัวในการจัดการกับเหตุการณ์กับความขัดแย้งทางความคิด
9:04	ประเมินใกล้ขีดหรือความห่างของความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกครอบครัวโดยใช้ระยะห่างของมือเป็นตัวเปรียบเทียบ
10:34	ถามเพื่อระบุบุคคลที่มีบทบาทผู้นำทางความคิดและการตัดสินใจในบ้าน
12:10	ถามสภาพการสื่อสารในครอบครัวเมื่อมีความเห็นหรือความต้องการที่ต่างกัน
12:33	ถามการสื่อสารรักในครอบครัว
12:39	ภาษารักคือการกอด
13:09	ถามให้เห็นมุมมองภาษารักของแม่คือความเป็นห่วงเป็นใย
14:00	ภาษารักคือการบริการ
14:30	ภาษารักคือการใช้เวลาด้วยกัน
15:03	สรุปภาพรวมของความสัมพันธ์และภาษารักในครอบครัว
16:13	สะท้อนต้นทุนของครอบครัว ซึ่งเกิดจากความสัมพันธ์ที่ดี และชี้ให้เห็นความเป็นไปได้ของทางออกที่ลงตัวกับสมาชิกในครอบครัวทุกคน

**สรุป** ระหว่างการสัมภาษณ์เพื่อประเมินสภาพครอบครัวของผู้ถูกสัมภาษณ์ ให้ใช้กรอบการตั้งคำถามเพื่อสำรวจโครงสร้างของครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกครอบครัว วิธีการเผชิญปัญหาของสมาชิกครอบครัว การสื่อสารภาษารักของครอบครัว ความคาดหวังของสมาชิกครอบครัวที่มีต่อกัน ค่านิยมและกฎเกณฑ์ของครอบครัว ต้นทุนและจุดเปราะบางของครอบครัวเป็นต้น โดยผู้สัมภาษณ์ใช้ทักษะพื้นฐานของการให้คำปรึกษา ได้แก่ การฟังอย่างตั้งใจ การถามอย่างมีทิศทาง มีเป้าหมาย การทวนความ การสะท้อนความรู้สึก การสรุปความ การให้มองในแง่มุมมองอื่น

ก็จะสามารถเข้าใจปัญหา ความต้องการของผู้ถูกสัมภาษณ์ เข้าใจสาเหตุจากความคาดหวังที่ไม่ตรงกันของครอบครัว และสามารถทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เข้าใจความต้องการของตนเองและครอบครัวรวมทั้งจุดแข็งของครอบครัวได้ ซึ่งจะเป็นฐานสำคัญที่จะสามารถไปจัดการความขัดแย้งในครอบครัวอย่างเหมาะสมได้ต่อไป



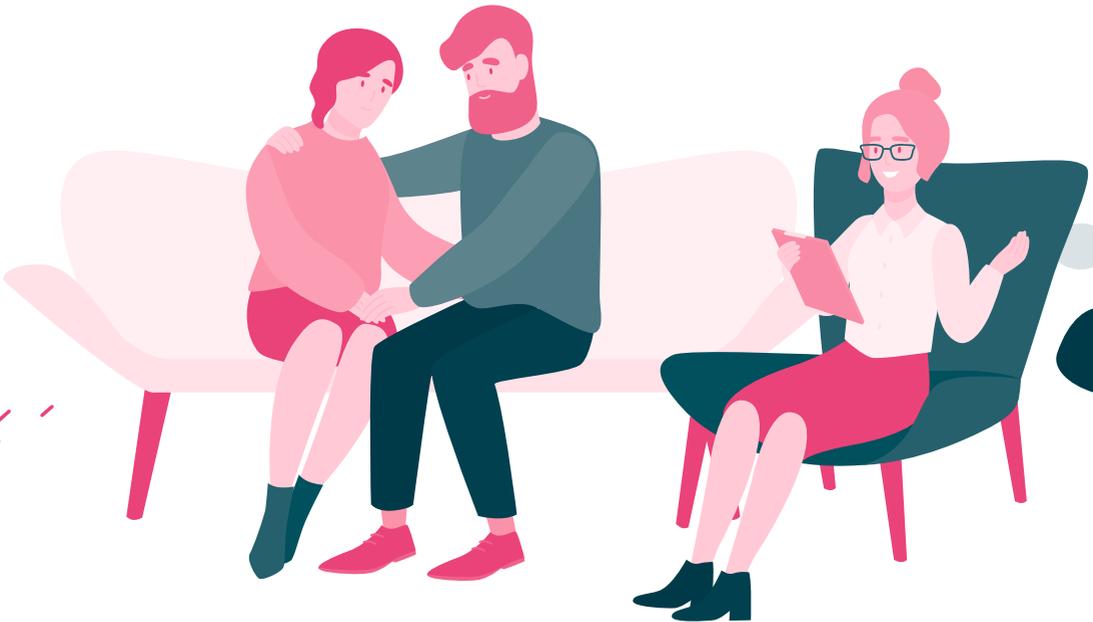
## ใบงานที่ 1 การประเมินสภาพครอบครัว

วิทยากรสอบถามผู้เข้ารับการอบรมในกลุ่ม ตามประเด็นดังนี้

1. สมาชิกครอบครัวอยู่กันกี่คน ใครบ้าง
2. ความสัมพันธ์ของครอบครัวผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นอย่างไร
3. บทบาทของแต่ละคนในครอบครัวเป็นอย่างไร ใครมีบทบาทที่สำคัญในครอบครัว
4. มีปัญหา/ความขัดแย้งอะไรที่เกิดขึ้นในครอบครัว
5. อะไรที่เป็นต้นทุนของครอบครัว
6. อะไรที่เป็นจุดเปราะบางของครอบครัว
7. วิธีการในการจัดการกับความขัดแย้ง/ปัญหาที่ผ่านมาจากครอบครัว มีข้อดี/ข้อเสียอย่างไร
8. ภาษารักในครอบครัวเป็นอย่างไร
9. ความคาดหวังของครอบครัวเป็นอย่างไร
10. ความหวังของครอบครัวเป็นอย่างไร
11. ค่านิยมและกฎของครอบครัวเป็นอย่างไร
12. มีการสื่อสารกันอย่างไรที่ประสบความสำเร็จ หรือไม่ประสบความสำเร็จอย่างไร

### หัวข้อที่ 3

## หลักการและวิธีการ ให้คำปรึกษาครอบครัว



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้ให้บริการอบรมสามารถ

1. ระบุหลักการ วิธีการ กระบวนการและทักษะที่ใช้ในการให้คำปรึกษาครอบครัวได้อย่างถูกต้อง
2. ระบุความแตกต่างระหว่างการให้คำปรึกษาแบบครอบครัว และการให้คำปรึกษารายบุคคลได้อย่างถูกต้อง

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 45 นาที

### เนื้อหา

## 1. เป้าหมายของการให้คำปรึกษา ในคลินิกจิตสังคม

1.1 เป้าหมายระหว่างให้คำปรึกษา คือ ปฏิบัติตามเงื่อนไขของการประกันตัวและของคลินิกจิตสังคม และปฏิบัติตามคำพิพากษา

1.2 เป้าหมายสุดท้าย คือ ไม่ก่อคดีซ้ำมีพฤติกรรมด้านบวก หลีกเลี่ยงปัจจัยที่จะทำให้ก่อคดีซ้ำ คือ การจัดการกับความคิดแยกแยะถูกผิด การอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิด

## 2. เป้าหมายของการให้คำปรึกษาครอบครัว

ผู้ให้การปรึกษาไม่ได้มุ่งที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเฉพาะผู้ที่ถูกระบุว่ามีปัญหาเท่านั้น แต่จะช่วยให้ทั้งครอบครัวทำหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมและตอบสนองความต้องการของสมาชิกในครอบครัวแต่ละคนได้อย่างกลมกลืน เป้าหมายเหล่านี้จะเป็นจริงได้ก็ต่อเมื่อมีการช่วยเหลือให้ครอบครัวปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์ให้สมดุลลงตัว การช่วยให้ครอบครัวทำหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม ปรับตัวกับปัญหาและความเครียดที่เกิดขึ้นได้ ช่วยให้ครอบครัวปฏิบัติหน้าที่อย่างยืดหยุ่น

มากขึ้น และตอบสนองความต้องการของสมาชิกแต่ละคนได้อย่างกลมกลืน ผู้ให้คำปรึกษาจึงมีหน้าที่ดึงความสัมพันธ์ที่ดีของครอบครัวมาเป็นปัจจัยปกป้องในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับคำปรึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การป้องกันการก่อคดีซ้ำ

## 3. หลักการให้คำปรึกษาครอบครัว

### 3.1 ให้คำปรึกษาอย่างเป็นกลาง (Neutrality)

ผู้รับคำปรึกษาและสมาชิกในครอบครัวต้องการผู้ให้คำปรึกษาที่เป็นกลาง ไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นมิตร ยอมรับและไม่ตัดสิน ผู้ให้คำปรึกษาควรใช้เวลากับผู้รับคำปรึกษาและสมาชิกในครอบครัวที่มารับคำปรึกษาอย่างทั่วถึง ถามคำถามเดียวกันหรือใกล้เคียงกันกับผู้รับคำปรึกษาและสมาชิกในครอบครัว ซึ่งนอกจากจะทำให้มองเห็นมุมมองของแต่ละฝ่ายแล้วยังทำให้สมาชิกที่เข้ารับคำปรึกษาครอบครัวได้รับความสำคัญ ไม่ถูกละเลย เกิดความรู้สึกมีตัวตนใน

ครอบครัว และเกิดความรู้สึกร่วมกันในการแก้ปัญหา ร่วมปรับพฤติกรรมของตนเองเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดร่วมกันด้วย

### 3.2 ให้คำปรึกษาอย่างมีสมมติฐาน (Hypothesis)

ผู้ให้คำปรึกษาต้องมีสมมติฐานหรือแผนที่ในการสำรวจปัญหา เพื่อให้เข้าใจความหมายของพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว เป็นแนวทางสำหรับการตั้งคำถามและหาแนวทางแก้ปัญหา ทำให้เกิดมุมมองเชิงระบบกับครอบครัว ผู้รับคำปรึกษาอาจมีลักษณะบางประการ เช่น เพศ อายุ เชื้อชาติ ค่านิยม ความเชื่อ ที่แตกต่างกับผู้ให้คำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษามีหน้าที่ตั้งคำถามและสำรวจว่าลักษณะดังกล่าวส่งผลต่อพฤติกรรมและความสัมพันธ์ในครอบครัวอย่างไร ผู้ให้คำปรึกษามีหน้าที่สำรวจปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้รับคำปรึกษาและครอบครัว ได้แก่ ปัจจัยที่นำมาก่อน ปัจจัยกระตุ้น ปัจจัยที่ทำให้ปัญหาคงอยู่ และปัจจัยปกป้อง ซึ่งจะช่วยให้ผู้ให้คำปรึกษาเข้าใจที่มาที่ไปของพฤติกรรมผู้รับคำปรึกษา และความสัมพันธ์ในครอบครัว

ผู้รับคำปรึกษาและสมาชิกครอบครัวมักมีภาวะวิกฤตหรือมีเรื่องยุ่งยากใจ ผู้รับคำปรึกษาควรมีท่าทีสงบ ใจเย็น หนักแน่น และมั่นคง จะช่วยให้คำปรึกษาได้ใส่ใจความรู้สึก รับฟังข้อมูล ตั้งคำถามเพื่อการ

ประเมินสภาพครอบครัวได้รอบด้าน และยังช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาพร้อมที่จะสำรวจปัญหาอย่างจริงจัง อารมณ์หรือความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นจากการประเมินสภาพครอบครัวจะเป็นตัวช่วยนำทางให้เกิดการสำรวจปัญหาที่แท้จริง สำรวจต้นทุนของครอบครัว ซึ่งเป็นปัจจัยปกป้องของผู้รับคำปรึกษาและครอบครัวโดยปรับวิธีการสื่อสารและภาษารักให้เข้าใจตรงกัน จากนั้น ผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาต้องร่วมกันกำหนดเป้าหมายสำหรับการปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์ในครอบครัวให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น เป้าหมายดังกล่าวต้องเป็นเป้าหมายของครอบครัวด้วย

การนำสมมติฐานมาใช้เป็นเครื่องมือในการให้คำปรึกษาครอบครัว เพื่อตรวจสอบว่าในระหว่างการสำรวจสภาพครอบครัวนั้นเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่ หากไม่เป็นตามนั้น ก็ต้องปรับหรือตั้งสมมติฐานใหม่ เพื่อปรับมุมมองของผู้ให้คำปรึกษากับสมาชิกครอบครัวที่เข้ากระบวนการให้คำปรึกษาครอบครัว จนกระทั่งเกิดการเปลี่ยนแปลงในครอบครัวอย่างมีทิศทางไปในทางเดียวกัน กล่าวโดยสรุป การให้คำปรึกษาครอบครัว ผู้ให้คำปรึกษาต้องมีทัศนคติแบบนักสำรวจ นักวิทยาศาสตร์ที่ต้องตั้งคำถาม ตั้งสมมติฐานและแสวงหาคำตอบว่าตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่อย่างไร เช่น ตั้งสมมติฐานว่าผู้รับคำปรึกษามีพฤติกรรมติดการพนันจนเป็นหนี้ มีคดีฉ้อโกง เกิดจากต้องการได้เงินมาก ๆ เพื่อมาซื้อสิ่งของมีค่าให้คนในครอบครัว เป็นการสื่อความรักและต้องการได้รับความรักตอบ แต่เมื่อสำรวจไปแล้วพบว่าครอบครัวไม่ได้ต้องการความรักที่เป็นสิ่งของ โดยเฉพาะที่ได้มาจากการกระทำผิดกฎหมาย แต่ครอบครัวคาดหวังให้ผู้รับคำปรึกษาตั้งใจเรียน ใช้จ่ายอย่างรู้จักคุณค่าของเงิน ซึ่งสะท้อนว่ามีความตรงกับสมมติฐานที่ผู้ให้คำปรึกษาตั้งไว้บางส่วน



แต่ก็มีข้อมูลบางส่วนที่ไม่ตรงกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และเป็นข้อมูลสำคัญที่จะต้องสะท้อนให้ผู้รับคำปรึกษาได้เข้าใจและปรับความคาดหวังให้ตรงกัน ถ้าผู้ให้คำปรึกษาไม่ได้ตั้งสมมุติฐานใด ๆ ไว้เลย ก็อาจจะทำให้การสำรวจทำไปเรื่อย ๆ ไม่มีโครงความคิดที่จะเป็นที่ยึดที่ตรวจสอบ ทำให้การให้คำปรึกษาอาจจะเสียเวลามากเกินควร ผลที่ได้ไม่กระชับ ประเด็นแก้ปัญหาขาดความเจาะจง

### 3.3 ให้คำปรึกษาโดยใช้คำถามวนเป็นวง (Circularity)

ผู้ให้คำปรึกษาตั้งคำถามให้สมาชิกในครอบครัว แต่ละคนได้เกิดมุมมองเกี่ยวกับความเชื่อ พฤติกรรม และความสัมพันธ์ผ่านคำถามและคำตอบของสมาชิกในครอบครัว ซึ่งมีผลกระทบอันอารมณ์ความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัวคนอื่นๆ คล้ายกับการถามเชื่อมโยงเป็นวงกลมกับสมาชิกในครอบครัวที่มารับคำปรึกษา ซึ่งจะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษามองเห็นรูปแบบและความสัมพันธ์ในครอบครัวได้ชัดเจนยิ่งขึ้น การถามหมุนวนเป็นวงจะล่อไปกับทิศทางของขั้นตอนกระบวนการให้คำปรึกษา ตั้งแต่สัมพันธภาพ ตกลงบริการ สำรวจปัญหา สาเหตุและความต้องการ การวางแผนแก้ไขปัญหา และยุติบริการ โดยช่วยให้สมาชิกครอบครัวมีส่วนร่วมตลอดการให้คำปรึกษาครอบครัวในแต่ละครั้งนั้น ๆ

## 4. Case formulation

**Case formulation** คือ การทำความเข้าใจผู้รับคำปรึกษา ในที่นี้หมายถึง การทำความเข้าใจที่มาที่ไปว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่นำไปให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าเกี่ยวข้องกับคดี และมีปัจจัยอะไรบ้างที่จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ดังนี้

### 4.1 ปัจจัยที่นำมาก่อน (Predisposing factors)

เช่น การเลี้ยงดู พัฒนาการ ระดับสติปัญญา การศึกษาบุคลิกภาพเดิม ประวัติความเจ็บป่วย สัมพันธภาพกับบุคคลอื่น ครอบครัว เพื่อนฝูง

### 4.2 ปัจจัยกระตุ้น (Precipitating factors)

ผู้รับคำปรึกษาสามารถใช้ชีวิตอยู่ได้ โดยไม่พัวพันกับคดี แม้ว่าจะมีปัจจัยที่นำมาก่อน แต่เมื่อมีปัจจัยกระตุ้น เช่น ปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัว การถูกชกจูงจากเพื่อน ทำให้ผู้รับคำปรึกษามีส่วนเกี่ยวข้องกับคดีได้ การหาปัจจัยกระตุ้นจะช่วยให้ผู้ให้คำปรึกษาเข้าใจจุดเปลี่ยนของผู้รับคำปรึกษา นำไปสู่การให้คำปรึกษาที่ตรงประเด็น

### 4.3 ปัจจัยที่ทำให้ปัญหายังคงอยู่ (Perpetuating factors)

เมื่อผู้รับคำปรึกษาเข้ามาเกี่ยวข้องกับคดีแล้ว มักมีปัจจัยที่ทำให้ผู้รับคำปรึกษายังอยู่ใกล้ความเสี ยกับการก่อคดีซ้ำ เช่น ท่างเห็นกับครอบครัว โดดเดี่ยว ไม่มีงานทำ ถูกตำหนิซ้ำ ๆ หนี้สิน ขาดทักษะชีวิต ทั้งนี้ อาจเป็นปัจจัยที่นำมามาก่อน หรือปัจจัยกระตุ้นที่ยังไม่คลี่คลายก็ได้ ผู้ให้คำปรึกษามีหน้าที่แปรเปลี่ยนปัจจัยเหล่านี้ให้เป็นปัจจัยปกป้อง

### 4.4 ปัจจัยปกป้อง (Protective factors)

เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยเหลื่อให้ผู้รับคำปรึกษาไม่ย้อนกลับมาก่อคดีอีก และจะช่วยผลักดันให้ผู้รับคำปรึกษามีแนวทางการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้น เช่น ครอบครัวใส่ใจ เพื่อนฝูงรักใคร่ มีอาชีพ ขยันหมั่นเพียร รับผิดชอบ

ผู้ให้คำปรึกษาต้องประเมินครอบครัวว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับปัจจัยเหล่านี้อย่างไร ปัจจัยที่นำมา ก่อน และปัจจัยกระตุ้นส่งผลกับการก่อคดีอย่างไร ปัจจัยที่ทำให้ปัญหายังคงอยู่ขัดขวางการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม อย่งไร และจะทำอย่างไรให้ปัจจัยเหล่านี้เปลี่ยนเป็นปัจจัยปกป้อง

## 5. กระบวนการให้คำปรึกษา

เป็นกระบวนการที่ดำเนินการต่อเนื่องแบ่งกระบวนการเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่

### 5.1 การสร้างสัมพันธภาพและการตกลงให้การบริการ

การสร้างสัมพันธภาพเป็นกระบวนการแรกที่ทำให้ผู้รับคำปรึกษา รู้สึกผ่อนคลาย มีความไว้วางใจ จากนั้นผู้ให้คำปรึกษาจะประเมินความเข้าใจในการมารับบริการและตกลงบริการโดยการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษาและประโยชน์ที่จะได้รับจากการให้คำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาต้องชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการเชิญสมาชิกครอบครัวมารับคำปรึกษาร่วมกันกับผู้รับคำปรึกษา

### 5.2 การสำรวจปัญหา สาเหตุและความต้องการของการรับคำปรึกษา

ขั้นตอนนี้เป็นการทำความเข้าใจกับปัญหาสาเหตุที่นำไปสู่การกระทำ ความผิดความต้องการของผู้รับคำปรึกษา ปัจจัยนำมา ก่อน ปัจจัยกระตุ้น ปัจจัยที่ทำให้ปัญหายังคงอยู่ และปัจจัยปกป้อง รวมทั้งประเมินสภาพครอบครัว เพื่อให้ผู้ให้คำปรึกษาเข้าใจปัญหาที่แท้จริงของผู้รับคำปรึกษาและครอบครัว ส่วนผู้รับคำปรึกษาและครอบครัวจะได้ตระหนักถึงความสำคัญ ของปัญหา อันจะนำไปสู่การวางแผนแก้ไขปัญหาร่วมกัน

### 5.3 การวางแผนแก้ไขปัญหาและการจัดการกับปัญหา

เมื่อทำความเข้าใจกับปัญหาแล้ว จากนั้นควรจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาและครอบครัวมีทางเลือกในการแก้ไขปัญหา โดยนำปัจจัยปกป้อง ซึ่งเป็นต้นทุนของครอบครัวมาเป็นตัวช่วยปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์ในครอบครัวให้เป็นไปใน

ทางที่ดียิ่งขึ้น และช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การวางแผนแก้ไขปัญหาคงมีวิธีการที่เป็นรูปธรรม สามารถการนำไปปฏิบัติในสถานการณ์จริงได้

#### 5.4 การยุติการให้บริการ

ขั้นตอนนี้ผู้ให้คำปรึกษาควรให้ผู้รับคำปรึกษาและครอบครัวสรุปประเด็นสำคัญที่พูดคุยกันระหว่างการให้คำปรึกษาและแนวทางแก้ไขปัญหามาตามที่ได้ตกลงกันไว้ อาจจะเน้นย้ำเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษาเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาและครอบครัวตระหนักถึงปัญหาและปฏิบัติตามคำสั่งศาล ควรตกลงเรื่องการนัดหมายครั้งต่อไปและประเด็นในการติดตามครั้งต่อไป หากต้องเชิญสมาชิกครอบครัวมารับการให้คำปรึกษาในครั้งต่อไป ควรตกลงบริการกับผู้รับคำปรึกษาให้รับทราบก่อน

#### 5.5 การบันทึกการให้บริการ

ผู้ให้คำปรึกษาควรบันทึกปัญหาสำคัญและแนวทางแก้ไขปัญหามาตามที่ได้พูดคุยกับผู้รับคำปรึกษาและครอบครัว ควรระบุปัจจัยนำมาก่อน ปัจจัยระดับปัจจุบันที่ทำให้ปัญหายังคงอยู่ และปัจจัยปกป้อง เพื่อสร้างความเข้าใจผู้รับคำปรึกษาและครอบครัว รวมทั้งเป็นการส่งต่อข้อมูลสำหรับการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป

## 6. กักขะการให้การปรึกษารอบครอบครัว

### 6.1 การสร้างความสัมพันธ์กับครอบครัว

ผู้ให้การปรึกษาต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัว สร้างความคุ้นเคย ให้การยอมรับในตัวสมาชิกแต่ละคนและรับรู้ในประสบการณ์ที่เขามีไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่มีความสุข ความทุกข์ ความลำบาก ความเจ็บปวด หรือความปessimistic ที่เกิดขึ้นในครอบครัว

### 6.2 การสร้างข้อตกลงเบื้องต้น

เป็นการตกลงเกี่ยวกับการให้การปรึกษา เช่น สถานที่ ระยะเวลาในการพบกันแต่ละครั้ง ใครต้องเข้าร่วมในชั่วโมงให้การปรึกษาบ้าง พบกันกี่ครั้ง ระยะเวลา นานเท่าใด

### 6.3 การตั้งเป้าหมายในการให้คำปรึกษา

โดยให้ครอบครัวร่วมกันกำหนดเป้าหมายให้ตรงกันเป็นระยะ โดยเฉพาะเป้าหมายตามแผนที่นำทาง (roadmap) ช่วยให้ครอบครัวตั้งเป้าหมายให้ได้ตั้งแต่เริ่มต้นการให้การปรึกษา โดยช่วยให้ครอบครัวปรึกษาหารือตั้งเป้าหมายร่วมกันให้ได้ แม้จะเป็นการยาก เพราะในระยะแรกครอบครัวมักมีความขัดแย้งกันมาก แต่การพยายามตกลงกันจะทำให้ครอบครัวเรียนรู้บางสิ่งบางอย่างเพิ่มขึ้น ผู้ให้การปรึกษาต้องกระตุ้นให้ครอบครัวคิดเป้าหมายเอง ไม่ใช่เป็นผู้คิดแทนครอบครัว แต่เป้าหมายครอบครัวต้องสอดคล้องกับที่ผู้ให้การปรึกษาประเมิน แต่ถ้าไม่ไปด้วยกันกับที่ผู้ให้การปรึกษาประเมิน ก็ควรวิเคราะห์ให้ชัดเจน และอธิบายให้ครอบครัวเข้าใจ ว่าปัญหาที่สำคัญกว่าและจำเป็นต้องแก้ไขก่อน

## หลักสำคัญในการตั้งเป้าหมาย

- ครอบครัวยุบรวมกับผู้รับคำปรึกษากำหนดเป้าหมาย มีภาพของเป้าหมายที่เป็นภาพเดียวกันซึ่งเป้าหมายนั้นควร เป็นเป้าหมายที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม หรือเป็นพฤติกรรมที่สังเกตหรือวัดได้ และเป็นเป้าหมายที่เป็นไปได้

- มีการเรียงลำดับความสำคัญของเป้าหมาย ซึ่งเป้าหมายใดควรทำอย่างรีบด่วน และเป้าหมายอะไรที่สามารถรอได้

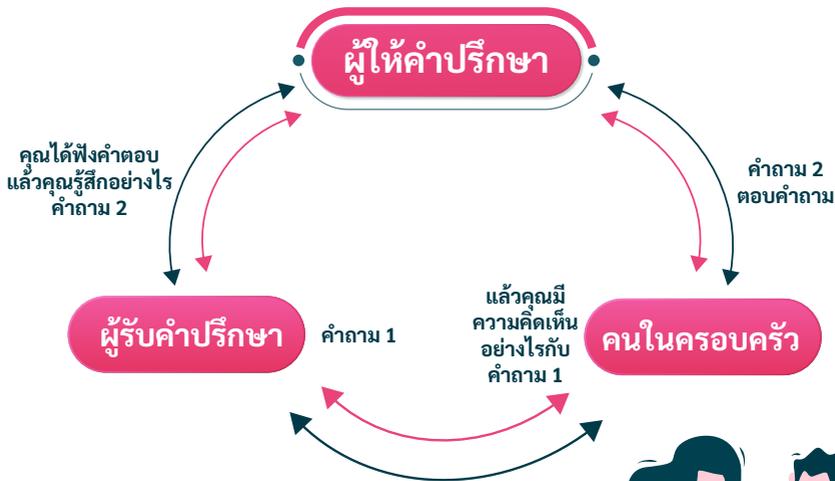
## 6.4 การตั้งคำถาม

การตั้งคำถามเป็นสิ่งสำคัญในกระบวนการให้คำปรึกษา ซึ่งคำถามแต่ละแบบจะให้ข้อมูลที่แตกต่างกัน คือ

6.4.1 การถามคำถามแบบเส้นตรง (linear question) เป็นการหาข้อมูล ข้อเท็จจริงว่าเกิดอะไรขึ้น ที่ไหน เช่น “สัปดาห์ที่ผ่านมามีปัญหาอะไรเกิดขึ้นบ้าง”

6.4.2 การถามวนเป็นวง (circular question) เป็นการตั้งคำถามประเด็นเดียวกันหัวข้อเดียวกันวนไป กับทุกคน เพื่อให้เข้าใจ เชื่อมโยงความสัมพันธ์กันในครอบครัว 3 ด้านหลักๆ คือ

- รับรู้ เข้าใจความความคิด ความรู้สึกของแต่ละบุคคล
- เข้าใจความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว ที่มีต่อกัน
- ความแตกต่างของปฏิสัมพันธ์ในครอบครัว ระหว่างช่วงเวลาในอดีตกับปัจจุบัน



## 6.5 การทำให้ตรงประเด็น

ผู้ให้การปรึกษาต้องรับฟังข้อมูล และตอบสนองกับคนในเวลาเดียวกัน ซึ่งสมาชิกแต่ละคนมีข้อมูล และประสบการณ์ที่มากมายที่ต้องการให้ผู้ให้คำปรึกษารับรู้ และหลายครั้งที่ข้อมูลต่างๆ เป็นข้อมูลรายละเอียดปลีกย่อย ไม่ตรงประเด็น ดังนั้นผู้ให้คำปรึกษาต้องจับประเด็นที่สำคัญ แยกแยะประเด็นปัญหา พุดถึงประเด็นปัญหาอย่างชัดเจน ตรงไปตรงมากับสมาชิกทุกคน เพื่อให้ทุกคนเข้าใจตรงกันว่า “ตอนนี้เราจะคุยปัญหาเรื่องอะไร” ถ้ามีการพุดคุยออกนอกประเด็น ผู้ให้คำปรึกษาต้องทักท้วงและนำทุกคนกลับสู่ประเด็นปัญหาเดิม

## 6.6 การทำให้กระจ่าง

ความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นความสัมพันธ์แบบ “พึ่งพิงกัน” ซึ่งสมาชิกแต่ละต่างอาศัยอีกคนให้ “เติม” สิ่งที่ตนเองขาดให้เต็ม ดังนั้นการแสดงความรู้สึกที่แท้จริงหรือการสื่อสารกันอย่างกระจ่างชัดจึงเป็นสิ่งที่ยาก เพราะต่างฝ่ายมักเกรงใจ ถ้าแสดงความรู้สึกตรงไปตรงมา อาจทำให้อีกฝ่ายโกรธ เสียใจ ผิดหวัง ไม่รัก ทำให้สมาชิกในครอบครัวไม่กล้าที่จะบอกความคิด ความรู้สึก ความต้องการอย่างตรงไปตรงมา หน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษาคือ ทำให้ความคิด ความรู้สึก ความคาดหวังที่ซ่อนเร้นอยู่นั้นกระจ่างซึ่งการทำให้กระจ่างๆ มีประโยชน์ คือ

- ผู้พุดมีความเข้าใจกับความรู้สึก ความคิด ความคาดหวังของตนเอง
- ผู้ฟังก็มีความชัดเจนว่าตนเองต้องการอะไร และเข้าใจอีกฝ่ายต้องการบออะไร มีความคาดหวังความรู้สึกอย่างไร

## 6.7 วิธีจัดการกับความรู้สึก

ช่วยให้สมาชิกรู้สึกปลอดภัยที่จะเล่าความรู้สึกของตน ไม่ว่าจะป็นความรู้สึกที่ดี เช่น รัก พอใจ หรือความรู้สึกไม่ดี เช่น โกรธ เกลียด หรือเสียใจก็ตาม ผู้ให้การปรึกษาต้องทำให้บรรยากาศในห้องมีความสงบ ทั้งผู้ให้คำปรึกษาและคนที่นั่งอยู่ควรมีท่าที่ตั้งใจฟัง ไม่ตัดสินว่าว่าฝ่ายใดผิด ฝ่ายใดถูก เพราะความรู้สึกของแต่ละคนถ่ายทอดออกมาเป็นผลจากการมองปัญหาของแต่ละคน ซึ่งผู้ให้คำปรึกษาต้องช่วยให้ทุกคนยอมรับความรู้สึกทั้งบวกและลบ และพยายามให้ความสำคัญกับความรู้สึกในแง่บวกเพื่อดึงเอาความรู้สึกที่ดีมาเป็นแรงจูงใจให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

## 6.8 การควบคุมความขัดแย้ง

ความรุนแรงอาจเกิดขึ้นในการให้การปรึกษาคณะครอบครัวมากกว่าให้การปรึกษาเฉพาะบุคคล เพราะมีการเผชิญหน้ากันระหว่างบุคคลที่มีความขัดแย้งกัน ความรู้สึกโกรธบุคคลที่อยู่ตรงหน้าย่อมเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้ให้การปรึกษาต้องควบคุมอารมณ์ทั้งตนเอง และทุกคนในห้องในคำปรึกษาให้เป็นไปอย่างพอเหมาะ คือให้แสดงอารมณ์ได้แต่ต้องไม่รุนแรงจนเกิดความก้าวร้าวทำร้ายร่างกายหรือทำลายสิ่งของ

## 6.9 การทำหน้าที่อย่างเป็นกลาง

ไม่ทำให้ใครรู้สึกถูกตำหนิ ผู้ให้คำปรึกษาไม่ตัดสินไม่ลำเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ทอดทิ้งคนใดคนหนึ่งให้หนึ่งนั่งในห้องให้คำปรึกษา ให้ความสำคัญกับทุกคนเท่าเทียมกัน

## 6.10 การมองภาพใหม่

เป็นการเปลี่ยนความคิดและอารมณ์ที่เผชิญอยู่ เพราะบุคคลจะปรับตัวกับปัญหาได้ดีขึ้นเมื่อเรามองปัญหาในแง่บวกที่ดีกว่าเดิม โดยทั่วไปครอบครัวจะมองปัญหาในแง่ลบที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในอดีต แต่ส่วนใหญ่จะมองปัญหาในแง่ลบจึงทำให้เกิดความรู้สึกหมดหวังและหาทางออกไม่ได้ การมองปัญหาในแง่บวกใหม่ คือ การทำให้ครอบครัวหันมามองปัญหาในแง่บวกใหม่ที่ไม่เคยมองมาก่อน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมที่ง่ายขึ้นกว่าเดิม ตัวอย่างการมองบวกใหม่ เช่น

มุมมองเดิม

“มองการกระทำของแม่ว่าชอบเข้ามายุ่งเรื่องส่วนตัว”

มองบวกใหม่

“แม่เป็นห่วงลูก จึงคอยซักถามเรื่องส่วนตัวลูก”



## กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
13:00-13:15 (15 นาที)	1. วิทยากรเปิดวิดีโอทัศน์ “การให้คำปรึกษาครอบครัว” วิทยากรอธิบายสรุปประเด็น ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> <li>• หลักการของการให้คำปรึกษาทางจิตสังคม</li> <li>• กระบวนการให้คำปรึกษา</li> <li>• ทักษะการให้คำปรึกษา</li> <li>• ความแตกต่างระหว่างการให้คำปรึกษารายบุคคลและครอบครัว</li> </ul>	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้หลักการ กระบวนการ ทักษะการให้คำปรึกษาครอบครัว พร้อมทั้งเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการให้คำปรึกษารายบุคคลและการให้คำปรึกษาครอบครัว	วิดีโอทัศน์ “การให้คำปรึกษาครอบครัว”
13:15-14:00 (45 นาที)	2. วิทยากรเปิดวิดีโอทัศน์ “สาธิตการให้คำปรึกษาครอบครัว กรณีศึกษา : นายเอ็กซ์ และภรรยา” ระหว่างที่เปิดวิดีโอทัศน์วิทยากรหยุดเป็นระยะ ๆ เพื่ออธิบาย <ul style="list-style-type: none"> <li>- กระบวนการให้คำปรึกษาครอบครัว</li> <li>- ทักษะที่ใช้การให้คำปรึกษาครอบครัว เน้นการอธิบายทักษะการถามวนเป็นวง (circular questioning)</li> <li>- บทบาทหน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษา</li> </ul>	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้หลักการให้คำปรึกษาครอบครัว และกระบวนการให้คำปรึกษาผ่านตัวอย่างสาธิต วิทยากรอธิบายได้ว่าทักษะนี้คืออะไร ใช้เพื่ออะไร ช่วยผู้รับคำปรึกษาอย่างไร บทบาทหน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษาว่ากำลังทำหน้าที่อะไร สิ่งที่ควรเน้นสำหรับผู้ให้คำปรึกษา คือ การรับฟัง การถามวนเป็นวง (circular questioning) วิทยากรต้องศึกษาวิดีโอทัศน์นี้มาก่อน และสามารถใช้อธิบายประกอบการสาธิตการใช้คำปรึกษามาเป็นตัวช่วยในการทำความเข้าใจ เพื่อให้	วิดีโอทัศน์ “สาธิตการให้คำปรึกษาครอบครัว กรณีศึกษา : นายเอ็กซ์ และภรรยา”  เอกสาร “คำอธิบายประกอบการสาธิตการให้คำปรึกษาครอบครัว กรณีศึกษา : นายเอ็กซ์ และภรรยา”

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
<p>14:00-14:30 (30 นาที)</p>	<p>3. วิทยากรทบทวนหลักการทำ case formulation โดยใช้กรณี นายเอ็กซ์และภรรยา เป็น ตัวอย่างการทบทวน ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• ปัญหาของนายเอ็กซ์และครอบครัวคืออะไร</li> <li>• Case formulation</li> <li>• ปัจจัยนำมาก่อน (Predisposing factors)</li> <li>• ปัจจัยกระตุ้น (Precipitating factors)</li> <li>• ปัจจัยที่ทำให้ปัญหาคงอยู่ (Perpetuating factors)</li> <li>• ปัจจัยปกป้อง (Protective factors)</li> <li>• ครอบครัวของนายเอ็กซ์มีส่วนช่วยทำให้นายเอ็กซ์จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้อย่างไร</li> </ul> <p>โดยใช้ PowerPoint “Case Formulation กรณีศึกษา : นายเอ็กซ์และภรรยา” ประกอบ และวิทยากรสรุปประเด็นสำคัญที่ละคำถาม</p>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ทบทวน หลักการทำ case formulation</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• ปัจจัยที่นำมาก่อน (Predisposing factors)</li> <li>• ปัจจัยกระตุ้น (Precipitating factors)</li> <li>• ปัจจัยที่ทำให้ปัญหาคงอยู่ (Perpetuating factors)</li> <li>• ปัจจัยปกป้อง (Protective factors)</li> </ul> <p>วิทยากรใช้ “ตัวอย่างการอภิปราย ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา : นายเอ็กซ์ และภรรยา” เป็นแนวทางในการอภิปราย</p>	<p>PowerPoint “Case Formulation กรณีศึกษา : นายเอ็กซ์และภรรยา”</p>  <p>เอกสาร “ตัวอย่างการ อภิปรายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ กรณีศึกษา : นายเอ็กซ์ และภรรยา”</p>

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
14:30-14:45 (15 นาที)	<p>4. วิทยากรนำผู้เข้ารับการอบรมทั้งหมดอภิปรายเกี่ยวกับหลักการและวิธีการให้คำปรึกษาครอบครัว ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• ผู้ให้คำปรึกษาใช้กระบวนการให้คำปรึกษาอะไรบ้าง</li> <li>• ผู้ให้คำปรึกษาใช้ทักษะการให้คำปรึกษาอะไรบ้าง</li> <li>• ความแตกต่างระหว่างการให้คำปรึกษารายบุคคลกับครอบครัวเป็นอย่างไรให้วิทยากรใช้ PowerPoint “ประเด็นอภิปรายหลักการและวิธีการให้คำปรึกษาครอบครัว” ประกอบการอภิปรายที่ละคำถาม</li> </ul>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับกรณีศึกษา นายเอ็กซ์และภรรยา อภิปรายกระบวนการให้คำปรึกษาครอบครัว ทักษะการให้คำปรึกษาครอบครัวที่ผู้ให้คำปรึกษาใช้ และมีความเข้าใจความแตกต่างระหว่างการให้คำปรึกษารายบุคคลกับครอบครัวได้อย่างถูกต้อง อีกทั้งผู้เข้ารับการอบรมสามารถวิเคราะห์ทัศนคติครอบครัว นายเอ็กซ์และภรรยาว่ามีประเด็นปัญหาอะไรบ้าง ครอบครัวมีส่วนช่วยในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนายเอ็กซ์ได้อย่างไร และสามารถนำข้อมูลที่ได้จาก case formulation มาเป็นตัวช่วยในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม</p>	<p>PowerPoint “ประเด็นอภิปรายหลักการและวิธีการให้คำปรึกษาครอบครัว”</p> 

## ประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการมีส่วนร่วมของกิจกรรม ความสอดคล้องของเนื้อหาที่วิเคราะห์กับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

## คำอธิบายประกอบการสาธิตการให้คำปรึกษา กรณีศึกษา : นายเอ็กซ์ และภรรยา

นายเอ็กซ์ ชายไทยเชื้อสายจีน อายุ 37 รูปร่างผอมผิวคล้ำ ผมสั้น สวมชุดลำลอง พูดเสียงดังฟังชัด มีกลิ่นแอลกอฮอล์ เรียนจบป.3 อ่านหนังสือไม่ค่อยออก มีอาชีพรับเหมาก่อสร้าง รายได้ไม่แน่นอน ราว 10,000 -20,000 บาทต่อเดือน มีภรรยา อายุ 42 ปี อยู่กินกันมา 10 ปี มีลูกชาย 1 คน อายุ 9 ปี ลูกสาว 2 คน อายุ 7 ปี และ 4 ปี ตามลำดับ

ภรรยา มักจะติดตามนายเอ็กซ์ออกไปรับงานนอกบ้าน ไม่ค่อยได้อยู่ดูแลลูก ลูกอยู่ในความดูแลของพ่อตาและแม่ยาย นายเอ็กซ์ บอกว่าเลิกเสพยาบ้ามา 2 ปีแล้ว ให้เหตุผลว่าเพราะมีอายุมากขึ้น และเคยถูกจับคดียาเสพติดจนติดคุกมาแล้ว 2 ครั้ง ตอนนี้อยากใช้ชีวิตกับครอบครัวมากกว่า ต้มเหล้าขาว วันละอย่างน้อย 1 ขวดเป็นประจำทุกวันหลังเลิกงาน

ปริมาณการดื่มมากขึ้นในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาโดยดื่มกับลูกน้อง เคยมีประวัติเลือดออกในกระเพาะอาหาร ต้องเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาลประมาณ 1 สัปดาห์ ก่อนมีคดี ช่วงที่เมาสุรา เคยมีทะเลาะวิวาททำร้ายภรรยาต่อหน้าลูกและพ่อตา แม่ยาย แต่จำเหตุการณ์ไม่ได้ ภรรยา มาเล่าให้ฟังหลักจากสร้างเมาแล้ว นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมสูบบุหรี่วันละ 15-20 มวน มีภาวะอ่อนรรถกระบะ เดือนละ 10,000 บาท เหลืออีก 30 งวด



เวลา	คำอธิบาย
0:45	สร้างสัมพันธภาพกับทั้งสามี (ผู้รับคำปรึกษาที่เป็นผู้ต้องหา) และภรรยา
1:03	สำรวจสภาพการณ์ของสามี ในรอบ 12 วันที่ผ่านมาว่าตรงกับที่ได้ตกลงไว้เมื่อการให้คำปรึกษาครั้งก่อนหรือไม่ อย่างไร
1:13	ถามด้วยคำถามเปิด เพื่อให้สามีได้บอกสาเหตุของความเครียดเพิ่มเติม
1:29	ทวนความและใช้คำถามปิด เพื่อทวนสอบข้อมูลให้ชัดเจน
1:49	Circular question : ถามภรรยาในประเด็นเดียวกัน คือ สภาพการณ์ของสามีในช่วง 12 วันที่ผ่านมา
2:23	ทวนความ เพื่อทวนสอบข้อมูล
2:45	ทวนความ และถามความรับรู้พฤติกรรมทำร้ายภรรยาเวลาที่สามีเมาในช่วงที่ผ่านมา
3:23	ถามความรู้สึกของสามีเมื่อทราบพฤติกรรมทำร้ายภรรยาในช่วงที่สร้างมาแล้ว
3:33	Circular question : ถามคำถามเดียวกันเพื่อตรวจสอบการรับรู้ความรู้สึกผิดของสามี
4:10	ถามความคิดอยากเลิกดื่มสุราของสามี เป็นการประเมินขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง
4:17	Circular question : ถามความรับรู้ของภรรยาต่อความคิดอยากเลิกดื่มสุราของสามี
4:37	Circular question : ถามภรรยาถึงความต้องการอยากให้สามีเลิกดื่มสุรา
4:44	ถามภรรยาถึงสาเหตุที่ต้องการให้สามีเลิกดื่ม เพื่อให้สามีได้ยินผลกระทบของการดื่มสุราที่มีต่อครอบครัว
5:04	Circular question : ถามสามีว่าได้ยินผลกระทบของการดื่มสุราที่มีต่อครอบครัว ในมุมมองของภรรยาหรือไม่ อย่างไร
5:11	สะท้อนความรู้สึกทรมานทางกายของสามีซึ่งปรากฏต่อหน้า เพื่อแสดงความเข้าใจความทุกข์ทรมานของผู้รับคำปรึกษา
5:31	บทบาท psychoeducator สะท้อนความรู้สึกและให้ข้อมูลเพื่อแสดงความเข้าใจความทรมานจากอาการถอนสุราให้ทั้งสามีและภรรยาเข้าใจตรงกัน

เวลา	คำอธิบาย
6:21	ถามผลกระทบจากการดื่มสุรา เพื่อให้สามีได้อธิบายให้ภรรยาฟังและเข้าใจ
6:56	ถามเพื่อทำความเข้าใจความรู้สึกเบื้องต้นเกี่ยวกับพฤติกรรมทำร้ายภรรยา
7:14	Circular question : ถามภรรยาว่าได้ยินความรู้สึกของสามีหรือไม่ เพื่อเสริมการสื่อสารระหว่างกัน
7:19	Circular question : ถามภรรยาว่าได้ยินความรู้สึกของสามีหรือไม่ ให้สังเกตภาษากายของภรรยา
7:22	ถามย้ำกับภรรยาในประเด็นเดิม และให้บอกเหตุผลที่เชื่อว่าสามีรัก บทบาท facilitator เปิดโอกาสให้ภรรยาได้พูดถึงส่วนดีของสามี
8:11	Circular question : ถามสามีว่าได้ยินความดีที่ภรรยามองเห็นหรือไม่ เพื่อให้สามีได้มองเห็นส่วนดีของตนเองด้วย
9:08	สะท้อนความรู้สึกรักครอบครัว แม้ว่าสามีจะดื่มสุรา
9:19	ถามสำรวจสาเหตุที่ทำให้สามีต้องดื่มสุรา เพื่อให้ภรรยาได้ฟังและเข้าใจสามีเพิ่มเติม
10:41	บทบาท facilitator สนับสนุนให้ทั้งสามีและภรรยาได้สื่อสารปัญหาทุกข้อใจที่ยังไม่เคยได้คุยกันมาก่อน
11:18	สามีได้บอกความคาดหวังบทบาทของตนเองที่มีต่อลูก
12:00	บทบาท facilitator ให้สามีได้ระบายความรู้สึกผิด
12:45	ทวนความ เชื่อมโยงความคาดหวังที่ดีซึ่งขัดแย้งกับความรู้สึกผิดจากพฤติกรรมดื่มสุรา
12:54	Circular question : ถามภรรยาถึงความคาดหวังบทบาทของสามีที่มีต่อลูก
13:00	ภรรยาได้บอกความคาดหวังบทบาทของสามีที่ต้องแบบอย่างที่ดีให้กับลูก
13:14	ผู้ให้คำปรึกษาสื่อสารกับคู่สมรสทางบวก โดยสะท้อนความรู้สึกห่วงใยของภรรยาที่อยู่ภายใต้ความคาดหวังที่มีต่อสามี
13:47	สรุปความ เชื่อมโยงความรู้สึกกับพฤติกรรมของภรรยา

เวลา	คำอธิบาย
14:16	ถามสามีเพื่อสำรวจสาเหตุของความทุกข์ใจเพิ่มขึ้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างสามีและภรรยาให้ลึกซึ้ง
15:30	สรุปความ เชื่อมโยงสาเหตุของการดื่มสุราเพื่อหลีกเลี่ยงความเครียดจากการ เผชิญปัญหาจัดการรายรับรายจ่ายในครอบครัว จนทำให้เกิดปัญหาใหม่ คือติดสุรา
16:50	สรุปความต้องการของสามีและภรรยาที่ตรงกัน คือ การเลิกดื่มสุราของสามี
17:00	ถามเพื่อให้สามีและภรรยาช่วยกันสำรวจอุปสรรคที่ขัดขวางการเลิกดื่มสุรา
17:29	Circular question : ถามมุมมองของภรรยาที่มีต่อสามี (สามีมองว่าตนเองไม่เข้มแข็ง)
17:54	ภรรยาสะท้อนภาพที่มองว่าสามีต้องการเลิกดื่มสุรา แต่ขาดการสนับสนุน ซึ่งเป็นมุมมองด้านบวก
18:07	สะท้อนข้อมูลความเข้มแข็งในอดีตของสามีที่สามารถเลิกยาบ้าได้
18:41	Circular question : ถามภรรยาถึงการรับรู้ความเข้มแข็งของสามี
19:02	ทวนความ ย้ำมุมมองของภรรยาที่มองความเป็นไปได้ที่สามีจะเลิกดื่มสุราได้ เพื่อให้กำลังใจสามี
19:14	บทบาท psychoeducator ให้ความรู้เรื่องความจำเป็นต้องบำบัดรักษากับแพทย์ เพื่อลดความทรมานจากการถอนสุรา
20:32	บทบาท life-coach
21:17	วางแผนส่งต่อเพื่อบำบัดภาวะติดสุรา
21:29	สอบถามความสมัครใจของทั้งสองฝ่าย เพื่อให้มีความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาคอร์รัวของตนเอง
21:44	บทบาท life-coach ถามเพื่อให้เชื่อมั่นในตนเอง
22:16	สรุปความ วางแผนแก้ไขปัญหาร่งตัวนก่อน คือบำบัดภาวะติดสุรา
22:27	การแก้ไขปัญหาระยะต่อไปคือการจัดการกับความเครียด การวางแผนด้านการเงินของครอบครัว

เวลา	คำอธิบาย
23:52	บทบาท facilitator ให้ภรรยาสรุปสิ่งที่ได้จากการให้คำปรึกษาครั้งนี้
24:30	บทบาท life-coach แนะนำให้ภรรยาปรับคำพูดในเชิงบวก
24:51	บทบาท facilitator ให้สามีสรุปสิ่งที่ได้จากการให้คำปรึกษาครั้งนี้
25:14	บทบาท life-coach ให้กำลังใจครอบครัวและกำหนดการวางแผนชีวิตต่อไป
25:29	Circular question : สอบถามความหวังต่อการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นของทั้งภรรยาและสามี
25:50	ยุติบริการและนัดหมายครั้งต่อไป
-	บันทึกข้อมูล



## ตัวอย่างการอภิปรายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา : นายเอ็กซ์ และภรรยา

### ปัจจัยที่นำมาก่อน

- ระดับการศึกษาไม่สูง
  - ขาดทักษะการแก้ปัญหาชีวิต เคยแก้ปัญหาด้วยการใช้สารเสพติด
  - ปัญหาการเงิน
- ฯลฯ

### ปัจจัยกระตุ้น

- เพื่อนร่วมงานและลูกน้องที่ชวนกันดื่มสุราเวลาเลิกงาน
  - ความเครียด จัดการปัญหาการเงินไม่ได้ ใช้สารเสพติด/สุราเพื่อลดหรือลืมความเครียด
  - เมาสุราแล้วคุณตนเองไม่ได้ จนเกิดเหตุทะเลาะวิวาท
- ผู้ให้คำปรึกษาต้องสำรวจในครั้งต่อไปว่า ดื่มสุราเพราะอะไร ต้องการให้ลืมความทุกข์เรื่องใดเพิ่มเติมอีก

### ปัจจัยที่ทำให้ปัญหาคงอยู่

- ปัญหาการเงิน ยังต้องผ่อนรถกระบะ
  - มีภาวะติดสุรา
  - ภรรยาบ่นเรื่องการดื่มสุราจนทะเลาะกัน
  - ยังคิดว่าสุราจำเป็น ช่วยให้เข้าสังคม ช่วยให้ลืมทุกข์
  - มีแบบแผนการแก้ปัญหา คือใช้สุราบำบัดความทุกข์
- ฯลฯ

## ปัจจัยปกป้อง

- รักครอบครัว เป็นห่วงอนาคตลูก หวังดีกับลูก อยากให้ครอบครัวดีขึ้น
- ทำงานก่อสร้าง มีรายได้ แม้ว่าการศึกษาจะไม่สูง แต่ก็พยายาม

### ประกอบอาชีพสุจริต

- เคยเลิกสารเสพติดได้
- ภรรยาห่วงใย ตามไปทำงานด้วยเพื่อดูแลเวลาดื่มสุรา ดูแลเสื้อผ้าที่รพ. ในช่วงที่ผ่าตัด

### กระเพาะอาหาร

- เป็นคนชอบช่วยเหลือคนอื่น  
 ฯลฯ



## หัวข้อที่ 4

# ฝึกปฏิบัติการสัมภาษณ์ โดยใช้ทักษะการถามวนเป็นวง (Circular Questioning)



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับบริการอบรมสามารถ

ใช้ทักษะการถามวนเป็นวง (circular questioning) ในการให้คำปรึกษาครอบครัวได้อย่างถูกต้อง

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

เนื้อหา

### ทักษะการถามวนเป็นวง (Circular Questioning)

เป็นการถามโดยผู้ให้คำปรึกษาตั้งคำถามให้สมาชิกในครอบครัวแต่ละคนได้เกิดมุมมองเกี่ยวกับความเชื่อ พฤติกรรม และความสัมพันธ์ ผ่านคำถามและคำตอบของสมาชิกในครอบครัว ซึ่งมีผลกระตุ้นอารมณ์ความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัวคนอื่นๆ คล้ายกับการถามเชื่อมโยงเป็นวงกลมกับสมาชิกในครอบครัวที่มารับคำปรึกษา ซึ่งจะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษามองเห็นรูปแบบและความสัมพันธ์ในครอบครัวได้ชัดเจนยิ่งขึ้น การถามวนเป็นวงจะลือไปกับทิศทางของขั้นตอนกระบวนการให้คำปรึกษา ตั้งแต่สัมพันธภาพ ตกลงบริการ สำรวจปัญหา สาเหตุและความต้องการ การวางแผนแก้ไขปัญหา และยุติบริการ โดยช่วยให้สมาชิกครอบครัวมีส่วนร่วมตลอดการให้คำปรึกษาครอบครัวในแต่ละครั้งนั้น ๆ



ทักษะการถามวนเป็นวง (Circular questioning) เป็นการตั้งคำถามประเด็นเดียวกันหัวข้อเดียวกันวนไปกับทุกคน เพื่อให้เข้าใจ เชื่อมโยงความสัมพันธ์กัน ในครอบครัว 3 ด้านหลักๆ คือ

- รับรู้ เข้าใจความความคิด ความรู้สึกของแต่ละบุคคล
- เข้าใจความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวที่มีต่อกัน
- ความแตกต่างของปฏิสัมพันธ์ในครอบครัวระหว่างช่วงเวลาในอดีตกับปัจจุบัน

## กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
15:00-15:15 (15 นาที)	<p>1. วิทยากรบรรยายเรื่องทักษะการถามวนเป็นวง (circular questioning) ว่ามีลักษณะอย่างไร แตกต่างกับคำถามทั่วไปอย่างไร และนำมาใช้ประโยชน์ในการให้คำปรึกษาครอบครัวได้อย่างไร โดยใช้ PowerPoint “ทักษะการถามวนเป็นวง (Circular Questioning)” ประกอบ จากนั้น วิทยากรเปิดวิดีโอทัศน์ “ทักษะการถามวนเป็นวง (Circular Questioning)”</p>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้การสัมภาษณ์โดยใช้ทักษะการถามเป็นวง (circular questioning) ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยวิทยากรจะสรุปตัวอย่างคำพูด และทักษะการถามวนเป็นวง (circular questioning) วิทยากรต้องศึกษาวิดีโอทัศน์มาก่อน สามารถใช้คำอธิบายประกอบวิดีโอทัศน์เป็นตัวช่วยในการเตรียมตัวได้</p>	<p>PowerPoint “ทักษะการถามวนเป็นวง (Circular Questioning)”</p> <div style="text-align: center;">  </div> <p>วิดีโอทัศน์ “ทักษะการถามวนเป็นวง (Circular Questioning)”</p> <p>เอกสาร “คำอธิบายประกอบวิดีโอทัศน์ทักษะการถามวนเป็นวง (Circular Questioning) กรณีศึกษา : นายมิวสิคและครอบครัว”</p>



วิดีโอทัศน์ “ทักษะการถามวนเป็นวง (Circular Questioning)”

เอกสาร “คำอธิบายประกอบวิดีโอทัศน์ทักษะการถามวนเป็นวง (Circular Questioning) กรณีศึกษา : นายมิวสิคและครอบครัว”

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
<p>15:15-15:20 (5 นาที)</p>	<p>2. วิทยากรให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มย่อยจำนวนเท่า ๆ กันตามความเหมาะสมกับจำนวนวิทยากรประจำกลุ่ม โดยให้มีวิทยากรประจำกลุ่มทุกกลุ่ม โดยให้ฝึกปฏิบัติดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 1 สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษา</li> <li>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 2 สวมบทบาทเป็นบุคคลในครอบครัว</li> <li>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 3 สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษา</li> </ul> <p>- สมาชิกกลุ่มที่เหลือเป็นผู้สังเกตการณ์ : ไม่เข้าไปรบกวนในการสนทนาระหว่างผู้ให้คำปรึกษา และผู้รับคำปรึกษา วิทยากรนำผู้รับคำปรึกษาและบุคคลในครอบครัวมาทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทสมมติที่ได้รับ โดยใช้ PowerPoint “การฝึกปฏิบัติ Circular Questioning”</p>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาครอบครัว โดยเฉพาะการสัมภาษณ์โดยใช้ทักษะการถามวนเป็นวง (circular questioning) ได้อย่างถูกต้องโดยวิทยากรเน้นย้ำว่าผู้ให้คำปรึกษาฝึกใช้ทักษะการถามวนเป็นวง (circular questioning) ในการประเมินสภาพครอบครัวของผู้รับคำปรึกษา ส่วนผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษา และบุคคลในครอบครัวให้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทสมมติให้เลือกบทบาทสมมติระหว่างสามีและภรรยาหรือพี่และน้องเพียงบทบาทเดียว ระหว่างการฝึกปฏิบัติให้ผู้สังเกตการณ์คอยสังเกตกระบวนการ ทักษะของการให้คำปรึกษาครอบครัว รวมทั้งรักษามารยาทในฐานะผู้สังเกตการณ์ โดยการไม่ส่งเสียงดัง ไม่แทรกระหว่างให้คำปรึกษา</p>	<p>PowerPoint “การฝึกปฏิบัติทักษะการถามวนเป็นวง (Circular Questioning)”</p>  <p>ใบงานที่ 2 “ฝึกปฏิบัติการสัมภาษณ์โดยใช้ทักษะการถามวนเป็นวง (Circular Questioning)” (แจกผู้รับคำปรึกษา บุคคลในครอบครัว และ วิทยากรประจำกลุ่ม)</p>
<p>15:20-15:35 (15 นาที)</p>	<p>3. ฝึกปฏิบัติใช้เวลา 15 นาที</p>		<p>-</p>
<p>15:35-15:45 (10 นาที)</p>	<p>4. วิทยากรประจำกลุ่มนำผู้เข้ารับการอบรมแต่ละกลุ่มอภิปรายเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติการใช้</p>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรม ทบทวนทำความเข้าใจ และสะท้อนความคิดเห็น ในการแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับ</p>	<p>-</p>

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
	ทักษะการถามวนเป็นวง (circular questioning) ในการให้คำปรึกษาครอบครัวในกลุ่มย่อย	การฝึกการสัมภาษณ์โดยใช้ทักษะการถามเป็นวง (circular questioning) ในการให้คำปรึกษาครอบครัวโดยวิทยากรกลุ่ม มีหน้าที่ต้องกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการอบรมแลกเปลี่ยน สะท้อน การฝึกปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์	
15:45-16:00 (15 นาที)	5. วิทยากรประจำกลุ่มแลกเปลี่ยนประเด็นสำคัญจากการฝึกปฏิบัติการใช้ทักษะการถามวนเป็นวง (circular questioning) ในกลุ่มใหญ่ วิทยากรกลุ่มใหญ่สรุปสาระสำคัญ และมีวิทยากรเขียนสรุปประเด็นสำคัญในการเรียนรู้ที่ได้จากผู้เข้ารับการอบรม	เพื่อสรุปประเด็นสำคัญตามวัตถุประสงค์ของหัวข้อนี้	-

## การประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม และคุณภาพการฝึกปฏิบัติ

**คำอธิบายประกอบวิดิทัศน์**  
**ทักษะการถามวนเป็นวง (Circular Questioning)**  
**กรณีศึกษา : นายเอ็กซ์ และภรรยา**

- วิดิทัศน์ที่ 1**      ถามวนไปที่ภรรยาในประเด็นการใช้ชีวิตของสามีในช่วง 12 วันที่ผ่านมาเพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพ และเชื่อมโยงภรรยาสู่กระบวนการปรึกษาครอบครัว
- วิดิทัศน์ที่ 2**      ถามวนเพื่อเชื่อมโยงความเข้าใจของภรรยาต่อความรู้สึกผิดของสามีที่ดื่มสุราเมาและ ทำร้ายภรรยา
- วิดิทัศน์ที่ 3**      ถามวนไปที่ภรรยาเพื่อทวนสอบความรู้ความต้องการเลิกสุราของสามีว่า ตรงกัน หรือไม่อย่างไร
- วิดิทัศน์ที่ 4**      ถามวนทั้งสามีและภรรยาเพื่อให้รับรู้ความรักที่มีต่อกัน ซึ่งเป็นปัจจัยปกป้องของครอบครัว
- วิดิทัศน์ที่ 5**      ถามวนประเด็นความคาดหวังต่อบทบาทความเป็นพ่อ เพื่อปรับความคาดหวังให้ตรงกัน
- วิดิทัศน์ที่ 6**      ถามวนไปที่ภรรยาถึงมุมมองต่อความเข้มแข็งของสามี เพื่อประเมินต้นทุนของครอบครัวเพิ่มเติม
- วิดิทัศน์ที่ 7**      ถามวนทั้งสามีและภรรยาต่อประเด็นความคาดหวังต่อการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น

## ใบงานที่ 2

### ฝึกปฏิบัติการสัมภาษณ์โดยใช้ทักษะการถามวนเป็นวง (Circular Questioning)

#### ผู้รับคำปรึกษา

1. สามี อายุ 35 ปี
2. ภรรยา อายุ 23 ปี

#### ความสัมพันธ์

เมื่อก่อนมีเวลาอยู่ร่วมกัน แต่เมื่ออยู่กันไปสักพักสามีและภรรยาต่างคนต่างทำงานนอกบ้านทั้งคู่ และช่วงเวลาเลิกงานไม่ตรงกัน ทำให้ไม่ค่อยได้ใช้เวลาด้วยกัน สัมพันธ์เริ่มห่างเหิน เฉยชากันมากขึ้น ต่างคนต่างมีโลกส่วนตัวของตัวเอง ทำให้ช่วงหลังไม่ค่อยได้คุยกัน เวลามีปัญหาจะพูดคุยกันผ่านไลน์ โดยตอบกันสั้นๆ อีกทั้งสามีเห็นว่าภรรยาเริ่มติดเพื่อน กลับบ้านดึก ทำให้กลับมาทะเลาะกันมากขึ้น จึงอยากให้ภรรยาลาออกจากงานมาอยู่บ้านเป็นแม่บ้าน แต่ภรรยาไม่ยอมลาออก เพราะอยากทำงานและช่วยสามีหาเงินมาดูแลครอบครัว สามีและภรรยามารับคำปรึกษา เพราะอยากปรับความสัมพันธ์ให้ดีขึ้น

## ผู้รับคำปรึกษา

1. พี่ อายุ 18 ปี
2. น้อง อายุ 16 ปี

## ความสัมพันธ์

พี่และน้องอยู่บ้านเดียวกัน พ่อแม่เลี้ยงและโตมาด้วยกันตั้งแต่เด็ก แต่มีลักษณะนิสัยแตกต่างกัน พี่เป็นคนคุยเก่ง อธิบายดี มีค่านิยมว่า เป็นพี่ต้องดูแลน้อง จึงมักถามไถ่เรื่องราวของน้องด้วยความเป็นห่วงเสมอ เช่น กินข้าวหรือยัง ไปไหนมา กลับบ้านเมื่อไร ส่วนน้องเป็นคนเก็บตัว มีโลกส่วนตัวสูง พูดน้อย ไม่ค่อยชอบสูงส่งกับใคร พี่น้องคู่นี้มักมีเรื่องไม่เข้าใจกันเสมอ พี่ชอบแสดงความรักด้วยการบริการ เช่น จัดโต๊ะนั่งทำงานให้ แต่น้องรู้สึกรำคาญ เพราะไม่ชอบให้ใครมายุ่งพื้นที่ส่วนตัว และมักหาของไม่เจอ เวลาพี่มาจัดโต๊ะ ทำให้มีปากเสียงกัน บางครั้ง พี่ซื้อขนมมาให้ เพราะคิดว่าน้องชอบ แต่น้องมองว่าถูกบังคับให้กิน จึงมีเรื่องน้อยใจกันบ่อย พี่และน้องคู่นี้มารับคำปรึกษา เพราะไม่อยากทะเลาะกัน



หัวข้อที่ 5

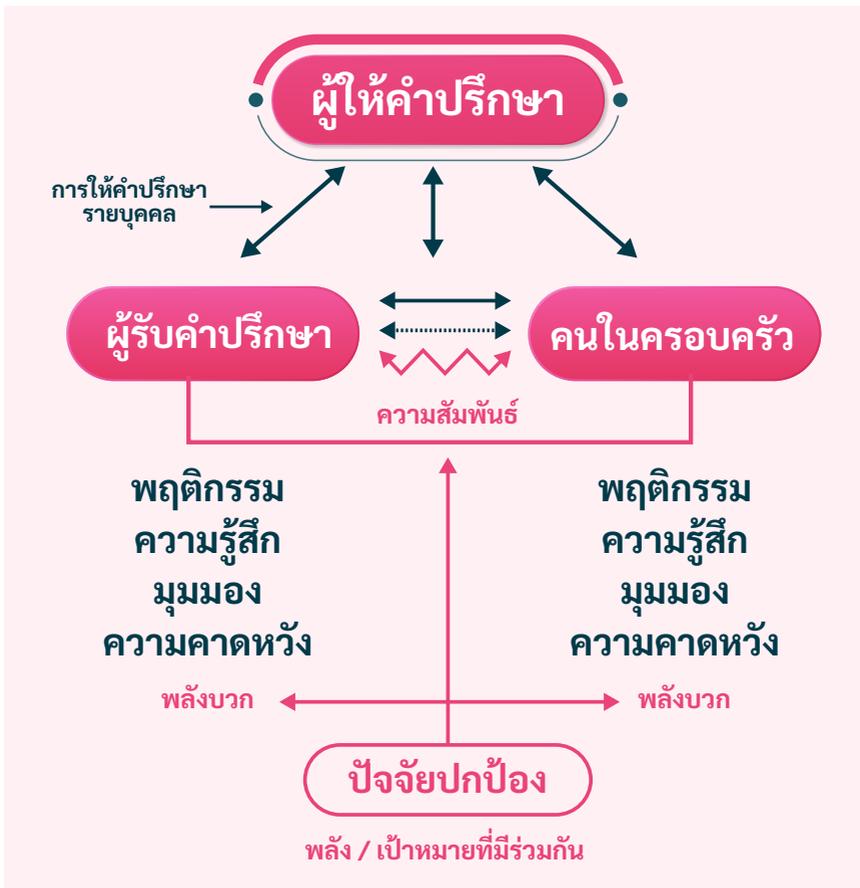
# ฝึกปฏิบัติ การให้คำปรึกษาครอบครัว ครั้งที่ 1



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้ให้บริการอบรมสามารถ

1. ใช้ทักษะการให้คำปรึกษาครอบครัวได้อย่างเหมาะสม
2. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ พร้อมทั้งหาแนวทางในการวางแผนแก้ปัญหา และให้การช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที



ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องสำรวจปัญหาของผู้รับคำปรึกษา และสมาชิกครอบครัวว่ามีผลกระทบกับความรู้สึกนึกคิดอย่างไร และความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวเป็นอย่างไร รวมทั้งสำรวจปัจจัยปกป้องซึ่งจะเป็นพลังผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงร่วมกันของครอบครัว

## กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
9:00-9:15 (15 นาที)	<p>1. วิทยากรให้ผู้เข้ารับการอบรมแบ่งกลุ่มย่อย จำนวนเท่าๆกัน ตามความเหมาะสมกับจำนวนวิทยากรกลุ่ม โดยให้มีวิทยากรประจำกลุ่มทุกกลุ่ม โดยให้ฝึกปฏิบัติดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 1 เป็นผู้รับคำปรึกษา : สวมบทบาทเป็นนายมิวสิค</li> <li>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 2 เป็นบุคคลในครอบครัว : สวมบทบาทเป็นพ่อหรือแม่ของนายมิวสิค</li> <li>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 3 สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษา</li> <li>- สมาชิกที่เหลือเป็นผู้สังเกตการณ์ : ไม่เข้าไปรบกวนในการสนทนาระหว่างผู้ให้คำปรึกษา และผู้รับคำปรึกษา วิทยากรนำผู้รับคำปรึกษาและบุคคลในครอบครัวมาทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทสมมติที่ได้รับ</li> </ul>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาครอบครัว วิทยากรเน้นย้ำว่า ผู้ให้คำปรึกษามีหน้าที่ในการสำรวจปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัว วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนของครอบครัว ส่วนผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษาให้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทสมมติ ระหว่างการฝึกปฏิบัติ ให้ผู้สังเกตการณ์ คอยสังเกตกระบวนการ และทักษะของการให้คำปรึกษาครอบครัว รวมทั้งรักษามารยาทในฐานะผู้สังเกตการณ์ โดยการไม่ส่งเสียงดัง ไม่พูดแทรกระหว่างให้คำปรึกษา</p>	<p>ใบงานที่ 3 “ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาครอบครัว กรณีศึกษา : นายมิวสิค และครอบครัว” (แจกเฉพาะผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษา บุคคลในครอบครัว และวิทยากรประจำกลุ่ม)</p>
9:15-9:45 (30 นาที)	<p>2. ฝึกปฏิบัติ ใช้เวลา 30 นาที</p>		-

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
9:45-10:00 (15 นาที)	3. วิทยากรประจำกลุ่มนำผู้เข้ารับการอบรมอภิปรายเกี่ยวกับการสัมภาษณ์เพื่อประเมินสภาพครอบครัว ตามใบงานที่ 1 การประเมินสภาพครอบครัว รวมทั้งสะท้อนความคิดเห็นการฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาครอบครัว พร้อมทั้งสรุปสาระสำคัญ	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ประมวลทักษะและข้อมูลจากการฝึกปฏิบัติ และให้ผู้เข้ารับการอบรมได้สะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการ และทักษะการให้คำปรึกษาครอบครัวที่เหมาะสม โดยวิทยากรกลุ่มมีหน้าที่ต้องกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการอบรมแลกเปลี่ยน สะท้อนการฝึกปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์ และวิทยากรกลุ่มสรุปความสำคัญ	ใบงานที่ 1 “การประเมินสภาพครอบครัว”
10:00-10:30 (30 นาที)	4. วิทยากรประจำกลุ่มนำเสนอประเด็นสำคัญและความคิดเห็นจากการฝึกปฏิบัติกลุ่มย่อย เพื่อแลกเปลี่ยนกับผู้เข้ารับการอบรมทั้งหมด และวิทยากรหลักบรรยายสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการให้คำปรึกษาครอบครัว โดยใช้ PowerPoint “สรุปการให้คำปรึกษาครอบครัว” ประกอบการบรรยาย และมีวิทยากรเขียนสรุปประเด็นสำคัญในการเรียนรู้ที่ได้จากผู้เข้ารับการอบรม	ให้วิทยากรกลุ่มย่อยสรุปในกลุ่มใหญ่เพื่อสรุปประเด็น และกระชับเวลา อาจให้ผู้เข้ารับการอบรมแลกเปลี่ยนเพิ่มเติมได้ จากนั้นวิทยากรหลักสรุปประเด็นสำคัญอีกครั้ง	PowerPoint “สรุปการให้คำปรึกษาครอบครัว” 

## การประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม และคุณภาพการฝึกปฏิบัติ

### ใบงานที่ 3

#### ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษารอบครัว

กรณีศึกษา : นายมิวสิคและครอบครัว

นายมิวสิค ชาย ไทยอายุ 16 ปี นักเรียน กำลังศึกษา ม.4 ฐานะทางครอบครัวค่อนข้างดี บิดา นายบอล อายุ 37 ปี มารดา นางบุ๋ม อายุ 34 ปี ทำธุรกิจโรงพิมพ์ นายมิวสิคมีน้องสาวหนึ่งคน ชื่อมายด์ อายุ 14 ปี เรียนอยู่ชั้นม.2

นายมิวสิค เริ่มเสพกัญชากับเพื่อนเมื่ออายุ 14 ปี จนอายุ 16 ปี เริ่มรู้สึกว่เสพกัญชาแล้ว ไม่เคลิ้ม จึงลองเสพยาบ้า ระยะเวลาหลังเสพยาบ้าและกัญชาในห้องเกือบทุกวัน ไม่ค่อยออกนอกบ้าน ระยะเวลาหลังใช้จ่ายเงินเพิ่มขึ้น มีบุคลิกภาพที่เปลี่ยนไป นายมิวสิคพยายามปกปิดไม่ให้พ่อแม่ทราบว่า ตนเองเสพยาบ้าและกัญชา

ครั้งนี้ถูกจับคดีมียาเสพติดประเภทยาบ้าไว้ในครอบครอง และศาลสั่งให้เข้ารับคำปรึกษา จากการตรวจสอบประวัติก่อนการถูกดำเนินคดีไม่พบประวัติการกระทำผิดในคดีอื่น



พ่อบอลกับแม่บ๋มมีลูกคนแรก คือนายมิวสิค ในระหว่างที่นางบ๋มเป็นนักเรียนชั้นม.6 และนายบอลเป็นนักศึกษาชั้นปีที่สอง ทั้งสองไม่ได้เตรียมตัวที่จะมีบุตร ครอบครัวของบอลยอมรับบ๋มเข้ามาเป็นสะใภ้และให้ช่วยธุรกิจของครอบครัว โดยให้บอลเรียนต่อจนจบปริญญาตรี ส่วนบ๋มเมื่อคลอดบุตรแล้วก็ไปเรียนต่อ กศน. จนจบม.6 ช่วงหลังคลอดบ๋มมีภาวะซึมเศร้าประมาณสามเดือนไม่ค่อยได้สนใจเลี้ยงลูก ไม่ได้ให้นมลูก หงุดหงิด ทะเลาะกับสามีบ่อย มิวสิคเป็นเด็กร้องไห้เก่ง ไม่ค่อยนอน หลังจากบ๋มหายเศร้า อารมณ์เริ่มสู่ภาวะปกติ การทะเลาะกับสามีลดลง ต่อมาทั้งสองมีลูกสาวคนที่สอง มายด์ซึ่งเป็นเด็กที่เลี้ยงง่าย ยิ้มเก่ง การทำธุรกิจเริ่มอยู่ตัว มั่นคงขึ้น

มิวสิคมักจะถูกตีบ่อย เวลาแหยงของเล่นกับน้อง พ่อและแม่มักจะเปรียบเทียบว่ามายด์เลี้ยงง่ายกว่า เชื้อฟิ่งมากกว่า ไปโรงเรียนง่ายกว่า ไม่ดื้อ ไม่ร้องเหมือนมิวสิค ในครอบครัวมีค่านิยมว่าพี่ต้องเสียสละให้น้อง ผลการเรียนของมิวสิคสู้มายด์ไม่ได้

มิวสิคชอบวาดรูป งานปั้นมากกว่าการเรียนหนังสือในห้องเรียน บางครั้งไม่กล้าบอกผลการสอบกลางภาคกับพ่อแม่ จนพ่อแม่ต้องทวงและถูกตำหนิ

ช่วงวัยเด็ก พ่อแม่เคยพาไปเที่ยวสวนสัตว์และชายทะเลกันทั้งครอบครัวเป็นความทรงจำที่มีความสุขของมิวสิค

## หัวข้อที่ 6

# การเยียวยาบาดแผลทางใจ ด้วยการให้คำปรึกษาครอบครัว



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับบริการอบรมสามารถ

1. อธิบายความสัมพันธ์ของบาดแผลทางใจกับภาวะเสพติด และการก่อก่อคดีได้
2. ระบุความสำคัญของครอบครัวต่อการเยียวยาบาดแผลทางใจได้
3. ระบุวิธีการให้คำปรึกษาครอบครัวเพื่อสำรวจและเยียวยาบาดแผลทางใจของผู้รับคำปรึกษาได้พอสังเขปและถูกต้อง

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 15 นาที

### ครอบครัวกับการเยียวยาบาดแผลทางใจ

ผู้ให้คำปรึกษาสามารถใช้ความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นพลังในการเยียวยาบาดแผลทางใจ ซึ่งมีแนวทางการให้คำปรึกษา ดังนี้

- (1) ทำความเข้าใจด้วยกัน ร่วมกัน ครอบครัวเคยรู้หรือไม่ว่าผู้รับคำปรึกษามีบาดแผลใจในระดับรุนแรงจนต้องใช้สารเสพติดเพื่อบรรเทาหรือหลีกเลี่ยงความทุกข์ใจ
- (2) ช่วยกันเยียวยาจิตใจซึ่งกันและกัน ให้อภัยกันและกัน
- (3) เสริมพลังของผู้รับคำปรึกษาและครอบครัวให้มีความศรัทธา เชื่อมั่นว่าชีวิตของพวกเขาจะดีขึ้นได้ด้วยการสร้างความปลอดภัยในครอบครัวด้วยกันซึ่งเป็นปราการด่านแรกของการฟื้นคืนสภาพ
- (4) สร้างความหวังของครอบครัวด้วยกัน
- (5) เน้นจุดแข็งของผู้รับคำปรึกษาและครอบครัว
- (6) เน้นปัจจุบันและเป้าหมายกับการค้นหาโอกาสเพื่อสร้างอนาคต

### สรุปการให้คำปรึกษาครอบครัวเพื่อเยียวยาบาดแผลทางใจ



## กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
10:45-11:00 (15 นาที)	1. วิทยากรทบทวนเนื้อหาเรื่อง บาดแผลทางใจ โดยใช้ Power- Point “บาดแผลทางใจ” ประกอบการบรรยาย	เพื่อปูพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับ บาดแผลทางใจ ซึ่งจะนำไป สู่การเชื่อมโยงระหว่างบาดแผล ทางใจและครอบครัว ทั้งประเด็น ที่ครอบครัวมีส่วนทำให้เกิด บาดแผลทางใจ ขณะเดียวกัน ครอบครัวก็มีบทบาทในการ เยียวยาบาดแผลทางใจ	PowerPoint “บาดแผล ทางใจ” 
11:00-11:45 (45 นาที)	2. วิทยากรเปิดวิดีโอทัศน์ “สาธิตการให้คำปรึกษาครอบครัว กรณีศึกษา : นายมิวสิค และ ครอบครัว” และหยุดอธิบายเพิ่ม ตามความเหมาะสมกับเวลาและ สถานการณ์จากนั้นสรุปกรณี ศึกษาด้วย PowerPoint “ครอบครัวกับการเยียวยา บาดแผลทางใจ”	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียน รู้เกี่ยวกับบทบาทของครอบครัว ในการเยียวยาบาดแผลทางใจ และกระบวนการให้คำปรึกษา ครอบครัว ซึ่งนำไปสู่การเยียวยา บาดแผลทางใจผ่านการชมวิดีโอทัศน์ วิทยากรสามารถหยุดวิดีโอทัศน์ เป็นช่วง ๆ โดยสังเกตจาก ปฏิกิริยาของผู้เรียนว่ายังจดจ่อ กับการชมวิดีโอทัศน์หรือไม่ มี ภาษากายที่แสดงความสงสัยไม่ กระจ่างหรือไม่ วิทยากรสามารถ หยุดและตั้งคำถามเพื่อทวนสอบ ความเข้าใจของผู้เรียนและ กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน เป็นระยะ จากนั้น จึงบรรยาย สรุปประเด็นสำคัญ	วิดีโอทัศน์ “สาธิตการให้คำ ปรึกษาครอบครัว ด้วยการให้ คำปรึกษา ครอบครัว กรณีศึกษา : นายมิวสิค และครอบครัว”

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
		<p>วิทยากรต้องศึกษาวิดิทัศน์มาก่อน สามารถใช้คำอธิบายประกอบการสาธิตเป็นตัวช่วยในการศึกษาได้</p>	<p>เอกสาร “คำประกอบการ สาธิตการเยียวยา บาดแผลทางใจ ด้วยการให้ คำปรึกษา ครอบครัว กรณีศึกษา : นายมิวสิค และครอบครัว”</p> <p>PowerPoint “ครอบครัวกับ การเยียวยา บาดแผลทางใจ”</p>
<p>11:45–12:00 (15 นาที)</p>	<p>3. วิทยากรบรรยายสรุป case formulation จาก “สาธิตการเยียวยาบาดแผลใจ ด้วยการให้คำปรึกษาครอบครัว กรณีศึกษา : นายมิวสิค และครอบครัว” โดยการวิเคราะห์ ปัจจัย ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• ปัจจัยนำมาก่อน (Predisposing factors)</li> <li>• ปัจจัยกระตุ้น (Precipitating factors)</li> <li>• ปัจจัยที่ทำให้ปัญหาคงอยู่ (Perpetuating factors)</li> </ul>	<p>เพื่อสรุปประเด็นสำคัญของกรณีศึกษา โดยการเชื่อมโยง case formulation กับการเยียวยาบาดแผลทางใจโดยครอบครัว</p>	<p>PowerPoint “ตัวอย่างการ อภิปรายปัจจัยที่ เกี่ยวข้องกับ กรณีศึกษา : นายมิวสิคและ ครอบครัว”</p> 

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
	<ul style="list-style-type: none"> <li>ปัจจัยปกป้อง (Protective factors)</li> </ul> และใช้ PowerPoint “ตัวอย่างการอภิปรายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา : นายมิวสิต และครอบครัว”		เอกสาร “ตัวอย่างการอภิปรายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา : นายมิวสิต และครอบครัว”

### ประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการมีส่วนร่วมของกิจกรรม และคุณภาพการฝึกปฏิบัติ



**คำอธิบายประกอบการสาธิต**  
**การเยียวยาบาดแผลใจด้วยการให้คำปรึกษาครอบครัว**  
**กรณีศึกษา : นายมิวสิค และครอบครัว**

เวลา	คำอธิบาย
0:51	สร้างสัมพันธภาพและตกลงบริการ
1:22	ถามอารมณ์ความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา เพื่อสร้างบรรยากาศปลอดภัยผ่อนคลาย
1:50	ขั้นตอนเริ่มสำรวจสภาพครอบครัวโดยประเมินความรับรู้ปัญหาของลูกในมุมมองของพ่อแม่
2:45	สำรวจความรู้สึกและสะท้อนความรู้สึกของพ่อแม่เมื่อทราบว่าลูกมีคดี
3:05	สำรวจการเริ่มเสพสารเสพติด เพื่อประเมินว่าผู้รับคำปรึกษามีความกล้าเปิดเผยพฤติกรรมเสพติดกับพ่อแม่หรือไม่ และเพื่อประเมินปฏิกิริยาของพ่อแม่ต่อการรับทราบพฤติกรรมของลูก
4:07	ทวนความจุดเริ่มต้นของการเสพสารเสพติด คือ อยากรลอง และถามสำรวจต่อ
5:35	ถามสำรวจสาเหตุที่เสพซ้ำ ทั้ง ๆ ที่รู้ว่ามีโอกาสถูกจับ
6:08	สะท้อนความรู้สึกของแม่ เพื่อแสดงความใส่ใจอารมณ์ความรู้สึก ไม่ทอดทิ้งแม่
6:26	Circular question ถามความเข้าใจของลูกต่อความรู้สึกของแม่ เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูก
6:50	Circular question : ถามผลกระทบต่อความรู้สึกของลูก เมื่อทราบว่าแม่เสียใจ เพื่อเชื่อมความเข้าใจความรู้สึกซึ่งกันและกันมากขึ้น
7:12	ทวนความ เพื่อแสดงความเข้าใจต่อความรู้สึกขัดแย้งของลูกที่รู้สึกผิดแต่ยังคงมีพฤติกรรมเสพสารเสพติด
7:20	Circular question : ถามพ่อเพื่อทวนสอบความเข้าใจที่มีต่อลูก
7:30	คำตอบของพ่อแสดงว่าพ่อยังไม่เข้าใจลูก

เวลา	คำอธิบาย
7:54	ถามความรู้สึกของพ่อในปัจจุบัน เพื่อให้พ่อได้สำรวจความรู้สึกของตัวเอง
8:16	ทวนความรู้สึกของพ่อที่โทษตัวเอง แต่ภาษากายเป็นอารมณ์โกรธ
8:36	บทบาท facilitator บอกให้พ่อฟังลูกมากขึ้น เพื่อให้ลูกกล้าเปิดเผยความรู้สึกของตัวเองกับพ่อแม่
9:00	บทบาท facilitator สร้างบรรยากาศที่ปลอดภัยเพื่อให้ลูกกล้าเปิดเผยความรู้สึกของตนเองที่มีต่อพ่อแม่
9:17	ทวนความ ความรู้สึกที่คิดว่าได้รับการปฏิบัติไม่เท่าเทียมกับน้อง
9:36	ถามเพื่อสำรวจประสบการณ์ที่รับรู้ความไม่เท่าเทียม
10:02	บทบาท facilitator ให้ลูกได้บอกความรู้สึกที่เก็บไว้ในใจกับแม่โดยตรง
10:44	บทบาท facilitator ให้ลูกได้บอกจุดตั้งต้นของความรู้สึกโกรธที่มีต่อพ่อแม่ได้อย่างเปิดเผย
11:27	ถามเพื่อให้ลูกได้บรรยายความรู้สึกที่ถูกพ่อแม่ทำร้ายจิตใจ (จุดเริ่มต้นของบาดแผลทางใจ)
12:10	บทบาท facilitator ให้ลูกได้สื่อสารความรู้สึกกับพ่อโดยตรงอย่างเปิดเผย
12:20	Circular question : ถามพ่อถึงการรับรู้ความรู้สึกของลูก
12:30	พ่อยังไม่เข้าใจความรู้สึกของลูก
12:40	ทวนความรู้สึกสงสัยของพ่อ เพื่อให้พ่อได้ทำความเข้าใจตัวเอง
12:51	บทบาท facilitator กระตุ้นให้ลูกบอกความรู้สึกเพิ่มเติม
13:04	ลูกรวบรวมความกล้าในการสื่อสารความรู้สึกที่เก็บไว้ในใจ
13:21	ผู้ให้คำปรึกษาตอบสนองด้วยการฟังอย่างตั้งใจ (active listening)
13:55	บทบาท facilitator ถามเพื่อให้ลูกบอกสิ่งที่ต้องการให้พ่อแม่ทราบ
14:21	ลูกสื่อสารความรู้สึกและความต้องการกับแม่ก่อน เนื่องจากแม่ใช้การสัมผัสสื่อสารรักกับลูก
15:02	สะท้อนความรู้สึกน้อยใจ และถามช่วงเวลาจุดตั้งต้นของความรู้สึกน้อยใจของลูกเพื่อให้พ่อแม่เข้าใจ

เวลา	คำอธิบาย
15:34	เชื่อมโยงความรู้สึกน้อยใจกับพฤติกรรมเสพสารเสพติด
15:58	เชื่อมโยงพฤติกรรมเสพติดเพื่อให้ล้มความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ
16:28	ถามความต้องการ ความเข้าใจและการปลอบใจจากพ่อแม่ที่มีต่อลูก
17:03	Circular question : ถามพ่อแม่ว่าได้ยินความต้องการของลูกว่าอะไรบ้าง
17:15	แม่คิดว่าที่ผ่านมาได้ตอบสนองความต้องการของลูกแล้ว
17:45	สะท้อนความรู้สึกของแม่ เพื่อลดแรงต้านทานที่จะเข้าใจลูก
18:03	ถามแม่ซ้ำเพื่อประเมินระดับแรงต้านทาน
18:04	Circular question : ถามความเข้าใจของพ่อต่อความต้องการของลูก
19:14	ถามด้วยคำถามที่ทำท่าย เพื่อจัดการกับแรงต้านทานของพ่อและแม่
19:27	บทบาท facilitator ให้แม่มองหน้าลูก เพื่อให้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน
19:33	สรุปความ เชื่อมโยงสาเหตุที่ของการเสพสารเสพติดเพื่อให้ล้มความรู้สึกน้อยใจ คิดว่าพ่อแม่ไม่รัก รักน้อยมากกว่า
20:07	ถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจของพ่อแม่อีกครั้ง
22:10	ให้พ่อแม่ได้บอกความหมายของการรักลูกเท่ากัน เพื่อปรับมุมมองให้ตรงกัน
22:39	พ่อเริ่มเข้าใจและยอมรับ
23:08	ถามความรู้สึกของพ่อแม่ เมื่อลูกออกนอกบ้าน
23:31	แม่เริ่มเข้าใจลูกมากขึ้น
23:50	ถามความรับรู้ของลูกถึงความรู้สึกเป็นห่วงของพ่อแม่
24:03	ลูกไม่เคยรับรู้ความรู้สึกห่วงใยของพ่อแม่มาก่อน
24:26	Circular question : ถามความรู้สึกของลูกเมื่อทราบว่าพ่อแม่เป็นห่วง
24:39	ลูกเริ่มเข้าใจพ่อแม่
25:03	ชี้ให้เห็นข้อดีของการถูกจับครั้งนี้ที่พ่อแม่ได้รับฟังและมีโอกาสช่วยเหลือเยียวยาจิตใจลูก

เวลา	คำอธิบาย
27:33	เปิดโอกาสให้ลูกได้บอกความต้องการอื่น ๆ ที่ไม่เคยได้บอกพ่อแม่มาก่อน
28:15	Circular question : ถามความรู้ของพ่อแม่ต่อความต้องการด้านการเรียนของลูก
29:56	ถามความเชื่อมั่นของแม่ต่อการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นของลูก
30:44	สำรวจความรู้สึกของแม่ เพื่อให้ลูกได้เข้าใจความรู้สึกของแม่จะได้ไม่เข้าใจผิดไปเอง
31:24	สรุปจุดแข็งของครอบครัว สาเหตุของความไม่เข้าใจกันในครอบครัวและเป้าหมายการเปลี่ยนแปลงร่วมกัน
32:07	ยุติบริการ
-	บันทึกข้อมูล



## ตัวอย่างการอภิปรายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา : นายมิวสิค และครอบครัว

### ปัจจัยที่นำมาก่อน

- มิวสิครู้สึกห่างเหิน เหมือนตัวคนเดียว ไม่ได้รับการดูแล ถูกตำหนิ มองว่าพ่อแม่ไม่ใส่ใจความรู้สึก ไม่เข้าใจความลำบาก คิดว่าพ่อแม่รักน้องมากกว่า เพราะพ่อแม่ชมแต่น้อง ให้น้องก่อน
  - พ่อไม่มีเวลาให้ ไม่ค่อยได้ใกล้ชิดกัน
  - แม่คิดว่าให้ความรักกับมิวสิคมากพอแล้ว และดีที่สุดเท่าที่แม่จะทำได้แล้ว แต่ยังไม่พอในมุมมองของมิวสิค เพราะเกิดการเปรียบเทียบกับน้อง
  - พ่อแม่ไม่ทราบความต้องการที่แท้จริง
  - มิวสิครู้สึกผิดเวลาใช้สารเสพติด แต่ไม่กล้าบอกพ่อแม่ ทำให้พ่อแม่ไม่ทราบมาก่อนว่ามิวสิคใช้สารเสพติด
- ฯลฯ

### ปัจจัยกระตุ้น

- มิวสิคมีบาดแผลทางใจ เพราะรู้สึกว่าตนเองถูกละเลย เมื่อเพื่อนชวน จึงลองใช้สารเสพติด ทำให้รู้สึกเคลิ้ม และลืมความทุกข์ใจได้
- ฯลฯ

### ปัจจัยที่ทำให้ปัญหาคงอยู่

- มิวสิครู้สึกสับสนในตัวเอง รักพ่อแม่ แต่ก็โกรธ เศร้า น้อยใจ คิดว่าพ่อแม่รักน้องมากกว่า
- พ่อแม่โทษตัวเอง และส่งผ่านความผิดหวังไปยังมิวสิค
- พ่อแม่บอกว่ารักลูกเท่ากัน แต่เป็นมุมมองของพ่อแม่ มิวสิคยังไม่รู้สึกเชื่อตามที่พ่อแม่พูด
- ขาดการส่งภาษารักที่เข้าใจกัน

ฯลฯ

### ปัจจัยปกป้อง

• มิวสิคพอทราบถึงผลกระทบของการใช้สารเสพติด แต่ยังตระหนักไม่มากพอในช่วงแรก เพราะยังไม่ทราบวิธีการจัดการปัญหา ขณะนี้รู้สึกผิด เริ่มอยากเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เพราะอยากเป็นเด็กดี อยากมีครอบครัวที่อบอุ่น อยากตั้งใจเรียน อยากทำให้พ่อแม่มีความสุข

• พ่อแม่รักมิวสิค เริ่มตระหนักถึงปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัว พร้อมจะรับฟังความต้องการ และให้กำลังใจมิวสิคในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทำให้มิวสิคได้มีประสบการณ์และมุมมองใหม่กับความสัมพันธ์ในครอบครัว

- มิวสิคทราบความต้องการของตัวเอง ว่า ชอบศิลปะ มีความสุขกับการทำงานศิลปะ
- เมื่อมีการสื่อสารกันในครอบครัว และได้ส่งภาษารัก มิวสิคเริ่มเห็นทางเลือกที่ดีกว่าการใช้

สารเสพติด

ฯลฯ

หัวข้อที่ 7

ฝึกปฏิบัติ

การให้คำปรึกษาครอบครัว ครั้งที่ 2



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

1. ฝึกปฏิบัติการเลือกใช้ทักษะต่างๆ ของการให้คำปรึกษาครอบครัวอย่างเหมาะสม
2. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ พร้อมทั้งหาแนวทางในการวางแผนแก้ปัญหา และให้การช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม

ระยะเวลา 2 ชั่วโมง

### กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
13:00-13:15 (15 นาที)	<p>1. วิทยากรให้ผู้เข้ารับการอบรมแบ่งกลุ่มย่อย จำนวนเท่าๆกันตามความเหมาะสมกับจำนวนวิทยากรกลุ่ม โดยให้มีวิทยากรประจำกลุ่มทุกกลุ่ม โดยให้ฝึกปฏิบัติดังนี้</p> <p>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 1 เป็นผู้รับคำปรึกษา : สวมบทบาทเป็นนายมิวสิค</p> <p>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 2 เป็นบุคคลในครอบครัว : สวมบทบาทเป็นพ่อหรือแม่นายมิวสิค</p> <p>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 3 สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษา : ให้คำปรึกษาครอบครัวต่อจากการให้คำปรึกษาครั้งก่อน</p> <p>สมาชิกที่เหลือเป็นผู้สังเกตการณ์: ไม่เข้าไปรบกวนในการสนทนา</p>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาครอบครัว วิทยากรเน้นย้ำว่า ผู้ให้คำปรึกษามีหน้าที่ในการสำรวจปัญหา ความสัมพันธ์ในครอบครัววิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนของครอบครัว รวมทั้งบาดแผลทางใจของผู้รับคำปรึกษา ส่วนผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษาให้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทสมมติ ระหว่างการฝึกปฏิบัติ ให้ผู้สังเกตการณ์คอยสังเกตกระบวนการ และทักษะของการให้คำปรึกษาครอบครัว รวมทั้งรักษามารยาท ในฐานะผู้สังเกตการณ์ โดยการไม่ส่งเสียงดัง ไม่พูดแทรก ระหว่างให้คำปรึกษา</p>	<p>ใบงานที่ 3 “ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาครอบครัว กรณีศึกษา : นายมิวสิค และครอบครัว” (แจกเฉพาะผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษา บุคคลในครอบครัว และวิทยากรประจำกลุ่ม)</p>

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
	ระหว่างผู้ให้คำปรึกษา และผู้รับคำปรึกษา วิทยากรนำผู้รับคำปรึกษาและบุคคลในครอบครัวมาทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทสมมติที่ได้รับ		
13:15-14:00 (45 นาที)	2. ฝึกปฏิบัติ ระยะเวลา 45 นาที		-
14:00-14:15 (15 นาที)	3. วิทยากรประจำกลุ่มสอบถามผู้เข้ารับการอบรมในกลุ่มตามใบงานที่ 1 “การประเมินสภาพครอบครัว” วิทยากรประจำกลุ่มนำอภิปรายเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติการสัมภาษณ์โดยให้ผู้สังเกตการณ์และผู้สวมบทบาทผู้รับคำปรึกษาสะท้อนและแลกเปลี่ยนการฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาของผู้เข้ารับการอบรมที่สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษาอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งสรุปประเด็นสำคัญจากการฝึกปฏิบัติ	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ประมวลทักษะและข้อมูลจากการฝึกปฏิบัติ และให้ผู้เข้ารับการอบรมได้สะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการ และทักษะการให้คำปรึกษาครอบครัว โดยวิทยากรกลุ่มมีหน้าที่ต้องกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการอบรมแลกเปลี่ยนสะท้อนการฝึกปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์ และวิทยากรกลุ่มสรุปความสำคัญ	ใบงานที่ 1 “การประเมินสภาพครอบครัว”
14:15-15:00 (45 นาที)	4. วิทยากรประจำกลุ่มนำเสนอประเด็นสำคัญและความคิดเห็นจากการฝึกปฏิบัติกลุ่มย่อย เพื่อแลกเปลี่ยนกับผู้เข้ารับการอบรมทั้งหมด จากนั้น วิทยากรหลักสรุปประเด็นสำคัญของให้คำปรึกษาครอบครัว และมีวิทยากร	ให้วิทยากรประจำกลุ่มสรุปในกลุ่มใหญ่ เพื่อสรุปประเด็นและกระชับเวลา อาจให้ผู้เข้ารับการอบรมแลกเปลี่ยนเพิ่มเติมได้จากนั้น วิทยากรหลักสรุปประเด็นสำคัญอีกครั้ง	-

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
	เขียนสรุปประเด็นสำคัญในการเรียนรู้ที่ได้จากผู้เข้ารับการอบรม		

## การประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม และคุณภาพการฝึกปฏิบัติ



## หัวข้อที่ 8

# แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประเมินผล



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

สรุปประเด็นสำคัญจากการอบรม

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

### กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
15:00-15:30 (30 นาที)	1. แจกแบบประเมินการฝึกอบรม การให้คำปรึกษาครอบครัว ให้ผู้เข้ารับการอบรม	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ประมวลสาระสำคัญจากการอบรม และประเมินหลักสูตรวิทยากรควรใช้เวลาผู้เข้ารับการอบรมในการทำแบบประเมิน	แบบประเมินการฝึกอบรม หลักสูตรการให้คำปรึกษาครอบครัว
15:30-16:00 (30 นาที)	2. ยืนเป็นวงกลมและให้ผู้เข้าร่วมอบรมสรุปประเด็นที่ได้จากการอบรม	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้นำสิ่งที่ได้ทบทวนจากการทำแบบประเมินมาสรุปอีกครั้งหนึ่ง	-

### การประเมินผลการเรียนรู้

จากการแบบประเมิน และการสรุปประเด็นของผู้เข้าร่วมอบรมจากกิจกรรมยืนเป็นวงกลม

## แบบประเมินการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาครอบครัว

1. การให้คำปรึกษาครอบครัวแตกต่างจากการให้คำปรึกษารายบุคคลอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. หลักการและทักษะที่สำคัญในการให้คำปรึกษาครอบครัวคืออะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ครอบครัวมีส่วนสำคัญในการเยียวยาบาดแผลทางใจอย่างไรบ้าง

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

4. ครอบครัวมีส่วนสำคัญในการป้องกันการก่อคดีซ้ำอย่างไรบ้าง

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

# หลักสูตรแกนกลางการให้คำปรึกษา (สำหรับศาลเยาวชนและครอบครัว)



# หลักสูตร การให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐาน (สำหรับศาลเยาวชนและครอบครัว)



## ข้อมูลทั่วไปของหลักสูตรการอบรมผู้ให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐาน (สำหรับศาลเยาวชนและครอบครัว)

### วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

1. ระบุสาเหตุและปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดได้พอสังเขป
2. ระบุความเจ็บป่วยทางจิตเวชที่พบได้ในเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้
3. อธิบายความต้องการและความสำคัญของการให้คำปรึกษาเพื่อช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด
4. ระบุบทบาทและคุณค่าของคลินิกจิตสังคมที่มีต่อสังคม
5. เข้าใจ ยอมรับตนเองและความแตกต่างระหว่างเพื่อนมนุษย์
6. รู้เท่าทันและสามารถจัดการกับอคติของตนเองที่จะเป็นอุปสรรคต่อการให้คำปรึกษาได้เหมาะสม
7. ระบุเป้าหมาย หลักการ กระบวนการ และขั้นตอนของการให้คำปรึกษาได้อย่างถูกต้อง
8. ระบุลักษณะและประโยชน์ของเทคนิคการให้คำปรึกษา และสามารถเลือกใช้เทคนิคได้อย่างเหมาะสม
9. อธิบายระบบบริการคลินิกจิตสังคมของศาลเยาวชนและครอบครัว แผนที่นำทางการให้คำปรึกษา และ case formulation ได้พอสังเขป
10. ระบุแนวทางการส่งต่อกับระบบบริการสาธารณสุขได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
11. สามารถฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษารายบุคคลได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

### ระยะเวลาฝึกอบรม 2 วัน

หัวข้อวิชา ประกอบด้วย

- |             |  |
|-------------|--|
| หัวข้อที่ 1 | จิตสังคมของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด  |
| หัวข้อที่ 2 | ทัศนคติและจริยธรรมของผู้ให้คำปรึกษา  |
| หัวข้อที่ 3 | กระบวนการให้คำปรึกษาและสารัตถการให้คำปรึกษา  |
| หัวข้อที่ 4 | ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาครั้งที่ 1 : กรณีตนเอง                                     |
| หัวข้อที่ 5 | ระบบบริการคลินิกจิตสังคม แผนที่นำทาง (Roadmap) การให้คำปรึกษา และ Case Formulation |
| หัวข้อที่ 6 | ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาครั้งที่ 2 : กรณีศึกษา (เน้นการสำรวจปัญหา)                 |
| หัวข้อที่ 7 | ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาครั้งที่ 3 : กรณีศึกษา (เน้นการแก้ปัญหา)                   |
| หัวข้อที่ 8 | แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประเมินผล   |

## ตารางการฝึกอบรม

	9:00-10:15 น.	10:30-12:00 น.	13:00-14:45 น.	15:00-16:00 น.
<b>วันที่ 1</b>	<b>หัวข้อที่ 1</b> จิตสังคมของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด	<b>หัวข้อที่ 2</b> ทัศนคติและจริยธรรมของผู้ให้คำปรึกษา	<b>หัวข้อที่ 3</b> กระบวนการให้คำปรึกษาและสถิติการให้คำปรึกษา	<b>หัวข้อที่ 4</b> ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาครั้งที่ 1 : กรณีตนเอง

	9:00-10:30 น.	10:45-12:00 น.	13:00-14:45 น.	15:00-16:00 น.
<b>วันที่ 2</b>	<b>หัวข้อที่ 5</b> ระบบบริการคลินิกจิตสังคมแผนที่นำทาง (Roadmap) การให้คำปรึกษาและ Case Formulation	<b>หัวข้อที่ 6</b> ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาครั้งที่ 2 : กรณีศึกษา (เน้นการสำรวจปัญหา)	<b>หัวข้อที่ 7</b> ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาครั้งที่ 3 : กรณีศึกษา (เน้นการแก้ไขปัญหา)	<b>หัวข้อที่ 8</b> แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประเมินผล

## หัวข้อที่ 1

# จิตสังคมของ เด็กและเยาวชนที่กระทำผิด



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้ให้บริการอบรมสามารถ

1. ระบุสาเหตุและปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดได้พอสังเขป
2. ระบุความเจ็บป่วยทางจิตเวชที่พบได้ในเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้
3. อธิบายความต้องการและความสำคัญของการให้คำปรึกษาเพื่อช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

## เนื้อหา

### จิตสังคมของเยาวชนที่กระทำความผิด

หากจะเข้าใจสภาพปัญหาของเยาวชนเพื่อนำไปสู่การบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู แบบรายบุคคลนั้น จำเป็นต้องเข้าใจถึงเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำความผิดของเยาวชนนั้น ซึ่งจากการทบทวนการวิจัย พบว่าไม่ได้เกิดจากปัจจัยเดียว ยังมีปัจจัยเสี่ยงมากมายนี้อาจเกิดการก่อคดีและมีพฤติกรรมรุนแรง มีหลายการศึกษาบ่งชี้ว่ามีผลวิเศษจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างหลายปัจจัยเสี่ยงร่วมกัน มีการศึกษาพบว่าเด็กอายุ 10 ปีที่ใช้ชีวิตอยู่กับ 6 ปัจจัยเสี่ยงหรือมากกว่ามีโอกาสเกิดคดีรุนแรงเมื่ออายุ 18 ปี เป็น 10 เท่าของเด็กที่อยู่กับปัจจัยเสี่ยงเดียว อย่างไรก็ตามพบมีเยาวชนจำนวนมากที่มีหลายปัจจัยเสี่ยง แต่ก็ไม่เคยก่อคดี ดังนั้นการสร้างเสริมปัจจัยปกป้องเพื่อลดและกำจัดปัจจัยเสี่ยงจึงเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญยิ่ง

### ปัจจัยปกป้อง 4 ยุทธศาสตร์หลัก ประกอบด้วย

1. การลดปัจจัยเสี่ยง
2. การลดปฏิภนอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม
3. การสร้างความรู้สึกรับผิดชอบและความมั่นใจในตนเอง
4. การเปิดเส้นทางเลือกหรือโอกาสของชีวิตที่หลากหลาย ซึ่งการออกแบบกิจกรรมสำหรับบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูเด็ก เยาวชน ต้องเหมาะสมกับขั้นตอนการพัฒนาตามอายุและสภาพปัญหาหารายบุคคลของเด็ก เยาวชนกลุ่มที่กระทำความผิด

### ปัจจัยการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน แบ่งเป็น

1. ปัจจัยทางชีววิทยา (Biological)
2. ปัจจัยทางจิตใจ (Psychological)
3. ปัจจัยทางสังคม (Social)

## 1. ปัจจัยทางชีววิทยา

- เพศชายมีโอกาสกระทำผิดมากกว่าเพศหญิง
- ลักษณะทางกายภาพ ที่สัมพันธ์กับการกระทำผิดได้สูงพบว่ามีลักษณะขากรรไกรยื่น หน้าผากสูง หน้าไม่สมมาตร ฟันไม่ดี ตาชิดกันและเบ้าตาลึก แขนขายาว จมูกผิดปกติ อวัยวะเพศใหญ่
- พันธุกรรม: ไม่มียีนเดี่ยวที่ระบุความเป็นอาชญากร พันธุกรรมมีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและพบความเชื่อมโยงกับพันธุกรรมสมาธิสั้น
- ฮอรโมน: ระดับฮอรโมนเพศชาย (testosterone) สูง พบเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความรุนแรง
- ความผิดปกติของสมอง: มีความผิดปกติของสมองส่วนหน้า (frontal lobe) และส่วนขมับ (temporal lobe)
- สารสื่อประสาท: ระดับ Serotonin ต่ำ ระดับ Dopamine สูง

## 2. ปัจจัยทางจิตใจ

พื้นฐานทางอารมณ์ของเด็ก ซึ่งสังเกตได้ตั้งแต่แรกเกิด ปัจจัยทางพื้นฐานทางอารมณ์ที่ทำให้เด็กมีโอกาสเสี่ยงในการเกิดปัญหาพฤติกรรมได้มาก คือ เด็กเลี้ยงยาก (difficult child) นอกจากนี้ยังพบลักษณะที่มีความเสี่ยงในการกระทำผิดได้มาก ได้แก่ การมีพฤติกรรมก้าวร้าว การขาดทักษะการเข้าสังคม การขาดทักษะการปรับตัว การขาดการยับยั้งชั่งใจ การขาดความมั่นใจในตนเอง และปัญหาสุขภาพจิต

จากการวิจัยความชุกโรคทางจิตเวชของเยาวชนในสถานแรกรับเด็กและเยาวชนของไทย โดยกรมสุขภาพจิต ในปี 2558 ในสถานแรกรับ 14 แห่ง เยาวชนจำนวน 600 คน อายุระหว่าง 12-18 ปี พบเป็นโรคจิตเวชอย่างน้อย 1 โรค ร้อยละ 91.4 ซึ่งสูงกว่าเยาวชนไทย 4 เท่า ป่วยตั้งแต่ 2 ภาวะขึ้นไป พบร้อยละ 79.2 ซึ่งกลุ่มโรคทางจิตเวชที่พบคือ 1) กลุ่มโรคความผิดปกติจากการใช้สารเสพติด ร้อยละ 83.9 ได้แก่ ภาวะเสพติด (abuse) ยาบ้า บุหรี่ สุรา ภาวะติด (dependence) ยาบ้า กัญชา สุรา บุหรี่ 2) กลุ่มโรคต่อเถรต่อต้าน ร้อยละ 33.9 ได้แก่ โรคเถรต่อต้าน (conduct disorder) โรคต่อเถรต่อต้าน (oppositional defiant disorder) โรคสมาธิสั้น (ADHD) 3) กลุ่มโรควิตกกังวล ร้อยละ 11.1 ได้แก่ โรควิตกกังวลทั่วไป (generalized anxiety disorder) โรคย้ำคิดย้ำทำ (obsessive compulsive disorder) ภาวะป่วยทางจิตจากเหตุการณ์รุนแรง (post-traumatic stress disorder) 4) กลุ่มโรคปัญหาอารมณ์ ร้อยละ 10.3 ได้แก่ โรคซึมเศร้าเรื้อรัง (dysthymic disorder) โรคซึมเศร้า (major depressive disorder) โรคอารมณ์แปรปรวน

จากการศึกษาพบว่าเยาวชนส่วนมากเริ่มใช้สารเสพติดตั้งแต่อายุ 11-12 ปี น้อยที่สุดเริ่มใช้เมื่ออายุ

7-9 ปี ส่วนมากจบการศึกษาชั้นประถมศึกษา ถูกจับดำเนินคดีหลังจากไม่ไปโรงเรียน 1-3 ปี ส่วนมากระดับสติปัญญาอยู่ในเกณฑ์ปกติ และร้อยละ 80 ไม่เคยเข้าชั้นเรียน ดังนั้นงานส่งเสริมป้องกันปัญหาสารเสพติดและการกระทำผิดกฎหมายในเด็กจำเป็นต้องเริ่มในระดับประถมศึกษา นอกจากนี้ปัจจัยครอบครัวและสิ่งแวดล้อมที่มีความเสี่ยงสูง เพิ่มโอกาสการกระทำผิดทางกฎหมาย ได้แก่ สถานะพ่อแม่ แยก/หย่า/ตาย ร้อยละ 61.5 สมาชิกครอบครัวใช้สารเสพติด มีคดีความผิด ร้อยละ 20 ในละแวกบ้านมีอาชญากรรมบ่อย ร้อยละ 63.7 เคยถูกกระทำรุนแรง ล่วงละเมิดทางเพศ ร้อยละ 14.5

**โรคทางจิตเวช** คือ กลุ่มอาการความผิดปกติทางความคิด อารมณ์หรือพฤติกรรมซึ่งมีความต่อเนื่อง ส่งผลทำให้บุคคลนั้นเกิดความทุกข์ทรมาน หรือมีความบกพร่องในกิจวัตรต่างๆ

## โรคทางจิตเวชของเยาวชนผู้กระทำผิดคดีอาญา

### 1) กลุ่มโรคความผิดปกติจากการใช้สารเสพติด (Substance use disorder)

ความผิดปกติจากการใช้สารเสพติดและจากพฤติกรรมเสพติด เป็นโรคจิตเวชและความผิดปกติทางพฤติกรรมที่เป็นผลจากการใช้สารหรือยาที่ออกฤทธิ์ต่อจิต



ประสาทเป็นหลัก หรือจากพฤติกรรมเฉพาะที่ได้รับรางวัลหรือแรงเสริมซ้ำ ๆ

ความผิดปกติจากการใช้สารเสพติด ได้แก่ ภาวะใช้สารเสพติดอย่างอันตราย (episode of harmful substance use) ความผิดปกติพฤติกรรมใช้สารเสพติด (substance use disorder) ได้แก่ การใช้สารเสพติดอย่างอันตราย (harmful substance use) ภาวะติดสารเสพติด (substance dependence) และความผิดปกติที่เกิดจากสารเสพติด (substance-induced disorders) ได้แก่ ภาวะเมาสารเสพติด (substance intoxication) ภาวะขาดหรือถอนพิษสารเสพติด (substance withdrawal) และโรคจิตเวชจากการใช้สารเสพติด (substance-induced mental disorders)

**ภาวะสมองตื้อ** คือ ภาวะที่สมองในส่วนที่คิดด้วยควมามีเหตุผล (prefrontal cortex) เกิดความเสียสมดุลกับสมองส่วนอยาก (brain reward pathway) ที่ทำหน้าที่ควบคุมอารมณ์และความอยาก ก่อให้เกิดแรงกระตุ้นจนนำไปสู่ความอยากสารเสพติด จำเป็นต้องหาเพื่อนำมาเสพ เมื่อเสพแล้วจะมีความสุข หากสารเสพติดไปกระตุ้นสมองแบบเรื้อรัง จะทำให้สมองเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น เนื่องจากสมองส่วนอยากจะติดต่อกับสิ่งกระตุ้นเร้าที่ให้ความสุขใจตามธรรมชาติ ทำให้ผู้เสพติดเกิดความเบื่อหน่าย แต่สมองส่วนอยากนี้จะไวต่อสารเสพติด ทำให้เกิดพฤติกรรมหมกมุ่นต่อการเสพยา ผลที่ตามมา คือ สมองส่วนคิดแย่งลง ทำอะไรไปตามความอยาก ขาดความยับยั้งชั่งใจ ซึมเศร้าแปรปรวนสติปัญญาแย่งลง กลายเป็นโรคจิตเวชในที่สุด

- การรักษาภาวะสมองตื้อ
- การเข้ายาในรายที่จำเป็น เช่น กรณีมีอาการถอน มีอาการทางจิตเวชจากการใช้สารเสพติด เป็นต้น
  - การบำบัดทางจิตใจ เช่น การสัมภาษณ์เพื่อ

เสริมสร้างแรงจูงใจ (motivational Interviewing หรือ MI) การบำบัดรักษาผู้ติดสารเสพติดแบบกายจิตสังคมบำบัด (Matrix Program) การบำบัดทางความคิดพฤติกรรม (cognitive behavioral therapy) เป็นต้น

- การปรับสิ่งแวดล้อม การดูแลช่วยเหลือทางสังคม ชุมชน
- การป้องกันการเสพยาและการติดตามดูแลอย่างต่อเนื่อง

## 2) โรคพฤติกรรมต่อต้าน (Oppositional defiant disorder)

จากผลสำรวจของกรมสุขภาพจิตปี 2559 ในเด็กอายุ 13-17 ปี พบโรคต่อต้านร้อยละ 2 ในขณะที่การวิจัยโรคทางจิตเวชของเยาวชนในสถานแรกรับเด็กและเยาวชนของไทยปี 2558 พบเยาวชนเป็นกลุ่มโรคคือเกเรต่อต้าน สูงถึงร้อยละ 33.9 ส่วนใหญ่พบในเพศชายมากกว่าหญิง โดยมีอาการ 6 เดือนขึ้นไป ดังนี้ แสดงอารมณ์ฉุนเฉียวตลอดเวลา โทษหรือโยนความผิดให้คนอื่นบ่อยๆ เถียงหรือชวนผู้อื่นทะเลาะ ทำหาย ฝ่าฝืนคำสั่งและกฎเกณฑ์ หงุดหงิดและอารมณ์เสื่อง่าย ตั้งใจทำให้นคนอื่นรำคาญ โกรธและไม่พอใจบ่อย ๆ เจ้าคิดเจ้าแค้น อาฆาตพยาบาท

### แนวทางการแก้ไข

- การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก พ่อแม่ ผู้ดูแล ต้องเข้าใจ รับฟัง ให้เวลาและเอาใจใส่เด็กเยาวชน
  - การปรับพฤติกรรม เสริมแรงบวกเมื่อเด็กเยาวชนทำพฤติกรรมที่ดี และพ่อแม่ผู้ดูแลเป็นแบบอย่างที่ดี
  - การเลี้ยงดูและการฝึกวินัยให้ลูกอย่างสม่ำเสมอ
- ควรกำหนดกฎในครอบครัวที่มีเหตุผลและชัดเจน

### 3) โรคสมาธิสั้น (Attention deficit/hyperactivity disorder)

จากการวิจัยความชุกของโรคสมาธิสั้นและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของวัยรุ่นในศูนย์แรกรับเด็กและเยาวชนชายบ้านเมตตา ในวัยรุ่นชาย 11-18 ปี ระหว่างปี 2555 - 2556 จำนวน 275 คนพบว่าเป็นโรคสมาธิสั้นร้อยละ 12.5 สูงกว่าในเด็กและวัยรุ่นทั่วไปซึ่งพบร้อยละ 5.4

อาการของโรคสมาธิสั้น แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ “ซนเกินไป ใจลอย รอคอยไม่ได้” เกิดก่อนอายุ 12 ปี มีอาการมากกว่าหรือเท่ากับ 2 สถานที่ เช่น บ้าน โรงเรียน ฯลฯ ส่งผลกระทบ (dysfunction) เช่น ผลการเรียน การเข้าสังคม เป็นต้น และไม่ได้เกิดจากปัญหาการเลี้ยงดู คุณภาพการศึกษา สื่อต่าง ๆ

#### การช่วยเหลือเด็กสมาธิสั้น

- การรักษาด้วยยา เพื่อเพิ่มสมาธิ นิ่งขึ้น ช่วยการควบคุมตนเอง
- การปรับพฤติกรรม เน้นการลดสิ่งเร้า เพิ่มสมาธิ เพิ่มการควบคุมตนเอง
- การช่วยเหลือทางสังคม ด้านการศึกษา อาชีพ และการปรับสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม

### 4) กลุ่มโรควิตกกังวล (Anxiety disorder)

อาการโรควิตกกังวล ได้แก่ วิตกกังวลมากเกินไปเกี่ยวกับเหตุการณ์ในชีวิต อย่างน้อย 6 เดือน รู้สึกยากที่จะควบคุมความวิตกกังวล มีอาการอย่างน้อย 3 ใน 6 ข้อต่อไปนี้ กระสับกระส่าย อ่อนเพลีย ไม่มีสมาธิ หงุดหงิด ปวดตึงกล้ามเนื้อ มีความผิดปกติของการนอนนอนหลับยาก

#### แนวทางการรักษา

การให้ความรู้เรื่องโรคและอาการ การดูแลตนเองเบื้องต้น การยอมรับตัวเอง การทำจิตบำบัด การฝึกผ่อนคลายเครียด ทำกลุ่มบำบัด และการรับปรึกษาตามแพทย์สั่ง



## 5) โรคเครียดภายหลังภัยอันตราย หรือภาวะป่วยทางจิตจากเหตุการณ์รุนแรง (Post-traumatic stress disorder)

สภาวะป่วยทางจิตใจเมื่อเผชิญกับเหตุการณ์ที่กระทบกระเทือนจิตใจอย่างร้ายแรง เช่น ภัยพิบัติ สงคราม การจลาจล การฆาตกรรม การปล้นฆ่า ช่มชู้ เป็นต้น ซึ่งคนที่เผชิญอยู่กับเหตุการณ์นั้นๆรอดชีวิตมาได้ หรือผู้ที่สูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักในเหตุการณ์ ทำให้เกิดความเครียดทางด้านจิตใจชนิดรุนแรงมากจนทุกข์ทรมาน ส่งผลให้เกิดความบกพร่องในหน้าที่การงาน และการใช้ชีวิตประจำวันต่างๆ ตามมา

### อาการของโรคเครียดภายหลังภัยอันตราย

- อาการเครียดเฉียบพลัน (acute stress disorder) ช่วง 1 เดือนแรก
- โรคเครียดภายหลังภัยอันตราย ระยะมากกว่า 1 เดือน ได้แก่ เห็นภาพเหตุการณ์ผุดขึ้นมา ผื่นซ้ำๆ พยายามหลีกเลี่ยงเหตุการณ์ อาการตื่นตัว ตกใจง่าย กระสับกระส่าย ไม่มีสมาธิ นอนไม่หลับ มีการเปลี่ยนแปลงอารมณ์ในเชิงลบ ไม่มีความสุข อาจคิดฆ่าตัวตาย หรือ ฟังสารเสพติด

### แนวทางการรักษา

การให้ความรู้เรื่องโรคและอาการ การดูแลตนเองเบื้องต้น การยอมรับตัวเอง การทำจิตบำบัด การฝึกผ่อนคลายเครียด ทำกลุ่มบำบัด และการรับปรึกษาตามแพทย์สั่ง

## 6) โรคซึมเศร้า (Depression disorder)

อาการของโรคซึมเศร้า ประกอบด้วยอาการดังต่อไปนี้ 5 ข้อขึ้นไป เป็นเกือบตลอดเวลา นานกว่า 2 สัปดาห์ ได้แก่ รู้สึกแย่ เศร้า หงุดหงิดหรือสิ้นหวัง ไม่สนใจหรือมีความสุขเวลาทำอะไร นอนหลับยากหรือนอนมากเกินไป เบื่ออาหารหรือกินมากกว่าปกติ รู้สึกเหนื่อยล้า ไม่ค่อยมีเรี่ยวแรง รู้สึกแย่กับตัวเอง จดจ่อกับอะไรได้ยาก พุดหรือทำอะไรซ้ำหรือกระวนกระวายมาก คิดอยากตายหรืออยากทำร้ายตนเอง

### วิธีการดูแลผู้ป่วยซึมเศร้า

การเข้าใจ รับฟัง ให้โอกาสผู้ป่วยระบายความรู้สึก การรับปรึกษาตามแพทย์สั่ง การออกกำลังกาย การเปลี่ยนบรรยากาศ หมั่นสังเกตอาการ ป้องกันและเฝ้าระวังการทำร้ายตนเอง



## 7) กลุ่มอาการทางจิต (Psychosis)

อาการทางจิต (psychosis) คือ อาการบกพร่องด้านการรับรู้ความเป็นจริง (reality testing) อย่างชัดเจนและมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม แสดงออกเป็นกลุ่มอาการด้านบวก (positive symptoms) เช่น อาการหลงผิด (delusions) อาการประสาทหลอน (hallucinations) ความคิดไม่เป็นระบบ (disorganized thinking) ซึ่งส่วนใหญ่แสดงออกมาเป็นการพูดไม่ปะติดปะต่อ พฤติกรรมสับสนอย่างมาก (disorganized behavior) และมีประสบการณ์ต้องยอมตามและถูกควบคุม (passivity and control) ส่วนกลุ่มอาการด้านลบ (negative symptoms) เช่น อารมณ์ทื่อหรือไร้อารมณ์ (blunted or flat affect) ขาดความกระตือรือร้น (avolition) และมีการเคลื่อนไหวผิดปกติที่มาจากจิตใจ (psychomotor disturbances) อาการทางจิตเหล่านี้ อาจเกิดได้จากหลายภาวะ เช่น อาการทางจิตจากปัญหาทางร่างกาย

อาการทางจิตจากการใช้สารเสพติด โรคจิตเภท โรคซึมเศร้าที่มีอาการทางจิตร่วมด้วย โรคอารมณ์แปรปรวนที่มีอาการทางจิตร่วมด้วย เป็นต้น

### การรักษาอาการทางจิต

ควรส่งพบแพทย์เพื่อทำการวินิจฉัยแยกโรคและให้การรักษาที่เหมาะสม โดยพิจารณาให้ยาเพื่อรักษาอาการทางจิต ให้การดูแลบำบัดด้านจิตสังคม และติดตามการรักษาอย่างต่อเนื่อง



### 3. ปัจจัยทางสังคม

#### ปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยปกป้อง: ครอบครัว

##### ปัจจัยเสี่ยง

- ความสัมพันธ์กับพ่อแม่ผู้ปกครองไม่ดี
- วินัยเข้มไปหย่อนไป ไม่คงเส้นคงวา
- ขาดการแนะนำจากผู้ใหญ่
- ผู้ปกครองไม่ยุ่งเกี่ยว ไม่มีส่วนร่วม
- มีพ่อแม่ผู้ปกครองที่ต่อต้านสังคม
- บ้านแตกสาแหรกขาด
- แยกจากพ่อแม่ ถูกทอดทิ้ง
- ยากจน รายได้น้อย ฐานะทางสังคมต่ำ
- ถูกพ่อแม่ผู้ปกครองรังแก
- ความขัดแย้งในครอบครัว

##### ปัจจัยปกป้อง

- มีสัมพันธ์ภาพที่อบอุ่นกับผู้ปกครองและผู้ใหญ่คนอื่น ๆ ช่วยเหลือเกื้อกูล
- ผู้ปกครองประเมินเพื่อนในทางบวก
- มีการติดตามกำกับจากผู้ปกครอง

#### ปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยปกป้อง: สถานศึกษา

##### ปัจจัยเสี่ยง

- มีทัศนคติและพฤติกรรมไม่ดีต่อโรงเรียน
- มีความล้มเหลวในการเรียน การศึกษา

##### ปัจจัยปกป้อง

- มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของโรงเรียน

#### มีกลุ่มเพื่อนที่มีพฤติกรรมอยู่ในกฎเกณฑ์

##### ปัจจัยเสี่ยง

- ขาดความสัมพันธ์กับสังคม
- มีกลุ่มเพื่อนมีพฤติกรรมต่อต้านสังคม กระทำผิด เป็นสมาชิกแก๊ง

##### ปัจจัยปกป้อง

- มีกลุ่มเพื่อนที่มีพฤติกรรมอยู่ในกฎเกณฑ์

## ปัจจัยเสี่ยงด้านชุมชน

- เพื่อนบ้านมีคดี ยุ้งเกี่ยวกับสารเสพติด
- เพื่อนบ้าน ชุมชนไร้ระเบียบ

การดูแลเยาวชนที่กระทำผิด จำเป็นต้องอาศัยความเข้าใจถึงเหตุปัจจัยทางชีววิทยา จิตใจ และสังคม เพื่อเชื่อมโยงกับความเป็นมาเป็นไปในแต่ละบุคคลถึงปัจจัยที่นำมาก่อน (predisposing factors) ปัจจัยกระตุ้น (precipitating factors) ปัจจัยที่ทำให้ปัญหาคงอยู่ (perpetuating factors) และปัจจัยปกป้อง (protective factors) ทั้งนี้เพื่อการวางแผนการบำบัด แก้ไข พันฟูเด็ก และเยาวชนให้ตรงตามสภาพปัญหา รายบุคคล เพื่อคืนเยาวชนที่ติกลับสู่ครอบครัวและสังคม



## กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
9:00-9:10 (10 นาที)	1. วิทยากรสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้เข้ารับการอบรม โดยแนะนำตัวกับผู้เข้ารับการอบรมที่เป็นตัวแทนที่มีลักษณะต่างกัน เช่น เพศ อายุ ประมาณ 5 คน ให้แนะนำตัวเองเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการได้ทำงานกับเด็กเยาวชนที่กระทำผิดและแรงบันดาลใจในการเป็นผู้ให้คำปรึกษา	เพื่อสำรวจภูมิหลัง ทักษะคติ เชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหาและแรงบันดาลใจที่ทำงานกับเด็ก เยาวชนกลุ่มเป้าหมาย วิทยากรเน้นสร้างสัมพันธ์ภาพ สรุประเด็นสำคัญ และทัศนคติเชิงบวกจากการสุ่มถาม	-



เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
9:10-9:22 (12 นาที)	<p>2. วิทยาการเปิดวิถีทัศน์ “เด็ก ม.1 ยิ่งเพื่อนดับ” จากนั้น วิทยาการ นำผู้เข้ารับการอบรมอภิปราย ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• รู้สึกอย่างไรกับข่าวนี้</li> <li>• คิดว่าสาเหตุการกระทำผิดของเด็กกรายนี้อะไร</li> <li>• สภาพจิตใจของเด็กกรายนี้อะไร</li> <li>• เด็กกรายนี้อะไรโอกาสกระทำผิดซ้ำหรือไม่ เพราะเหตุใด</li> <li>• จะป้องกันกรก่อคดีซ้ำได้อย่างไร</li> <li>• กระบวนการยุติธรรมจะมีส่วนช่วยเหลือเด็กกรายนี้อะไรและสังคมได้อย่างไร ควรเป็นหน้าที่ใครในกระบวนการยุติธรรม</li> </ul>	<p>เพื่อนำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้ วิถีทัศน์เป็นสื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ลองตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการก่อคดี และมองหาประเด็นสำหรับการให้คำปรึกษา</p>	<p>วิถีทัศน์ “เด็ก ม. 1 ยิ่งเพื่อนดับ”</p>
9:22-9:40 (18 นาที)	<p>3. วิทยาการเปิดวิถีทัศน์ “การบรรยายหัวข้อจิตสังคมของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด” โดยแพทย์หญิงสลักจิต แสงสินจิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น นานาชาติ 0:01-13:25 ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับ ปัจจัยทางชีวภาพและปัจจัยทางจิตใจที่มีผลต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน จากนั้นให้ วิทยาการชวนผู้รับการอบรมแลกเปลี่ยน</p>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับปัจจัยทางชีวภาพและปัจจัยทางจิตใจที่มีผลต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน วิทยาการสามารถใช้โอกาสนี้เชิญชวนผู้รับการอบรมให้ตระหนักถึงความสำคัญของการสำรวจปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งมีความสำคัญในการให้คำปรึกษาตลอดจนเชื่อมโยงกับการให้</p>	<p>วิถีทัศน์ “การบรรยายหัวข้อจิตสังคมของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด” (นาทีที่ 0:01-13:25)</p>

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
	<p>เปลี่ยนประสบการณ์ให้คำปรึกษาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด และชวนตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยทางชีวภาพและปัจจัยทางจิตใจที่มีผลต่อการกระทำผิดนั้น</p>	<p>คำปรึกษาในคลินิกจิตสังคม ซึ่งมีบทบาทในการสำรวจและหาแนวทางจัดการกับปัจจัยเหล่านี้</p>	<p>-</p>
<p>9:40-10:15 (35 นาที)</p>	<p>4. วิทยากรเปิดวิดีโอทัศน์ “การบรรยายหัวข้อจิตสังคมของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด” โดยแพทย์หญิงสลักจิต แสงสินจิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น นาทิตี 13:30-43:01 ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับโรคจิตเวชที่พบได้ในเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด จากนั้นให้วิทยากรชวนผู้รับการอบรมอภิปรายในประเด็นการค้นหาโรคทางจิตเวชซึ่งเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการก่อคดีของเด็กและเยาวชนมีความสำคัญต่อการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนอย่างไร</p>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับ โรคจิตเวชที่พบบ่อยในเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด วิทยากรสามารถเชื่อมโยงกับการส่งต่อเพื่อรักษาในระบบสาธารณสุขในหัวข้อที่ 5</p>	<p>วิดีโอทัศน์ “การบรรยายหัวข้อจิตสังคมของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด” (นาทิตี 13:30-43:01)</p>
<p>10:15-10:30 (15 นาที)</p>	<p>5. วิทยากรเปิดวิดีโอทัศน์ “การบรรยายหัวข้อจิตสังคมของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด” โดยแพทย์หญิงสลักจิต แสงสินจิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น นาทิตี 43:16-49:09 ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการ</p>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน วิทยากรสามารถใช้โอกาสนี้เชิญชวนผู้รับการอบรมให้ตระหนักถึงความสำคัญของการสำรวจปัจจัย</p>	<p>วิดีโอทัศน์ “การบรรยายหัวข้อจิตสังคมของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด” (นาทิตี 43:16-49:09)</p>

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
	<p>กระทำผิดของเด็กและเยาวชน จากนั้นให้วิทยากรชวนผู้รับการอบรมอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• การค้นหาปัจจัยเสี่ยงต่อการกระทำผิดและปัจจัยปกป้องของเด็กและเยาวชนจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนฟื้นฟูอย่างไร</li> <li>• การเข้าใจสาเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนอย่างรอบด้านมีความสำคัญต่อการให้คำปรึกษาอย่างไร</li> </ul>	<p>ต่าง ๆ ซึ่งมีความสำคัญในการให้คำปรึกษา ตลอดจนเชื่อมโยงกับการให้คำปรึกษาในคลินิกจิตสังคม ซึ่งมีบทบาทในการสำรวจและหาแนวทางจัดการกับปัจจัยเหล่านี้</p>	

### การประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ความสอดคล้องของเนื้อหาที่อภิปรายกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

## หัวข้อที่ 2

# ทัศนคติและจริยธรรม ของผู้ให้คำปรึกษา



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

1. ตระหนักรู้อคติของตนเอง ความสำคัญของทัศนคติยอมรับและเข้าใจตนเองและผู้อื่นได้  
อย่างไม่มีเงื่อนไข
2. พัฒนาทัศนคติของตนเองในการยอมรับไม่ตัดสินตนเองและผู้อื่นด้วยอคติ
3. ระบุจริยธรรมการให้คำปรึกษาได้อย่างถูกต้อง
4. ระบุบทบาทของผู้ให้คำปรึกษาได้อย่างถูกต้อง

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

### เนื้อหา

อ่านรายละเอียดได้ในเนื้อหาของหัวข้อที่ 2 ทัศนคติและจริยธรรมของผู้ให้คำปรึกษา หลักสูตรการให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐาน (สำหรับศาลทั่วไป)

## กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
10:30-10:45 (15 นาที)	<p>1. วิทยากรนำผู้เข้ารับการอบรมสำรวจตนเอง โดยการทําสมาธิสำรวจความคาดหวังของตนเองที่มีต่อการเป็นผู้ให้คำปรึกษา โดยตั้งคำถามที่ละคำถามดังนี้ว่า</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ต้องการให้ตนเองเป็นอย่างไร</li> <li>- มีแรงบันดาลใจสำหรับการเป็นผู้ให้คำปรึกษาอย่างไร</li> <li>- ความสุขของการเป็นผู้ให้คำปรึกษาคืออะไร</li> <li>- ต้องการเห็นผู้รับคำปรึกษาเป็นอย่างไร</li> <li>- มุมมองของตนเองเกี่ยวกับภาพของผู้ให้คำปรึกษาที่ดีเป็นอย่างไร</li> <li>- คาดหวังอะไรจากการอบรมครั้งนี้จากนั้น วิทยากรให้ผู้เข้ารับการอบรมแบ่งปันประสบการณ์ และสรุปประเด็นสำคัญที่ตรงกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา</li> </ul>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้สำรวจความตั้งใจและแรงบันดาลใจของตนเองในการมาเป็นผู้ให้คำปรึกษา และช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ทบทวนเป้าหมายของการพัฒนาตนเอง วิทยากรจะต้องสร้างบรรยากาศของความสงบ ให้เวลาผู้เข้ารับการอบรมได้อยู่กับตนเอง และสำรวจตนเองอย่างจริงจังอาจให้เวลาอย่างน้อย 2-3 นาที ชี้อวนให้ผู้เข้ารับการอบรม ได้ถามคำถามกับตนเองด้วยคำถามที่วิทยากรถาม เมื่อวิทยากรให้ผู้เข้ารับการอบรมแบ่งปันประสบการณ์ วิทยากรต้องขมวดประเด็นสำคัญของการพัฒนาตนเองในบทบาทผู้ให้คำปรึกษา กระตุ้นความรู้สึกเชิงบวก และแรงบันดาลใจของผู้เข้ารับการอบรม ให้ผู้เข้ารับการอบรมเห็นคุณค่าของการเป็นผู้ให้คำปรึกษา</p>	-

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
10:45-11:00 (15 นาที)	<p>2. ให้ผู้เข้ารับการอบรมทบทวนข้อดี หรือจุดเด่นของตนเอง ให้เวลาประมาณ 2-3 นาที จากนั้นให้จับคู่บอกข้อดีหรือจุดเด่นกับเพื่อนอย่างน้อยคนละ 3 ข้อ และให้โอกาสขอบคุณเพื่อนที่แบ่งปันสิ่งดีๆ ให้เวลาครั้งละ 2 นาที สลับเวียนอีก 2-3 ครั้ง (ประมาณตามเวลาที่เหมาะสม)</p>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้มองเห็นและชื่นชมคุณค่าของเพื่อนมนุษย์ผ่านการชื่นชมผู้เข้ารับการอบรมด้วยกัน วิทยากรจะใช้จุดนี้โยงมาถึงผู้รับคำปรึกษา ซึ่งเป็นผู้กระทำผิดและก่อคดี ชี้ให้เห็นมุมมองอีกมุมหนึ่งว่า ผู้รับคำปรึกษาก็อาจมีศักยภาพหรือคุณค่าในตนเอง ซึ่งอาจไม่เคยค้นพบหรือเปิดเผยมาก่อน และหากผู้ให้คำปรึกษาช่วยเหลือให้ผู้รับคำปรึกษาเห็นศักยภาพและคุณค่าในตนเอง จะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเกิด ประสบการณ์เชิงบวกกับตนเอง และพร้อมจะเปลี่ยนแปลงตนเองต่อไปทั้งนี้</p>	-
	<p>3. วิทยากรตั้งคำถามว่า</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- เมื่อได้พูดข้อดีหรือจุดเด่นของตนเอง รู้สึกอย่างไรบ้าง</li> <li>- เมื่อได้ยินเพื่อนแนะนำตัวเองด้วยข้อดีหรือจุดเด่น รู้สึกอย่างไรบ้าง</li> <li>- เคยคิดมาก่อนหรือไม่ว่าทุกคนมีข้อดีหรือจุดเด่น</li> <li>- คนแต่ละคนมีความแตกต่างกันได้หรือไม่</li> </ul>	<p>ทำที่ของวิทยากรที่ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลมีความสำคัญต่อการปรับทัศนคติของผู้เรียนให้ยอมรับความแตกต่างของเพื่อนมนุษย์</p>	-

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- เชื่อหรือไม่ว่าทุกคนในโลกใบนี้ล้วนแต่มีข้อดีหรือจุดเด่นอยู่ในตัว</li> <li>- คิดว่าคนที่รู้จักกับคนไม่รู้ว่าตนเองมีข้อดีของตนเองจะมีพฤติกรรมต่างกันอย่างไรบ้าง</li> <li>- เคยเห็นข้อดีหรือจุดเด่นในตัวผู้ที่อยู่รอบข้างหรือไม่</li> <li>- เมื่อมองเห็นข้อดีของเขาแล้วเกิดประสบการณ์ในใจที่แตกต่างจากเดิมหรือไม่ อย่างไร</li> </ul> <p>4. วิทยากรสุ่มถามความคิดเห็นที่เหมือนกันและแตกต่างกันของผู้เข้ารับการอบรมที่ละคำถาม สรุปลักษณะความเห็นของผู้รับการอบรมเป็นระยะ</p>		-
11:00-11:15 (15 นาที)	<p>5. วิทยากรสุ่มถามผู้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับประสบการณ์ที่มีอคติทั้ง 4 รูปแบบ ได้แก่ อคติเพราะรักใคร่กัน อคติเพราะไม่ชอบกัน อคติเพราะรู้ไม่ถ่องแท้ อคติเพราะกลัวหรือเกรงใจ จากนั้นบรรยายสรุป โดยใช้ PowerPoint “ทัศนคติ การยอมรับ การเข้าใจตนเองและผู้อื่น” วิทยากรอาจยกตัวอย่างของอคติแต่ละแบบกรณีที่ผู้รับการอบรมยังไม่เข้าใจคำว่าอคติ</p>	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมทดลองได้สำรวจและรู้เท่าทันความรู้สึกนึกคิดของตนเอง และวิทยากรบรรยายสรุป	<p>PowerPoint “ทัศนคติการยอมรับ การเข้าใจตนเองและผู้อื่น”</p> 

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
11:15-11:30 (15 นาที)	6. ให้ผู้เข้ารับการอบรมเล่าประสบการณ์ที่เคยไปขอคำปรึกษาจากผู้อื่นสั้น ๆ ให้อย่างลักษณะของผู้ให้คำปรึกษา ผลที่ได้ในระหว่างการได้รับคำปรึกษา และผลที่ตามมา วิทยากรสรุปประเด็นสำคัญ เพื่อเชื่อมโยงไปสู่ทัศนคติของผู้ให้คำปรึกษากับลักษณะของการปรึกษาจากกรณีตัวอย่าง	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเห็นตัวอย่างของการด่วนตัดสินใจให้เห็นผลกระทบ และชวนกันอภิปรายถึงสาเหตุของการด่วนตัดสินใจ เชื่อมโยงมาถึงการด่วนตัดสินใจ ผู้รับคำปรึกษาจากพฤติกรรมที่ก่อคดี หากผู้ให้คำปรึกษาด่วนตัดสินใจ ผู้ให้คำปรึกษาจะไม่เปิดใจที่จะช่วยผู้รับคำปรึกษาค้นหาศักยภาพและคุณค่าที่มีอยู่ในตนเอง วิทยากรควรเน้นถามความรู้สึกของผู้เข้ารับการอบรมให้เวลาได้สำรวจความรู้สึกของตนเอง อย่าปล่อยให้ผู้เข้ารับการอบรมเล่าเรื่องนอกประเด็น	-
	7. วิทยากรเปิดวิดิทัศน์ “ตัดสินใจตรกร” หรือวิดิทัศน์อื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายกัน คือกระตุ้นความรู้สึกขัดแย้งภายในจิตใจ		วิดิทัศน์ “ตัดสินใจตรกร”
	8. วิทยากรสอบถามความรู้สึกนึกคิดของ ผู้เข้ารับการอบรมกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการอบรมแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง กรณีที่ผู้เข้ารับการอบรมมีความคิดเห็นคล้อยตามกัน เช่น เห็นใจจิตรกร รู้สึกไม่เป็นธรรม กรรมการรีบด่วนตัดสินใจ วิทยากรก็ตั้งคำถามให้สำรวจจิตใจลงไป ด้วยคำถาม “แล้วคิดว่าการรีบด่วนตัดสินใจของกรรมการมีผลทางจิตใจต่อจิตรกรอย่างไร ผลที่เกิดขึ้นจากการด่วนตัดสินใจเป็นอย่างไร		-

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
	<p>9. วิทยากรชวนผู้เข้ารับการอบรมคิดในอีกมุมหนึ่งด้วยการตั้งคำถามว่า “เพราะอะไรกรรมการจึงรีบด่วนตัดสินใจ” “ผิดหรือไม่ที่เรารีบด่วนตัดสินใจ” “ตัดโอกาส” “แล้วจะดีกว่านี้ ถ้ากรรมการ...” วิทยากรค่อย ๆ ทอยตั้งคำถาม เพื่อให้เกิดการคิดอภิปรายอย่างรอบด้าน</p>		
<p>11:30-11:45 (15 นาที)</p>	<p>10. วิทยากรเปิดวิดีโอทัศน์ “รวบวัยรุ่นมั่วสุ่มเสพเสพติด” จากนั้นวิทยากรสอบถามความรู้สึกผู้เข้ารับการอบรม ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ดูวิดีโอทัศน์นี้แล้วรู้สึกอย่างไร</li> <li>- คิดอย่างไรกับเยาวชนที่ไปร่วมงานสังสรรค์นี้ โดยเฉพาะในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19</li> <li>- ถ้าศาลสั่งให้เยาวชนเหล่านี้มารับคำปรึกษาจากท่าน ทัศนคติอะไรที่อาจเป็นอุปสรรคสำหรับการให้คำปรึกษา</li> <li>- จะลดช่องว่างเพื่อให้เยาวชนไว้วางใจต่อการให้คำปรึกษาได้อย่างไร</li> </ul>	<p>วิดีโอทัศน์ “รวบวัยรุ่นมั่วสุ่มเสพเสพติด” เป็นวิดีโอทัศน์ที่กระตุ้นความรู้สึกด้านลบ และทำให้เกิดความคิดอัตโนมัติที่จะตัดสินเยาวชนผู้กระทำผิดได้ง่าย ขอให้วิทยากรนำความคิดอัตโนมัตินั้นมาเป็นประเด็นสำคัญในการอภิปราย</p>	<p>วิดีโอทัศน์ “รวบวัยรุ่นมั่วสุ่มเสพเสพติด”</p>

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
11:45-12:00 (15 นาที)	<p>11. วิทยากรเชื่อมโยงเข้ามาถึงบทบาทหน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษาชวนให้ใคร่ครวญโอกาสที่จะเกิดความรู้สึกนึกคิดในด้านด่วนตัดสินใจ (อคติ) ที่จะส่งผลต่อการให้คำปรึกษา เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงทัศนคติของตนเอง วิทยากรเปิดวິทัศน์ “ทัศนคติและจริยธรรมการให้คำปรึกษา” เพื่อสรุปภาพรวมของจริยธรรมการให้คำปรึกษา และบทบาทของผู้ให้คำปรึกษา</p>	<p>เพื่อสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับทัศนคติของผู้ให้คำปรึกษาข้อสำคัญ คือ การไม่ด่วนตัดสินผู้รับคำปรึกษาจากพฤติกรรมที่ก่อคิดเพียงอย่างเดียว และให้ผู้เข้ารับการอบรมรู้จักตระหนักถึงความรู้สึกซึ่งอาจเป็นอคติที่ทำให้เกิดอุปสรรคในการให้คำปรึกษา</p>	<p>- วิดิตทัศน์ “ทัศนคติและจริยธรรมการให้คำปรึกษา”</p>
	<p>12. ให้ผู้เข้ารับการอบรมได้หลับตา อยู่ในความสงบ ทบทวนประสบการณ์ในอดีตที่เคยมีอคติ 4 รูปแบบ ได้แก่ อคติเพราะรักใคร่กัน อคติเพราะไม่ชอบกัน อคติเพราะรู้ไม่ถ่องแท้ และอคติเพราะกลัวหรือเกรงใจ ทีละเหตุการณ์ แล้วทำความเข้าใจตัวให้ชัดเจน ให้อภัยกับตนเองและเหตุการณ์ที่ผ่านมา ค่อย ๆ ลืมตา</p>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ทบทวนประสบการณ์ที่เคยมีอคติตระหนักถึงอคติ และให้อภัยตนเอง จะนำไปสู่การตระหนักถึงอคติ ซึ่งมีโอกาสเกิดขึ้นได้ในการปฏิบัติหน้าที่ผู้ให้คำปรึกษา</p>	-

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
11:45-12:00 (15 นาที)	13. วิทยากรให้ผู้เข้ารับการอบรม อยู่ในความสงบ และทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเองครู่หนึ่ง จากนั้นขออาสาสมัคร 1-2 คน สรุปลงวิทยากรสรุปเพิ่มเติมตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้	เพื่อสรุปประเด็นสำคัญของหัวข้อนี้ตามวัตถุประสงค์	-

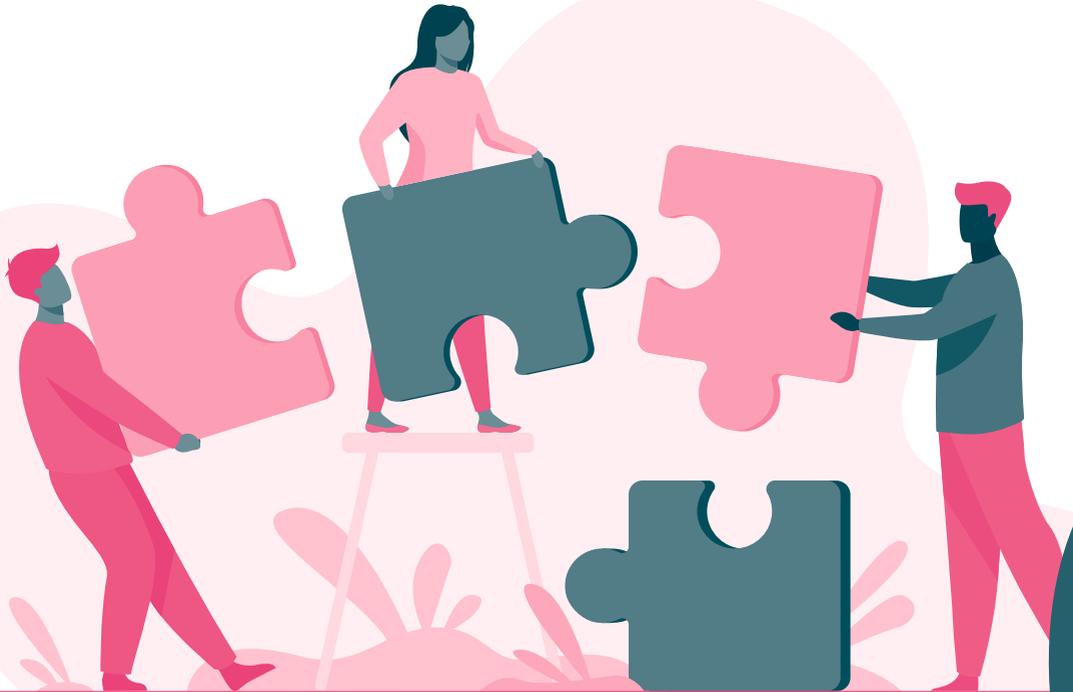
### การประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการณ์มีส่วนร่วมในกิจกรรม ความสอดคล้องของเนื้อหาที่อภิปรายกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้



### หัวข้อที่ 3

## กระบวนการให้คำปรึกษา และสาริตการให้คำปรึกษา



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

1. ระบุเป้าหมาย หลักการ กระบวนการและขั้นตอนการให้คำปรึกษาได้ถูกต้อง
2. ระบุลักษณะ และประโยชน์ของเทคนิคต่างๆในการให้คำปรึกษา และสามารถเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสม

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 45 นาที

## เนื้อหา

อ่านรายละเอียดได้ที่เนื้อหาของหัวข้อที่ 3 กระบวนการให้คำปรึกษาและสถิติการให้คำปรึกษาหลักสูตรการให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐาน (สำหรับศาลทั่วไป)

## กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
13:00-13:05 (5 นาที)	1. วิทยากรเชื่อมโยงการเรียนรู้หัวข้อที่แล้วเพื่อเข้าสู่การเรียนรู้หัวข้อใหม่ เช่น ถามว่าเคยมีเรื่องไม่สบายใจแล้วต้องการปรึกษาใครสักคนหรือไม่ เขาทำอย่างไร เขามีลักษณะอย่างไร ผลเป็นอย่างไร	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ทบทวนลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ให้คำปรึกษาจากประสบการณ์ตรงที่ผู้เข้ารับการอบรมเคยรับคำปรึกษาจากผู้อื่น ให้วิทยากรสอบถามประสบการณ์ของผู้เข้ารับการอบรมในการรับคำปรึกษาแล้วเชื่อมโยงมาถึงการดำเนินงานในฐานะผู้ให้คำปรึกษา	-

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
13:05-13:20 (15 นาที)	2. วิทยากรเปิดวิดีโอทัศน์ “หลักการให้คำปรึกษาและกระบวนการให้คำปรึกษา” และกระตุ้นถามผู้เข้ารับการอบรมเพื่อให้เชื่อมโยงกับประสบการณ์การให้คำปรึกษา	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้หลักการให้คำปรึกษาและกระบวนการให้คำปรึกษาผ่านวิดีโอทัศน์ จากนั้น วิทยากรสรุปประเด็นสำคัญ และเชื่อมโยงหลักการกับประสบการณ์ของผู้เข้ารับการอบรมในกิจกรรมก่อนหน้า	วิดีโอทัศน์ “หลักการให้คำปรึกษาและกระบวนการให้คำปรึกษา”
13:20-14:35 (1 ชั่วโมง 15 นาที)	3. วิทยากรเปิดวิดีโอทัศน์ “สาธิตการให้คำปรึกษา กรณีศึกษานายเปรี๊ยะ ครั้งที่ 1” ซึ่งมารับคำปรึกษาที่คลินิกจิตสังคมตามคำสั่งศาล ครั้งที่ 1 ระยะเวลาที่เปิดวิดีโอทัศน์ วิทยากรหยุดเป็นระยะๆ เพื่ออธิบายกระบวนการให้คำปรึกษาและเทคนิคการให้คำปรึกษา ให้วิทยากรชี้แจงผู้เข้าอบรมว่าเมื่อนายเปรี๊ยะอายุ 20 ปี แต่พฤติกรรมเสพมีมาตั้งแต่อายุ 14 ปี ขอให้คิดว่าเป็นกรณีที่ถูกจับตั้งแต่อายุน้อยกว่า 18 ปี	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้หลักการให้คำปรึกษาและกระบวนการให้คำปรึกษาผ่านตัวอย่างสาธิต คลิปวิดีโอสาธิต จะมีคำอธิบายแทรก ขึ้นตอนการให้คำปรึกษาจะใช้พื้นที่หลังสีน้ำตาล ส่วนเทคนิคและคำอธิบายอื่นๆ จะใช้พื้นที่หลังสีฟ้า วิทยากรต้องศึกษาคลิปวิดีโอนี้มาก่อน สามารถอธิบายขั้นตอนและการใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาอธิบายได้ว่าเทคนิคนี้คืออะไร ใช้เทคนิคนี้เพื่ออะไร เทคนิคนี้ช่วยผู้รับคำปรึกษาอย่างไรบ้าง สิ่งที่ควรเน้นสำหรับผู้ให้คำปรึกษา มีมือใหม่ คือการรับฟังเป็นทักษะพื้นฐานการให้คำแนะนำโดยไม่รับฟังเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำอย่างยิ่ง	วิดีโอทัศน์ “สาธิตการให้คำปรึกษากรณีศึกษานายเปรี๊ยะ ครั้งที่ 1”  เอกสาร คำอธิบายประกอบ การสาธิตการให้คำปรึกษากรณีศึกษา : นายเปรี๊ยะ ครั้งที่ 1

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
14:35-14:45 (10 นาที)	<p>4. วิทยากรชวนให้ผู้รับการอบรม สรุปสาระสำคัญ ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• หลักการให้คำปรึกษา</li> <li>• บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา</li> <li>• กระบวนการให้คำปรึกษา</li> <li>• เทคนิคการให้คำปรึกษา</li> </ul> <p>โดยใช้ PowerPoint “สรุปสาระ สำคัญของการให้คำปรึกษา” มา ประกอบการเรียนรู้</p>	เพื่อสรุปประเด็นสำคัญของ หัวข้อนี้ตามวัตถุประสงค์	PowerPoint “สรุปสาระ สำคัญของการให้ คำปรึกษา”

### การประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม และเนื้อหาในการอภิปราย

## คำอธิบายประกอบการสาธิตการให้คำปรึกษา

### กรณีศึกษา : นายเปรี๊ว ครั้งที่ 1

#### กรณีศึกษา

นายเปรี๊ว อายุ 20 ปี สถานภาพโสด กระทบความผิดพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ มีเมทแอมเฟตามีนในครอบครอง ได้รับการปล่อยชั่วคราว และศาลสั่งให้มาพบผู้รับคำปรึกษาที่คลินิกจิตสังคม

บิดามารดาของเปรี๊วแยกทางกัน เมื่อเปรี๊วอายุ 14 ปี จากนั้น เปรี๊วเริ่มออกจากบ้านไปอยู่บ้านเพื่อน และเสพสารเสพติดกับเพื่อนมาเรื่อย ๆ จนถูกดำเนินคดี ก่อนหน้านี้ไม่เคยถูกดำเนินคดีมาก่อน

ปัจจุบัน เปรี๊วอาศัยอยู่กับมารดา ห่างเหินกับมารดาและพี่สาว ส่วนบิดามีครอบครัวใหม่

เวลา	กระบวนการ และทักษะ
0:53	สร้างสัมพันธภาพ โดยผู้ให้คำปรึกษาแนะนำตัวเอง
1:24	สอบถามข้อมูลทั่วไป ทวนสอบความเข้าใจเกี่ยวกับคดีและวัตถุประสงค์การเข้าคลินิกจิตสังคม
1:50	ตกลงบริการและแจ้งวัตถุประสงค์ของคลินิก
2:07	สำรวจปัญหา เริ่มจากสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับคดี
2:45	เชื่อมโยงคดีกับการมารับบริการคลินิกจิตสังคม
2:55	สำรวจปัญหาภาวะเสพติด ภาษากายของผู้รับคำปรึกษายังไม่ตระหนักถึงปัญหา
3:07	สำรวจปัจจัยที่นำมาก่อนและปัจจัยกระตุ้น

เวลา	กระบวนการ และทักษะ
3:16	สำรวจปฏิกิริยาและการรับมือกับภาวะวิกฤตภาษากายของผู้รับคำปรึกษายังไม่ตระหนักถึงปัญหา มีแรงต้าน หลีกเลี่ยงการสำรวจตนเองในระดับลึก
4:06	สำรวจภาวะวิกฤต ใช้ภาวะวิกฤตสร้างความตระหนักถึงปัญหาจากคดี สำรวจปัจจัยปกป้อง
4:36	แรงต้านจากการให้คำปรึกษา ผู้รับคำปรึกษาไม่ได้สนใจคำถาม ผู้ให้คำปรึกษาต้องถามซ้ำ
5:00	ย้าวดูประสงค์อีกครั้ง สร้างความตระหนักให้มากขึ้น ชี้ให้เห็นผลดีจากการเข้ากระบวนการคลินิกจิตสังคมผู้รับคำปรึกษาเริ่มตระหนักถึงปัญหา
5:40	ทวนสอบความเข้าใจ
5:48	ถามรายละเอียดในสิ่งที่ยังไม่ชัดให้ชัดเจนยิ่งขึ้น
5:56	ถามถึงแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลง
6:20	สำรวจสาเหตุที่ใช้สารเสพติด (ปัจจัยที่นำมาก่อน และปัจจัยกระตุ้น) ถามซ้ำ เพราะตอนนี้เริ่มตระหนักมากขึ้นแล้ว
6:35	สำรวจปัญหาครอบครัวและข้อมูลทั่วไปที่อาจมีผล ต่อการเสพติด (ปัจจัยที่นำมาก่อน และปัจจัยกระตุ้น)
7:42	ถามรายละเอียดในสิ่งที่ยังไม่ชัดให้ชัดเจนยิ่งขึ้นเพื่อนำไปสู่การสำรวจตนเองให้ลึกขึ้น ภาษากายของผู้รับคำปรึกษาเริ่มเปลี่ยนไป เริ่มลังเลกับพฤติกรรมเสพ
8:39	สำรวจผลกระทบที่มีต่อจิตใจของผู้รับคำปรึกษา (บาดแผลทางใจ)
8:56	เชื่อมโยงบาดแผลทางใจกับการแก้ปัญหาที่นำสู่ภาวะเสพติด
9:55	สำรวจความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างครอบครัวและผู้รับคำปรึกษา
10:32	ถามถึงปริมาณและความถี่ของการเสพ
10:50	บทบาท psychoeducator ชี้ให้เห็นผลกระทบที่มีต่อร่างกาย
11:06	สำรวจปัจจัยเรื่องเพื่อน ซึ่งอาจเป็นปัจจัยที่นำมาก่อนหรือปัจจัยกระตุ้น
11:34	สำรวจผลกระทบทางจิตใจ (บาดแผลทางใจ)

เวลา	กระบวนการ และทักษะ
12:02	ประเมินแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงอีกครั้ง หลังจากเริ่มเห็นผลกระทบแล้ว
12:19	ผู้รับคำปรึกษาเห็นผลกระทบมากขึ้น เริ่มอยากเปลี่ยนแปลงตัวเอง
13:05	สรุปความ แล้วถามทวน
13:48	สำรวจพฤติกรรมเสพของคนในครอบครัว ซึ่งเป็นบาดแผลทางใจ
14:04	สำรวจตัวกระตุ้นภายนอก (แม่ป่น) และตัวกระตุ้นภายใน (น้อยใจ)
14:40	สำรวจพฤติกรรมดื่มสุราของแม่ ประเมินตัวกระตุ้น และการเปลี่ยนแปลงหลังดื่มสุรา
15:11	สำรวจผลกระทบของการดื่มสุราของแม่ที่มีต่อจิตใจของผู้รับคำปรึกษา
15:27	สำรวจตัวกระตุ้นของแม่
15:45	กระตุ้นให้คิดในมุมมองของแม่
16:11	สรุปความ
16:31	ผู้รับคำปรึกษาพูดถึงบาดแผลทางใจ (ปัจจัยที่นำมามาก่อน)
17:00	สรุปความ สะท้อนให้เห็นว่าหนีปัญหา
17:24	ทวนความ
17:43	สำรวจปัจจัยในตัวแม่เชื่อมโยงมาถึงตัวผู้รับคำปรึกษา
18:19	กระตุ้นให้สำรวจผลกระทบของการเสพ
18:40	ถามถึงข้อดีของการเสพ
19:00	เชื่อมโยงให้เห็นแบบแผนของผู้เสพว่าช่วยให้ลืมความทุกข์ และทำทนายว่าจริงหรือไม่
19:42	ผู้ให้คำปรึกษาแสดงความเข้าใจเปรี๊ยะ โดยการสรุปความและสะท้อนความรู้สึก
20:00	ถามถึงเป้าหมายในการเปลี่ยนแปลงตัวเอง
20:13	เริ่มมีเป้าหมายและตัดสินใจเปลี่ยนแปลงมากขึ้น
20:40	สำรวจปัจจัยปกป้องให้ชัดเจนยิ่งขึ้น
21:16	สำรวจผลกระทบต่อการเสพที่มีต่อครอบครัว

เวลา	กระบวนการ และทักษะ
22:07	ชวนตั้งเป้าหมายที่ตัวผู้รับคำปรึกษาเอง
22:56	เปลี่ยนวิธีคิดให้ผู้รับคำปรึกษาเป็นผู้ที่กำลังใจผู้อื่น
24:50	สะท้อนความสัมพันธ์เชิงบวกของแม่กับผู้รับคำปรึกษา (เป็นพลังให้แก่กัน)
25:10	ให้สังเกตปฏิกริยาของเปรี๊ยว เมื่อผู้ให้คำปรึกษาถามว่า เปรี๊ยวเป็นพลังให้คุณแม่ไหม
25:20	คำถามของผู้ให้คำปรึกษามีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงของเปรี๊ยว ขอให้สังเกตต่ออย่างละเอียด
25:30	ความสัมพันธ์เชิงบวกเป็นพลังให้ปรับพฤติกรรม (ตัดสินใจชัดเจนขึ้นอีก)
25:49	ถามเพื่อกำหนดเป้าหมายชีวิตที่เฉพาะเจาะจง สีน้หน้าท่าทางของผู้รับคำปรึกษาเริ่มจริงจังมากขึ้น
26:26	บทบาท life-coach สะท้อนพลังบวกในตัวผู้รับคำปรึกษา
27:06	กำหนดเป้าหมายระยะสั้นในช่วง 12 วัน
27:36	ถามถึงการจัดการกับตัวกระตุ้น โดยนำสู่พฤติกรรมที่จะทำจริง
28:07	ให้ลองซ้อมพูดกับแม่ สองทำจริง (ถ้าไม่เคยทำสุดท้ายจะทำไม่ถูกหรือไม่ได้ทำ) สังเกตสีหน้าท่าทาง มีปฏิกริยาที่ชัดเจน
29:47	สำรวจประสบการณ์ภายในจิตใจ เช่น ความรู้สึก มุมมอง ความคาดหวัง ในระดับที่ลึกขึ้น
30:28	“บอกอะไรกับตัวเอง” คือการตั้งเป้าหมายกับตัวเองสังเกตภาษากาย สะท้อนการตระหนักถึงปัญหาและความตั้งใจในการเปลี่ยนแปลงตนเอง
31:05	นำสิ่งที่สังเกตเห็นจากภาษากายมาถามความรู้สึกในปัจจุบัน
31:35	ชี้ให้เห็นความเป็นไปได้ของการเปลี่ยนแปลง และสิ่งขัดขวางการเปลี่ยนแปลง คือ การตัดสินใจตัวเอง
32:15	สะท้อนปัจจัยปกป้อง (ครอบครัว) เปลี่ยนปัจจัยที่ทำให้ปัญหาคงอยู่เป็นปัจจัยปกป้อง
33:00	กลับมาถามถึงเป้าหมายของการเปลี่ยนแปลง หลังจากผู้รับคำปรึกษาได้เห็นปัจจัยปกป้องที่มากขึ้น

เวลา	กระบวนการ และทักษะ
33:20	ถามถึงการจัดการตัวกระตุ้นอีกครั้ง
34:20	ชี้ให้เห็นว่าผู้รับคำปรึกษาเองก็เป็นพลังให้แม่
35:07	ทบทวนการจัดการตัวกระตุ้น
35:37	เตรียมความพร้อม เมื่อเจออุปสรรค ให้กำลังใจ
35:52	ทวนความเพื่อตอกย้ำความมุ่งมั่นสำคัญมาก
36:13	กระตุ้นให้หาวิธีป้องกันการเสพติดด้วยตนเองอย่างเป็นรูปธรรม
36:51	สะท้อนความรู้สึก (กังวล)
37:03	ให้ประเมินความเสี่ยง
37:29	ให้หาทางเลือกอื่นเพื่อฟื้นฟูตัวเอง
39:49	บทบาท life-coach เสริมพลังใจก่อนจบการให้คำปรึกษา
40:19	ย้ำวัตถุประสงค์ของคลินิกจิตสังคม
40:31	ถามทวนความเข้าใจของการให้ความปรึกษาและช่วยให้เห็นความเป็นไปได้ของการปรับพฤติกรรม
41:07	ชี้ให้เห็นพลังที่มีอยู่ในตัวเอง
41:30	<b>ยุติการให้คำปรึกษา และให้กลับบ้านเพื่อป้องกันการเสพติด</b>
42:01	<b>บันทึกข้อมูล</b>

## หัวข้อที่ 4

# ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษา ครั้งที่ 1 : กรณีตนเอง



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

1. ฝึกปฏิบัติการสื่อสารเพื่อความเข้าใจระหว่างผู้ส่งและผู้รับสารโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาได้เหมาะสม
2. สะท้อนการฝึกปฏิบัติและฝึกรับฟังการสะท้อนข้อมูลย้อนกลับได้อย่างสร้างสรรค์

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

### เนื้อหา

อ่านรายละเอียดได้ที่เนื้อหาของหัวข้อที่ 4 ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษา ครั้งที่ 1: กรณีตนเอง หลักสูตรการให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐาน (สำหรับศาลทั่วไป)

### กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
15:00-15:05 (5 นาที)	<p>1. วิทยากรให้ผู้เข้ารับการอบรมแบ่งกลุ่มย่อย จำนวนกลุ่มเท่ากับจำนวนวิทยากร ให้มีวิทยากรประจำกลุ่มทุกกลุ่ม ให้วิทยากรแนะนำการฝึกปฏิบัติโดยใช้ PowerPoint “การฝึกปฏิบัติกรณีตนเอง” ประกอบ</p> <p>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 1 เป็นผู้รับคำปรึกษา :</p> <p>นำประเด็นที่ตนเองไม่สบายใจพอจะเปิดเผยได้มารับคำปรึกษาและเป็นเรื่องจริงเท่านั้น</p>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษา วิทยากรต้องเน้นย้ำว่าผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษาต้องนำเรื่องจริงที่เปิดเผยได้มารับคำปรึกษา ไม่ใช่เรื่องสมมติ หรือเรื่องของบุคคลอื่น เนื่องจากต้องการให้ผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษาเกิดประสบการณ์ตรงจากการเป็นผู้รับคำปรึกษา จะทำให้ทราบด้วยตนเองว่าการให้คำปรึกษา ลักษณะใดที่จะช่วยให้เกิดความเข้าใจตนเอง เข้าใจปัญหา และนำไปสู่การแก้ปัญหาที่แท้จริง</p>	<p>PowerPoint “การฝึกปฏิบัติกรณีตนเอง”</p> 

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
	<p>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 2 เป็นผู้ให้คำปรึกษา : ควรใช้เทคนิคต่างๆ อย่างมีทิศทางไปทางบวก โดยเฉพาะการฟังอย่างใส่ใจ (ยังไม่ต้องให้คำแนะนำ)</p> <p>- สมาชิกที่เหลือเป็นผู้สังเกตการณ์ : ไม่เข้าไปรบกวนในการสนทนาระหว่างผู้รับคำปรึกษาและผู้ให้คำปรึกษาทั้งภาษาพูดและภาษากาย ไม่ควรจดรายละเอียดของการสนทนา แต่สนใจ ใฝ่ใจอยู่ที่การฝึกปฏิบัติ และประสบการณ์ภายในที่เกิดขึ้นกับตนเอง</p>	<p>ส่วนผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษามีหน้าที่สำรวจปัญหาโดยมากผู้เข้ารับการอบรมจะเข้าใจผิดและเคยชินกับการเป็นผู้แนะนำ วิทยากรจึงต้องเน้นย้ำว่าบทบาทของผู้ให้คำปรึกษาคือการรับฟังและทำความเข้าใจ กิจกรรมนี้ไม่ได้เน้นให้ผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษาต้องแนะนำแนวทางแก้ไขปัญหาแต่อย่างใด ส่วนบทบาทของผู้สังเกตการณ์ คือ สังเกตกระบวนการ ขั้นตอน และเทคนิคของการให้คำปรึกษา รวมทั้งรักษามารยาทในฐานะผู้สังเกตการณ์ ต้องไม่รบกวนด้วยการส่งเสียงดัง หรือแทรกแซงระหว่างกระบวนการให้คำปรึกษาระหว่างการฝึกปฏิบัติ วิทยากรกลุ่มมีหน้าที่สังเกตการณ์ และสามารถแทรกแซงกระบวนการให้คำปรึกษาได้ หากเห็นว่า ผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษายังหลงทาง ใช้กระบวนการหรือเทคนิคที่เบี่ยงเบนไปจากแนวทางที่ควรจะเป็น วิทยากรกลุ่มจะต้องให้ข้อมูลสะท้อนกลับ</p>	-

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
		<p>ที่ช่วยให้กลุ่มได้เห็นแนวทางพัฒนาจากการฝึกปฏิบัติจริง และพึงเข้าใจว่า ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่ ไม่เคยมีประสบการณ์ในการเรียนรู้การให้คำปรึกษาอย่างจริงจังมาก่อน</p>	
15:05-15:35 (30 นาที)	2. ฝึกปฏิบัติใช้เวลา 30 นาที	<p>ให้คำปรึกษาอย่างจริงจังมาก่อน วิทยากรกลุ่มต้องใจเย็นในการให้ข้อมูลสะท้อนกลับ</p>	-
15:35-15:50 (15 นาที)	3. ผู้สังเกตการณ์ถามคำถาม ผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์การสนทนาตามลำดับตามแนวคำถามในใบงานที่ 1 “แนวทางฝึกสะท้อนข้อมูลกลับ (Feedback)” วิทยากรกลุ่มเสนอแนะเพิ่มเติม	<p>เพื่อให้สังเกตการณ์ได้ฝึกการสะท้อนการฝึกปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษาได้ทบทวนขั้นตอน กระบวนการ และเทคนิคที่ตนเองใช้ในการฝึกปฏิบัติ ส่วนผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษาจะได้ทบทวนขั้นตอนกระบวนการ และเทคนิคที่ว่า ก่อให้เกิดผลอย่างไรด้วยประสบการณ์ตรงในฐานะผู้รับคำปรึกษา ผู้เข้ารับการอบรมไม่จำเป็นต้องท่องหรืออ่านหรือใช้คำถามทุกคำถามในใบงาน สามารถปรับคำถามได้ตามความเหมาะสม แต่ต้องช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมเห็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง วิทยากรกลุ่มมีหน้าที่</p>	<p>ใบงานที่ 1 “แนวทางฝึกสะท้อนข้อมูลกลับ (Feedback)”</p>

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
		กระตุ้นผู้เข้ารับการอบรมให้เกิดการถาม เพื่อสะท้อนการฝึกปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์ และสรุปประเด็นสำคัญในการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เชื่อมโยงกับการอบรมในหัวข้อก่อนหน้า	
15:50-16:00 (10 นาที)	4. รวมกลุ่มใหญ่ แบ่งปันประสบการณ์ วิทยากรดำเนินรายการและสรุป และมีวิทยากรเขียนสรุปประเด็นสำคัญในการเรียนรู้ที่ได้จากผู้เข้ารับการอบรม	เพื่อสรุปหลักการให้คำปรึกษา โดยเชื่อมโยงความรู้จากหัวข้อก่อนหน้ากับการฝึกปฏิบัติจริง วิทยากรต้องสรุปประเด็นสำคัญจากการฝึกปฏิบัติจริงของผู้เข้ารับการอบรมให้ได้ว่า มีประเด็นใดที่จะนำไปสู่การพัฒนาทักษะการให้คำปรึกษา ส่วนใหญ่ผู้เข้ารับการอบรมจะมีจุดอ่อนเรื่องการรับฟัง มักให้คำแนะนำโดยยังไม่เข้าใจปัญหาอย่างถ่องแท้ วิทยากรมีหน้าที่ให้ข้อมูลสะท้อนกลับอย่างสร้างสรรค์	-

### แนวทางการจัดกิจกรรมการฝึกปฏิบัตินอกห้องเรียน

ฝึกทักษะการฟังอย่างใส่ใจ การสื่อสารภาษากายและทักษะอื่น ๆ อย่างตั้งใจเพิ่มขึ้นในการใช้ชีวิตและการปฏิบัติหน้าที่ประจำวัน

### การประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม และคุณภาพการฝึกปฏิบัติ

## ใบงาน แนวทางฝึกสะท้อนข้อมูลกลับ (Feedback)

### คำชี้แจง

1. ให้นักวิทยากรกลุ่มและผู้สังเกตการณ์ช่วยกันตั้งคำถามกับผู้ให้คำปรึกษา ก่อน โดยเลือกจากตัวอย่างคำถามดังนี้ และให้ทวนคำตอบเป็นระยะ

ตัวอย่างคำถามสำหรับผู้สังเกตการณ์ถามผู้ให้คำปรึกษา

- 1) คุณเตรียมตัวอย่างไรก่อนการให้คำปรึกษา
- 2) คุณสร้างสัมพันธภาพกับผู้รับคำปรึกษาอย่างไร
- 3) การให้คำปรึกษาครั้งนี้ช่วยผู้รับคำปรึกษาอย่างไรบ้าง
- 4) อะไรเป็นเรื่องยากในการให้คำปรึกษาครั้งนี้ คุณจัดการกับสิ่งนั้นอย่างไร ผลเป็นอย่างไร
- 5) คุณต้องการปรับปรุงอะไรหรือไม่ อย่างไร
- 6) สิ่งใดที่คุณทำได้ดี มีความพอใจ

2. จากนั้นให้นักวิทยากรกลุ่มและผู้สังเกตการณ์ช่วยกันตั้งคำถามกับผู้รับคำปรึกษาให้ทวนคำตอบเป็นระยะ

- 1) การรับคำปรึกษาครั้งนี้มีผลอย่างไรต่อคุณบ้าง
- 2) คุณชอบอะไรในการรับคำปรึกษาครั้งนี้
- 3) ผู้ให้คำปรึกษาสามารถให้คำปรึกษาที่ดียิ่งขึ้นจากเดิมได้อย่างไรบ้าง

## หัวข้อที่ 5

# ระบบบริการคลินิกจิตสังคม แผนที่นำทาง (Roadmap) การให้คำปรึกษา และ Case Formulation



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้ให้บริการอบรมสามารถ

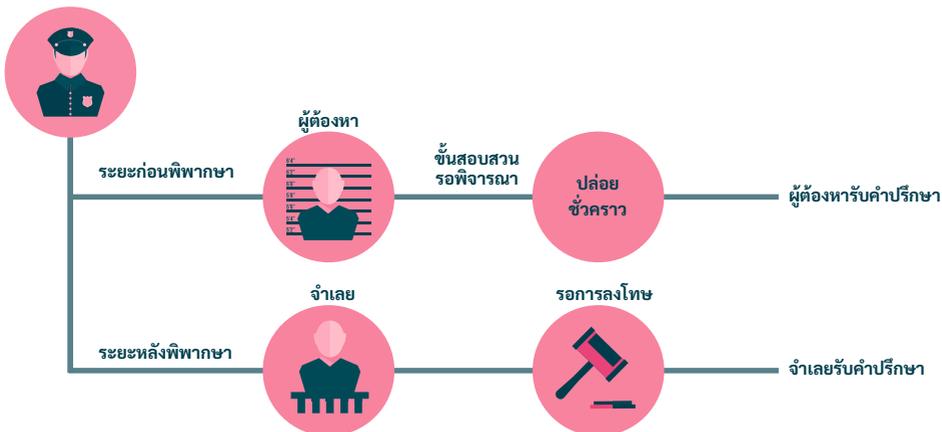
1. อธิบายระบบการบริการคลินิกจิตสังคมของศาลอาญาได้พอสังเขป
2. อธิบายแผนที่นำทาง (roadmap) การให้คำปรึกษาของคลินิกจิตสังคมของศาลอาญาได้พอสังเขป
3. ทำประมวลปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้รับบริการปรึกษาตามหลักการของ case formulation เพื่อวางแผนการปรึกษาตามแผนที่นำทางได้พอสังเขป
4. ตระหนักความสำคัญของการบันทึกข้อมูล สรุปรายงานและสามารถบันทึกเพื่อส่งต่อข้อมูลแผนการให้คำปรึกษาในครั้งต่อไปได้
5. ระบุแนวทางการส่งต่อกับระบบบริการสาธารณสุขได้อย่างถูกต้อง

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

### เนื้อหา

#### 1. ระบบบริการ/ผังไหลการบริการของคลินิกจิตสังคม

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 73 กล่าวถึงการฟื้นฟูเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิด กรณีปล่อยชั่วคราว ไว้ว่า “การมอบตัวเด็กหรือเยาวชนให้แก่ผู้ดูแลตามวรรคหนึ่งหรือการปล่อยชั่วคราวหากปรากฏต่อ ศาลว่าเด็กหรือเยาวชนมีความจำเป็นต้องเข้ารับการรักษา บำบัดรักษา หรือรับคำปรึกษาแนะนำหรือเข้าร่วมกิจกรรมบำบัดใด ๆ ให้ศาลมีอำนาจกำหนดมาตรการเช่นนั้นด้วยก็ได้” เด็กและเยาวชนผู้กระทำผิดจึงมีโอกาสได้รับคำปรึกษาจากผู้ให้คำปรึกษาของคลินิกจิตสังคมใน ระยะต่าง ๆ ตามแผนภาพ



## 2. แผนที่นำทาง (Roadmap) ของการให้คำปรึกษาในคลินิกจิตสังคม

อ่านรายละเอียดได้ที่เนื้อหาของหัวข้อที่ 5 ระบบบริการคลินิกจิตสังคม แผนที่นำทาง (Roadmap) การให้คำปรึกษา และ Case Formulation หลักสูตรการให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐาน (สำหรับศาลทั่วไป)

### 3. Case Formulation

อ่านรายละเอียดได้ที่เนื้อหาของหัวข้อที่ 5 ระบบบริการคลินิกจิตสังคม แผนที่นำทาง (Roadmap) การให้คำปรึกษา และ Case Formulation หลักสูตรการให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐาน (สำหรับศาลทั่วไป)

### 4. การบันทึกข้อมูลการให้คำปรึกษา

อ่านรายละเอียดได้ที่เนื้อหาของหัวข้อที่ 5 ระบบบริการคลินิกจิตสังคม แผนที่นำทาง (Roadmap) การให้คำปรึกษา และ Case Formulation หลักสูตรการให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐาน (สำหรับศาลทั่วไป)

## 5. แนวทางการดำเนินงานตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ เรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินกระบวนการยุติธรรม ด้านคดีเด็ก เยาวชน และครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุข

จาก “บันทึกข้อตกลงความร่วมมือเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินกระบวนการยุติธรรม ด้านคดีเด็ก เยาวชนและครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุข” มีการลงนามเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2563 ระหว่างสำนักงานศาลยุติธรรม และ กระทรวงสาธารณสุข วัตถุประสงค์เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมด้านคดีเด็ก เยาวชนและครอบครัว ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องในคดีที่อาจมีปัญหาด้านสุขภาพจิต จิตเวช และสารเสพติด ได้รับการตรวจประเมิน บำบัดรักษา และฟื้นฟู ไม่เป็นอันตรายต่อตนเองและสังคม สามารถดำรงชีวิตภายในครอบครัว และสังคมได้อย่างปกติสุข และได้รับการคุ้มครอง เพื่อให้การวินิจฉัยชี้ขาดคดีของศาลเป็นไปโดยเที่ยงธรรมยิ่งขึ้น

แนวทางการดำเนินงานตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ เรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินกระบวนการยุติธรรม ด้านคดีเด็ก เยาวชนและครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุข มีวัตถุประสงค์เพื่อให้หน่วยงานของกระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานศาลยุติธรรม ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานตามกระบวนการยุติธรรมด้านคดีเด็ก เยาวชน และครอบครัว

การบริหารจัดการ มีการชี้แจงนโยบายระดับผู้บริหาร และการขยายผลในระดับจังหวัด โดยแต่งตั้งคณะกรรมการระดับจังหวัด ชื่อ “คณะกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินกระบวนการยุติธรรมด้านคดีเด็ก เยาวชน และครอบครัว ที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุข จังหวัด...” (พย.ส.) องค์ประกอบคณะ



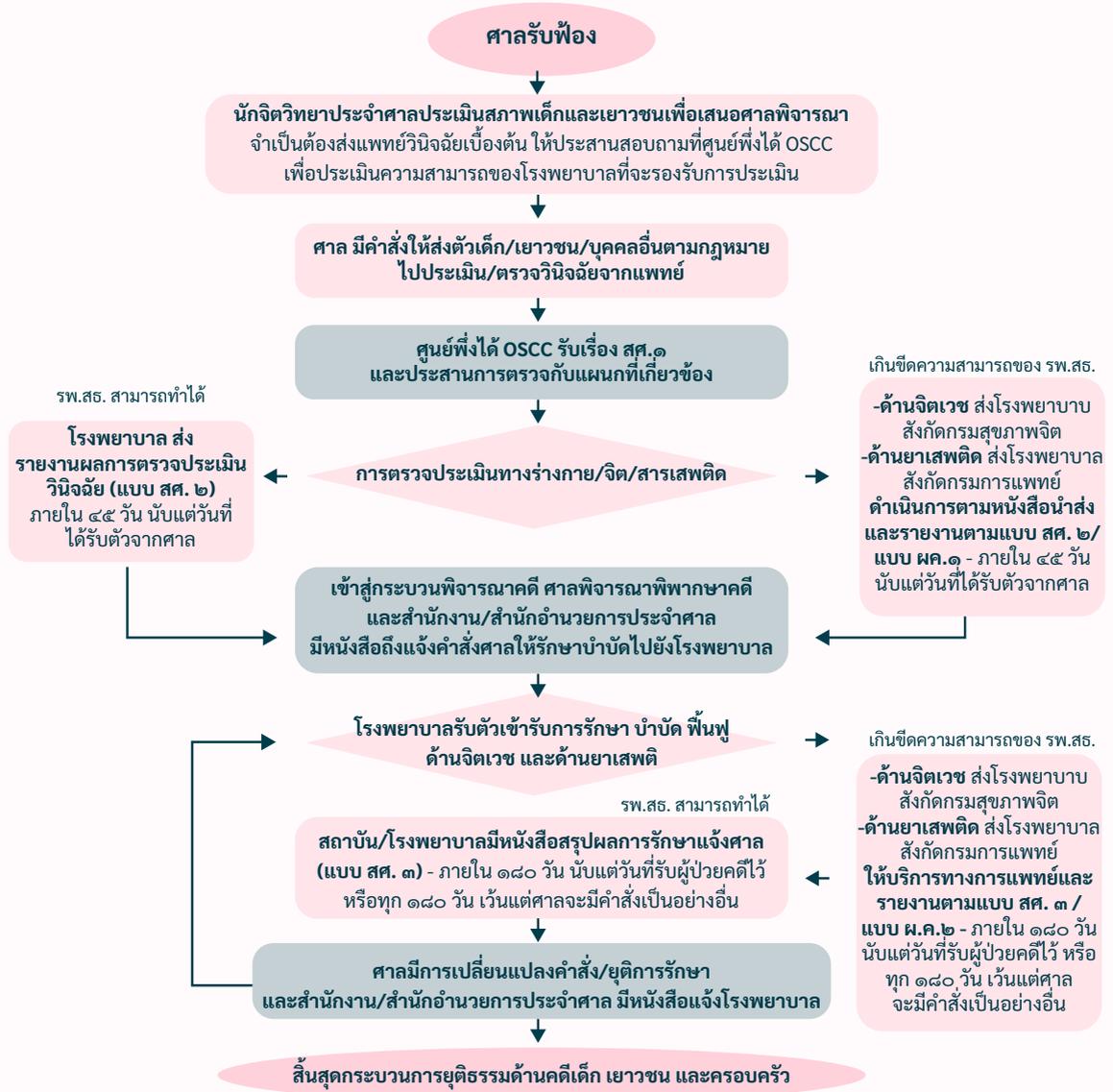
กรรมการ อาทิ ผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง  
ประจำศาลเยาวชนและครอบครัวประจำจังหวัด ตำรวจ  
อัยการสำนักงานคดีเยาวชนและครอบครัว นายแพทย์  
สาธารณสุขจังหวัด ผู้อำนวยการโรงพยาบาล แพทย์  
(กุมารแพทย์ จิตแพทย์ นิติแพทย์ หรือแพทย์ผู้เกี่ยวข้อง)  
เจ้าหน้าที่งานศูนย์พิงได้ นิติกรประจำโรงพยาบาล  
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

### บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ พยส.

1. กำหนดแนวทาง และวางแผนการดำเนินงาน  
เพื่อให้สอดคล้องตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือฯ
2. สนับสนุนการดำเนินการตามพันธกิจของ  
แต่ละหน่วยงานซึ่งกันและกัน
3. สนับสนุนและพัฒนาระบบบริการและ  
วิชาการ ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมด้านคดีเด็ก  
เยาวชน และครอบครัว ที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุข
4. ติดตามประเมินผลการดำเนินงาน รายงาน  
ผล และแก้ไขข้อขัดข้องในแต่ละพื้นที่
5. ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย  
ขั้นตอนการดำเนินงาน



# ขั้นตอนการดำเนินงานด้านสาธารณสุข ตามกระบวนการยุติธรรมด้านคดีเด็ก เยาวชน และครอบครัว



หมายเหตุ : แบบ ผ.ค.๓ และแบบ ผ.ค. ๒ ใช้สำหรับหน่วยงานในสังกัดกรมสุขภาพจิต

แบบส่งเด็ก เยาวชน หรือบุคคลอื่นตามกฎหมาย เข้ารับการบริการ  
ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

รูปถ่าย  
ขนาด 1 นิ้ว

ชื่อสถาบัน/โรงพยาบาล.....

1. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้รับบริการ

ชื่อผู้รับการตรวจ ด.ช./ด.ญ./นาย/นาง/นางสาว.....นามสกุล.....

เลขประจำตัวประชาชน.....อายุ.....ปี

- สิทธิการรักษาพยาบาล
- สิทธิหลักประกันสุขภาพ  สิทธิประกันสังคม
- สิทธิสวัสดิการรักษายาบาลของข้าราชการ  สิทธิรัฐวิสาหกิจ
- อื่นๆ ระบุ.....

ฐานความผิดทางคดี.....

พฤติกรรมคดี.....

- สาเหตุที่ส่งตัว
- เพื่อตรวจวินิจฉัยและรักษาทางด้านจิตเวช
- เพื่อตรวจวินิจฉัยและรักษาทางด้านร่างกาย
- เพื่อบำบัดรักษาผู้ใช้ หรือติดสารเสพติด
- อื่นๆ ระบุ.....

2. ประเมินอาการเบื้องต้น วันที่.....เดือน.....พ.ศ..... เวลา.....

แหล่งที่มาของข้อมูล (เช่น หนังสือนำส่งจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ).....

ปัญหาอันเป็นเหตุให้นำตัวมาพบแพทย์ (สภาวะอาการทางกาย/ทางจิต/พฤติกรรม).....

ประวัติความเจ็บป่วย/การรักษาเดิม (ถ้ามี).....

ประวัติครอบครัวและการเลี้ยงดู .....

.....

.....

.....

สภาพร่างกาย/ร่องรอยบาดแผล/ความบาดเจ็บ .....

.....

ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ (ถ้ามี) .....

.....

### 3. การตรวจประเมินสภาพจิตเบื้องต้น

สภาพร่างกาย การแต่งกายและพฤติกรรมภายนอก (general appearance) .....

.....

อารมณ์และความรู้สึกที่แสดงออก (mood and affect) .....

.....

ลักษณะของคำพูด (pattern of speech) .....

.....

การรับรู้และประสาทหลอน (perception and hallucination) .....

.....

ความคิดหลงผิด (delusion) .....

.....

ความคิดหวาดระแวงและพฤติกรรมที่เป็นอันตรายต่อผู้อื่น (paranoid) .....

.....

ความสามารถในการควบคุมตนเอง (impulsive control) .....

.....

ความสามารถในการรับรู้กาลเวลา สถานที่ บุคคล (orientation) .....

.....

ความคิด และพฤติกรรมพยายามฆ่าตัวตาย (attempted suicide) .....

.....

อื่น ๆ .....

.....

4. การดำเนินการช่วยเหลือเบื้องต้น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. ความเห็นที่ผู้รับบริการที่ต้องได้รับการตรวจวินิจฉัยและประเมินอาการโดยละเอียด

มีภาวะอันตรายหรือมีความจำเป็นต้องได้รับการบำบัดรักษา

เห็นควรส่งต่อสถานบำบัดรักษา(ระบุชื่อหน่วยงาน).....

โปรดระบุสิ่งที่ตรวจพบและเหตุผล.....

.....

.....

.....

ลงนาม.....

(.....)

นักจิตวิทยา  
ผู้ประเมินเบื้องต้น

แบบรายงานผลการตรวจประเมินวินิจฉัยต่อศาลเยาวชนและครอบครัว

สถาบัน/โรงพยาบาล.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด.....

รูปถ่าย  
ขนาด : นิ้ว

### 1. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้รับบริการ

ชื่อผู้รับการตรวจ ด.ช./ด.ญ./นาย/นาง/นางสาว.....นามสกุล.....

เลขประจำตัวประชาชน.....อายุ.....ปี

วันที่เข้ารับการตรวจ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....

หน่วยงานนำส่ง.....

แหล่งที่มาของข้อมูล.....

### 2. การให้บริการ

#### 2.1 ผลการตรวจร่างกาย/การตรวจสภาพจิต

.....  
.....  
.....

#### 2.2 ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ/ผลการทดสอบทางจิตวิทยาที่สำคัญ (ถ้ามี)

.....  
.....  
.....

#### 2.3 การวินิจฉัย

.....  
.....  
.....  
.....  
.....

## 2.4 การรักษาพยาบาล

แบบผู้ป่วยนอก

นัดติดตามการรักษาครั้งต่อไป.....

ส่งต่อ (ระบุหน่วยงานและเหตุผล)

.....

.....

แบบผู้ป่วยใน

ระบุเหตุผล.....

.....

## 2.5 สรุปผลการให้บริการ

ภายในกำหนด  เกินกำหนด ระบุ วันที่ \_\_\_\_ เดือน..... พ.ศ.....

## 3. แนวทางการรักษา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงนาม.....

(.....)

แพทย์ผู้ทำการตรวจประเมิน/รักษา

...../...../.....

แบบสรุปผลการบำบัดรักษาต่อศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด  
สถาบัน/โรงพยาบาล.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด.....

รูปถ่าย  
ขนาด 1 นิ้ว

**1. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้รับบริการ**

ชื่อผู้รับการตรวจ ต.ช./ต.ญ./นาย/นาง/นางสาว.....นามสกุล.....

เลขประจำตัวประชาชน.....อายุ.....ปี

**2. การให้บริการ**

วันที่เข้ารับการบำบัดรักษา วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....

ภายในศาลกำหนด  เกินศาลกำหนด ระบุ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

**2.1 ประวัติการเจ็บป่วยก่อนเข้ารับบริการ**

ไม่มี  มี ระบุ.....

**2.2 ประวัติการรักษาอาการเจ็บป่วย**

ไม่มี  มี ระบุ.....

**2.3 ผลการตรวจร่างกาย/การตรวจสภาพจิต**

**2.4 ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ/ผลการทดสอบทางจิตวิทยาที่สำคัญ (ถ้ามี)**

**2.5 การดำเนินโรค**

3. การวินิจฉัย

.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....

4. ผลการบำบัดรักษา

.....  
.....  
.....  
.....

5. ความเห็น

- จำหน่ายออกจากสถานพยาบาลหรือสถานบำบัดรักษาได้  
 จำเป็นต้องบำบัดรักษาต่อไป

6. ความเห็นอื่นๆ (ถ้ามี)

.....  
.....  
.....

- สิ้นสุดการรักษา       เข้ารับการบำบัดรักษาต่อเนื่อง ระบุ.....

ลงนาม.....

(.....)

แพทย์ผู้ทำการตรวจประเมิน/รักษา

...../...../.....

## แบบรายงานผลการตรวจวินิจฉัยและประเมินความสามารถในการต่อสู้คดี

ที่...../.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อสถานพยาบาลหรือสถานบำบัด .....ชื่อผู้รับการตรวจ ..... อายุ ..ปี สัญชาติ ..... การศึกษา .....เลขที่ทั่วไป ..... รับครั้งที่..... รับตัวไว้ตั้งแต่วันที่.....หน่วยงานนำส่ง .....แหล่งที่มาของข้อมูล ได้จาก ..........  
.....  
.....ประวัติการเจ็บป่วย

ประวัติการเจ็บป่วยทางจิตเวช .....

.....  
.....  
.....การตรวจสภาพจิต.....  
.....  
.....ผลการตรวจร่างกาย.....  
.....ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ.....  
.....

### ผลการตรวจทางจิตวิทยาคลินิก

.....  
.....  
.....  
.....  
.....

### การวินิจฉัยและประเมินความสามารถในการต่อสู้คดี

๑. ความสามารถในการรับรู้กาล เวลา สถานที่ บุคคล และสิ่งต่างๆ รอบตัว

มีความสามารถ                       ไม่มีความสามารถ

๒. ความเข้าใจตระหนักรู้เรื่องของข้อกล่าวหา ความสามารถในการเล่าเหตุการณ์ตามข้อเท็จจริงที่ถูก

กล่าวหาและความสามารถในการพูดคุยและตอบคำถามได้ตรงคำถาม

มีความเข้าใจ                       ไม่มีความเข้าใจ

๓. ความสามารถในการรับรู้ถึงผลที่เกิดขึ้นจากคดี

มีความสามารถ                       ไม่มีความสามารถ

๔. ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเอง

มีความสามารถ                       ไม่มีความสามารถ

### ผลการประเมิน

สามารถต่อสู้คดีได้                       ยังไม่สามารถต่อสู้คดี

### ความเห็นอื่นๆ

.....  
.....  
.....  
.....  
.....

ลงนาม.....  
(.....)

จิตแพทย์เจ้าของไข้

## แบบรายงานผลการบำบัดรักษาของผู้ป่วยคดี

ที่...../.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อสถานพยาบาลหรือสถานบำบัด.....ชื่อผู้รับการตรวจ.....อายุ.....ปี สัญชาติ.....การศึกษา.....เลขที่ทั่วไป.....รับครั้งที่.....รับตัวไว้ตั้งแต่วันที่.....หน่วยงานนำส่ง.....แหล่งที่มาของข้อมูล ได้จาก.....ประวัติการเจ็บป่วย

ประวัติการเจ็บป่วยทางจิตเวช .....

การตรวจสภาพจิตและการดำเนินโรคผลการทดสอบทางจิตวิทยา (ถ้ามี)การวินิจฉัยความผิดปกติทางจิต

### ผลการบำบัดรักษา

(๑) ยอมรับความเจ็บป่วยทางจิต

ใช่  ไม่ใช่

(๒) เข้าใจและสามารถในการรับการรักษาย่างต่อเนื่อง

ใช่  ไม่ใช่

(๓) เข้าใจและสามารถในการจัดการกับความเครียดซึ่งเป็นตัวกระตุ้นอาการของโรค

ใช่  ไม่ใช่

(๔) มีผู้รับดูแลในชุมชน ซึ่งมีความรู้ความเข้าใจในการติดตามการปฏิบัติตัวของผู้ป่วย

ใช่  ไม่ใช่

(๕) มีการประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ที่ผู้ป่วยพักอาศัย หรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานด้าน สงเคราะห์และสวัสดิการกรณีที่ไม่มีการดูแลเพื่อให้มีการติดตามดูแลผู้ป่วยอย่างต่อเนื่องหลัง จำหน่ายผู้ป่วยคดี

ใช่  ไม่ใช่

### ความเห็น

จำหน่ายออกจากสถานพยาบาลหรือสถานบำบัดรักษาได้

จำเป็นต้องบำบัดรักษาต่อไป

### ความเห็นอื่นๆ

.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....

ลงนาม.....

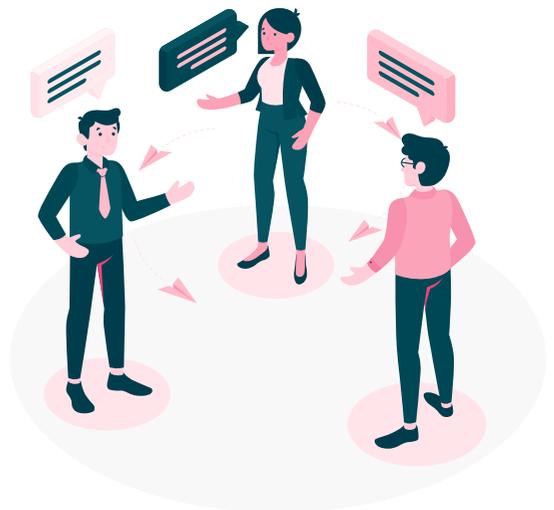
(.....)

จิตแพทย์เจ้าของไข้

## เกณฑ์การพิจารณาส่งต่อเข้าระบบสาธารณสุข

1. มีประวัติการรักษาโรคทางกาย/ทางจิตเวช หรือ มีอาการผิดปกติที่อาจมาจากความเจ็บป่วยทางกาย/จิตเวช
2. มีประวัติป่วยเป็นโรคทางสมอง เช่น ลมชัก สมาธิสั้น หรือมีร่องรอยบาดแผลทางศีรษะชัดเจน
3. มีอาการทางจิต เช่น หูแว่ว ประสาทหลอน หลงผิด คุ่มตนเองไม่ได้ หรือ มีอาการถอน/ อาการเมาสารเสพติดอย่างรุนแรง
4. ซึมเศร้า คิดอยากตาย เคยทำร้ายตนเอง วางแผนฆ่าตัวตาย หรือมีร่องรอยการทำร้ายตนเอง
5. มีประวัติพัฒนาการช้า มีปัญหาด้านสติปัญญา มีประวัติสงสัยป่วยเป็นสมาธิสั้น
6. พฤติการณ์แห่งคดีโหดร้าย ผิดวิสัย เกินวัย
7. กระทำผิดซ้ำด้วยข้อหาที่รุนแรงมากขึ้น หรือกระทำความผิดซ้ำตั้งแต่ครั้งที่ 3 ขึ้นไป

การดำเนินงานตามแนวทางการดำเนินงานตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ เรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินกระบวนการยุติธรรม ด้านคดีเด็ก เยาวชนและครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุข จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือในการทำงานของหลายภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรด้านยุติธรรม ด้านสาธารณสุข รวมถึงภาคสังคม เพื่อให้เด็ก เยาวชน ครอบครัวที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรมได้รับความคุ้มครองและดูแลอย่างเหมาะสม



## กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
9:00-9:20 (20 นาที)	1. วิทยากรเปิดวิดีโอทัศน์ “แผนที่นำทาง (Roadmap) การให้คำปรึกษาคลินิกจิตสังคม” จากนั้น วิทยากรสรุปประเด็นสำคัญที่ได้จากวิดีโอทัศน์ “แผนที่นำทาง (Roadmap) การให้คำปรึกษาคลินิกจิตสังคม” โดยใช้ PowerPoint “แผนที่นำทาง (Roadmap) การให้คำปรึกษาคลินิกจิตสังคม” และช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรม เชื่อมโยงเนื้อหาจากวิดีโอทัศน์กับการประสบการณ์การปฏิบัติงาน การให้คำปรึกษาที่ผ่านมา	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้การดูแลผู้ให้คำปรึกษาแต่ละระยะ ซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งสภาวะทางจิตใจ และเป้าหมายในแต่ละระยะ การให้คำปรึกษาที่ดีต้องมีเป้าหมายและทิศทาง จึงต้องมีแผนที่นำทางที่ชัดเจน	วิดีโอทัศน์ “แผนที่นำทาง (Roadmap) การให้คำปรึกษาคลินิกจิตสังคม”  PowerPoint “แผนที่นำทาง (Roadmap) การให้คำปรึกษาคลินิกจิตสังคม”
9:20-9:50 (30 นาที)	2. วิทยากรบรรยายตาม PowerPoint “Case Formulation” และอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดการประมวลข้อมูลเพื่อให้ผู้รับการอบรมเข้าใจผู้รับคำปรึกษาอย่างเป็นระบบ จากนั้น วิทยากรชวนให้ผู้รับการอบรมทำ case formulation โดยใช้กรณีศึกษา นายเปรี๊ยะประกอบ วิทยากรสามารถ เขียนแผนภูมิ case formulation บนกระดาน แล้วชวนผู้รับการอบรมตั้งสมมติฐาน	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีแนวทางในการทำความเข้าใจผู้รับคำปรึกษาผ่านปัจจัยที่นำมา ก่อน ปัจจัยกระตุ้น ปัจจัยที่ทำให้ปัญหาคงอยู่ และปัจจัยปกป้อง ซึ่งเป็นแนวทางในการให้คำปรึกษาในคลินิกจิตสังคมและมีตัวอย่างให้ได้ลองวิเคราะห์ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องผ่านกรณีศึกษา เอกสาร “ตัวอย่างการอภิปรายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา” เป็นเพียงแนวทางในการอภิปราย	PowerPoint “Case Formulation”  เอกสาร “ตัวอย่างการอภิปรายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา : นายเปรี๊ยะ”

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
	<p>ในแต่ละปีจัด วิทยาการอาจเริ่มยกตัวอย่างปัจจัยบางปัจจัยก่อน เพื่อให้ผู้รับการอบรมได้เห็นตัวอย่างการตั้งสมมติฐาน หลังจากนั้น วิทยากรมีหน้าที่เชื่อมโยงปัจจัยแต่ละปัจจัยเข้าหากัน</p>	<p>วิทยากรและผู้เข้ารับการอบรมอาจชวนกันอภิปรายข้อมูลในตัวอย่างสาธิต รวมทั้งแนวทางการสำรวจปัจจัยเพิ่มเติม</p>	
<p>9:50-10:25 (35 นาที)</p>	<p>3. วิทยากรเกริ่นเรื่องบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินงาน กระบวนการยุติธรรมด้านคดีเด็ก เยาวชน และครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุข ซึ่งนำไปอยู่การกำหนดวิธีการส่งต่อและการจัดระบบบริการคลินิกจิตสังคมของศาลเด็ก เยาวชนและครอบครัวให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันทั่วประเทศ</p> <p>จากนั้น วิทยากรเปิดวิดีทัศน์การบรรยายหัวข้อ แนวทางการดำเนินงานตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินงาน กระบวนการยุติธรรมด้านคดีเด็ก เยาวชน และครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุข โดยแพทย์หญิงสลักจิต แสงสิน (ความยาว 27 นาที) ให้วิทยากร</p>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมทราบแนวทางการดำเนินงานตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินกระบวนการยุติธรรมด้านคดีเด็ก เยาวชน และครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุข และสามารถนำแนวทางนี้ไปในการส่งต่อเด็กและเยาวชน เพื่อรับการรักษาในระบบบริการสาธารณสุขได้อย่างเหมาะสม</p>	<p>วีดิทัศน์ “การบรรยายหัวข้อ แนวทางการดำเนินงานตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินการ กระบวนการยุติธรรมด้านคดีเด็ก เยาวชน และครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุข”</p>

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
	หยุดสรุปเป็นช่วง ๆ โดยเฉพาะ เกณฑ์การส่งต่อ การประสานงาน กับนักจิตวิทยาประจำศาลเพื่อทำ บันทึกการส่งต่อตามแบบบันทึกที่ กำหนด การใช้ประโยชน์ในการ ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนต่อ เนื่องตามข้อมูลที่บันทึกตามแบบ ฟอร์มของหน่วยงานสังกัด กระทรวงสาธารณสุขคู่เครือข่าย		
10:25-10:30 (5 นาที)	4. วิทยากรสรุปประเด็นสำคัญ ของการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์	เพื่อสรุปประเด็นสำคัญของการ เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์	-

## การประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการณ์มีส่วนร่วมในกิจกรรมและเนื้อหาการอภิปราย

## ตัวอย่างการอภิปรายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา : นายเปรี๊ยะ

### ปัจจัยที่นำมาก่อน

- ความสัมพันธ์ห่างเหินกับคนในครอบครัว
- ขาดที่พึ่งทางจิตใจ
- ขาดทักษะการแก้ปัญหาชีวิต

ฯลฯ

### ปัจจัยกระตุ้น

พ่อแม่เลิกกัน หลังจากนั้นอยู่กับแม่ซึ่งติดสุรา ทำให้รู้สึกชีวิตไม่อบอุ่น ขาดพ่อและน้อยใจชีวิต จึงออกจากบ้านไปหาเพื่อน และใช้สารเสพติด ฯลฯ

### ปัจจัยที่ทำให้ปัญหาคงอยู่

- ว่างงาน
- ติดเพื่อนที่เคยใช้สารเสพติด
- แม่เมาสุรา แล้วดูดำ ใช้อารมณ์
- ญาติพี่น้องมีทัศนคติที่ไม่ดีกับนายเปรี๊ยะ เพราะนายเปรี๊ยะใช้สารเสพติด

ฯลฯ

### ปัจจัยปกป้อง

- พ่อแม่มาประกันตัว และให้กำลังใจ
- เคยทำงานมาก่อน
- อายากเลิกเกร

ฯลฯ

## หัวข้อที่ 6

# ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาครั้งที่ 2 : กรณีศึกษา (เน้นการสำรวจปัญหา)



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

1. ฝึกปฏิบัติการสื่อสารเพื่อความเข้าใจระหว่างผู้ส่งและผู้รับสารโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาได้เหมาะสม
2. สะท้อนการฝึกปฏิบัติและฝึกรับฟังการสะท้อนข้อมูลย้อนกลับได้อย่างสร้างสรรค์

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 15 นาที

## กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
10:45-11:00 (15 นาที)	1. ให้ผู้เข้ารับการอบรมแบ่งกลุ่ม โดยมีสมาชิกกลุ่มเท่า ๆ กัน ตามความเหมาะสม มีวิทยากรกลุ่มประจำแต่ละกลุ่มให้วิทยากรแนะนำการฝึกปฏิบัติโดยใช้ PowerPoint “การฝึกปฏิบัติการนักศึกษา” ประกอบ	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาในฐานะผู้รับคำปรึกษาจากกรณีศึกษาที่วิทยากรเตรียมไว้ให้ ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับผู้รับคำปรึกษาที่มาพบผู้ให้คำปรึกษาครั้งแรก วิทยากรเน้นย้ำผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษาให้สวมบทบาทตามความเหมาะสม สามารถแต่งเติมข้อมูลได้ แต่ต้องอยู่ในเค้าของความเป็นจริงและไม่จำเป็นต้องช่วยผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษาให้สามารถให้คำปรึกษาได้สำเร็จ ส่วนผู้สวม	PowerPoint “การฝึกปฏิบัติการนักศึกษา” 

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
10:45-11:00 (15 นาที)	<p>2. เตรียมการฝึกปฏิบัติ โดยให้</p> <p>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 1 เป็นผู้รับคำปรึกษา : สวมบทบาทเป็นนายบอย</p> <p>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 2 เป็นผู้ให้คำปรึกษา : ให้ตั้งคำถามเพื่อสำรวจปัญหาเท่านั้น ไม่ให้คำแนะนำ สามารถใช้ทักษะอื่น ๆ เพื่อแสดงความเข้าใจผู้รับคำปรึกษาตามความเหมาะสมได้</p> <p>- สมาชิกที่เหลือเป็นผู้สังเกตการณ์</p> <p>วิทยากรให้ข้อมูลกรณีศึกษากับผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษา โดยใช้ข้อมูลตามใบงาน “ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษากรณีศึกษา : นายบอย”</p> <p>วิทยากรซักซ้อมบทบาทของผู้ให้คำปรึกษาและผู้สังเกตการณ์</p>	<p>บทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษามีหน้าที่สำรวจปัญหาโดยมากผู้เข้ารับการอบรมจะเข้าใจผิดและเคยชินกับการเป็นผู้แนะนำวิทยากรจึงต้องเน้นย้ำว่า บทบาทของผู้ให้คำปรึกษาคือการรับฟังและทำความเข้าใจ</p> <p>กิจกรรมนี้ไม่ได้เน้นให้ผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษาต้องแนะนำแนวทางแก้ไขปัญหาแต่อย่างใด ส่วนบทบาทของผู้สังเกตการณ์คือสังเกตกระบวนการ ขั้นตอน และเทคนิคของการให้คำปรึกษารวมทั้งรักษามารยาทในฐานะผู้สังเกตการณ์ ต้องไม่รบกวนด้วยการส่งเสียงดังหรือแทรกกระหว่างกระบวนการให้คำปรึกษาระหว่างการฝึกปฏิบัติ วิทยากรกลุ่มมีหน้าที่สังเกตการณ์ และสามารถแทรกแซงกระบวนการให้คำปรึกษาได้ หากเห็นว่าผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษา ยังหลงทางใช้กระบวนการหรือเทคนิคที่เบี่ยงเบนไปจากแนวทางที่ควรจะเป็น วิทยากรกลุ่มจะต้องให้ข้อมูลสะท้อนกลับที่ช่วยให้กลุ่มได้เห็นแนวทางพัฒนาจากการฝึกปฏิบัติจริงและ</p>	<p>ใบงานที่ 2 “ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษากรณีศึกษา : นายบอย”</p>

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
		<p>ฟังเข้าใจว่า ผู้เข้ารับการอบรม ส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการเรียนรู้การให้คำปรึกษาอย่างจริงจังมาก่อน วิทยากรกลุ่มต้องใจเย็นในการให้ข้อมูลสะท้อนกลับ ทั้งนี้ให้ผู้เข้ารับการอบรมเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการฝึกปฏิบัติครั้งก่อน</p>	
<p>11:00-11:30 (30 นาที)</p>	<p>3. ฝึกปฏิบัติใช้เวลา 30 นาที ระหว่างนี้ผู้สังเกตการณ์จะไม่เข้าไปรบกวนการสนทนา วิทยากรกลุ่มสามารถแทรกแซงชี้แนะระหว่างปฏิบัติได้ตามเห็นสมควร กรณีที่การฝึกปฏิบัติ สะดุด สะเปะสะปะ หรือผิดหลักการ</p>		-
<p>11:30-11:45 (15 นาที)</p>	<p>4. เมื่อหมดเวลาให้วิทยากรกลุ่มและผู้สังเกตการณ์ ถามคำถาม ผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา เกี่ยวกับประสบการณ์การสนทนา ตามลำดับ ตามใบงานที่ 1 “แนวทางการสะท้อนข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)”</p>	<p>เพื่อให้ผู้สังเกตการณ์ได้ฝึกการสะท้อนการฝึกปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้เพื่อให้ผู้สังเกตการณ์ได้ฝึกการสะท้อนการฝึกปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษาได้ ทบทวนขั้นตอน กระบวนการ</p>	<p>ใบงานที่ 1 “แนวทางการสะท้อนข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)”</p>

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
		<p>และเทคนิคที่ตนเองใช้ในการฝึกปฏิบัติ ส่วนผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษาก็จะได้ทบทวนขั้นตอน กระบวนการ และเทคนิคที่ว่า ก่อให้เกิดผลอย่างไร ด้วยประสบการณ์ตรงในฐานะผู้รับคำปรึกษา ผู้เข้ารับการอบรมไม่จำเป็นต้องท่องหรืออ่านหรือใช้คำถามทุกคำถามในงาน สามารถปรับคำถามได้ตามความเหมาะสม แต่ต้องช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมเห็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง วิทยากรกลุ่มมีหน้าที่กระตุ้นผู้เข้ารับการอบรมให้เกิดคำถาม เพื่อสะท้อนการฝึกปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์ และสรุปประเด็นสำคัญในการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริง เชื่อมโยงกับการอบรมในหัวข้อก่อนหน้า</p>	
11:45-12:00 (15 นาที)	4. วิทยากรหลักให้วิทยากรกลุ่มนำเสนอการเรียนรู้ในกลุ่มย่อยต่อกลุ่มใหญ่ และเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมแสดงความคิดเห็นและสอบถามเพื่อความกระจ่าง จากนั้นสรุปสาระสำคัญของการฝึกปฏิบัติและมีวิทยากรเขียนสรุปประเด็นสำคัญในการเรียนรู้	เพื่อสรุปหลักการให้คำปรึกษา โดยเชื่อมโยงความรู้จากหัวข้อก่อนหน้าทั้งหมดกับการฝึกปฏิบัติจริง วิทยากรต้องสรุปประเด็นสำคัญจากการฝึกปฏิบัติจริงของผู้เข้ารับการอบรมให้ได้ว่า มีประเด็นใดที่จะนำไปสู่การพัฒนาทักษะการให้คำปรึกษา	-

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
	<p>ที่ได้จากผู้เข้ารับการอบรม และ            ขวนผู้รับการอบรมค้นหาปัจจัย            ตาม case formulation ปัจจัย            ที่ได้จากการอภิปรายอาจมีความ            แตกต่างกันในแต่ละกลุ่มขึ้นกับ            การสำรวจปัญหาของผู้สวม            บทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษาและ            การให้ข้อมูลของผู้สวมบทบาท            เป็นผู้รับคำปรึกษา</p>	<p>ส่วนใหญ่ผู้เข้ารับการอบรมจะมี            จุดอ่อนเรื่องการรับฟัง มักให้คำ            แนะนำโดยยังไม่เข้าใจปัญหา            อย่างถ่องแท้วิทยากรมีหน้าที่ให้            ข้อมูลสะท้อนกลับอย่าง            สร้างสรรค์</p>	-

### การประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการคุณภาพในการฝึกปฏิบัติและเนื้อหาการอภิปราย



## ในงานที่ 2 ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาระณีศึกษา :: บอย

คำชี้แจง

### การฝึกปฏิบัติโดยสวมบทบาทสมมุติ รอบละ 30 นาที

- ให้ฝึกปฏิบัติโดยผู้รับคำปรึกษาสวมบทบาทเป็นจำเลยที่ศาลพิพากษาและสั่งเข้าคลินิกจิตสังคม ให้จินตนาการตามว่าเป็นบุคคลนั้นตามข้อมูลกรณีศึกษา
- ผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษาอาจจินตนาการรายละเอียดเพิ่มเติมขึ้นกับผู้ให้คำปรึกษาจะสำรวจไปในประเด็นใด ๆ ในระหว่างการฝึกปฏิบัติ
- เมื่อหมุนเวียนสลับบทบาทในรอบถัดไป ผู้ที่สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษาจะต้องจินตนาการต่อตามข้อมูลที่ได้ฝึกในรอบก่อนหน้า สมมุติสถานการณ์ว่าเป็นการให้คำปรึกษาผู้ต้องหารายเดิมอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น ผู้ฝึกปฏิบัติที่เป็นผู้สังเกตการณ์แต่ละรอบจะต้องตั้งใจ มีสมาธิจดจ่อกับการฝึกปฏิบัติของเพื่อน และต้องจดจำข้อมูลที่สำคัญที่จะมีการสรุปแต่ละรอบด้วยผู้ฝึกปฏิบัติเป็นผู้ให้และผู้รับการปรึกษาต้องสื่อสารด้วยเสียงที่ดังพอที่ผู้สังเกตการณ์จะได้ยินอย่างชัดเจน ผู้สังเกตการณ์ก็ต้องเงียบ ไม่ส่งเสียงรบกวนสมาธิของเพื่อนร่วมกลุ่มคนอื่น

### กรณีศึกษา

บอย อายุ 13 ปีเศษ นักเรียนชั้นม.2 กระทำผิดในข้อหาพรางเด็กอายุไม่เกินสิบห้าปีไปเสียจากบิดามารดา ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเพื่อการรอนาจารและกระทำชำเราเด็กอายุไม่เกินสิบห้าปี ซึ่งมีใช้ภริยาหรือสามีของตน โดยเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ผู้พิพากษาสั่งเข้าคลินิกจิตสังคมพบผู้ให้คำปรึกษาเพื่อช่วยเหลือทางด้านจิตใจและแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมของเยาวชน

บอยใช้ชีวิตแบบวัยรุ่นทั่ว ๆ ไป ไปเรียนหนังสือ ไม่ค่อยขยันเรียนเท่าไรนัก แต่ก็ไม่มีพฤติกรรมเกเรที่โรงเรียน ไปเรียนหนังสือทุกวันตามปกติ มักจะใช้เวลาว่างไปกับการเล่นเกมส์ เล่นอินเทอร์เน็ต หาเพื่อนในเฟซบุ๊ก พ่อและย่าเตือนให้ตั้งใจเรียน บอยก็รับคำพอฟ่าน ๆ ไป บอยได้รู้จักกับมิวอายุ 13 ปีเท่า ๆ กัน ซึ่งเป็นผู้เสียหายในคดีนี้ทางเฟซบุ๊ก หลังจากพูดคุยถูกคอกัน ก็นัดไปเจอกันที่ห้างสรรพสินค้าใกล้บ้าน หลังจากนั้นบอยก็ชวนมิวไปเที่ยวที่บ้านซึ่งอยู่ห่างจากบ้านเช่าที่มิวพักกับแม่เพียงแค่ 5 ซอย วันที่มิวไปเที่ยวบ้านบอยนั้น แม่ของมิวและเพื่อนรุ่นพี่ของมิวก็ตามไปด้วย ย่าของบอยก็ให้การต้อนรับ ออกไปตลาดกับแม่ของมิวเพื่อหาซื้ออาหารมาทำกินกันในบ้าน ระหว่างนั้นเพื่อนรุ่นพี่ของมิวก็ออกไปซื้อถั่วงอกนอมนมยี่ห้อที่ร้านหน้าปากซอยแล้วเอามาให้มิวแล้วตนเองก็นั่งดูทีวีในห้องนั่งเล่น ส่วนมิวชวนบอยเข้าไปในห้องและเปิดยูทูปคลิปการมีเพศสัมพันธ์ เด็กทั้งสองดูแล้วเกิดอารมณ์ทางเพศ แล้วก็มีการร่วมเพศกันโดยมิวให้บอยสวมถุงยางอนามัยก่อน ใช้เวลาไม่นานนัก เมื่อย่าของบอยและแม่กลับมา ก็พบว่าเด็กทั้งสามคนนั่งดูทีวีกันหลังจากกินอาหารกลางวันเสร็จเรียบร้อยมิวกับเพื่อนรุ่นพี่ก็กลับไป ถัดจากนั้นหนึ่งสัปดาห์มิวก็ชวนบอยไปเที่ยวที่บ้าน แม่ของมิวก็อยู่บ้านด้วย มิวบอกให้แม่ไปหาซื้อของมาเลี้ยงต้อนรับบอยระหว่างที่แม่ไม่อยู่บ้าน ทั้งสองคนก็ชวนกันเข้าห้องและเปิดคลิปยูทูปที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ แล้วก็มีการร่วมเพศกันอีก โดยมิวเตรียมถุงยางอนามัยมาด้วย เมื่อแม่กลับมาถึงบ้าน ก็ชวนกันกินอาหารแล้วบอยก็ลากลับไปเมื่อเวลาสมควร ทั้งคู่ยังคุยติดต่อทางเฟซบุ๊กสักพักหนึ่ง มิวก็บล็อกเฟซบุ๊กไป

วันที่ตำรวจแจ้งข้อกล่าวหาและมาเชิญตัวไปโรงพัก พ่ออยู่บ้านด้วย ทุกคนในบ้านก็ดูงงๆ เมื่อไปถึงโรงพัก แม่ของมิวซึ่งเป็นผู้ที่แจ้งความมีอารมณ์โกรธ ไม่พอใจอย่างมาก มีการต่อว่าพ่อและย่าของบอยที่ไม่อบรมสั่งสอนลูก พ่อของบอยหลังจากหายงกก็โกรธและตบหน้าบอย และหันไปต่อว่าแม่ของมิวที่ดูแลลูกไม่ดี ย่ายื่นร้องให้ พนักงานสอบสวนแยกผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดคนละมุมและแยกสอบปากคำ

พ่อของบอยอายุ 47 ปี ทำงานรับเหมาก่อสร้างขนาดย่อม เลิกกับแม่ของบอยซึ่งปัจจุบันอายุ 36 ปี ตั้งแต่ที่บอยอายุได้หนึ่งขวบ บอยอยู่ในความดูแลของย่าเป็นส่วนใหญ่ แม่มาเยี่ยมมานาน ๆ ครั้ง ส่วนใหญ่ติดต่อพูดคุยทางโทรศัพท์ พ่อของบอยมีภรรยาใหม่ พักอยู่บ้านเดียวกัน บอยเข้ากับแม่เลี้ยงได้ พ่อไม่มีลูกกับแม่เลี้ยง

นับจากวันนั้น บอยและมิวก็ไม่ได้เจอกันอีก แม่ของมิวพามิวย้ายบ้าน

## หัวข้อที่ 7

# ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาครั้งที่ 3 : กรณีศึกษา (เน้นการแก้ปัญหา)



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

1. ฝึกปฏิบัติการสื่อสารเพื่อความเข้าใจระหว่างผู้ส่งและผู้รับสารโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาได้เหมาะสม
2. สะท้อนการฝึกปฏิบัติและฝึกรับฟังการสะท้อนข้อมูลย้อนกลับได้อย่างสร้างสรรค์

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 45 นาที

## กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
13:00-13:15 (15 นาที)	1. ให้ผู้เข้ารับการอบรมแบ่งกลุ่ม โดยมีสมาชิกกลุ่มเท่า ๆ กัน ตามความเหมาะสม มีวิทยากรกลุ่มประจำแต่ละกลุ่ม ให้วิทยากรแนะนำการฝึกปฏิบัติโดยใช้ PowerPoint “การฝึกปฏิบัติการกรณีศึกษา”	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาในฐานะผู้รับคำปรึกษาจากกรณีศึกษาที่วิทยากรเตรียมไว้ให้ ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับผู้รับคำปรึกษาในครั้งต่อ ๆ มา วิทยากรเน้นย้ำผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษาให้สวมบทบาทตามความเหมาะสม สามารถแต่งเติมข้อมูลได้	PowerPoint “การฝึกปฏิบัติการกรณีศึกษา” 

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
13:00-13:15 (15 นาที)	<p><b>2. เตรียมการฝึกปฏิบัติ โดยให้</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- <b>ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 1</b> <b>เป็นผู้รับคำปรึกษา :</b> สวมบทบาทเป็นนายบอย</li> <li>- <b>ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 2</b> <b>เป็นผู้ให้คำปรึกษา :</b> ให้นำข้อมูลจากการฝึกปฏิบัติครั้งที่ 2 ที่เป็นการสำรวจปัญหา มาวางแนวทางช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษา</li> <li>- <b>สมาชิกที่เหลือเป็นผู้สังเกตการณ์</b> วิทยากรเตรียมสมาชิกในกลุ่ม โดยให้ข้อมูลกรณีศึกษาโดยย่อ และแจกใบงานที่ 2 “ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษากรณีศึกษา : นายบอย”</li> </ul>	<p>แต่ต้องอยู่ในเค้าของความเป็นจริง และไม่จำเป็นต้องช่วยผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษาให้คำปรึกษาได้สำเร็จ ส่วนผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษามีหน้าที่สำรวจปัญหาต่อจากการให้คำปรึกษา และร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหา ส่วนบทบาทของผู้สังเกตการณ์ คือ สังเกตกระบวนการ ขั้นตอน และเทคนิคของการให้คำปรึกษา รวมทั้งรักษามารยาทในฐานะผู้สังเกตการณ์ ต้องไม่รบกวนด้วยการส่งเสียงดัง หรือแทรกแซงระหว่างกระบวนการให้คำปรึกษา ระหว่างการฝึกปฏิบัติ วิทยากรกลุ่มมีหน้าที่สังเกตการณ์ และสามารถแทรกแซงกระบวนการให้คำปรึกษาได้ หากเห็นว่า ผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษา ยังหลงทาง ใช้กระบวนการหรือเทคนิคที่เบี่ยงเบนไปจากแนวทางที่ควรจะเป็น วิทยากรกลุ่มจะต้องให้ข้อมูลสะท้อนกลับที่ช่วยให้กลุ่มได้เห็นแนวทางพัฒนาจากการฝึกปฏิบัติจริง และพึงเข้าใจว่า ผู้เข้ารับการ</p>	<p>ใบงานที่ 2 “ฝึกปฏิบัติ การให้คำปรึกษา กรณีศึกษา : นายบอย”</p>

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
		<p>อบรมส่วนใหญ่ ไม่เคยมีประสบการณ์ในการเรียนรู้การให้คำปรึกษาอย่างจริงจังมาก่อน วิทยากรกลุ่มต้องใจเย็นในการให้ข้อมูลสะท้อนกลับ</p> <p>ทั้งนี้ ให้ผู้เข้ารับการอบรม เปลี่ยนบทบาทจากการฝึกปฏิบัติ ครั้งก่อน</p>	
<p>13:15-14:00 (45 นาที)</p>	<p>2. ฝึกปฏิบัติใช้เวลา 45 นาที ระหว่างนี้ผู้สังเกตการณ์จะไม่เข้าไปรบกวนการสนทนา วิทยากรกลุ่มสามารถแทรกแซงชี้แนะระหว่างปฏิบัติได้ตามเห็นสมควร กรณีที่การฝึกปฏิบัติ สะดุด สะเปะสะปะ หรือผิดพลาด</p>		-
<p>14:00-14:15 (15 นาที)</p>	<p>3. เมื่อหมดเวลาให้วิทยากรกลุ่มและผู้สังเกตการณ์ ถามคำถาม ผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา เกี่ยวกับประสบการณ์การสนทนา ตามลำดับ ตามใบงานที่ 1 “แนวทางการสะท้อนข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)”</p>	<p>เพื่อให้ผู้สังเกตการณ์ได้ฝึกการสะท้อนการฝึกปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษา ได้ทบทวนขั้นตอน กระบวนการ และเทคนิคที่ตนเองใช้ในการฝึกปฏิบัติ ส่วนผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษาก็จะได้ทบทวนขั้นตอน กระบวนการ และเทคนิคที่ว่าจะก่อให้เกิดผลอย่างไร</p>	<p>ใบงานที่ 1 “แนวทางการสะท้อนข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)”</p>

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
		<p>ด้วยประสบการณ์ตรงในฐานะผู้รับคำปรึกษา ผู้เข้ารับการอบรมไม่จำเป็นต้องท่องหรืออ่านหรือใช้คำถามทุกคำถามในใบงาน สามารถปรับคำถามได้ตามความเหมาะสม แต่ต้องช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมเห็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง วิทยากรกลุ่มมีหน้าที่กระตุ้นผู้เข้ารับการอบรมให้เกิดคำถามเพื่อสะท้อนการฝึกปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์ และสรุปประเด็นสำคัญในการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริง เชื่อมโยงกับการอบรมในหัวข้อก่อนหน้า</p>	
<p>14:15-14:30 (15 นาที)</p>	<p>4. วิทยากรหลักให้วิทยากรกลุ่มในเสนอการเรียนรู้ในกลุ่มย่อยต่อกลุ่มใหญ่ เปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมแสดงความคิดเห็นและสอบถามเพื่อความกระจ่าง จากนั้นสรุปสาระสำคัญของการฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษา ครั้งที่ 3 และมีวิทยากรเขียนสรุปประเด็นสำคัญในการเรียนรู้ที่ได้จากผู้เข้ารับการอบรม</p>	<p>เพื่อสรุปหลักการให้คำปรึกษาโดยเชื่อมโยงความรู้จากหัวข้อก่อนหน้าทั้งหมดกับการฝึกปฏิบัติจริง วิทยากรต้องสรุปประเด็นสำคัญจากการฝึกปฏิบัติจริงของผู้เข้ารับการอบรมให้ได้ว่า มีประเด็นใดที่จะนำไปสู่การพัฒนาทักษะการให้คำปรึกษา ส่วนใหญ่ผู้เข้ารับการอบรมจะมีจุดอ่อนเรื่องการรับฟัง มักให้คำแนะนำ โดยยังไม่เข้าใจปัญหาอย่างถ่องแท้ วิทยากรมีหน้าที่ให้ข้อมูลสะท้อนกลับอย่างสร้างสรรค์</p>	<p>-</p>

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
14:30-14:45 (15 นาที)	5. วิทยากรหลักให้ผู้เข้ารับการอบรมทบทวนสิ่งที่เรียนมาทั้งหมด และสรุปประเด็นสำคัญจากการเรียน รวมทั้งมีวิทยากรเขียนสรุปประเด็นสำคัญในการเรียนรู้ที่ได้จากผู้เข้ารับการอบรม	เพื่อสรุปและเชื่อมโยงประเด็นสำคัญที่ได้เรียนรู้จากหลักสูตรนี้	-

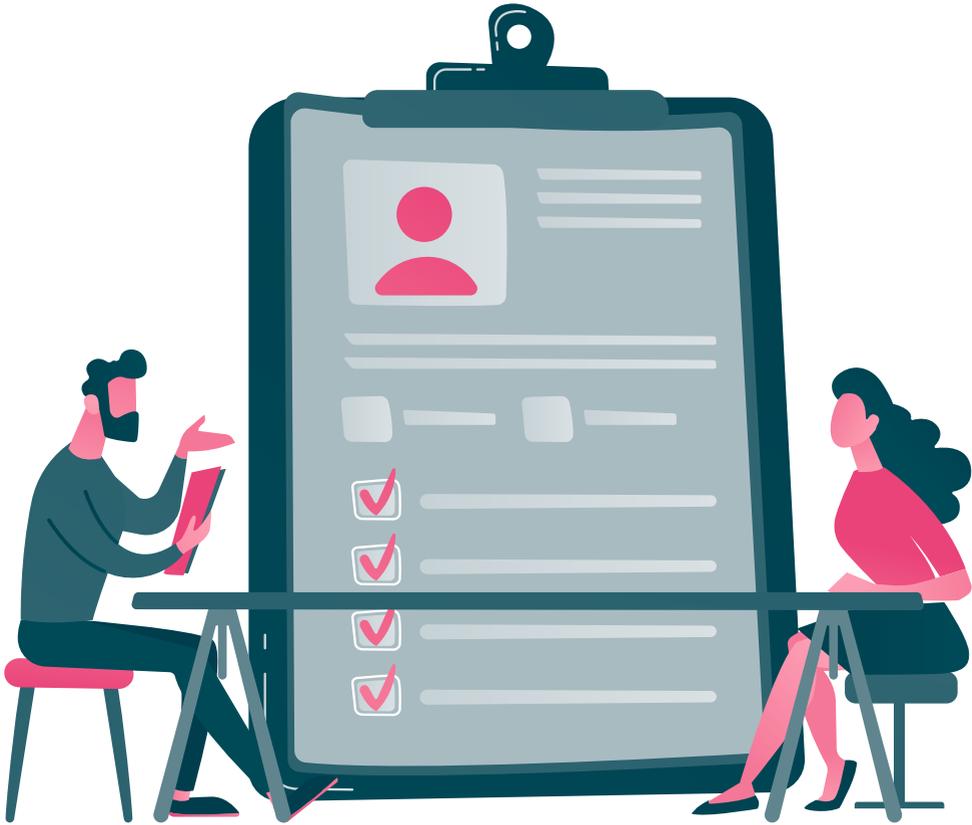
### การประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการคุณภาพในการฝึกปฏิบัติและเนื้อหาการอภิปราย



## หัวข้อที่ 8

# แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประเมินผล



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้ให้บริการอบรมสามารถ

1. สรุปประเด็นสำคัญจากการอบรมอย่างมีส่วนร่วม
2. ประเมินผลการอบรมอย่างมีส่วนร่วม

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

## กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
15:00-15:30 (30 นาที)	1. แจกแบบประเมินการฝึกอบรม การให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ผู้เข้ารับการอบรมทำแบบประเมิน	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรม ได้ประมวลสาระสำคัญจากการอบรม และประเมินหลักสูตร วิทยากรควรให้เวลาผู้เข้ารับการอบรมในการทำแบบประเมิน	แบบประเมินการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐาน
15:30-16:00 (30 นาที)	2. ยืนเป็นวงกลมและให้ผู้เข้าร่วมอบรมสรุปประเด็นที่ได้จากการอบรมและประเมินผลหลักสูตร	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้นำสิ่งที่ได้ทบทวนจากการทำแบบประเมินมาสรุปอีกครั้งหนึ่ง	-

## การประเมินผลการเรียนรู้

จากแบบประเมิน และการสรุปประเด็นของผู้เข้าร่วมอบรมจากกิจกรรมยืนเป็นวงกลม

## แบบประเมินการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ท่านคิดว่า ผู้กระทำผิดต้องการโอกาสในการเปลี่ยนแปลงตนเองอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ในฐานะผู้ให้คำปรึกษาจะมีส่วนช่วยเหลือให้ผู้รับคำปรึกษาเปลี่ยนแปลงตนเองได้อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ทักษะที่สำคัญของการให้คำปรึกษา ได้แก่อะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. การสำรวจปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ปัจจัยที่นำมาก่อน ปัจจัยกระตุ้น ปัจจัยที่ทำให้ปัญหาคงอยู่ และปัจจัยปกป้องมีส่วนสำคัญในการให้คำปรึกษาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....



# หลักสูตรการให้คำปรึกษา การจัดการภาวะเสพติด (สำหรับศาลเยาวชนและครอบครัว)



## ข้อมูลทั่วไปของหลักสูตรการจัดการภาวะเสพติด (สำหรับศัลยแพทย์และครอบครัว)

### วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

1. อธิบายความหมายของภาวะเสพติดและเชื่อมโยงภาวะเสพติดกับการก่อคดีได้
2. ระบุเป้าหมายของการให้คำปรึกษาการจัดการกับภาวะเสพติดและบทบาทของผู้ให้คำปรึกษา
3. ค้นหาตัวกระตุ้นภายนอก ตัวกระตุ้นภายในที่ทำให้เกิดภาวะเสพติด รวมถึงแรงต้านและปัจจัยปกป้องเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษา
4. อธิบายขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและการให้คำปรึกษาที่เหมาะสมกับขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงได้อย่างถูกต้อง
5. อธิบายหลักการและวิธีการให้คำปรึกษาเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักผลกระทบของพฤติกรรมเสพติดต่อการก่อคดีได้อย่างถูกต้อง
6. อธิบายหลักการและวิธีการให้คำปรึกษาเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาวางแผนในการปรับเปลี่ยน พฤติกรรมได้อย่างถูกต้อง
7. วิเคราะห์การประมวลผลแผนที่นำทางของการให้คำปรึกษา บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา และ case formulation กับการให้คำปรึกษาเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้พอสังเขป
8. ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาเพื่อสำรวจปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสพติด และประเมินขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง โดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
9. อธิบายความหมายและปฏิกริยาตอบสนองต่อบาดแผลทางใจได้ถูกต้อง
10. อธิบายความสัมพันธ์ของบาดแผลทางใจกับภาวะเสพติดที่เชื่อมโยงกับการก่อคดีได้ถูกต้อง

### ระยะเวลาฝึกอบรม 2 วัน

หัวข้อ ประกอบด้วย

- |             |  |
|-------------|--|
| หัวข้อที่ 1 | ภาวะเสพติด   |
| หัวข้อที่ 2 | สาธิตการให้คำปรึกษาการจัดการภาวะเสพติด ครั้งที่ 1      |
| หัวข้อที่ 3 | ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาการจัดการภาวะเสพติด ครั้งที่ 1 |
| หัวข้อที่ 4 | บาดแผลทางใจกับภาวะเสพติด                               |
| หัวข้อที่ 5 | สาธิตการให้คำปรึกษาการจัดการภาวะเสพติด ครั้งที่ 2      |
| หัวข้อที่ 6 | ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาการจัดการภาวะเสพติด ครั้งที่ 2 |
| หัวข้อที่ 7 | ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาการจัดการภาวะเสพติด ครั้งที่ 3 |
| หัวข้อที่ 8 | แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประเมินผล                         |

## ตารางการฝึกอบรม

	9:00 -12:00น.	13:00-14:30น.	14:45-16:00น.
<b>วันที่ 1</b>	<b>หัวข้อที่ 1</b> ภาวะเสพติด	<b>หัวข้อที่ 2</b> สาธิตการให้คำปรึกษา การจัดการภาวะเสพติด ครั้งที่ 1	<b>หัวข้อที่ 3</b> ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษา การจัดการภาวะเสพติด ครั้งที่ 1

	9:00 -10:00น.	10:15 - 12:00น.	13:00-14:00น.	14:15-15:15 น.	15:15-16:00 น.
<b>วันที่ 2</b>	<b>หัวข้อที่ 4</b> บาดแผลทางใจ กับภาวะเสพติด	<b>หัวข้อที่ 5</b> สาธิต การให้คำปรึกษา การจัดการ ภาวะเสพติด ครั้งที่ 2	<b>หัวข้อที่ 6</b> ฝึกปฏิบัติ การให้คำปรึกษา การจัดการ ภาวะเสพติด ครั้งที่ 3	<b>หัวข้อที่ 7</b> ฝึกปฏิบัติ การให้คำปรึกษา การจัดการ ภาวะเสพติด ครั้งที่ 3	<b>หัวข้อที่ 8</b> แลกเปลี่ยน เรียนรู้และ ประเมินผล

หัวข้อที่ 1  
ภาวะเสพติด



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับบริการอบรมสามารถ

1. ระบุนิยาม สาเหตุของการเสพติด และอาการจากการเสพติดบางชนิดได้อย่างถูกต้อง
2. ตระหนักว่าพฤติกรรมเสพติดในชีวิตประจำวันเป็นเรื่องใกล้ตัว
3. ระบุความเชื่อมโยงภาวะเสพติดกับการก่อคดีได้
4. ตระหนักถึงความสำคัญของการสำรวจปัญหาและสาเหตุที่อยู่เบื้องหลังภาวะเสพติด
5. อธิบายความหมายของตัวกระตุ้นภายนอก ตัวกระตุ้นภายใน แรงต้าน ปัจจัยปกป้องได้อย่างถูกต้อง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม
6. อธิบายขั้นตอนเป้าหมายของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และการให้คำปรึกษาที่เหมาะสมกับขั้นตอนได้อย่างถูกต้อง
7. ระบุแนวทางประเมินและส่งต่อเพื่อรับบริการบำบัดรักษาที่เหมาะสมได้

ระยะเวลา 3 ชั่วโมง

### เนื้อหา

อ่านรายละเอียดได้ที่เนื้อหาของหัวข้อที่ 1 ภาวะเสพติด หลักสูตรการให้คำปรึกษาการจัดการภาวะเสพติด (สำหรับศาลทั่วไป)



## กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
9:00-9:15 (15 นาที)	1. วิทยากรอธิบายภาพรวมของหลักสูตรสำหรับผู้ให้คำปรึกษา และหลักสูตรการให้คำปรึกษา การจัดการภาวะเสพติด โดยใช้ PowerPoint “ภาพรวมหลักสูตรการให้คำปรึกษาการจัดการภาวะเสพติด” ประกอบ	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้มองเห็นภาพรวมของหลักสูตรการให้คำปรึกษา ตั้งแต่หลักสูตรการให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐาน เชื่อมโยงมาถึงหลักสูตรการให้คำปรึกษา การจัดการภาวะเสพติด เน้นการนำความรู้และทักษะจากการอบรมหลักสูตรการให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งการปฏิบัติงาน ในฐานะผู้ให้คำปรึกษา มาต่อยอดความรู้และทักษะการจัดการภาวะเสพติดในหลักสูตรนี้ วิทยากรต้องศึกษาหลักสูตรการให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรการให้คำปรึกษาการจัดการภาวะเสพติดมาก่อน เพื่อให้เข้าใจภาพรวมของทั้งสองหลักสูตรจึงจะสามารถเชื่อมโยงแนวทางและกระบวนการเรียนรู้ของหลักสูตรทั้งสองได้อย่างมีประสิทธิภาพ	PowerPoint “ภาพรวม หลักสูตรการให้ คำปรึกษาการ จัดการภาวะ เสพติด” 

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
<p>9:15-9:30 (15 นาที)</p>	<p>2. วิทยากรนำเข้าสู่บทเรียนโดยการเปิดวิดีโอทัศน์ “ภาวะเสพติด 1” และให้ผู้เข้ารับการอบรมอภิปรายเกี่ยวกับวิดีโอทัศน์โดยการตั้งคำถามอภิปรายทีละคำถาม ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• เคยมีพฤติกรรมเสพติดอะไรบ้าง</li> <li>• ใช้โทรศัพท์มือถือวันละกี่ชั่วโมง</li> <li>• หยิบโทรศัพท์มือถือชั่วโมงละกี่ครั้ง</li> <li>• ทำอย่างไรเมื่อได้ยินเสียงเตือนจาก Line</li> <li>• รู้สึกอย่างไรเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ใช้โทรศัพท์มือถือไม่ได้</li> <li>• ใช้โทรศัพท์มือถือเป็นสิ่งแรกหลังตื่นนอนหรือสิ่งสุดท้ายก่อนนอนหรือไม่ แล้วเชื่อมโยงมายังตัวอย่างพฤติกรรมเสพติดในชีวิตประจำวัน เช่น โทรศัพท์มือถือ เกม การพนัน การซื้อของ ขนมหวาน รวมทั้งสารเสพติด</li> </ul>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้เกี่ยวกับภาวะเสพติด โดยอธิบายขอบเขตของภาวะเสพติดที่รวมถึงพฤติกรรมเสพติดในชีวิตประจำวัน การตั้งคำถามอภิปรายทีละคำถามที่ละประเด็นจะทำให้ผู้เข้าอบรมค่อย ๆ เกิดจินตนาการต่อยอดจนเกิดความตระหนักได้ว่าพฤติกรรมเสพติดเป็นเรื่องใกล้ตัวของทุกคน</p>	<p>วิดีโอทัศน์ “ภาวะเสพติด 1”</p>

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
9:30-9:45 (15 นาที)	3. วิทยากรเปิดวิดีทัศน์ “การเสพติดของลูกไก่” และให้ผู้เข้ารับการอบรมอภิปรายเกี่ยวกับวิดีทัศน์ว่าได้เห็นการเปลี่ยนแปลงของลูกไก่อย่างไรบ้าง และเชื่อมโยงกับพฤติกรรมเสพติดของคนอย่างไร	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เห็นตัวอย่างภาวะเสพติดช่วงแรก ๆ ลูกไก่จะลังเลเมื่อจะดูดสารสีเหลืองเมื่อลองดูดแล้ว ทำให้ลูกไก่รู้สึกคึกคักและเคลิ้มสุข เมื่อสารสีเหลืองหมดฤทธิ์ ลูกไก่จะเริ่มอ่อนเพลีย ไม่มีเรี่ยวแรง เริ่มแสวงหาและไม่ลังเลที่จะดูดสารสีเหลืองเพื่อให้รู้สึกคึกคักและเคลิ้มสุข สังเกตว่าสารสีเหลืองปริมาณเท่าเดิม ทำให้ลูกไก่รู้สึกคึกคักและเคลิ้มสุขได้น้อยลง และกินเวลาสั้นลง ในขณะที่เดียวกัน ลูกไก่จะรู้สึกอ่อนเพลียและมีพฤติกรรมแสวงหาสารสีเหลืองมากขึ้น	วิดีทัศน์ “การเสพติดของลูกไก่”
9:45-10:15 (30 นาที)	4. วิทยากรเปิดวิดีทัศน์ “ภาวะเสพติด 2” และให้ผู้เข้ารับการอบรมอภิปรายเกี่ยวกับคลิปวิดีทัศน์วิทยากรอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับเนื้อหาในวิดีทัศน์และสรุปประเด็นสำคัญเพิ่มเติมโดยใช้ PowerPoint “ภาวะเสพติด”	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้เกี่ยวกับ <ul style="list-style-type: none"> <li>- ฤทธิ์ของสารเสพติดที่มีต่อสมอง ทำให้อารมณ์เปลี่ยนแปลงไป หงุดหงิดง่าย คุณตัวเองได้น้อย รวมถึงมีอาการทางจิต</li> <li>- ตัวกระตุ้น ได้แก่ ตัวกระตุ้นภายใน ตัวกระตุ้นภายนอก ต้องย้ำว่า ถ้าตัวกระตุ้นภายในไม่แรงพอ ตัวกระตุ้นภายนอกก็กระตุ้นไม่ได้</li> </ul>	วิดีทัศน์ “ภาวะเสพติด 2”  PowerPoint “ภาวะเสพติด”  

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
		<p>- ผู้ให้คำปรึกษามีบทบาทในการสำรวจความรุนแรงของภาวะเสพติดและปัญหาชีวิตที่แท้จริง จึงจะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถจัดการกับภาวะเสพติดและปัญหาชีวิตอันนำไปสู่ภาวะเสพติดได้</p> <p>- ฤทธิ์ของสารเสพติด ได้แก่ สุรา ยาบ้า กัญชา</p>	
10:15-10:30 ( 15 นาที)	พัก	-	-
10:30 -11:00 (30 นาที)	5. วิทยากรเปิดวิดิตทัศน์ “ละครเรื่องข้ามสีทันดร” ทีละวิดิตทัศน์เรียงจากวิดิตทัศน์ A, B, C , D อภิปรายและสรุปให้จบทีละวิดิตทัศน์จึงจะเปิดลำดับต่อไป โดยให้สรุปประเด็น ตัวละครเด่นภายนอก ตัวละครเด่นภายใน แรงต้านการเปลี่ยนแปลง และปัจจัยปกป้อง	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้ตัวละครเด่นภายนอก ตัวละครเด่นภายใน แรงต้าน และปัจจัยปกป้องจากตัวอย่างวิดิตทัศน์ ละครข้ามสีทันดร อภิปรายและสรุปให้จบทีละตอนจะช่วยให้ผู้เข้าอบรมชัดเจนทีละประเด็น หากเปิดทุกตอนแล้วอภิปรายตอนท้ายจะเกิดความสับสนมาก</p> <p><b>A</b></p> <p><b>เหตุการณ์:</b> พ่อพบสารเสพติดของตัวละครหลัก จึงใช้ความรุนแรงทางคำพูดและอารมณ์</p> <p><b>ตัวละครเด่นภายนอก :</b> คำพูดดูถูก คำตำ คำพูดไล่ออกจากบ้าน กับความรุนแรงทางอารมณ์ของพ่อ</p>	วิดิตทัศน์ “ละครเรื่องข้ามสีทันดร A, B, C, D”

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
		<p>และเสียงโทรศัพท์จากเพื่อน</p> <p><b>ตัวกระตุ้นภายใน:</b> ความรู้สึกไม่มั่นใจในตนเอง ความไม่มั่นคงทางอารมณ์ ความรู้สึกน้อยใจ</p> <p><b>ปัจจัยปกป้อง:</b> ท่าทีของแม่ ที่แสดงความไวใจ และพร้อมจะให้ออกาส</p> <p><b>B</b></p> <p><b>เหตุการณ์:</b> เพื่อนยื่นสารเสพติดให้ตัวละครหลัก</p> <p><b>ตัวกระตุ้นภายนอก:</b> สารเสพติดที่เพื่อนยื่นให้ คำพูดทำทนายจุดเปราะบาง</p> <p>(เช่น ความสัมพันธ์ในครอบครัว)</p> <p><b>ปัจจัยปกป้อง:</b> ความคิดที่ยังอยู่ในกรอบศีลธรรม</p> <p>ตัวละครจะเสพหรือไม่ ขึ้นกับว่าตัวกระตุ้นภายนอกจะกระตุ้นตัวกระตุ้นภายในได้มากเพียงใด และปัจจัยปกป้องในตัวเข้มแข็งมากพอหรือไม่</p> <p><b>C</b></p> <p><b>เหตุการณ์:</b> ตัวละครหลักกำลังจะไปโรงเรียน มีเพื่อนคนหนึ่งชวนไปเรียน อีกคนหนึ่งชวนโดดเรียน</p>	

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
		<p><b>ตัวกระตุ้นภายนอก:</b> คำพูด ทำท่ายจุดเปราะบาง (เช่น ความสัมพันธ์ในครอบครัว)</p> <p><b>ตัวกระตุ้นภายใน:</b> ความรู้สึกไม่มั่นใจในตนเอง ความไม่มั่นคงทางอารมณ์ ความรู้สึกน้อยใจ</p> <p><b>แรงต้าน:</b> เกิดจากความรู้สึกไม่มั่นใจในตนเองที่จะเผชิญกับจุดเปราะบาง ตัวกระตุ้นภายนอกแรงมาก และอาจติดความสุขจากการเสพ</p> <p><b>ปัจจัยปกป้อง:</b> การมีคนรอบข้างพยายามทำความเข้าใจ ให้กำลังใจ และช่วยเหลือ</p> <p><b>D</b></p> <p><b>เหตุการณ์:</b> ตัวละครหลักกำลังทิ้งสารเสพติดลงชักโครก แต่เกิดความลังเล</p> <p><b>ตัวกระตุ้นภายนอก:</b> อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด</p> <p><b>ตัวกระตุ้นภายใน:</b> ความรู้สึกไม่มั่นใจในตนเอง ความไม่มั่นคงทางอารมณ์ ความรู้สึกน้อยใจ</p> <p><b>แรงต้าน:</b> เกิดจากความรู้สึกไม่มั่นใจในตนเองที่จะเผชิญกับจุดเปราะบาง และอาจติดความสุขจากการเสพ</p>	

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
		<p><b>ปัจจัยปกป้อง:</b> ความเชื่อมั่นและกำลังใจจากครอบครัวจากเหตุการณ์นี้ จะเห็นว่า ปัจจัยปกป้องที่เข้มแข็งพอจะช่วยจัดการกับตัวกระตุ้นภายในและแรงต้านได้</p> <p>ขอให้วิทยากรเปิดวิดีโอและอภิปรายประเด็นสำคัญที่ละคลิป ขอให้ชวนผู้เข้ารับการอบรม อภิปรายประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับภาวะเสพติดเท่านั้น ไม่ควรอภิปรายหรือเล่าเรื่องย่อของละครหรือวิจารณ์นักแสดง เพราะทำให้เสียเวลาและหลงประเด็น</p>	
11:00-11:30 (30 นาที)	6. วิทยากรเปิดวิดีโอ “Stage of Change” ให้วิทยากรชวนผู้เข้ารับการอบรมอภิปรายเชื่อมโยงกับการให้คำปรึกษาผู้รับคำปรึกษาที่มีภาวะเสพติดจากนั้นวิทยากรบรรยายสรุปโดยใช้ PowerPoint “Stage of Change”	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของ Prochaska & DiClemente ตั้งแต่ขั้นที่ไม่ใส่ใจปัญหา จนถึงขั้นลงมือเปลี่ยนแปลงแก้ไขไปสู่พฤติกรรมใหม่อย่างมั่นคง และการตอบสนองที่เหมาะสมในแต่ละขั้น	<p>วิดีโอ “Stage of Change”</p> <p>PowerPoint “Stage of Change”</p> 

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
11:30-11:45 (15 นาที)	7. วิทยากรบรรยายเกี่ยวกับการประเมินความรุนแรงของภาวะเสพติด การแปลผลการประเมินโดยเครื่องมือ ASSIST-Lite ฉบับภาษาไทย และการส่งต่อบำบัดรักษาโดยใช้ PowerPoint “การส่งต่อบำบัดรักษาในระบบสาธารณสุข” ประกอบการบรรยาย	เพื่อแนะนำเครื่องมือ ASSIST-Lite ฉบับภาษาไทย ซึ่งใช้ประเมินภาวะเสพติดเป็นเกณฑ์ส่งต่อบำบัดรักษาในระบบสาธารณสุข	เอกสาร “ASSIST-Lite ฉบับภาษาไทย”  PowerPoint “การส่งต่อเพื่อ บำบัดรักษา ในระบบ สาธารณสุข”  
11:45-12:00 (15 นาที)	8. วิทยากรให้ผู้เข้ารับการอบรมสรุปประเด็นสำคัญจากการเรียนเพื่อทวนสอบความเข้าใจและอธิบายเพิ่มเติม	เพื่อสรุปประเด็นสำคัญของหัวข้อนี้ตามวัตถุประสงค์	-

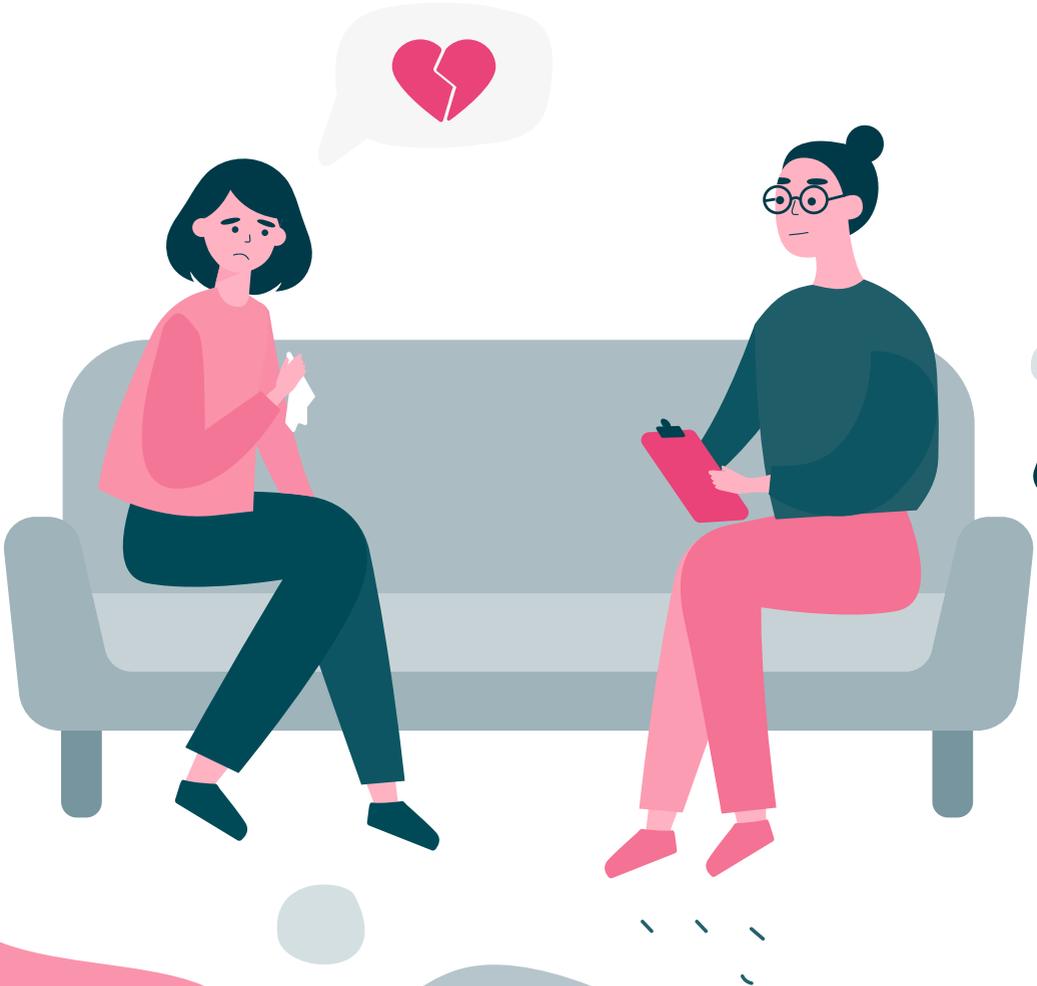
## ประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการณ์มีส่วนร่วมของกิจกรรม ความสอดคล้องของเนื้อหาที่วิเคราะห์กับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้



## หัวข้อที่ 2

# สารัตถการให้คำปรึกษา การจัดการภาวะเสพติด ครั้งที่ 1



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

1. อธิบายหลักการและวิธีการให้คำปรึกษาเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักถึงผลกระทบของพฤติกรรมเสพติดต่อการก่อคดีได้อย่างถูกต้อง
2. อธิบายหลักการและวิธีการให้คำปรึกษาเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาวางแผนในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างถูกต้อง
3. วิเคราะห์การประมวลผลที่นำทางของการให้คำปรึกษา บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา และ case formulation กับการให้คำปรึกษาเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้พอสังเขป

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

## กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
13:00-13:15 (15 นาที)	<p>1. วิทยากรทบทวนเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษา ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• แผนที่นำทางของการให้คำปรึกษา ในคลินิกจิตสังคม</li> <li>• บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา ในคลินิกจิตสังคม</li> <li>• หลักการของการให้คำปรึกษาทางจิตสังคม</li> <li>• กระบวนการให้คำปรึกษา</li> <li>• เทคนิคการให้คำปรึกษา</li> <li>• ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Stage of change) โดยใช้ PowerPoint “ความรู้พื้นฐานของการให้คำปรึกษา” และ PowerPoint “ Stage of Change” ประกอบการบรรยาย</li> </ul>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ทบทวนการให้คำปรึกษาในแต่ละระยะของผู้รับคำปรึกษา บทบาทผู้ให้คำปรึกษา หลักการของการให้คำปรึกษา กระบวนการ และเทคนิคการให้คำปรึกษา ซึ่งเป็นการหาจากการอบรมหลักสูตรการให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้เข้ารับการอบรมจะต้องนำความรู้นี้มาบูรณาการกับความรู้เกี่ยวกับภาวะเสพติด เพื่อให้สามารถให้คำปรึกษากับผู้ที่มีภาวะเสพติดได้ตามระยะของการให้คำปรึกษา</p>	<p>PowerPoint “ความรู้พื้นฐานของการให้คำปรึกษา”</p>  <p>PowerPoint “Stage of Change”</p> 

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
13:15-14:15 (1 ชั่วโมง)	<p>2. วิทยากรเปิดวิดีโอทัศน์ “สาริต การให้คำปรึกษาเพื่อจัดการกับภาวะเสพติดกรณีศึกษา: นายเปรี๊ว ครั้งที่ 1” วิทยากรหยุดเป็นระยะๆ เพื่ออธิบายบทบาทผู้ให้คำปรึกษาและกระบวนการให้คำปรึกษา โดย เน้นกระบวนการให้คำปรึกษาเมื่อพบผู้รับคำปรึกษา ครั้งแรกคือ เน้นการสร้างแรงจูงใจ และประเมินขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมให้วิทยากรชี้แจงผู้เข้าอบรมว่าเมื่อนายเปรี๊ว อายุ 20 ปี แต่พฤติกรรมเสพมีมาตั้งแต่อายุ 14 ปี ขอให้คิดว่าเป็นกรณีที่ถูกจับตั้งแต่อายุน้อยกว่า 18 ปี และให้วิทยากรทำความเข้าใจว่าการชมสาริตครั้งนี้ต่างกับที่ได้ชมในหลักสูตรพื้นฐานด้วยความเข้าใจที่มีระดับลึกซึ้งขึ้น มีความรู้เรื่องภาวะเสพติด วงจรการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ตัวกระตุ้นภายนอก ตัวกระตุ้นภายในที่จะเป็นได้ทั้งปัจจัยกระตุ้น และอาจจะเป็นปัจจัยที่ทำให้ปัญหายังคงอยู่</p>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเรียนรู้ การให้คำปรึกษาและการจัดการภาวะเสพติดผ่านกรณีศึกษา วิทยากรชี้ประเด็น ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- การเตรียมตัวของผู้ให้คำปรึกษา และสถานที่ให้คำปรึกษา</li> <li>• บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา</li> <li>• เป้าหมายการให้คำปรึกษาตามแผนที่นำทาง</li> <li>• กระบวนการให้คำปรึกษา</li> <li>• เทคนิคการให้คำปรึกษา</li> <li>• ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Stage of change)</li> <li>• แรงต้านต่อการเปลี่ยนแปลง</li> <li>• บาทแผลใจที่เชื่อมโยงกับพฤติกรรมเสพติดและการก่อคดี</li> </ul> <p>วิดีโอทัศน์สาริตจะมีคำอธิบายแทรก คำอธิบายในกรอบสีน้ำตาลที่แสดงกระบวนการให้คำปรึกษา ส่วนสีน้ำเงินแสดงรายละเอียด การให้คำปรึกษา วิทยากรต้องศึกษาวิดีโอทัศน์นี้มาก่อน และต้องเชื่อมโยงความรู้จากหลักสูตรการให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐาน กับความรู้ในหลักสูตรการให้คำปรึกษาการจัดการภาวะเสพติด</p>	<p>วิดีโอทัศน์ “ สาริต การให้คำปรึกษาเพื่อจัดการกับภาวะเสพติดกรณีศึกษา : นายเปรี๊ว ครั้งที่ 1”</p> <p>เอกสาร “คำอธิบายประกอบ การสาริต การให้คำปรึกษากรณีศึกษา : นายเปรี๊ว ครั้งที่ 1”</p>

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
14:15-14:30 (15 นาที)	3. วิทยากรทบทวนหลักการทำ case formulation และชวนผู้เข้ารับการอบรมทำ case formulation ของกรณีศึกษาในกลุ่มใหญ่ โดยใช้ PowerPoint “Case Formulation” ประกอบ	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ทำความเข้าใจที่มาที่ไปของกรณีศึกษา โดยนำปัจจัยที่นำมาก่อนปัจจัยกระตุ้น ปัจจัยที่ทำให้ปัญหาคงอยู่ และปัจจัยปกป้อง มาอธิบาย วิทยากรสามารถใช้เอกสาร “ตัวอย่างการอภิปรายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา กรณี นายเปรี๊ยะ” เป็นแนวทางในการอภิปรายได้	PowerPoint “Case Formulation”  เอกสาร “ตัวอย่าง การอภิปราย ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา : นายเปรี๊ยะ”

### ประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการมีส่วนร่วมของกิจกรรม ความสอดคล้องของเนื้อหาที่วิเคราะห์กับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

### หัวข้อที่ 3

# ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษา การจัดการภาวะเสพติด ครั้งที่ 1



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

1. ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาเพื่อสำรวจปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสพติด และประเมินขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
2. สะท้อนการฝึกปฏิบัติ และฝึกปรับปรุงการสะท้อนข้อมูลย้อนกลับได้อย่างสร้างสรรค์

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 15 นาที

## กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
14:45 -15:00 (15 นาที)	<p>1. วิทยากรให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มย่อยจำนวนเท่า ๆ กัน ตามความเหมาะสมกับจำนวนวิทยากรกลุ่ม โดยให้มีวิทยากรประจำกลุ่มทุกกลุ่ม โดยให้ฝึกปฏิบัติดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 1 เป็นผู้รับคำปรึกษา : สวมบทบาทเป็นนางสาวตุ๊กตัก</li> <li>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 2 เป็นผู้ให้คำปรึกษา</li> <li>- สมาชิกที่เหลือเป็นผู้สังเกตการณ์ : ไม่เข้าไปรบกวนในการสนทนาระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา</li> </ul> <p>2. วิทยากรอธิบายผู้รับคำปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวของกรณีศึกษา เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาทำความเข้าใจ</p>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาและการจัดการภาวะเสพติดจากกรณีศึกษาที่วิทยากรเตรียมไว้ให้ ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับผู้รับคำปรึกษาที่มาพบผู้ให้คำปรึกษาครั้งแรก</p> <p>วิทยากรเน้นย้ำผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษาให้สวมบทบาทตามความเหมาะสม สามารถปรับเพศให้ตรงกับเพศตนเอง และแต่งเติมข้อมูลได้ แต่ต้องอยู่ในเค้าของความเป็นจริง และไม่จำเป็นต้องช่วยผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษาให้สามารถให้คำปรึกษาได้สำเร็จ</p> <p>ส่วนผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษา มีหน้าที่สำรวจปัญหา และประเมิน</p>	<p>ใบงานที่ 1</p> <p>“กรณีศึกษา : นางสาวตุ๊กตัก รับคำปรึกษาที่คลินิกจิตสังคม ครั้งที่ 1”</p> <p>(เอกสารสำหรับผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษาและวิทยากร)</p>

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
	<p>เข้าใจเกี่ยวกับบทบาทสมมติที่ได้ โดยแยกอธิบายผู้ทำหน้าที่ แต่ละบทบาทออกจากกัน</p>	<p>เสพติด ผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้ คำปรึกษาสามารถอ่านข้อมูลเบื้องต้นของผู้รับคำปรึกษาที่เตรียมไว้ให้ก่อนเริ่มให้คำปรึกษา โดยมาก ผู้เข้ารับการอบรมจะเข้าใจผิดและเคยชินกับการเป็นผู้แนะนำ วิทยากรจึงต้องเน้นย้ำว่าบทบาทของผู้ให้คำปรึกษาคือการรับฟัง และทำความเข้าใจ ภาวะเสพติด ได้แก่ ปัจจัยที่นำมาก่อน ตัวกระตุ้น ภายใน ตัวกระตุ้นภายนอก ปัจจัยที่ทำให้ปัญหาคงอยู่ ปัจจัยปกป้อง ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และแรงต้าน กิจกรรมนี้ไม่ได้เน้นให้ผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษา ต้องแนะนำแนวทางแก้ไขปัญหา แต่อย่างใด ส่วนบทบาทของผู้สังเกตการณ์ คือ สังเกต กระบวนการ ขั้นตอน และเทคนิคของการให้คำปรึกษา รวมทั้ง รักษามารยาทในฐานะผู้สังเกตการณ์ ต้องไม่รบกวนด้วยการส่งเสียงดัง หรือแทรกแซงระหว่างกระบวนการให้ คำปรึกษา ระหว่างการฝึกปฏิบัติ วิทยากรกลุ่มมีหน้าที่สังเกตการณ์ และสามารถแทรกแซงกระบวนการ ให้คำปรึกษาได้ หากเห็นว่า ผู้สวม บทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษายัง</p>	<p>ใบงานที่ 2  “กรณีศึกษา : นางสาวตุ๊กตีก รับคำปรึกษาที่ คลินิกจิตสังคม ครั้งที่ 1”  (เอกสารสำหรับผู้สวมบทบาท เป็นผู้ให้ คำปรึกษา)</p>

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
		<p>หลงทางใช้กระบวนการหรือเทคนิคที่เบี่ยงเบนไปจากแนวทางที่ควรจะเป็น วิทยากรกลุ่มจะต้องให้ข้อมูลสะท้อนกลับที่ช่วยให้กลุ่มได้เห็นแนวทางพัฒนาจากการฝึกปฏิบัติจริง</p>	
<p>15:00-15:30 (30 นาที)</p>	<p>3. ฝึกปฏิบัติใช้เวลา 30 นาที ระหว่างนี้ผู้สังเกตการณ์จะไม่เข้าไปรบกวนการสนทนา วิทยากรกลุ่มสามารถแทรกแซง ชี้แนะระหว่างปฏิบัติได้ตามเห็นสมควร กรณีที่การฝึกปฏิบัติสะดุด สะเปะสะปะหรือผิดหลักการ</p>		-
<p>15:30-15:45 ( 15 นาที)</p>	<p>4. วิทยากรประจำกลุ่มนำอภิปรายในกลุ่มย่อย ในประเด็นต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Case formulation : ปัจจัยที่นำมาก่อน ปัจจัยกระตุ้น ปัจจัยที่ทำให้ปัญหาคงอยู่ ปัจจัยปกป้อง</li> <li>- ภาวะเสถียร: ตัวกระตุ้นภายนอก ตัวกระตุ้นภายใน</li> <li>- ทักษะการให้คำปรึกษา</li> </ul>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ประมวลทักษะและข้อมูลจากการฝึกปฏิบัติ ช่วยกันค้นหาภาวะเสถียร วิเคราะห์ปัจจัยที่นำมาก่อน ปัจจัยกระตุ้น ปัจจัยที่ทำให้ปัญหาคงอยู่ ปัจจัยปกป้อง ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Stage of change) แรงแต้นต่อการเปลี่ยนแปลง และแนวทางการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม วิทยากรสามารถใช้</p>	<p>เอกสาร “ตัวอย่างการอภิปรายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา : นางสาวตุ๊กตีก”</p>

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
15:45-16:00 (15 นาที)	5. วิทยากรประจำกลุ่มต่าง ๆ เสนอความเห็นของกลุ่มย่อยแลกเปลี่ยนในกลุ่มใหญ่ และวิทยากรหลักสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการให้คำปรึกษา การประเมินภาวะเสพติด และชวนผู้เข้ารับการอบรมทำ case formulation ของกรณีตัวอย่าง จากนั้นวิทยากรสรุป case formulation และมีวิทยากรเขียนสรุปประเด็นสำคัญในการเรียนรู้ที่ได้จากผู้เข้ารับการอบรม	เอกสาร “ตัวอย่างการอภิปรายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษากรณีนางสาวตุ๊กตัก” เป็นแนวทางในการอภิปรายได้  ให้วิทยากรกลุ่มย่อยสรุปในกลุ่มใหญ่ เพื่อสรุปประเด็น และกระชับเวลา อาจให้ผู้เข้ารับการอบรมแลกเปลี่ยนเพิ่มเติมได้	

## การประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม และคุณภาพการฝึกปฏิบัติ

## ใบงานที่ 1

### กรณีศึกษา : นางสาวตุ๊กตัก

(เอกสารสำหรับผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษา)

ตุ๊กตัก อายุ 15 ปี ถูกจับจากการงานปาร์ตี้ยา ด้วยข้อหากระทำความผิดมียาเสพติดให้โทษ (ยาไอซ์) ไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต

ตุ๊กตักออกจากบ้าน มาอยู่กับแฟนได้หนึ่งปี หลังจากที่หนีเรียนออกไปเที่ยวตามห้างกับเพื่อน ตั้งแต่ ม.2 ทางโรงเรียนเรียกผู้ปกครองไปพบเพื่อแจ้งว่าตุ๊กตักขาดเรียนบ่อยส่งงานไม่ครบ พ่อแม่โกรธมาก ลงโทษตบหน้าตุ๊กตักต่อหน้าครู หลังจากนั้นเธอก็หนีออกจากบ้านไปอยู่กับแฟน และไม่ไปโรงเรียนอีก

พ่อของตุ๊กตัก มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ดื่มสุราเป็นประจำ เมื่อเมา ก็จะอาละวาด ทะเลาะตบตีกับแม่ ตั้งแต่ตุ๊กตักจำความได้ เวลาพ่อสร้างเมาก็อารมณ์ดี พุดน้อย ไม่ได้เถียงกับแม่ที่เป็นคนขี้บ่น เจ้าอารมณ์ ตุ๊กตักมีพี่ชายหนึ่งคน มีนิสัยชอบรังแกน้อง เอาเปรียบน้อง หนีเรียน ไปค้างบ้านเพื่อนบ่อย ๆ แม่ค่อนข้างโง่ลูกชาย ส่วนพ่อห่างเหินกับลูกทั้งสองคน

ตุ๊กตักเบื่อที่บ้าน และเบื่อการเรียน เรียนหลาย ๆ วิชาไม่รู้เรื่อง ไม่รู้ว่าจะถามใคร ถามครูก็ถูกครูดุ เมื่อเริ่มเรียนชั้นม.1 มีเพื่อนผู้ชายทั้งรุ่นเดียวกันและรุ่นพี่มาจีบ ชั้นม.2 เริ่มมีแฟน แฟนชวนให้ลองเสพยาบ้า ตุ๊กตักอยากให้แฟนรักจึงเสพยาตามที่แฟนชวน เมื่อถูกพ่อแม่ตบหน้าที่โรงเรียน จึงหนีไปอยู่กับแฟน ช่วยพ่อแม่แฟนขายอาหารตามสั่งบ้าง แต่ไม่ได้ช่วยประจำ และได้ไปร่วมงานปาร์ตี้ยาพร้อมกับแฟนหลายครั้ง

## ใบงานที่ 2

กรณีศึกษา : นางสาวตุ๊กตัก

(เอกสารสำหรับผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษา)

ตุ๊กตัก อายุ 15 ปี ถูกจับจากการงานปาร์ตี้ยา ด้วยข้อหากระทำความผิดมียาเสพติดให้โทษ (ยาไอซ์) ไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต

ตุ๊กตักหนีเรียนไปเที่ยวห้ำกับเพื่อนหลายครั้ง แล้วหนีไปอยู่กับแฟนได้ 1 ปีแล้ว ขณะนั้นตุ๊กตักตอนเรียนอยู่ชั้น ม. 2 จากนั้นไม่ได้กลับไปเรียนหนังสืออีก

ตุ๊กตักช่วยพ่อแม่แฟนขายอาหารตามสั่งบ้าง แต่ไม่ได้ช่วยประจำ

แฟนของตุ๊กตักชวนให้เสพยาบ้า และไปร่วมงานปาร์ตี้ยากับแฟนหลายครั้ง



## ตัวอย่างการอภิปรายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา : นางสาวตุ๊กตัก

### ปัจจัยที่นำมาก่อน

- พ่อดื่มสุรา เวลาเมาสุราจะทำร้ายร่างกายแม่
  - แม่ขี้บ่น เจ้าอารมณ์
  - พี่ชายรังแก เอาเปรียบตุ๊กตัก
  - มีปัญหาการเรียน
- ฯลฯ

### ปัจจัยกระตุ้น

พ่อแม่ใช้ความรุนแรงต่อหน้าคนนอกครอบครัว ทำให้ตุ๊กตักรู้สึกเจ็บปวดและไม่สามารถพึ่งพาคนในครอบครัวได้ จึงหนีออกจากบ้านไปอยู่กับแฟน แล้วใช้สารเสพติดเพื่อบรรเทาความรู้สึกว่าเหวและเพื่อให้แฟนยอมรับ ฯลฯ

### ปัจจัยที่ทำให้ปัญหาคงอยู่

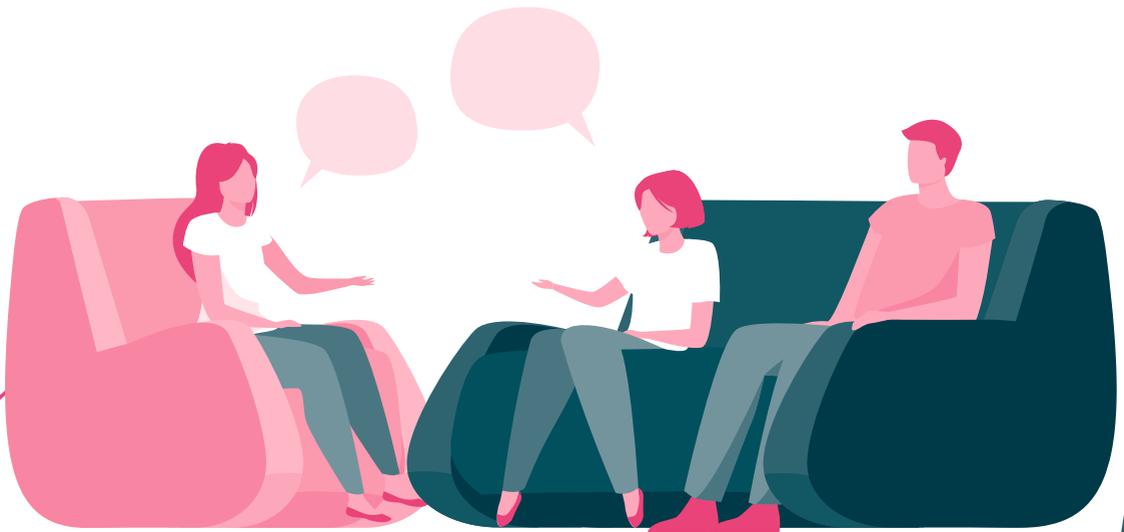
- สามียังใช้สารเสพติด
  - ขาดที่ยึดเหนี่ยวด้านอารมณ์
- ฯลฯ

### ปัจจัยปกป้อง

- ช่วยพ่อแม่แฟนทำงานบ้าง
- ฯลฯ

## หัวข้อที่ 4

# บาดแผลทางใจกับภาวะเสพติด



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

1. อธิบายความหมายและปฏิกิริยาตอบสนองต่อบาดแผลทางใจได้ถูกต้อง
2. อธิบายความสัมพันธ์ของบาดแผลทางใจกับภาวะเสพติดที่เชื่อมโยงกับการก่อคดีได้ถูกต้อง

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

### เนื้อหา

อ่านรายละเอียดได้ที่เนื้อหาของหัวข้อที่ 4 บาดแผลทางใจกับภาวะเสพติด หลักสูตรการให้คำปรึกษาการจัดการภาวะเสพติด (สำหรับศาลทั่วไป)

### กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
9:00-9:08 (8 นาที)	1.วิทยากรเปิดวิดีโอทัศน์ “เปียนโน” แสดงตัวอย่างความรุนแรงในครอบครัว จากนั้น วิทยากรตั้งคำถามและชวนผู้เข้ารับการอบรมอภิปราย ดังนี้ - เห็นพฤติกรรมของพ่อ และปฏิกิริยาของลูก แล้วมีความรู้สึกอย่างไร - คิดว่าลูกรู้สึกอย่างไร - ถ้าเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ทุกวัน เด็กคนนี้จะมามีทางออกอย่างไรบ้าง	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เห็นตัวอย่างความรุนแรงในครอบครัว และทำให้เกิดบาดแผลทางใจ การตั้งคำถามและอภิปรายจะช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ตระหนักถึงผลกระทบจากความรุนแรง และบาดแผลทางใจ ซึ่งอาจดูเป็นเรื่องเล็กน้อยแต่สามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวัน และมีผลกระทบได้จริง	วิดีโอทัศน์ “เปียนโน”

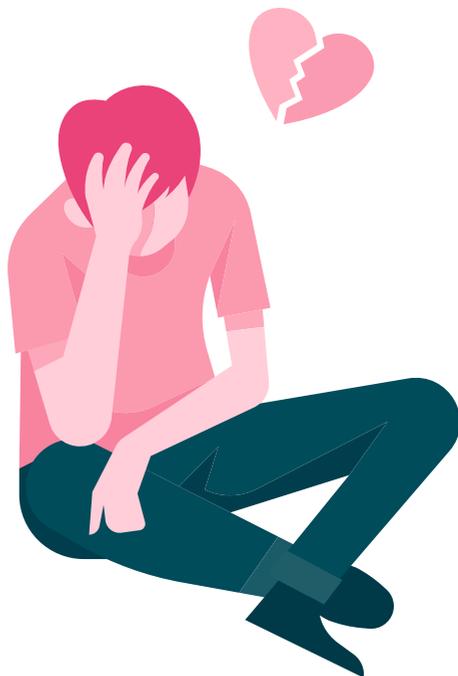
เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
9:08-9:16 (8 นาที)	2. วิทยากรบรรยายสรุปเกี่ยวกับความหมาย ประเภท และปฏิกิริยาตอบสนองต่อบาดแผลทางใจโดยใช้ PowerPoint “บาดแผลทางใจ” ประกอบ	เพื่อสรุปความรู้จากการดูวีดิทัศน์และการอภิปรายเกี่ยวกับความหมาย ประเภท และปฏิกิริยาตอบสนองต่อบาดแผลทางใจ	PowerPoint “บาดแผลทางใจ” 
9:16-9:26 (10 นาที)	3. วิทยากรนำผู้รับการอบรมอภิปรายกรณีศึกษานางสาวตุ๊กตักซึ่งใช้ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาในหัวข้อที่ 3 ในประเด็นต่างๆ ดังนี้ - บาดแผลทางใจของนางสาวตุ๊กตักเกิดจากสาเหตุใดบ้าง - ปฏิกิริยาตอบสนองต่อบาดแผลทางใจเป็นอย่างไร สู้ หนี หรือทำอะไรไม่ถูก - บาดแผลทางใจของนางสาวตุ๊กตักนำไปสู่การใช้สารเสพติดได้อย่างไร	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างบาดแผลทางใจและภาวะเสพติดซึ่งเชื่อมโยงกับการก่อคิดความสัมพันธ์นี้จะพบได้บ่อยในผู้รับคำปรึกษาของคลินิกจิตสังคม การตระหนักถึงความสัมพันธ์นี้จะช่วยให้ผู้ให้คำปรึกษามีทิศทางในการสำรวจปัญหาและช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษาได้ตรงจุดมากขึ้น	-
9:26-9:34 (8 นาที)	4. วิทยากรสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับบาดแผลทางใจกับภาวะเสพติด โดยใช้ PowerPoint “บาดแผลทางใจกับภาวะเสพติด” - โดยเชื่อมโยงกับกรณีนางสาวตุ๊กตักศึกษา	เพื่อสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับบาดแผลทางใจกับภาวะเสพติดโดยเชื่อมโยงจากกรณีศึกษานางสาวตุ๊กตัก	PowerPoint “บาดแผลทางใจกับภาวะเสพติด” 

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
9:34 - 9:50 (16 นาที)	5. วิทยากรเปิดวีดิทัศน์ “บาดแผลทางใจของนายเปรี๊ยะ” จากนั้นวิทยากรชวนผู้เข้ารับการอบรมอภิปรายความสัมพันธ์ระหว่างบาดแผลทางใจกับภาวะเสพติดและการเยียวยาจิตใจโดยผู้ให้คำปรึกษา	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ทำความเข้าใจกรณีศึกษา นายเปรี๊ยะ ซึ่งเป็นกรณีสาธิตการให้คำปรึกษาการจัดการภาวะเสพติด โดยใช้ส่วนหนึ่งของวีดิทัศน์ที่นายเปรี๊ยะมารับคำปรึกษา ครั้งที่ 1 แต่ตัดมาเฉพาะส่วนที่ผู้ให้คำปรึกษาสำรวจและเยียวยาบาดแผลทางใจของนายเปรี๊ยะ วิทยากรตั้งให้ผู้เข้ารับการอบรมเห็นที่มาของบาดแผลทางใจ คือ พ่อแม่แยกทางกัน ทำให้นายเปรี๊ยะมองว่า ชีวิตไม่อบอุ่น หลังจากนั้น แม่เมาสุรา และใส่อารมณ์กับนายเปรี๊ยะ นายเปรี๊ยะมีวิธีเผชิญปัญหาโดยการออกจากบ้านไปหาเพื่อน และใช้สารเสพติด จากนั้นวิทยากรตั้งคำถามและชวนผู้เข้ารับการอบรมอภิปรายว่า ผู้ให้คำปรึกษาเยียวยาบาดแผลทางใจของนายเปรี๊ยะได้อย่างไร	วีดิทัศน์ “บาดแผลทางใจของนายเปรี๊ยะ”  เอกสาร “คำอธิบายประกอบวีดิทัศน์บาดแผลทางใจของนายเปรี๊ยะ”

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
9:50 - 10:00 (10 นาที)	6. วิทยากรบรรยายสรุปเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบาดแผลทางใจกับภาวะเสพติด และการเยียวยาบาดแผลทางใจ โดยใช้ PowerPoint “การเยียวยาบาดแผลทางใจ” ประกอบ	เพื่อสรุปความรู้จากการดูวิดีโอทัศน์และการอภิปรายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบาดแผลทางใจกับภาวะเสพติด และการเยียวยาบาดแผลทางใจ ซึ่งเน้นสร้างความปลอดภัย (safety) สร้างทักษะการเผชิญปัญหา (coping) และสร้างความมั่นคง (stabilization)	PowerPoint “การเยียวยาบาดแผลทางใจ” 

### ประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการณ์มีส่วนร่วมของกิจกรรม ความสอดคล้องของเนื้อหาที่วิเคราะห์กับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้



## คำอธิบายประกอบวิดิทัศน์ “บาดแผลทางใจของนายเป็รียว”

### วิดิทัศน์ที่ 1

พ่อแม่แยกทางกัน ทำให้เป็รียวรู้สึกไม่อบอุ่น จึงใช้ชีวิตหนีจากสถานการณ์ ไปอยู่กับเพื่อน และชวนกันเสพสารเสพติด

### วิดิทัศน์ที่ 2

เป็รียวมีอาการเศร้าอยู่ลึก ๆ จากบาดแผลทางใจ ซึ่งเกิดจากความรู้สึกว่าครอบครัวแตกแยก ไม่อบอุ่นผู้ให้คำปรึกษาสร้างบรรยากาศให้ผู้รับคำปรึกษารู้สึกปลอดภัย (safety) ที่จะระลึกถึงบาดแผลทางใจในอดีต

### วิดิทัศน์ที่ 3

บาดแผลทางใจที่พบว่าแม่อยู่ในสภาพเมา บ่น เกิดบาดแผลซ้ำ ๆ รู้สึกเบื่อ รำคาญ น้อยใจอยากหนี

### วิดิทัศน์ที่ 4

ผู้ให้คำปรึกษาช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจว่าแม่อีกมีบาดแผลทางใจและใช้การดื่มสุราเพื่อลดความทุกข์ใจเช่นเดียวกับที่ผู้รับคำปรึกษาใช้ชีวิตออกจากบ้านไปอยู่กับเพื่อนและเสพสารเสพติด

### วิดิทัศน์ที่ 5

ผู้ให้คำปรึกษาช่วยผู้รับคำปรึกษาเปลี่ยนวิธีการเผชิญปัญหาใหม่ (coping) ไม่หนีปัญหา

### วิดิทัศน์ที่ 6

ผู้ให้คำปรึกษาสนับสนุนวิธีการเผชิญปัญหาใหม่โดยลองฝึกซ้อมการพูดกับแม่ด้วยความเข้าใจ

### วิดิทัศน์ที่ 7

ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาฝึกสื่อสารเพื่อเผชิญปัญหาแบบใหม่อย่างช้า ๆ (stabilization)

## หัวข้อที่ 5

# สาริตถการให้คำปรึกษา การจัดการภาวะเครียด ครั้งที่ 2



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

อธิบายกระบวนการให้คำปรึกษาเพื่อจัดการกับภาวะเสพติด จากกรณีศึกษาซึ่งเป็นการติดตามความก้าวหน้าในการให้คำปรึกษา

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 45 นาที

### กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
10:15 -12:00 (1 ชั่วโมง 45 นาที)	<p>1.วิทยากรเปิดวิดีโอทัศน์ “สาธิตการให้คำปรึกษาเพื่อจัดการกับภาวะเสพติด กรณีศึกษานายเปรี๊วครั้งที่ 2” พร้อมทั้งอธิบายกระบวนการให้คำปรึกษาเป็นระยะ ๆ โดยเน้นการติดตามความก้าวหน้าในการให้คำปรึกษา</p> <p>วิทยากรบริหารเวลาตามความเหมาะสม โดยตั้งคำถามตามประเด็นข้างท้ายโดยผสมผสานกับการหยุดอธิบายเป็นระยะ</p> <ul style="list-style-type: none"><li>- การเตรียมตัวของผู้ให้คำปรึกษาและสถานที่ให้คำปรึกษา</li><li>- บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา</li><li>- เป้าหมายการให้คำปรึกษาตามแผนที่นำทาง (การให้คำปรึกษา</li></ul>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเรียนรู้การให้คำปรึกษาและการจัดการภาวะเสพติดผ่านกรณีศึกษา</p> <p>วิดีโอทัศน์สาธิตจะมีคำอธิบายแทรกคำอธิบายในกรอบสีน้ำตาล จะแสดงกระบวนการให้คำปรึกษา ส่วนสีน้ำเงินจะแสดงรายละเอียดการให้คำปรึกษาวิทยากรต้องศึกษาวิดีโอทัศน์นี้อย่างละเอียดมาก่อน และต้องเชื่อมโยงความรู้จากหลักสูตรการให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐาน กับความรู้ในหลักสูตรภาวะเสพติด</p>	<p>วิดีโอทัศน์ “สาธิตการให้คำปรึกษาเพื่อจัดการกับภาวะเสพติด กรณีศึกษา : นายเปรี๊วครั้งที่ 2”</p> <p>เอกสาร “คำอธิบายประกอบ การสาธิตการให้คำปรึกษา กรณีศึกษา : นายเปรี๊วครั้งที่ 2”</p>

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
	<p>ครั้งนี้มีการติดตามความก้าวหน้าจากครั้งก่อนอย่างไร ผู้ให้คำปรึกษามีวิธีสำรวจปัญหาที่ลึกลงไปได้หรือไม่ และมีแนวทางช่วยเหลือผู้ให้คำปรึกษาตามแผนที่นำทางอย่างไร)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- กระบวนการให้คำปรึกษา</li> <li>- เทคนิคการให้คำปรึกษา</li> <li>- ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง</li> </ul> <p>พฤติกรรม (Stage of change)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- แรงต้านต่อการเปลี่ยนแปลง</li> <li>- บาดแผลใจที่เชื่อมโยงกับ</li> </ul> <p>พฤติกรรมเสพติดและการก่อคดี</p>		

### ประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการมีส่วนร่วมของกิจกรรม ความสอดคล้องของเนื้อหาที่วิเคราะห์กับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

## หัวข้อที่ 6

# ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษา การจัดการภาวะเสพติด ครั้งที่ 2



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

1. ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาโดยการใช้เทคนิคต่างๆ ของการให้คำปรึกษาได้อย่างเหมาะสม
2. ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาโดยเน้นติดตามความก้าวหน้าของการให้คำปรึกษาและค้นหาบาดแผลทางใจที่เชื่อมโยงกับภาวะเสพติด
3. ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาเพื่อช่วยเหลือให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อลด ละ เลิกภาวะเสพติด

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

### กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
13:00-13:15 (15 นาที)	<ol style="list-style-type: none"><li>1. วิทยากรทบทวนขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อนำผู้รับการอบรมสู่การให้คำปรึกษาเพื่อช่วยขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม</li><li>2. วิทยากรให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มย่อย (กลุ่มเดิม) โดยให้มีวิทยากรประจำกลุ่มทุกกลุ่ม โดยให้ฝึกปฏิบัติดังนี้<ul style="list-style-type: none"><li>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 1 เป็นผู้รับคำปรึกษา : สวมบทบาทเป็นนางสาวตุ๊กตัก</li><li>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 2 เป็นผู้ให้คำปรึกษา : ให้คำปรึกษา</li></ul></li></ol>	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาและการจัดการภาวะเสพติดจากกรณีศึกษาที่วิทยากรเตรียมไว้ให้ โดยเป็นการให้คำปรึกษาในครั้งต่อมา วิทยากรเน้นย้ำผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษาให้สวมบทบาทตามความเหมาะสม สามารถแต่งเติมข้อมูลได้ แต่ต้องอยู่ในเค้าของความเป็นจริง และไม่จำเป็นต้องช่วยผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษาให้สามารถให้คำปรึกษาได้สำเร็จ ส่วนผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษา มีหน้าที่สำรวจปัญหา ประเมินภาวะเสพติด และการเปลี่ยนแปลง	-

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
13:00-13:15 (15 นาที)	<p>นางสาวตุ๊กตักซึ่งมารับคำปรึกษาครั้งที่ 2 โดยใช้ข้อมูลจากการให้คำปรึกษาครั้งก่อนจากนั้นสำรวจปัญหาเพิ่มเติมและร่วมกันหาแนวทางจัดการภาวะเสพติด โดยใช้ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นแผนที่นำทาง</p> <p><b>- สมาชิกที่เหลือเป็นผู้สังเกตการณ์ :</b> ไม่เข้าไปรบกวนในการสนทนาระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา (ควรสลับบทบาทกันในกลุ่มเพื่อให้ได้ฝึกปฏิบัติทุกคน)</p> <p>3. วิทยากรอธิบายกับผู้รับคำปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวของกรณีศึกษา เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทสมมติที่ได้รับ</p>	<p>จากการให้คำปรึกษาครั้งก่อนหน้า ให้ผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษาสำรวจบาดแผลใจที่เกี่ยวข้องกับภาวะเสพติดและการก่อคดี โดยสามารถอ่านข้อมูลเบื้องต้นของผู้รับคำปรึกษาที่เตรียมไว้ให้ก่อนเริ่มให้คำปรึกษา ส่วนบทบาทของผู้สังเกตการณ์ คือ สังเกตกระบวนการ ขั้นตอน และเทคนิคของการให้คำปรึกษารวมทั้งรักษามารยาทในฐานะผู้สังเกตการณ์ ต้องไม่รบกวนด้วยการส่งเสียงดัง หรือแทรกแซงระหว่างกระบวนการให้คำปรึกษา ทั้งนี้ ให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เปลี่ยนบทบาทการเป็นผู้ให้คำปรึกษา ผู้รับคำปรึกษา และผู้สังเกตการณ์ เพื่อให้มีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติอย่างทั่วถึง</p> <p>ระหว่างการฝึกปฏิบัติ วิทยากรกลุ่มมีหน้าที่สังเกตการณ์ และสามารถแทรกแซงกระบวนการให้คำปรึกษาได้ หากเห็นว่าผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษายังหลงทาง ใช้กระบวนการ หรือเทคนิคที่เบี่ยงเบนไปจากแนวทางที่ควรจะเป็น วิทยากรกลุ่มจะต้องให้ข้อมูลสะท้อนกลับที่ช่วย</p>	-

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
13:15-13:45 (30 นาที)	4. ฝึกปฏิบัติใช้เวลา 30 นาที ระหว่างนี้ผู้สังเกตการณ์จะไม่ไป รบกวนการสนทนา วิทยากรกลุ่ม สามารถแทรกแซง ชี้แนะระหว่าง ปฏิบัติได้ตามเห็นสมควร กรณีที่ การฝึกปฏิบัติสะดุด สะเปะสะปะ หรือผิดหลักการ	ให้กลุ่มได้เห็นแนวทางพัฒนา จากการฝึกปฏิบัติจริง	-
13:45-14:00 (15 นาที)	5. วิทยากรประจำกลุ่มนำอภิปราย ในกลุ่มย่อยในประเด็นต่อไปนี้ - Case formulation : ปัจจัย ที่นำมาก่อน ปัจจัยกระตุ้น ปัจจัย ที่ทำให้ปัญหาคงอยู่ ปัจจัย ปกป้อง - ภาวะเสพติด : ตัวกระตุ้น ภายนอก ตัวกระตุ้นภายใน บาดแผลทางใจกับภาวะเสพติด ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การจัดการแรงต้านการเปลี่ยนแปลง - ทักษะการให้คำปรึกษา	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ ประมวลทักษะและข้อมูลจากการ ฝึกปฏิบัติ ช่วยกันวิเคราะห์ กระบวนการให้คำปรึกษากรณี ติดตามผลในครั้งต่อ ๆ มา ภาวะเสพติด บาดแผลใจที่มีผล กับภาวะเสพติดและการก่อคดี ตลอดจนอภิปรายเกี่ยวกับ แนวทางการจัดการปัญหา	-

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
14:00-14:15 (15 นาที)	6. วิทยากรประจำกลุ่มต่าง ๆ แลกเปลี่ยนกรณีศึกษาในกลุ่มใหญ่ วิทยากรกลุ่มใหญ่สรุปประเด็นสำคัญ และมีวิทยากรเขียนสรุปประเด็นสำคัญในการเรียนรู้ที่ได้จากผู้เข้าร่วมอบรม	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ประมวลทักษะและข้อมูลจากการฝึกปฏิบัติ ช่วยกันวิเคราะห์กระบวนการให้คำปรึกษากรณีติดตามผลในครั้งต่อ ๆ มา ภาวะเสพติด บาดแผลใจที่มีผลกับภาวะเสพติดและการก่อกติ ตลอดจนอภิปรายเกี่ยวกับแนวทางการจัดการปัญหา	-

### การประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม และคุณภาพการฝึกปฏิบัติ



## หัวข้อที่ 7

# ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษา การจัดการภาวะเสพติด ครั้งที่ 3



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

1. ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาโดยการใช้เทคนิคต่าง ๆ ของการให้คำปรึกษาได้อย่างเหมาะสม
2. ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาโดยเน้นติดตามความก้าวหน้าของการให้คำปรึกษาและค้นหาบาดแผลทางใจที่เชื่อมโยงกับภาวะเสพติด
3. ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาเพื่อช่วยเหลือให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อลด ละ เลิกภาวะเสพติด

ระยะเวลา 45 นาที

## กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
14:15-14:20 (5 นาที)	<p>1. วิทยากรทบทวนขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อนำผู้รับการอบรมสู่การให้คำปรึกษาเพื่อช่วยขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม</p> <p>2. วิทยากรให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มย่อย (กลุ่มเดิม) โดยให้มีวิทยากรประจำกลุ่มทุกกลุ่ม โดยให้ฝึกปฏิบัติดังนี้</p> <p>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 1 เป็นผู้รับคำปรึกษา : สวมบทบาทเป็นนางสาวตุ๊กตัก</p> <p>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 2 เป็นผู้ให้คำปรึกษา : ให้คำปรึกษานางสาวตุ๊กตักซึ่งมารับคำปรึกษาครั้งที่ 3 โดยให้ใช้ข้อมูลจากการให้คำปรึกษาครั้งก่อน</p>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาและการจัดการภาวะเสพติดจากกรณีศึกษาที่วิทยากรเตรียมไว้ให้ โดยเป็นการให้คำปรึกษาในครั้งต่อมา วิทยากรเน้นย้ำผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษาให้สวมบทบาทตามความเหมาะสม สามารถแต่งเติมข้อมูลได้แต่ต้องอยู่ในเค้าของความเป็นจริง และไม่จำเป็นต้องช่วยผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษาให้สามารถให้คำปรึกษาได้สำเร็จ ส่วนผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้</p>	-

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
14:15-14:20 (5 นาที)	<p>จากนั้น สำรวจปัญหาเพิ่มเติมและร่วมกันหาแนวทางจัดการภาวะเสพติด โดยใช้ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นแผนที่นำทาง</p> <p>- สมาชิกที่เหลือเป็น <b>ผู้สังเกตการณ์</b> : ไม่เข้าไปรบกวนในการสนทนาระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา (ควรสลับบทบาทกันในในกลุ่มเพื่อให้ได้ฝึกปฏิบัติทุกคน)</p> <p>3. วิทยากรอธิบายกับผู้รับคำปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวของกรณีศึกษา เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทสมมติที่ได้รับ</p>	<p>คำปรึกษามีหน้าที่สำรวจปัญหา ประเมินภาวะเสพติด และการเปลี่ยนแปลงจากการให้คำปรึกษา ครั้งก่อนหน้าให้ผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษาสำรวจบาดแผลที่เกี่ยวข้องกับภาวะเสพติดและการก่อกติ โดยสามารถอ่านข้อมูลเบื้องต้นของผู้รับคำปรึกษาที่เตรียมไว้ให้ก่อนเริ่มให้คำปรึกษา ส่วนบทบาทของผู้สังเกตการณ์คือ สังเกตกระบวนการ ขั้นตอน และเทคนิคของการให้คำปรึกษารวมทั้งรักษามารยาทในฐานะผู้สังเกตการณ์ ต้องไม่รบกวนด้วยการส่งเสียงดัง หรือแทรกแซงระหว่างกระบวนการให้คำปรึกษาทั้งนี้ ให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เปลี่ยนบทบาทการเป็นผู้ให้คำปรึกษา ผู้รับคำปรึกษาและผู้สังเกตการณ์ เพื่อให้มีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติอย่างทั่วถึงระหว่างการฝึกปฏิบัติ วิทยากรกลุ่มมีหน้าที่สังเกตการณ์ และสามารถแทรกแซงกระบวนการให้คำปรึกษาได้ หากเห็นว่าผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษายังหลงทาง ใช้กระบวนการ หรือเทคนิคที่เบี่ยงเบนไปจากแนวทางที่ควรจะเป็น วิทยากรกลุ่มจะต้องให้ข้อมูล</p>	-

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
		สะท้อนกลับที่ช่วยให้กลุ่มได้เห็นแนวทางพัฒนาจากการฝึกปฏิบัติจริง	
14:20-14:50 (30 นาที)	4. ฝึกปฏิบัติใช้เวลา 30 นาที ระหว่างนี้ผู้สังเกตการณ์จะไม่ไปรบกวนการสนทนา วิทยากรกลุ่มสามารถแทรกแซง ชี้แนะระหว่างปฏิบัติได้ตามเห็นสมควร กรณีที่การฝึกปฏิบัติสะดุด สะเปะสะปะ หรือผิดหลักการ		-
14:50 -15:00 (10 นาที)	5. วิทยากรประจำกลุ่มนำอภิปรายในกลุ่มย่อยในประเด็นต่อไปนี้ - Case formulation: ปัจจัยที่นำมาก่อน ปัจจัยกระตุ้น ปัจจัยที่ทำให้ปัญหาคงอยู่ ปัจจัยปกป้อง - ภาวะเสพติด: ตัวกระตุ้นภายนอก ตัวกระตุ้นภายใน บาดแผลทางใจกับภาวะเสพติด ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การจัดการกับแรงต้านการเปลี่ยนแปลง - ทักษะการให้คำปรึกษา	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ประมวลทักษะและข้อมูลจากการฝึกปฏิบัติ ช่วยกันวิเคราะห์กระบวนการให้คำปรึกษากรณีติดตามผลในครั้งต่อ ๆ มา ภาวะเสพติด บาดแผลใจที่มีผลกับภาวะเสพติดและการก่อกัดตีตลอดจนอภิปรายเกี่ยวกับแนวทางการจัดการปัญหา	-

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
15:00-15:15 (15 นาที)	6. วิทยากรประจำกลุ่มต่าง ๆ แลกเปลี่ยนกรณีศึกษาในกลุ่มใหญ่ วิทยากรกลุ่มใหญ่สรุปประเด็นสำคัญ และมีวิทยากรเขียนสรุปประเด็นสำคัญในการเรียนรู้ที่ได้จากผู้เข้าร่วมอบรม	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ ประมวลทักษะและข้อมูลจากการฝึกปฏิบัติ ช่วยกันวิเคราะห์ กระบวนการให้คำปรึกษากรณี ติดตามผลในครั้งต่อ ๆ มา ภาวะเสพติด บาดแผลใจที่มีผลกับ ภาวะเสพติดและการก่อกวี ตลอดจนอภิปรายเกี่ยวกับ แนวทางการจัดการปัญหา	-

## การประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม และคุณภาพการฝึกปฏิบัติ



## หัวข้อที่ 8

# แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประเมินผล



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

สรุปประเด็นสำคัญจากการอบรม

ระยะเวลา 45 นาที

### กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
15:15-15:25 (10 นาที)	1. วิทยากรแนะนำวิดีโอทัศน์ “สาธิตการให้คำปรึกษาเพื่อจัดการภาวะเสพติด กรณีศึกษา นายเปรี๊ยะ : หลังศาลพิพากษา” สำหรับให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ศึกษาด้วยตนเอง วิทยากรอาจเปิดวิดีโอทัศน์ให้ผู้รับการอบรมได้ดูเป็นตัวอย่าง และชี้ประเด็นสำคัญในการติดตามความก้าวหน้าหลังศาลพิพากษา	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเรียนรู้การให้คำปรึกษาและการจัดการภาวะเสพติดผ่านกรณีศึกษา เน้นประเด็นการให้คำปรึกษาหลังศาลพิพากษา ผู้รับคำปรึกษาอาจจะเริ่มห่อนยาน ชะล่าใจ เนื่องจากไม่ต้องจำคุก ผู้ให้คำปรึกษาช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาทบทวนและตั้งเป้าหมายชีวิต ปรับปรุงปัจจัยนำมาก่อน จัดการกับปัจจัยกระตุ้น จัดการกับปัจจัยที่ทำให้ปัญหายังคงอยู่และเสริมปัจจัยปกป้อง วิดีทัศน์สาธิตจะมีคำอธิบายแทรกคำอธิบายในกรอบสีน้ำตาลจะแสดงกระบวนการให้คำปรึกษา ส่วนสีน้ำเงินจะแสดงรายละเอียดการให้คำปรึกษา	วิดีโอทัศน์ “สาธิตการให้คำปรึกษาเพื่อจัดการภาวะเสพติด กรณีศึกษา : นายเปรี๊ยะ หลังศาลพิพากษา”  เอกสาร “คำอธิบายประกอบการสาธิตการให้คำปรึกษา กรณีศึกษา : นายเปรี๊ยะ หลังศาลพิพากษา”

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
15:25-15:45 (20 นาที)	2. แจกแบบประเมินการฝึกอบรม หลักสูตรการให้คำปรึกษาการ จัดการภาวะเสพติด ให้ผู้เข้ารับ การอบรม	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ ประมวลสาระสำคัญจากการ อบรม วิทยากรควรใช้เวลา ผู้เข้ารับการอบรมในการทำแบบ ประเมิน	แบบประเมิน การฝึกอบรม หลักสูตรการให้ คำปรึกษา การจัดการ ภาวะเสพติด
15:45-16:00 (15 นาที)	3. ยืนเป็นวงกลมและให้ผู้เข้าร่วม อบรมสรุปประเด็นที่ได้จากการ อบรม	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ นำสิ่งที่ได้ทบทวนจากการ ทำแบบประเมินมาสรุปอีก ครั้งหนึ่ง	-

### การประเมินผลการเรียนรู้

จากแบบประเมินการฝึกอบรม และการสรุปประเด็นของผู้เข้าร่วมอบรมจากกิจกรรมยืนเป็นวงกลม



## แบบประเมินการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาการจัดการภาวะเสพติด

1. ภาวะเสพติดเกี่ยวข้องกับการก่อคดีได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. การให้คำปรึกษาการจัดการภาวะเสพติดแตกต่างจากการให้คำปรึกษาทั่วไปอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. การให้คำปรึกษาการจัดการภาวะเสพติดมีเป้าหมายอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ทักษะดีสำหรับการให้คำปรึกษาการจัดการภาวะเสพติดมีส่วนสำคัญกับการให้คำปรึกษาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. การค้นหาบาดแผลทางใจมีความสำคัญอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. ท่านคิดว่าจะนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปพัฒนาตนเองได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

# หลักสูตร การให้คำปรึกษาครอบครัว (สำหรับศาลเยาวชนและครอบครัว)



## ข้อมูลทั่วไปของหลักสูตรการให้คำปรึกษาครอบครัว (สำหรับสาขายาวชนและครอบครัว)

### วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

1. ระบุบทบาทของผู้ให้คำปรึกษาครอบครัวในคลินิกจิตสังคมได้อย่างถูกต้อง
2. ระบุความสำคัญและบทบาทของครอบครัวต่อเป้าหมายของการให้คำปรึกษาในคลินิกจิตสังคมได้อย่างถูกต้องและครอบคลุม
3. ประเมิน และ สะท้อนปัญหา ความคาดหวัง ความสัมพันธ์ ตลอดจนการสื่อสารภายในครอบครัวได้อย่าง ถูกต้องและเหมาะสม
4. สามารถระบุเป้าหมาย วัตถุประสงค์ หลักการและวิธีการให้คำปรึกษาครอบครัว และเลือกใช้ทักษะต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
5. สามารถฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาครอบครัวได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
6. สามารถประเมินความสัมพันธ์ของบาดแผลทางใจกับการเสพยาเสพติดและการก่อคดีจากการให้คำปรึกษาครอบครัวได้พอสังเขป

### ระยะเวลาฝึกอบรม 2 วัน

หัวข้อ ประกอบด้วย

- |             |   |
|-------------|---|
| หัวข้อที่ 1 | การให้คำปรึกษาครอบครัวในคลินิกจิตสังคม                      |
| หัวข้อที่ 2 | การประเมินสภาพครอบครัว                                      |
| หัวข้อที่ 3 | หลักการและวิธีการให้คำปรึกษาครอบครัว                        |
| หัวข้อที่ 4 | การสัมภาษณ์โดยใช้ทักษะการถามวนเป็นวง (Circular Questioning) |
| หัวข้อที่ 5 | ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาครอบครัว ครั้งที่ 1                 |
| หัวข้อที่ 6 | การเยียวยาบาดแผลทางใจด้วยการให้คำปรึกษาครอบครัว             |
| หัวข้อที่ 7 | ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาครอบครัว ครั้งที่ 2                 |
| หัวข้อที่ 8 | แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประเมินผล                              |

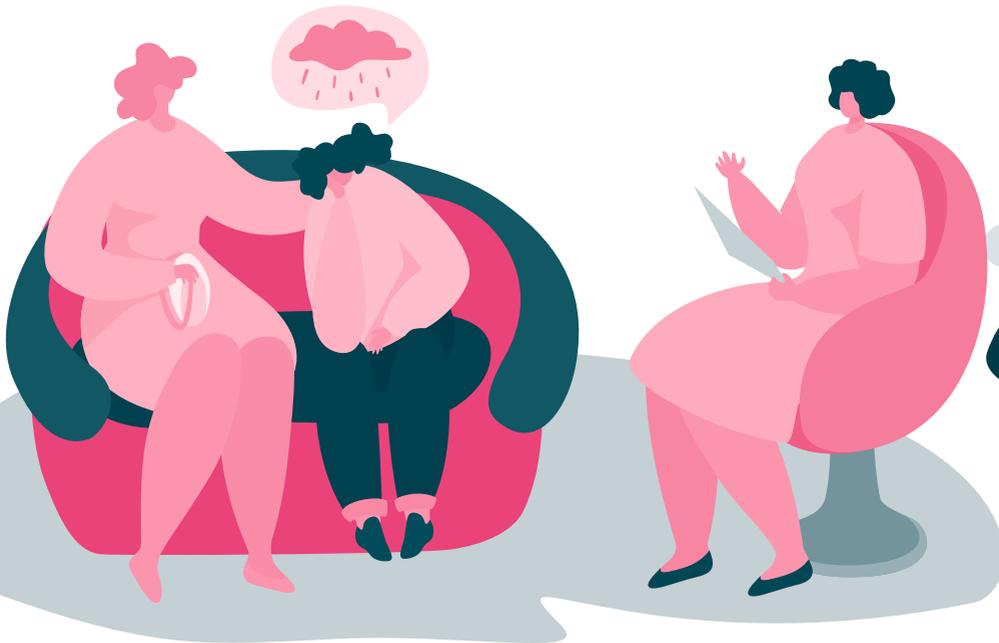
## ตารางการฝึกอบรม

	9:00-10:00 น.	10:15-12:00 น.	13:00-14:45 น.	15:00-16:00 น.
<b>วันที่ 1</b>	หัวข้อที่ 1 การให้คำปรึกษา ครอบครัว ในคลินิกจิตสังคม	หัวข้อที่ 2 การประเมิน สภาพครอบครัว	หัวข้อที่ 3 หลักการและวิธีการ ให้คำปรึกษาครอบครัว	หัวข้อที่ 4 การสัมภาษณ์ โดยใช้ทักษะ การถามวนเป็นวง (Circular Questioning)

	9:00-10:30 น.	10:45-12:00 น.	13:00-15:00 น.	15:00-16:00 น.
<b>วันที่ 2</b>	หัวข้อที่ 5 ฝึกปฏิบัติ การให้คำปรึกษา ครอบครัว ครั้งที่ 1	หัวข้อที่ 6 การเยียวยาบาดแผล ทางใจด้วยการให้ คำปรึกษาครอบครัว	หัวข้อที่ 7 ฝึกปฏิบัติ การให้คำปรึกษา ครอบครัว ครั้งที่ 2	หัวข้อที่ 8 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประเมินผล

## หัวข้อที่ 1

# การให้คำปรึกษาครอบครัว ในคลินิกจิตสังคม



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับบริการอบรมสามารถ

1. อธิบายความสำคัญและบทบาทของครอบครัวต่อการป้องกันการกระทำผิดซ้ำผ่านกระบวนการให้คำปรึกษาได้พอสังเขป
2. ระบุบทบาทของผู้ให้คำปรึกษาในการให้คำปรึกษาครอบครัวได้อย่างถูกต้อง
3. ระบุความแตกต่างระหว่างการให้คำปรึกษารายบุคคลกับการให้คำปรึกษาครอบครัวได้พอสังเขป
4. ระบุประเด็นสำคัญของการประเมินครอบครัวได้อย่างถูกต้อง

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

### เนื้อหา

อ่านรายละเอียดได้ที่เนื้อหาของหัวข้อที่ 1 การให้คำปรึกษาครอบครัวในคลินิกจิตสังคม หลักสูตรการให้คำปรึกษาครอบครัว (สำหรับศาลทั่วไป)



## กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
9:00-9:30 (30 นาที)	วิทยากรเปิดวีดิทัศน์ “ภาพรวมการให้คำปรึกษาครอบครัว” จากนั้นวิทยากรบรรยายสรุปโดยใช้ PowerPoint “ภาพรวมการให้คำปรึกษาครอบครัว” ประกอบ	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความเข้าใจภาพรวมการให้คำปรึกษาครอบครัวในคลินิกจิตสังคม โดยเน้นความสำคัญของการให้คำปรึกษาครอบครัว บทบาทของผู้ให้คำปรึกษาครอบครัว ความแตกต่างระหว่างการให้คำปรึกษารายบุคคลกับการให้คำปรึกษาครอบครัว และประเด็นสำคัญของการประเมินสภาพครอบครัว ได้แก่ ความสัมพันธ์ การรับมือกับปัญหาของสมาชิกครอบครัว ภาษารัก ต้นทุน จุดเปราะบาง ทักษะการแก้ปัญหา ความคาดหวัง ความหวัง ค่านิยม และกฎของครอบครัว	วีดิทัศน์ “ภาพรวมการให้คำปรึกษาครอบครัว”  PowerPoint “ภาพรวมการให้คำปรึกษาครอบครัว”  
9:30-10:00 (30 นาที)	2.วิทยากรเปิดวีดิทัศน์ “ภาษารักของแม่” และให้ผู้เข้ารับการอบรมอภิปรายเกี่ยวกับภาษารักที่ปรากฏในวีดิทัศน์ วิทยากรตั้งคำถามและชวนผู้เข้ารับการอบรมอภิปราย ดังนี้ - เห็นภาษารักอะไรบ้าง - ภาษารักที่ไม่ตรงกันระหว่างแม่และลูก ส่งผลกับความสัมพันธ์อย่างไรบ้าง	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เห็นตัวอย่างของภาษารักผ่านวีดิทัศน์ “ภาษารักของแม่” แม่ในวีดิทัศน์สื่อภาษารักอย่างหนึ่ง ซึ่งไม่เคยเปิดเผยให้ลูกรับรู้ ลูกรับรู้แต่ความเยินยา และมองว่าแม่ไม่ใส่ใจความต้องการของลูก ลูกมักค้นพบความจริงว่าแม่รักลูก เมื่อแม่เสียชีวิตแล้ว เมื่อดูวีดิทัศน์จบให้วิทยากรตั้งคำถาม	วีดิทัศน์ “ภาษารักของแม่”  วีดิทัศน์ “ห่วงใย”

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
9:30-10:00 (30 นาที)	<p>- ทำอย่างไร จึงจะสื่อภาษารักให้ตรงกัน วิทยากรเปิดวิดีโอทัศน์เรื่อง “ห่วงใย” วิทยากรคำถาม และชวนผู้เข้ารับการอบรมอภิปราย ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- เห็นภาษารักอะไรบ้าง</li> <li>- คิดความเข้าใจภาษารักในครอบครัวจะมีประโยชน์ต่อการให้คำปรึกษาอย่างไรและสรุปประเด็นสำคัญ โดยใช้ PowerPoint “ภาษารัก” ประกอบ</li> </ul>	<p>และชวนอภิปรายตามประเด็น ส่วนวิดีโอทัศน์ “ห่วงใย” เป็นตัวอย่างของภาษารักของคนในครอบครัว ผู้เข้ารับการอบรมจะเห็นภาษารักในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเป็นพลังของครอบครัว จากนั้น วิทยากรตั้งคำถาม และชวนอภิปรายตามประเด็น ขอให้วิทยากรเปิดวิดีโอทัศน์ ตั้งคำถาม และสรุปประเด็นที่ละวิดีโอทัศน์ จากนั้น สรุปประเด็นสำคัญของภาษารักโดยใช้ PowerPoint “ภาษารัก” ประกอบ</p>	<p>PowerPoint “ภาษารัก”</p> 

## ประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการมีส่วนร่วมของกิจกรรม ความสอดคล้องของเนื้อหาที่วิเคราะห์กับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้



## หัวข้อที่ 2

# การประเมินสภาพครอบครัว



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

ประเมินและวิเคราะห์สภาพครอบครัวและความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวได้อย่างมีทิศทางพอสังเขป

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 45 นาที

### เนื้อหา

อ่านรายละเอียดได้ที่เนื้อหาของหัวข้อที่ 2 การประเมินสภาพครอบครัว (สำหรับศาลทั่วไป)

### กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
10:15-10:45 (30 นาที)	1.วิทยากรเปิดวิดีโอทัศน์ “สาริตการสัมภาษณ์เพื่อประเมินสภาพครอบครัว” จากนั้นวิทยากรตั้งประเด็นคำถามให้ผู้เข้ารับการอบรมอภิปรายเกี่ยวกับวิดีโอทัศน์ดังกล่าว ดังนี้ - ความสัมพันธ์ในครอบครัว - วิธีรับมือกับปัญหาของสมาชิกในครอบครัว - ภาษารักของครอบครัว - ต้นทุนของครอบครัว - จุดเปราะบางของครอบครัว - บทบาทของสมาชิกในครอบครัว - ทักษะการแก้ปัญหา - ความคาดหวังของครอบครัว - ความหวังของครอบครัว - ค่านิยมและกฎของครอบครัว	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเข้าใจวิธีการสัมภาษณ์เพื่อประเมินสภาพครอบครัว ผ่านการสำรวจความสัมพันธ์ในครอบครัว และประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง วิทยากรต้องศึกษาวิดีโอทัศน์นี้มาก่อน และสามารถใช้อธิบายประกอบการสาริตการประเมินสภาพครอบครัวมาเป็นตัวช่วยในการทำความเข้าใจ	วิดีโอทัศน์ “สาริตการสัมภาษณ์เพื่อประเมินสภาพครอบครัว”  เอกสาร “คำอธิบายประกอบการสาริตการสัมภาษณ์เพื่อประเมินสภาพครอบครัว” กรณีศึกษา : น้องดีดี”

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
10:45-11:00 (15 นาที)	<p>2. วิทยากรให้ผู้เข้ารับการอบรมแบ่งกลุ่มย่อย จำนวนเท่า ๆ กัน กับจำนวนวิทยากรกลุ่ม โดยให้มีวิทยากรประจำกลุ่มทุกกลุ่มเป็นที่เล็งในการฝึกปฏิบัติการสัมภาษณ์ โดยใช้เทคนิคพื้นฐานการให้คำปรึกษา การฟัง การสื่อสารด้วยภาษากาย การตั้งคำถาม การทวนความ การสรุปความ การสะท้อนข้อมูล การสะท้อนความรู้สึก และการให้กำลังใจ โดยให้ผู้เข้าร่วมอบรมเลือก</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 1 เป็นผู้รับคำปรึกษา : เล่าเรื่องครอบครัวของตนเอง</li> <li>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 2 เป็นผู้ให้คำปรึกษา : ฝึกทักษะการตั้งคำถามการอย่างเดียว ครอบคลุมความสัมพันธ์ในครอบครัว การรับมือกับปัญหาภาษารัก ต้นทุน จุดเปราะบาง ความคาดหวัง ความหวัง ค่านิยม และกฎของครอบครัว <b>เน้นการประเมินครอบครัวโดยไม่มีคำแนะนำหรือให้คำปรึกษา</b></li> <li>- สมาชิกที่เหลือเป็นผู้สังเกตการณ์ : ไม่เข้าไปปรบกววนในการสนทนาระหว่างผู้ให้คำปรึกษา</li> </ul>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกปฏิบัติการสัมภาษณ์เพื่อประเมินสภาพครอบครัว วิทยากรต้องเน้นย้ำว่าผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษาต้องนำเรื่องจริงของครอบครัวที่เปิดเผยได้มา รับคำปรึกษา ไม่ใช่เรื่องสมมติหรือเรื่องของบุคคลอื่น เนื่องจากต้องการให้ผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษาเกิดประสบการณ์ตรงจากการเป็นผู้รับคำปรึกษา ส่วนผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษามีหน้าที่ประเมินสภาพครอบครัว กิจกรรมนี้เน้นให้ผู้ให้คำปรึกษาได้สำรวจลักษณะของครอบครัว ไม่ได้เน้นให้ผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษาต้องแนะแนวทางแก้ไขปัญหาแต่อย่างใด ส่วนบทบาทของผู้สังเกตการณ์ คือ สังเกตกระบวนการ ขั้นตอน และทักษะของการสัมภาษณ์เพื่อประเมินสภาพครอบครัว รวมทั้งรักษามารยาทในฐานะผู้สังเกตการณ์ ต้องไม่รบกวนด้วยการส่งเสียงดังหรือแทรกระหว่างกระบวนการ ให้คำปรึกษาระหว่างการฝึกปฏิบัติ วิทยากรกลุ่มมีหน้าที่สังเกตการณ์</p>	<p>PowerPoint “การฝึกปฏิบัติการประเมินสภาพครอบครัว”</p> 



เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
10:45-11:00 (15 นาที)	และผู้รับคำปรึกษา โดยให้ผู้สังเกตการณ์จับบันทึก สังเกตประเด็นคำถามที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม และข้อเสนอแนะที่เพิ่มเติม วิทยากรสามารถใช้ PowerPoint “การฝึกปฏิบัติการประเมินสภาพครอบครัว” ประกอบการอธิบายแนวทางการฝึกปฏิบัติก่อนเริ่มฝึกปฏิบัติจริง	และสามารถแทรกแซงกระบวนการให้คำปรึกษาได้ หากเห็นว่าผู้สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษายังหลงทางใช้กระบวนการหรือทักษะที่เบี่ยงเบนไปจากแนวทางที่ควรจะเป็น วิทยากรกลุ่มจะต้องให้ข้อมูลสะท้อนกลับที่ช่วยให้กลุ่มได้เห็นแนวทางพัฒนาจากการฝึกปฏิบัติจริง	
11:00-11:30 (30 นาที)	3. ฝึกปฏิบัติใช้เวลา 30 นาที		-
11:30-11:45 (15 นาที)	4. วิทยากรประจำกลุ่มสอบถามผู้เข้ารับการอบรมในกลุ่ม ตามใบงานที่ 1 “การประเมินสภาพครอบครัว” วิทยากรประจำกลุ่มนำอภิปรายเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติการสัมภาษณ์โดยให้ผู้สังเกตการณ์และผู้สวมบทบาทผู้รับคำปรึกษาสะท้อนและแลกเปลี่ยนการฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาของผู้เข้ารับการอบรมที่สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษา อย่างสร้างสรรค์ ให้คำปรึกษาของผู้เข้ารับการอบรมที่สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษาอย่างสร้างสรรค์	เพื่อสรุปประเด็นสำคัญที่ได้จากการประเมินสภาพครอบครัว วิทยากรสามารถใช้ใบงานที่ 1 “การประเมินสภาพครอบครัว” เป็นแนวทางในการนำอภิปราย ใบงานนี้จะไม่แจกให้ผู้เข้ารับการอบรม เนื่องจากพบว่าผู้เข้ารับการอบรมมักอ่านตามใบงานแล้วตั้งคำถาม โดยไม่ได้ให้ความสนใจกับกระบวนการฝึกปฏิบัติเท่าที่ควรสนใจกับกระบวนการฝึกปฏิบัติเท่าที่ควร	ใบงานที่ 1 “การประเมินสภาพครอบครัว” (สำหรับวิทยากรประจำกลุ่มเท่านั้น)

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
11:45-12:00 (15 นาที)	5. วิทยากรหลักนำผู้เข้ารับการอบรมรวมกลุ่มใหญ่ โดยวิทยากรประจำกลุ่มแลกเปลี่ยนแบ่งปันประสบการณ์ที่แต่ละกลุ่มได้ฝึกปฏิบัติ มีวิทยากรหลักดำเนินรายการและสรุปประเด็นสำคัญ และมีวิทยากรเขียนสรุปประเด็นสำคัญในการเรียนรู้ที่ได้จากผู้เข้ารับการอบรม และกล่าวเชื่อมโยงการประเมินสภาพครอบครัวอยู่ในขั้นตอนการสำรวจปัญหาสาเหตุ และความต้องการของทั้งผู้รับคำปรึกษาและสมาชิกครอบครัวซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญของกระบวนการให้คำปรึกษา	เพื่อสรุปประเด็น ทักษะ และวิธีการตั้งคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สำคัญของครอบครัวได้อย่างเหมาะสม พร้อมทั้งสรุปประเด็นจุดแข็งที่ผู้เข้ารับการอบรมทำได้ดี และจุดอ่อนที่จะนำไปสู่การพัฒนาทักษะการให้คำปรึกษาต่อไป	-

## การประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม และคุณภาพการฝึกปฏิบัติ



### หัวข้อที่ 3

## หลักการและวิธีการ ให้คำปรึกษาครอบครัว



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

1. ระบุหลักการ วิธีการ กระบวนการ และทักษะที่ใช้ในการให้คำปรึกษาครอบครัวได้อย่างถูกต้อง
2. ระบุความแตกต่างระหว่างการให้คำปรึกษาแบบครอบครัว และการให้คำปรึกษารายบุคคลได้อย่างถูกต้อง

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 45 นาที

### เนื้อหา

อ่านรายละเอียดเนื้อหาได้ในหัวข้อที่ 3 หลักการและวิธีการให้คำปรึกษาครอบครัว หลักสูตรการให้คำปรึกษาครอบครัว (สำหรับศาลทั่วไป)

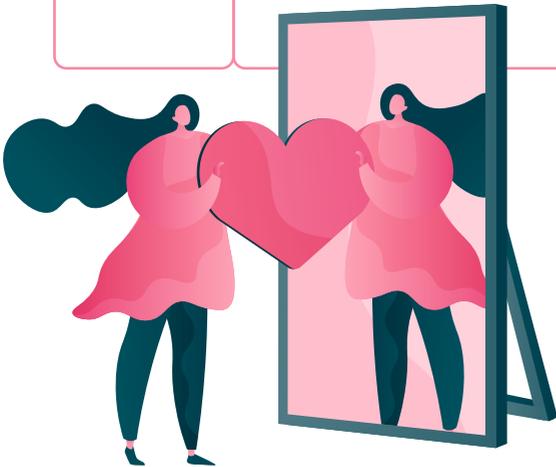


เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
13:00-13:15 (15 นาที)	<p>1. วิทยากรเปิดวิดีโอทัศน์ “การให้คำปรึกษาครอบครัว” วิทยากรอธิบายสรุปประเด็น ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• หลักการของการให้คำปรึกษาทางจิตสังคม</li> <li>• กระบวนการให้คำปรึกษา</li> <li>• ทักษะการให้คำปรึกษา</li> <li>• ความแตกต่างระหว่างการให้คำปรึกษารายบุคคลและครอบครัว</li> </ul>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้หลักการ กระบวนการ ทักษะการให้คำปรึกษาครอบครัว พร้อมทั้งเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการให้คำปรึกษารายบุคคลและการให้คำปรึกษาครอบครัว</p>	<p>วิดีโอทัศน์ “การให้คำปรึกษาครอบครัว”</p>
13:15-14:00 (45 นาที)	<p>2. วิทยากรเปิดวิดีโอทัศน์ “สาธิตการให้คำปรึกษาครอบครัว กรณีศึกษา: นายมิวสิคและครอบครัว” ระหว่างที่เปิดวิดีโอทัศน์ วิทยากรหยุดเป็นระยะ ๆ เพื่ออธิบาย</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- กระบวนการให้คำปรึกษาครอบครัว</li> <li>- ทักษะที่ใช้การให้คำปรึกษาครอบครัว เน้นการอธิบายทักษะการถามวนเป็นวง (circular questioning)</li> <li>- บทบาทหน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษา</li> </ul>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้หลักการให้คำปรึกษาครอบครัว และกระบวนการให้คำปรึกษาผ่านตัวอย่างสาธิต วิทยากรอธิบายได้ว่าทักษะนี้คืออะไร ใช้เพื่ออะไร ช่วยผู้รับคำปรึกษาอย่างไร บทบาทหน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษาว่ากำลังทำหน้าที่อะไร สิ่งที่ควรเน้นสำหรับผู้ให้คำปรึกษา คือ การรับฟังการถามวนเป็นวง (circular questioning) วิทยากรต้องศึกษาวิดีโอทัศน์นี้มาก่อน และสามารถใช้อธิบายประกอบการสาธิตการใช้คำปรึกษามาเป็นตัวช่วยในการทำความเข้าใจ</p>	<p>วิดีโอทัศน์ “สาธิตการให้คำปรึกษาครอบครัว : นายมิวสิคและครอบครัว”</p> <p>เอกสาร “คำอธิบายประกอบการสาธิตการให้คำปรึกษาครอบครัว กรณีศึกษา : นายมิวสิคและครอบครัว”</p>

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
14:00-14:30 (30 นาที)	<p>3. วิทยากรทบทวนหลักการทำ case formulation โดยใช้กรณี นายมิวสิคและครอบครัว เป็น ตัวอย่างการทบทวน ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• ปัญหาของนายมิวสิคและครอบครัวคืออะไร</li> <li>• Case formulation</li> <li>• ปัจจัยนำมาก่อน (Predisposing factors)</li> <li>• ปัจจัยกระตุ้น (Precipitating factors)</li> <li>• ปัจจัยที่ทำให้ปัญหาคงอยู่ (Perpetuating factors)</li> <li>• ปัจจัยปกป้อง (Protective factors)</li> <li>• ครอบครัวของนายมิวสิคมีส่วนช่วยทำให้นายมิวสิคจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้อย่างไร</li> </ul> <p>โดยใช้ PowerPoint “ตัวอย่างการอภิปรายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา : นายมิวสิค และครอบครัว” ประกอบ และวิทยากรสรุปประเด็นสำคัญที่ละคำถาม</p>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ ทบทวนหลักการทำ case formulation</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• ปัจจัยที่นำมาก่อน (Predisposing factors)</li> <li>• ปัจจัยกระตุ้น (Precipitating factors)</li> <li>• ปัจจัยที่ทำให้ปัญหาคงอยู่ (Perpetuating factors)</li> <li>• ปัจจัยปกป้อง (Protective factors)</li> </ul> <p>วิทยากรใช้เอกสาร “ตัวอย่างการอภิปรายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา : นายมิวสิคและครอบครัว” เป็นแนวทางในการอภิปราย</p>	<p>PowerPoint “ตัวอย่างการอภิปรายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา : นายมิวสิคและครอบครัว”</p>  <p>เอกสาร “ตัวอย่างการอภิปรายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา : นายมิวสิคและครอบครัว”</p>



เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
<p>14:30-14:45 (15 นาที)</p>	<p>4. วิทยากรนำผู้เข้ารับการอบรมทั้งหมดอภิปรายเกี่ยวกับหลักการและวิธีการให้คำปรึกษาครอบครัว ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• ผู้ให้คำปรึกษาใช้กระบวนการให้คำปรึกษาอะไรบ้าง</li> <li>• ผู้ให้คำปรึกษาใช้ทักษะการให้คำปรึกษาอะไรบ้าง</li> <li>• ความแตกต่างระหว่างการให้คำปรึกษารายบุคคลกับครอบครัวเป็นอย่างไรให้วิทยากรใช้ PowerPoint “ประเด็นอภิปรายหลักการและวิธีการให้คำปรึกษาครอบครัว” ประกอบการอภิปรายที่ละคำถาม</li> </ul>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับกรณีศึกษา นายมิวสิค และครอบครัวอภิปรายกระบวนการให้คำปรึกษาครอบครัว ทักษะการให้คำปรึกษาครอบครัวที่ผู้ให้คำปรึกษาใช้ และมีความเข้าใจความแตกต่างระหว่างการให้คำปรึกษารายบุคคลกับครอบครัวได้อย่างถูกต้อง อีกทั้งผู้เข้ารับการอบรมสามารถวิเคราะห์นายมิวสิคและครอบครัวว่ามีประเด็นปัญหาอะไรบ้าง ครอบครัวมีส่วนช่วยในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนายมิวสิคได้อย่างไร และสามารถนำข้อมูลที่ได้จาก case formulation มาเป็นตัวช่วยในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม</p>	<p>PowerPoint “ประเด็นอภิปรายหลักการและวิธีการให้คำปรึกษาครอบครัว”</p> 



## หัวข้อที่ 4

# การสัมภาษณ์โดยใช้ ทักษะการถามวนเป็นวง (Circular Questioning)



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

ใช้ทักษะการถามวนเป็นวง (circular questioning) ในการให้คำปรึกษาครอบครัวได้อย่างถูกต้อง

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

### เนื้อหา

อ่านรายละเอียดได้ที่เนื้อหาของหัวข้อที่ 4 การสัมภาษณ์โดยใช้ทักษะการถามวนเป็นวง (Circular Questioning) หลักสูตรการให้คำปรึกษาครอบครัว (สำหรับศาลทั่วไป)



## กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
15:00-15:15 (15 นาที)	1.วิทยากรบรรยายเรื่องทักษะการถามวนเป็นวง (circular questioning) ว่ามีลักษณะอย่างไร แตกต่างกับคำถามทั่วไปอย่างไร และนำมาใช้ประโยชน์ในการให้คำปรึกษาครอบครัวได้อย่างไร โดยใช้ PowerPoint “ทักษะการถามวนเป็นวง (Circular Questioning)” ประกอบ จากนั้น วิทยากรเปิดวิดีโอทัศน์ “ทักษะการถามวนเป็นวง (Circular Questioning)”	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้การสัมภาษณ์โดยใช้ทักษะการถามวนเป็นวง (circular questioning) ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยวิทยากรจะสรุปตัวอย่างคำพูด และทักษะการถามวนเป็นวง (circular questioning) วิทยากรต้องศึกษาวิดีโอทัศน์มาก่อน สามารถใช้คำอธิบายประกอบวิดีโอทัศน์เป็นตัวช่วยในการเตรียมตัวได้	PowerPoint “ทักษะการถามวนเป็นวง (Circular Questioning)”    วิดีทัศน์ “ทักษะการถามวนเป็นวง (Circular Questioning)”  “คำอธิบายประกอบวิดีโอทัศน์ทักษะการถามวนเป็นวง (Circular Questioning) กรณีศึกษา : นายมิวสิค และครอบครัว”



เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
15:15-15:20 (5 นาที)	<p>2. วิทยากรให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มย่อยจำนวนเท่า ๆ กันตามความเหมาะสมกับจำนวนวิทยากรประจำกลุ่ม โดยให้มีวิทยากรประจำกลุ่มทุกกลุ่ม โดยให้ฝึกปฏิบัติดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 1 เป็นผู้รับคำปรึกษา</li> <li>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 2 เป็นบุคคลในครอบครัว</li> <li>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 3 เป็นผู้ให้คำปรึกษา</li> <li>- สมาชิกกลุ่มที่เหลือเป็นผู้สังเกตการณ์: ไม่เข้าไปรบกวนในการสนทนาระหว่างผู้ให้คำปรึกษา และผู้รับคำปรึกษา วิทยากรนำผู้รับคำปรึกษาและบุคคลในครอบครัวมาทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทสมมติที่ได้รับ โดยใช้ PowerPoint “การฝึกปฏิบัติ Circular Questioning”</li> </ul>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาครอบครัว โดยเฉพาะการสัมภาษณ์โดยใช้ทักษะการถามวนเป็นวง (circular questioning) ได้อย่างถูกต้อง โดยวิทยากรเน้นย้ำว่าผู้ให้คำปรึกษาฝึกใช้ทักษะการถามวนเป็นวง (circular questioning) ในการประเมินสภาพครอบครัวของผู้รับคำปรึกษา ส่วนผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษา และบุคคลในครอบครัวให้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทสมมติให้เลือกบทบาทสมมติระหว่างสามีและภรรยาหรือพี่และน้องเพียงบทบาทเดียว ระหว่างการฝึกปฏิบัติให้ผู้สังเกตการณ์คอยสังเกตกระบวนการ ทักษะของการให้คำปรึกษาครอบครัว รวมทั้งรักษามารยาทในฐานะผู้สังเกตการณ์ โดยการไม่ส่งเสียงดัง ไม่แทรกแซงให้คำปรึกษา</p>	<p>PowerPoint “การฝึกปฏิบัติ การถามวนเป็นวง Circular Questioning”</p>  <p>ใบงานที่ 2 ฝึกปฏิบัติการสัมภาษณ์โดยใช้ทักษะการถามวนเป็นวง (Circular Questioning) (แจกผู้รับคำปรึกษา บุคคลในครอบครัว และวิทยากรประจำกลุ่ม)</p>
15:20-15:35 (15 นาที)	3. ฝึกปฏิบัติใช้เวลา 15 นาที		-
15:35-15:45 (10 นาที)	4. วิทยากรประจำกลุ่มนำผู้เข้ารับการอบรมแต่ละกลุ่มอภิปรายเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติการใช้	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรม ทบทวนทำความเข้าใจ และสะท้อนความคิดเห็น ในการแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับ	-

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
	ทักษะการถามวนเป็นวง (circular questioning) ในการให้คำปรึกษาครอบครัวในกลุ่มย่อย	การฝึกการสัมภาษณ์โดยใช้ทักษะการถามวนเป็นวง (circular questioning) ในการให้คำปรึกษาครอบครัวโดยวิทยากรกลุ่มมีหน้าที่ต้องกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการอบรมแลกเปลี่ยนสะท้อนการฝึกปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์	
15:45-16:00 (15 นาที)	วิทยากรประจำกลุ่มแลกเปลี่ยนประเด็นสำคัญจากการฝึกปฏิบัติการใช้ทักษะการถามวนเป็นวง (circular questioning) ในกลุ่มใหญ่ วิทยากรกลุ่มใหญ่สรุปสาระสำคัญ และมีวิทยากรเขียนสรุปประเด็นสำคัญในการเรียนรู้ที่ได้จากผู้เข้ารับการอบรม	เพื่อสรุปประเด็นสำคัญตามวัตถุประสงค์ของหัวข้อนี้	-

### การประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม และคุณภาพการฝึกปฏิบัติ

## คำอธิบายประกอบวิดิทัศน์

### ทักษะการถามวนเป็นวง (Circular Questioning)

กรณีศึกษา: นายมิวสิค และครอบครัว

- วิดิทัศน์ที่ 1 ใช้คำถามวนประเด็นสำรวจความรู้สึกของสมาชิกครอบครัวทุกคนต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของมิวสิค เพื่อให้ (1) สมาชิกครอบครัวเข้าใจความรู้สึกของกันและกัน (2) ประเมินระดับความเข้าใจที่มีต่อกัน
- วิดิทัศน์ที่ 2 ใช้คำถามวนกับพ่อของมิวสิคเพื่อประเมินและกระตุ้นความเข้าใจความรู้สึกของมิวสิคที่มีต่อพ่อแม่ซึ่งเป็นสาเหตุนำไปสู่การไปเสพยาเสพติด
- วิดิทัศน์ที่ 3 ใช้คำถามวนไปที่แม่ของมิวสิคประเด็นความเข้าใจความต้องการของลูก
- วิดิทัศน์ที่ 4 ใช้คำถามวนไปที่พ่อของมิวสิคประเด็นความเข้าใจความต้องการของลูก
- วิดิทัศน์ที่ 5 ใช้คำถามวนไปที่มิวสิคเพื่อสำรวจความรู้สึกเมื่อทราบว่าพ่อแม่เป็นห่วง
- วิดิทัศน์ที่ 6 ใช้คำถามวนไปที่พ่อแม่ประเด็นความเข้าใจต่อความต้องการด้านการเรียนของลูกและความเชื่อมั่นต่อการเปลี่ยนแปลงในที่ดีขึ้นของลูก

## ใบงานที่ 2

### ฝึกปฏิบัติการสัมภาษณ์โดยใช้ทักษะการถามวนเป็นวง (Circular Questioning)

- ผู้รับคำปรึกษา
1. พี่ อายุ 18 ปี
  2. น้อง อายุ 16 ปี

#### ความสัมพันธ์

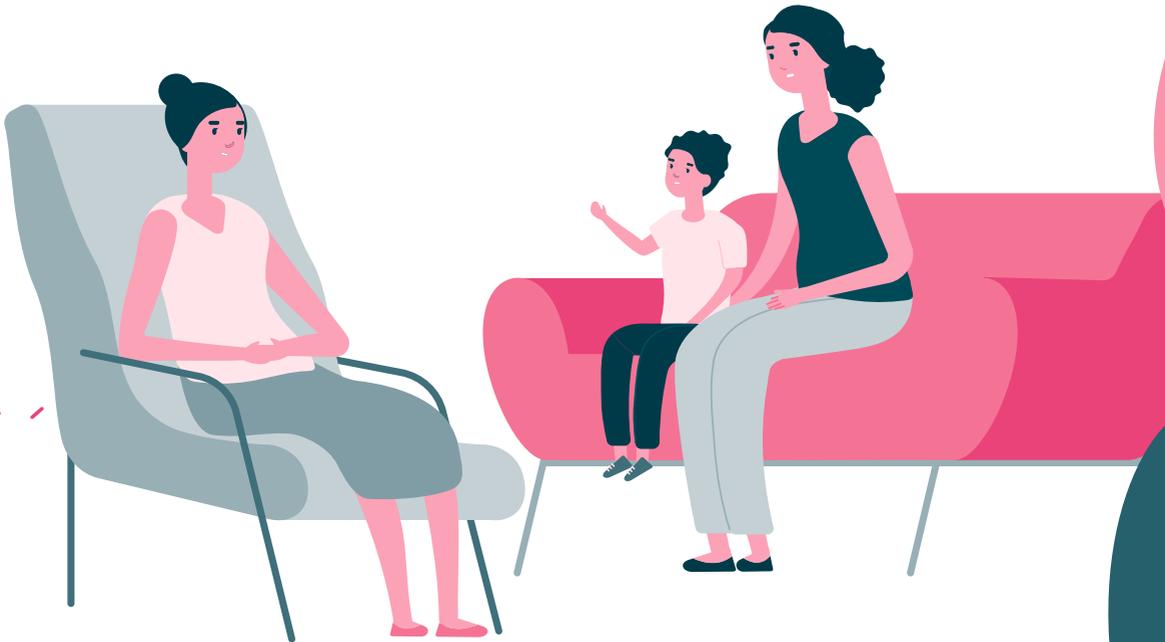
พี่และน้องอยู่บ้านเดียวกัน พ่อแม่เลี้ยงและโตมาด้วยกันตั้งแต่เด็ก แต่มีลักษณะนิสัยแตกต่างกัน พี่เป็นคนคุยเก่ง อหิวาศัยดี มีค่านิยมว่า เป็นพี่ต้องดูแลน้อง จึงมักถามไถ่เรื่องราวของน้องด้วยความเป็นห่วงเสมอ เช่น กินข้าวหรือยัง ไปไหนมา กลับบ้านเมื่อไร ส่วนน้องเป็นคนเก็บตัว มีโลกส่วนตัวสูง พูดน้อย ไม่ค่อยชอบสูงส่งกับใคร พี่น้องคู่นี้มักมีเรื่องไม่เข้าใจกันเสมอ พี่ชอบแสดงความรักด้วยการบริการ เช่น จัดโต๊ะนั่งทำงานให้ แต่น้องรู้สึกรำคาญ เพราะไม่ชอบให้ใครมายุ่งพื้นที่ส่วนตัว และมักหาของไม่เจอ เวลาพี่มาจัดโต๊ะ ทำให้มีปากเสียงกัน บางครั้ง พี่ซื้อขนมมาให้ เพราะคิดว่าน้องชอบ แต่น้องมองว่าถูกบังคับให้กิน จึงมีเรื่องน้อยใจกันบ่อย พี่และน้องคู่นี้มารับคำปรึกษา เพราะไม่อยากทะเลาะกัน



หัวข้อที่ 5

ฝึกปฏิบัติ

การให้คำปรึกษาครอบครัว ครั้งที่ 1



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับบริการอบรมสามารถ

1. ใช้ทักษะการให้คำปรึกษาครอบครัวได้อย่างเหมาะสม
2. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ พร้อมทั้งหาแนวทางในการวางแผนแก้ปัญหา และให้การช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

### เนื้อหา

อ่านรายละเอียดได้ที่เนื้อหาของหัวข้อที่ 5 ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาครอบครัว ครั้งที่ 1  
หลักสูตรการให้คำปรึกษาครอบครัว (สำหรับศาลทั่วไป)



## กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
<p>9:00-9:15 (15 นาที)</p>	<p>1.วิทยากรให้ผู้เข้ารับการอบรม แบ่งกลุ่มย่อย จำนวนเท่าๆกันตามความเหมาะสมกับจำนวนวิทยากรกลุ่ม โดยให้มีวิทยากรประจำกลุ่มทุกกลุ่ม โดยให้ฝึกปฏิบัติดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 1 เป็นผู้รับคำปรึกษา : สวมบทบาทเป็นนายท้อป</li> <li>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 2 เป็นบุคคลในครอบครัว : สวมบทบาทเป็นพ่อของนายท้อป</li> <li>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 3 เป็นผู้ให้คำปรึกษา</li> <li>- สมาชิกที่เหลือเป็นผู้สังเกตการณ์</li> </ul> <p>ผู้สังเกตการณ์: ไม่เข้าไปรบกวนในการสนทนาระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา วิทยากรนำผู้รับคำปรึกษาและบุคคลในครอบครัว มาทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทสมมติที่ได้รับ</p>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาครอบครัว วิทยากรเน้นย้ำว่า ผู้ให้คำปรึกษามีหน้าที่ในการสำรวจปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัว วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนของครอบครัว ส่วนผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษาให้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทสมมติ ระหว่างการฝึกปฏิบัติ ให้ผู้สังเกตการณ์ คอยสังเกต กระบวนการ และทักษะของการให้คำปรึกษาครอบครัว รวมทั้งรักษามารยาทในฐานะผู้สังเกตการณ์ โดยการไม่ส่งเสียงดัง ไม่พูดแทรกระหว่างให้คำปรึกษา</p>	<p>ใบงานที่ 3 “ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาครอบครัว กรณีศึกษา : นายท้อป และครอบครัว” (แจกเฉพาะผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษา บุคคลในครอบครัว และวิทยากรประจำกลุ่ม)</p>
<p>9:15 -9:45 (30 นาที)</p>	<p>ฝึกปฏิบัติ ใช้เวลา 30 นาที</p>		<p>-</p>

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
9:45 -10:00 (15 นาที)	วิทยากรประจำกลุ่มนำผู้เข้ารับการอบรมอภิปรายเกี่ยวกับการสัมภาษณ์เพื่อประเมินสภาพครอบครัว ตามใบงานที่ 1 “การประเมินสภาพครอบครัว” รวมทั้งสะท้อนความคิดเห็นการฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาครอบครัว พร้อมทั้งสรุปสาระสำคัญ	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ประมวลทักษะและข้อมูลจากการฝึกปฏิบัติ และให้ผู้เข้ารับการอบรมได้สะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการ และทักษะการให้คำปรึกษาครอบครัวที่เหมาะสม โดยวิทยากรกลุ่มมีหน้าที่ต้องกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการอบรมแลกเปลี่ยน สะท้อนการฝึกปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์ และวิทยากรกลุ่มสรุปความสำคัญ	ใบงานที่ 1 “การประเมินสภาพครอบครัว”
10:00 -10:30 (30 นาที)	วิทยากรประจำกลุ่มนำเสนอประเด็นสำคัญและความคิดเห็นจากการฝึกปฏิบัติกลุ่มย่อย เพื่อแลกเปลี่ยนกับผู้เข้ารับการอบรมทั้งหมด และวิทยากรหลักบรรยายสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการให้คำปรึกษาครอบครัว โดยใช้ PowerPoint “สรุปการให้คำปรึกษาครอบครัว” ประกอบการบรรยาย และมีวิทยากรเขียนสรุปประเด็นสำคัญในการเรียนรู้ที่ได้จากผู้เข้ารับการอบรม	ให้วิทยากรกลุ่มย่อยสรุปในกลุ่มใหญ่ เพื่อสรุปประเด็น และกระชับเวลา อาจให้ผู้เข้ารับการอบรมแลกเปลี่ยนเพิ่มเติมได้จากนั้นวิทยากรหลักสรุปประเด็นสำคัญอีกครั้ง	PowerPoint “สรุปการให้คำปรึกษาครอบครัว” 

## การประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม และคุณภาพการฝึกปฏิบัติ

### ใบงานที่ 3

#### ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษารอบครัว

กรณีศึกษา: นายท็อปและครอบครัว

สำหรับผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษา

นายท็อป อายุ 16 ปี ถูกจับกุมด้วยข้อหาขับรถจักรยานยนต์ชนผู้อื่นบาดเจ็บสาหัสด้วยความประมาท ขับรถโดยไม่มีใบอนุญาต และตรวจปัสสาวะพบเมทแอมเฟตามีน

เหตุเกิดเวลา 22 นาฬิกาโดยประมาณ นายท็อปและพวกขี่รถจักรยานยนต์แข่งกับพวก เมื่อถึงด่านตรวจความเร็วของตำรวจ ก็พยายามหักรถเลี้ยวกลับ รถแลลออกข้างทางไปชนชายวัยกลางคนที่เดินบนฟุตบาทล้มลง รถกู้ชีพนำส่ง พบว่ามีกระดูกหน้าแข้งขวาหักและหน้าอกกระดูกซี่โครงซี่ที่ 3 มีเลือดออกในช่องอกด้านขวา

ศาลให้นายท็อปเข้ารับการศึกษา นายท็อปมากับพ่อแม่เพื่อรับการศึกษาครั้งที่ 2

นายท็อป เป็นลูกชายคนเล็ก หลังเรียนจบม. 3 ก็ไม่ได้เรียนต่อ บอกพ่อแม่ว่าไม่อยากเรียน เรียนไม่รู้เรื่อง มีพี่สาวหนึ่งคนชื่อ กิฟท์ อายุ 19 ปี หลังเรียนจบม.6 ก็ทำงานที่ร้าน 7-11 มาตลอด พี่สาวทำงานรับผิดชอบดี กำลังสนใจที่จะเรียนต่อทางด้านการศึกษา พี่น้องตอนเด็กก็สนิทกัน เล่นด้วยกันบ้าง ท็อปมักจะชวน แก๊งพี่ เล่นแรง ระยะเวลาพี่จึงไม่เล่นด้วย พี่สาวเรียนได้เกรด 3 ไม่เคยตกซ้ำชั้น รับผิดชอบการเรียนและช่วยงานบ้านดี ท็อปเรียนเกรด 2-3 ชน พุดเร็ว เล่นแรง เกือบของไม่เป็นที่ ติดเพื่อน ระบายขอให้พ่อแม่ซื้อรถมอเตอร์ไซค์ให้ บอกว่าจะได้ไปรับส่งพี่สาวที่ต้องเข้างาน เป็นกะ พ่อแม่เพิ่งซื้อรถให้ประมาณ 6 เดือน ระยะเวลาที่ช่วยรับส่งพี่สาวดี ระยะเวลาเริ่มกลับบ้าน ดึก โทรให้พี่สาวหารถกลับบ้านเอง อ้างว่าติดธุระ แต่งรถกับเพื่อน

พ่อของท็อป ชื่อ หนุ่ย อายุ 45 ปี เป็นช่างทาสี เวลาเลิกงานก็มักจะดื่มสุรากับเพื่อนร่วมงาน เวลาเมาก็จะทะเลาะกับแม่ของท็อป ชื่อ แนน อายุ 40 ปี ทำงานขายส้มตำ ข้าวเหนียวไก่ย่างที่ตลาด เป็นคนพูดเสียงดัง ปากไว แต่ใจอ่อนกับลูก ตามใจลูก ทั้งพ่อและแม่ไม่ค่อยมีเวลาเอาใจใส่ลูก เนื่องจากต่างคนต่างทำงาน ไม่มีความเข้าใจเรื่องการให้เวลาและการพูดคุยกันในครอบครัว พ่อกับแม่ไม่เคยรู้ว่าท็อปใช้สารเสพติดกับเพื่อน และไม่เคยสนใจว่าท็อปมีพฤติกรรมแข่งรถมอเตอร์ไซด์ บนถนนกับเพื่อน เข้าใจว่าไปรับกิฟท์เข้าทำงานและเลิกงาน กิฟท์ก็ไม่ได้บอกพ่อแม่ว่าท็อปไม่ได้รับส่งมาหลายเดือนแล้ว คิดว่าจัดการปัญหาของตนเองได้



## หัวข้อที่ 6

# การเยียวยาบาดแผลทางใจ ด้วยการให้คำปรึกษาครอบครัว



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้ให้บริการอบรมสามารถ

1. อธิบายความสัมพันธ์ของบาดแผลทางใจกับภาวะเสพติด และการก่อกวนได้
2. ระบุความสำคัญของครอบครัวต่อการเยียวยาบาดแผลทางใจได้
3. ระบุวิธีการให้คำปรึกษาครอบครัวเพื่อสำรวจและเยียวยาบาดแผลทางใจของผู้รับคำปรึกษาได้พอสังเขปและถูกต้อง

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 15 นาที

### เนื้อหา

อ่านรายละเอียดได้ที่เนื้อหาของหัวข้อที่ 6 การเยียวยาบาดแผลทางใจด้วยการให้คำปรึกษาครอบครัว  
หลักสูตรการให้คำปรึกษาครอบครัว (สำหรับศาลทั่วไป)



## กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
10:45-11:00 (15 นาที)	1. วิทยากรทบทวนเนื้อหาเรื่อง บาดแผลทางใจ โดยใช้ Power- Point “บาดแผลทางใจ” ประกอบการบรรยาย	เพื่อปูพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับ บาดแผลทางใจ ซึ่งจะนำไป สู่การเชื่อมโยงระหว่างบาดแผล ทางใจและครอบครัว ทั้งประเด็น ที่ครอบครัวมีส่วนทำให้เกิด บาดแผลทางใจ ขณะเดียวกัน ครอบครัวก็มีบทบาทในการ เยียวยาบาดแผลทางใจ	PowerPoint “บาดแผล ทางใจ” 
11:00-11:45 (45 นาที)	2. วิทยากรเปิดวิดิทัศน์ “สาธิตการให้คำปรึกษาครอบครัว กรณีศึกษา : นายมิวสิค และ ครอบครัว”และหยุดอธิบายเพิ่ม ตามความเหมาะสมกับเวลาและ สถานการณ์จากนั้นสรุปกรณี ศึกษาด้วย PowerPoint “ครอบครัวกับการเยียวยา บาดแผลทางใจ”	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้ เกี่ยวกับบทบาทของครอบครัวใน การเยียวยาบาดแผลทางใจ และ กระบวนการให้คำปรึกษาครอบครัว ซึ่งนำไปสู่การเยียวยาบาดแผล ทางใจผ่านการชมวิดิทัศน์ วิทยากร สามารถหยุดวิดิทัศน์เป็นช่วง ๆ โดยสังเกตจากปฏิกิริยาของผู้เรียน ว่ายังจดจ่อกับการชมวิดิทัศน์หรือไม่ มีภาษากายที่แสดงความสงสัยไม่ กระจ่างหรือไม่ วิทยากรสามารถ หยุดและตั้งคำถามเพื่อทวนสอบ ความเข้าใจของผู้เรียนและกระตุ้น ความสนใจของผู้เรียน เป็นระยะ จากนั้น จึงบรรยายสรุปประเด็น	วิดิทัศน์ “สาธิต การให้คำปรึกษา ครอบครัว กรณีศึกษา : นายมิวสิค และครอบครัว”

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
		<p>สำคัญ วิทยากรต้องศึกษาชีวิตทัศน์มาก่อน สามารถใช้คำอธิบายประกอบการสาธิตเป็นตัวช่วยในการศึกษาได้</p>	<p>เอกสาร “คำประกอบ การสาธิต การเยียวยา บาดแผลใจ ด้วยการให้ คำปรึกษา ครอบครัว กรณีศึกษา : นายมิวสิค และครอบครัว”</p> <p>PowerPoint “ครอบครัวกับการ เยียวยาบาดแผล</p> 
<p>11:45–12:00 (15 นาที)</p>	<p>3.วิทยากรบรรยายสรุป case formulation จาก “สาธิตการเยียวยาบาดแผลใจ ด้วยการให้คำปรึกษาครอบครัว กรณีศึกษา : นายมิวสิค และครอบครัว” โดยการวิเคราะห์ ปัจจัย ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• ปัจจัยนำมาก่อน (Predisposing factors)</li> </ul>	<p>เพื่อสรุปประเด็นสำคัญของกรณีศึกษา โดยการเชื่อมโยง case formulation กับการเยียวยาบาดแผลทางใจโดยครอบครัว วิทยากรใช้เอกสาร “ตัวอย่างการอภิปรายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา : นายมิวสิค และครอบครัว” เป็นแนวทางในการบรรยายสรุป</p>	<p>- PowerPoint “ตัวอย่างการอภิปรายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา : นายมิวสิค และครอบครัว”</p> 

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
	<ul style="list-style-type: none"> <li>ปัจจัยกระตุ้น (Precipitating factors)</li> <li>ปัจจัยที่ทำให้ปัญหาคงอยู่ (Perpetuating factors)</li> <li>ปัจจัยปกป้อง (Protective factors)</li> </ul> และใช้ PowerPoint “ตัวอย่างการอธิบายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา : นายมิวสิค และครอบครัว”		เอกสาร “ตัวอย่างการอธิบายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา : นายมิวสิค และครอบครัว”

### ประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการมีส่วนร่วมของกิจกรรม และคุณภาพการฝึกปฏิบัติ



หัวข้อที่ 7

ฝึกปฏิบัติ

การให้คำปรึกษาครอบครัว ครั้งที่ 2



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

1. ฝึกปฏิบัติการเลือกใช้ทักษะต่างๆ ของการให้คำปรึกษาครอบครัวอย่างเหมาะสม
2. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ พร้อมทั้งหาแนวทางในการวางแผนแก้ปัญหา และให้การช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม

ระยะเวลา 2 ชั่วโมง

### กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
13:00-13:15 (15 นาที)	<p>1. วิทยากรให้ผู้เข้ารับการอบรมแบ่งกลุ่มย่อย จำนวนเท่าๆกัน ตามความเหมาะสมกับจำนวนวิทยากรกลุ่ม โดยให้มีวิทยากรประจำกลุ่มทุกกลุ่ม โดยให้ฝึกปฏิบัติดังนี้</p> <p>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 1 เป็นผู้รับคำปรึกษา : สวมบทบาทเป็นนายมิวสิค</p> <p>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 2 เป็นบุคคลในครอบครัว : สวมบทบาทเป็นพ่อหรือแม่นายมิวสิค</p> <p>- ผู้เข้ารับการอบรมคนที่ 3 สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษา : ให้คำปรึกษาครอบครัวต่อจากการให้คำปรึกษาครั้งก่อน</p>	<p>เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาครอบครัว วิทยากรเน้นย้ำว่า ผู้ให้คำปรึกษา มีหน้าที่ในการสำรวจปัญหา ความสัมพันธ์ในครอบครัว วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนของครอบครัว รวมทั้งบาดแผลทางใจของผู้รับคำปรึกษา ส่วนผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษาให้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทสมมติ ระหว่างการฝึกปฏิบัติ ให้ผู้สังเกตการณ์ คอยสังเกต กระบวนการ และทักษะของการให้คำปรึกษาครอบครัว รวมทั้งรักษามารยาทในฐานะผู้สังเกตการณ์ โดยการไม่ส่งเสียงดัง ไม่พูดแทรก ระหว่างให้คำปรึกษา</p>	<p>ใบงานที่ 3 “ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาครอบครัว กรณีศึกษา : นายมิวสิค และครอบครัว” (แจกเฉพาะผู้สวมบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษา บุคคลในครอบครัว และวิทยากรประจำกลุ่ม)</p>

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
	<p>- สมาชิกที่เหลือเป็นผู้สังเกตการณ์: ไม่เข้าไปรบกวนในการสนทนาระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา วิทยากรนำผู้รับคำปรึกษาและบุคคลในครอบครัวมาทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทสมมติที่ได้รับ</p>		
13:15-14:00 (45 นาที)	2. ฝึกปฏิบัติ ใช้เวลา 45 นาที		-
14:00-14:15 ( 15 นาที )	3. วิทยากรประจำกลุ่มสอบถามผู้เข้ารับการอบรมในกลุ่มตามใบงานที่ 1 “การประเมินสภาพครอบครัว” วิทยากรประจำกลุ่มนำอภิปรายเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติการสัมภาษณ์โดยให้ผู้สังเกตการณ์และผู้สวมบทบาทผู้รับคำปรึกษาสะท้อน และแลกเปลี่ยนการฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาของผู้เข้ารับการอบรมที่สวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษาอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งสรุปประเด็นสำคัญจากการฝึกปฏิบัติ	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ประมวลทักษะและข้อมูลจากการฝึกปฏิบัติ และให้ผู้เข้ารับการอบรมได้สะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการ และทักษะการให้คำปรึกษาครอบครัว โดยวิทยากรประจำกลุ่มมีหน้าที่กระตุ้นให้ผู้เข้ารับการอบรมแลกเปลี่ยน สะท้อนการฝึกปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์ และวิทยากรกลุ่มสรุปความสำคัญ	ใบงานที่ 1 “การประเมินสภาพครอบครัว”

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
14:15-15:00 (45 นาที)	4. วิทยากรประจำกลุ่มนำเสนอประเด็นสำคัญและความคิดเห็นจากการฝึกปฏิบัติกลุ่มย่อย เพื่อแลกเปลี่ยนกับผู้เข้ารับการอบรมทั้งหมด จากนั้น วิทยากรหลักสรุปประเด็นสำคัญของให้คำปรึกษาครอบครัว และมีวิทยากรเขียนสรุปประเด็นสำคัญในการเรียนรู้ที่ได้จากผู้เข้ารับการอบรม	ให้วิทยากรประจำกลุ่มสรุปในกลุ่มใหญ่ เพื่อสรุปประเด็นและกระชับเวลา อาจให้ผู้เข้ารับการอบรมแลกเปลี่ยนเพิ่มเติมได้ จากนั้น วิทยากรหลักสรุปประเด็นสำคัญอีกครั้ง	-

### การประเมินผลการเรียนรู้

จากการสังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม และคุณภาพการฝึกปฏิบัติ



## หัวข้อที่ 8

# แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประเมินผล



## วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

สรุปประเด็นสำคัญจากการอบรม

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

### กิจกรรม/รูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลา	กิจกรรม	คำอธิบาย	สื่อการเรียนรู้
15:00–15:30 (30 นาที)	1. แจกแบบประเมินการฝึกอบรม การให้คำปรึกษาครอบครัว ให้ผู้เข้ารับการอบรม	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ ประมวลสาระสำคัญจากการ อบรม และประเมินหลักสูตร วิทยากรให้เวลาผู้เข้ารับการ อบรมในการทำแบบประเมิน	แบบประเมินการ ฝึกอบรม หลักสูตรการให้ คำปรึกษา ครอบครัว
15:30–16:00 (30 นาที)	2. ยืนเป็นวงกลมและให้ผู้เข้าร่วม อบรมสรุปประเด็นที่ได้จากการ อบรม	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ นำสิ่งที่ได้ทบทวนจากการ ทำแบบประเมินมาสรุปอีกครั้ง หนึ่ง	-

### ประเมินผลการเรียนรู้

จากแบบประเมิน และการสรุปประเด็นของผู้เข้าร่วมอบรมจากกิจกรรมยืนเป็นวงกลม

## แบบประเมินการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาครอบครัว

1. การให้คำปรึกษาครอบครัวแตกต่างจากการให้คำปรึกษารายบุคคลอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. หลักการและทักษะที่สำคัญในการให้คำปรึกษาครอบครัวคืออะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ครอบครัวมีส่วนสำคัญในการเยียวยาบาดแผลทางใจได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ครอบครัวมีส่วนสำคัญในการป้องกันการก่อคดีซ้ำได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....



- American Psychiatric Association. (2013). American Psychiatric Association: Diagnostic and statistical manual of mental health disorder, fifth edition. Virginia: The Association.
- Fleuridas, C., Nelson, T. & Rosenthal, D. (1986). The Evolution of circular questions: Training family therapists. *Journal of Marital and Family Therapy*, 12(2), 113-127.
- McGoldrick, M. & Carter, B. (2001). Advances in coaching: Family therapy with one person. *Journal of Marital and Family Therapy*, 27(3), 281-300.
- Miller, W. R. & Rollnick, S. (2002). *Motivational Interviewing* (2nd ed). New York: Guilford Press.
- Najavits, L. M. (2002). *Seeking Safety: A Treatment Manual for PTSD and Substance Abuse*. New York: Guilford Press.
- PSYCHO SOCIAL ASPECTS OF JUVENILE DELINQUENCY. June, 30, 2021, Retrieved from [http://www.nja.nic.in/Concluded\\_Programmes/2018-19/P-1112\\_PPTs/6.Phycho-Social.pdf](http://www.nja.nic.in/Concluded_Programmes/2018-19/P-1112_PPTs/6.Phycho-Social.pdf)
- Sadock, B., Sadock, V. & Ruiz, P. (2015). Substance use and addictive disorders. In, Kaplan & Sadock's *Synopsis of psychiatry: behavioral sciences/clinical psychiatry* 11th edition. (pp. 616-693). Pennsylvania: Lippincott Williams & Wilkins.
- Shader, M. Risk Factors for Delinquency: An Overview. June, 30, 2021, Retrieved from <https://www.ojp.gov/pdffiles1/ojdp/frd030127.pdf>
- Teurk, E. H., McCart, M. R. & Henggeler, S. W. (2012). Collaboration in family therapy. *Journal of clinical psychology*, 68(2), 168-178.
- Whitehead, J. T. & Lab, S. P. Explaining Delinquency—Biological and Psychological Approaches. June, 30, 2021, Retrieved from [https://booksite.elsevier.com/samplechapters/9781455778928/Chapter\\_3.pdf](https://booksite.elsevier.com/samplechapters/9781455778928/Chapter_3.pdf)

## เอกสารอ้างอิง

Winters, N., Hanson, G. & Stoyanova, V. (2007). The case formulation in child and adolescent psychiatry. *Child and Adolescence Psychiatric Clinics of North America*, 16, 112-132.

กรมสุขภาพจิต. (ม.ป.ป.). *คู่มือวิทยากรหลักสูตรการให้การดูแลผู้ป่วยสุราและแอมเฟตามีนที่มีปัญหาด้านจิตเวชสำหรับแพทย์ทั่วไป*. ม.ป.ท.

กองบริหารการสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2563). *แนวทางการดำเนินงานตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ เรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินกระบวนการยุติธรรม ด้านคดีเด็ก เยาวชนและครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุข*. สมุทรสาคร: บริษัท บอรัณ ฑู ปี พับบลิชซิ่ง จำกัด.

คลินิกให้คำปรึกษาด้านจิตสังคม. (ม.ป.ป.). *การดำเนินงานของคลินิกให้คำปรึกษาด้านจิตสังคม* (พ.ศ. 2558). ม.ป.ท.

จันทิมา องค์โฆษิต. (2545). *จิตบำบัดในการปฏิบัติงานจิตเวชทั่วไป*. กรุงเทพฯ: ยูเนียน ครีเอชั่น.

แซปแมน, แกรี่. (2555). *ภาษารัก* (กนกบรรณสาร, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: กนกบรรณสาร.

ซาเทียร์, เวอร์จิเนีย, แบนเมน, จอห์น, เกอร์เบอร์, เจน, และ กอมอรี, มาเรีย. (2557). *The Satir model: family therapy and beyond* (รัตนา สายพานิชย์, ผู้แปล). นนทบุรี: สมาคมพัฒนาศักยภาพมนุษย์และจิตบำบัดแนวซาเทียร์.

ดวงตา ไกรภัสสรพงษ์, และ ณิชู ไกรภัสสรพงษ์. (2563). *หลักสูตรการให้คำปรึกษาการจัดการภาวะเสพติดสำหรับผู้ให้คำปรึกษา คลินิกจิตสังคมในระบบศาล*. กรุงเทพฯ: สถาบันกัลยาณ์ราชนครินทร์.

ดวงตา ไกรภัสสรพงษ์, และ ณิชู ไกรภัสสรพงษ์. (2563). *หลักสูตรการให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับผู้ให้คำปรึกษา คลินิกจิตสังคมในระบบศาล*. กรุงเทพฯ: สถาบันกัลยาณ์ราชนครินทร์.

ดวงตา ไกรภัสสรพงษ์. (2563). *หลักสูตรการให้คำปรึกษาครอบครัวสำหรับผู้ให้คำปรึกษา คลินิกจิตสังคมในระบบศาล*. กรุงเทพฯ: สถาบันกัลยาณ์ราชนครินทร์.

นงพงา ลิ้มสุวรรณ, และ นิดา ลิ้มสุวรรณ. (2556). *ซาเทียร์ จิตบำบัด และการพัฒนาตนเอง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พนม เกตุมาน, สมบูรณ์ หทัยอยู่สุข, และ ชาญวิทย์ พรนภดล. (2559). การศึกษาความชุกของโรคสมาธิสั้น และปัจจัยที่เกี่ยวข้องของวัยรุ่นในศูนย์แรกรับเด็กและเยาวชนชายบ้านเมตตา. *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*, 61(1): 27-39.

พระเทพวิสุทธิญาณ (อุบล นนทโก). (2555). *อธิบายธรรมวิภาค ปริจเฉทที่ 1* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2547. 2547, 23 ธันวาคม. *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 121 ตอนพิเศษ 79 ก. หน้า 1-21.

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 25) พ.ศ. 2559. 2559, 7 เมษายน. *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 133 ตอนที่ 31 ก. หน้า 3-4.

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553. 2553, 22 พฤศจิกายน. *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 127 ตอนที่ 72 ก. หน้า 12-73.

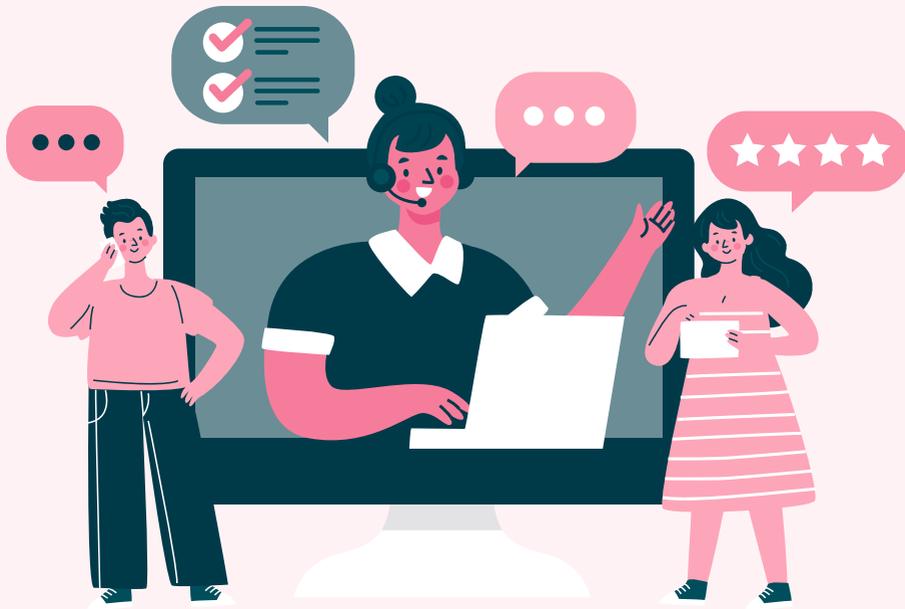
พันธุ์ณา กิตติรัตน์ไพบูลย์. (2562). *บัญชีจำแนกทางสถิติระหว่างประเทศของโรคและปัญหาสุขภาพที่เกี่ยวข้อง ฉบับที่ 11 โรคจิตเวช ความผิดปกติทางพฤติกรรมหรือความผิดปกติพัฒนาการระบบประสาทและโรคในหมวดอื่นที่เกี่ยวข้อง*. นนทบุรี: วนิดาการพิมพ์.

ศุภรัตน์ เอกอัศวิน, จอมสุรางค์ โพธิ์สัตย์, และ รสสุคนธ์ ชมชื่น. (2559). โรคทางจิตเวชของเยาวชนในสถานแรกรับเด็กและเยาวชนของไทย. *วารสารสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย*, 24(3): 154-166.

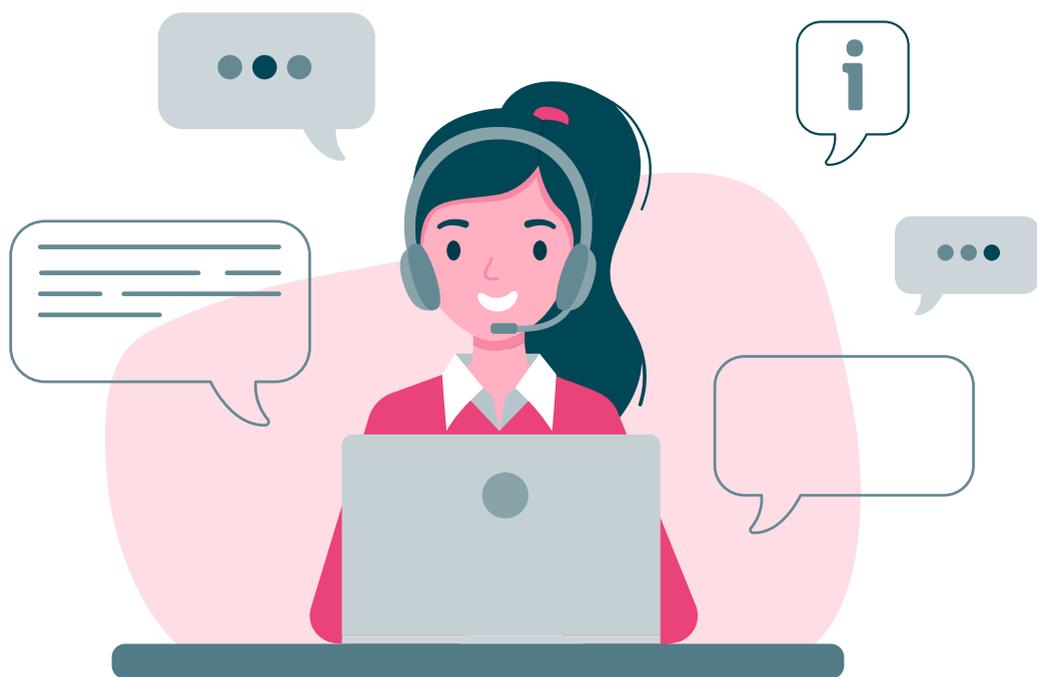
แวน เดอ คอลค์, เบสเซล. (2562). *ฝันร้ายในร่างกาย: สมอง ร่างกาย จิตใจ ในการเยียวยาบาดแผลทางใจ* (ภัทร กิติมานนท์, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: สวนเงินมีมา.

อัลเทอร์, อัดัม. (2561). *สุดแรงต้าน: การเพิ่มขึ้นของเทคโนโลยีและธุรกิจที่ทำให้เราเสพติด* (ดวงตา ปาวา, และจารุณี ศิริพันธ์, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: สำนักกิจการในพระตำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา.

# ກາຈພນຈກ

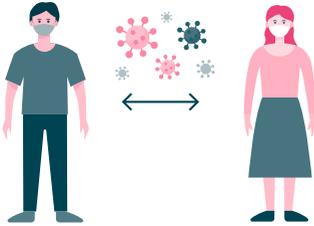


# การให้คำปรึกษา ผ่านระบบสื่อสารทางไกล





## COVID-19



### นโยบายเว้นระยะห่างทางกายภาพ (physical distancing)

เนื่องจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้มีการปรับรูปแบบการทำงานให้สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าว โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายเดิม การให้คำปรึกษาในคลินิกจิตสังคมของศาลเป็นงานหนึ่งซึ่งสามารถปรับรูปแบบจากการให้คำปรึกษาแบบเผชิญหน้าเป็นการให้คำปรึกษาผ่านระบบสื่อสารทางไกล เพื่อให้กระบวนการให้คำปรึกษายังดำเนินต่อไปได้ และยังเป็นทางเลือกของการให้คำปรึกษาในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของศาลในการนำระบบสื่อสารทางไกลผ่านจอภาพ (video conference) มาอำนวยความสะดวก เช่น การรายงานตัวต่อศาล โดยเฉพาะกรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยมีความยากลำบากในการเดินทาง

ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดบริการให้คำปรึกษาผ่านระบบสื่อสารทางไกล ได้แก่

### 1. ลักษณะการให้บริการ

#### การให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์

ผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาจะไม่เห็นหน้ากัน แต่ได้ยินเสียง ผู้รับคำปรึกษาอาจรู้สึกปลอดภัยที่ไม่ต้องเผชิญหน้า และอาจเหมาะสำหรับผู้ให้คำปรึกษาที่คุ้นเคยการใช้โทรศัพท์ แต่ไม่คุ้นเคยการใช้ระบบจอภาพ หรือไม่มีอุปกรณ์สื่อสารที่ใช้จอภาพได้ ส่วนข้อจำกัด คือ ผู้ให้คำปรึกษาจะไม่สามารถสังเกตสีหน้าท่าทางของผู้รับคำปรึกษาด้วย ต้องใช้ทักษะการสังเกตและการอ่านความรู้สึกผ่านคำพูดและน้ำเสียง รวมทั้งการส่งผ่านความรู้สึกไปยังผู้ให้คำปรึกษาจะทำได้ผ่านการพูด แต่ไม่สามารถส่งความรู้สึกทางสีหน้าท่าทางได้

#### การให้คำปรึกษาผ่านจอภาพ

ผู้รับให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาจะได้ยินเสียงและเห็นหน้ากัน สามารถสังเกตและส่งความรู้สึก



ผ่านสีหน้าท่าทางได้ เหมาะกับผู้รับคำปรึกษาที่มีอุปกรณ์สื่อสารที่ใช้จอภาพได้และมีระบบสื่อสารทางไกลที่เสถียรเพียงพอ

### 2. การบริหารจัดการ

#### ใช้อุปกรณ์สื่อสารหรือหมายเลขโทรศัพท์ของศาลเท่านั้น

ไม่ใช้อุปกรณ์สื่อสารหรือหมายเลขโทรศัพท์ส่วนตัวเด็ดขาด ทั้งนี้ เพื่อความโปร่งใสของการให้บริการ

เป็นการยืนยันตัวตนของผู้ให้คำปรึกษาว่าดำเนินการโดยหน้าที่ที่ศาลมอบหมาย ป้องกันการแอบอ้างแล้ว ทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยเสียหาย ป้องกันการรุกร้าความเป็นส่วนตัวของผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษารวมทั้ง เพื่อคงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาในรูปแบบของการให้คำปรึกษาของคลินิกจิตสังคมในระบบศาลเท่านั้น ไม่ใช่ความสัมพันธ์ส่วนตัว

### ควรใช้ application ที่เข้าถึงง่าย

เนื่องจากผู้รับคำปรึกษาต้องใช้ application เดียวกัน

### ผู้ให้คำปรึกษาอยู่ในสถานที่ที่เหมาะสม

สำหรับให้คำปรึกษา เช่น เป็นส่วนตัว เงียบ ไม่มีเสียงรบกวน

### มีขั้นตอนยืนยันตัวตน

ผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา โดยเทียบกับเลขบัตรประชาชน คดี พกติดการณ์แห่งคดี ป้องกันการให้บริการผิดคน



### เตรียมระบบและอุปกรณ์สื่อสารให้พร้อม

ก่อนเริ่มการให้คำปรึกษา เช่น ตรวจสอบสัญญาณสื่อสาร ตรวจสอบคุณภาพของอุปกรณ์และปริมาณแบตเตอรี่

### ผู้ให้คำปรึกษาควรใช้ที่เงียบหูฟังและที่วางอุปกรณ์สื่อสาร

เพื่อให้ผู้ให้คำปรึกษาได้ยินเสียงที่ชัดเจน ลดภาระในการถืออุปกรณ์สื่อสาร ช่วยให้ผู้ให้คำปรึกษาอยู่กับที่และมีสมาธิจดจ่ออยู่กับการให้คำปรึกษา

### กรณีให้คำปรึกษาแบบมีจอภาพ

ผู้ให้คำปรึกษาควรตั้งจอภาพให้ใบหน้าของผู้รับคำปรึกษาอยู่ใกล้เคียงกับกล้องหน้าของอุปกรณ์สื่อสาร เพื่อลดความคลาดเคลื่อนของปฏิสัมพันธ์ทางสายตา

## 3. การให้คำปรึกษา

- ผู้ให้คำปรึกษาแนะนำตนเอง และทวนสอบชื่อนามสกุลของผู้รับคำปรึกษา
- ผู้ให้คำปรึกษายังคงบทบาท 3 บทบาท ได้แก่ facilitator, life-coach และ psychoeducator
- ผู้ให้คำปรึกษาต้องรักษাজริยธรรมของผู้ให้คำปรึกษา โดยเฉพาะการรักษาความลับของผู้รับคำปรึกษา

ปรึกษา ไม่นำผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องเข้ามานั่งฟังข้อมูลการให้คำปรึกษา ไม่นำภาพและเสียงของผู้รับคำปรึกษาไปเผยแพร่

- ผู้ให้คำปรึกษาต้องใช้ทักษะการสังเกตและการฟังเป็นพิเศษ เพื่อประเมินภาษาพูดและภาษากายของผู้รับคำปรึกษา เช่น เนื้อหา น้ำเสียง สีหน้าท่าทาง เนื่องจากการให้คำปรึกษาผ่านระบบสื่อสารทางไกล อาจทำให้ประเมินภาษาพูดและภาษากายได้ยากขึ้น โดยเฉพาะผู้ให้คำปรึกษาที่มีปัญหาทางสายตา การได้ยิน ต้องฝึกฝนความไวและความแม่นยำของการประมวลภาพและเสียงที่ได้รับกับการถอดรหัสจากอวจนภาษา เป็นความเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกและความคิด

- ผู้ให้คำปรึกษายังใช้กระบวนการให้คำปรึกษา ได้แก่ การสร้างสัมพันธภาพและการตกลงบริการ การสำรวจปัญหา การวางแผนแก้ไขและจัดการปัญหา การยุติการให้บริการ และการบันทึกข้อมูล

- ผู้ให้คำปรึกษายังคงประเมินผู้รับคำปรึกษา โดยใช้แผนที่นำทาง (roadmap) ของการให้คำปรึกษา ในคลินิกจิตสังคม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้รับคำปรึกษา ได้แก่ ปัจจัยที่นำมาก่อน ปัจจัยกระตุ้น ปัจจัยที่ทำให้ปัญหาคงอยู่ และปัจจัยปกป้อง



- ผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาควรวางแผนแก้ไขและจัดการปัญหา โดยคำนึงถึงบริบทและสถานการณ์ในขณะที่ให้คำปรึกษา แนวทางแก้ไขปัญหามัน ต้องสอดคล้องและไม่ขัดต่อนโยบายของภาครัฐในขณะนั้น

การให้คำปรึกษาแบบเผชิญหน้าและการให้คำปรึกษาผ่านระบบสื่อสารทางไกล พอสรุปได้ดังตาราง



ตารางเปรียบเทียบการให้คำปรึกษาแบบเผชิญหน้า  
กับการให้คำปรึกษาผ่านระบบสื่อสารทางไกล

ประเด็น	การให้คำปรึกษาแบบ เผชิญหน้า	การให้คำปรึกษาผ่านระบบสื่อสารทางไกล	
		การให้คำปรึกษาผ่าน จอภาพ	การให้คำปรึกษาผ่าน โทรศัพท์
<b>ลักษณะการให้บริการ</b>			
การสังเกตสีหน้า ท่าทางและ อารมณ์ความรู้สึก	สังเกตสีหน้าท่าทางและ อารมณ์ความรู้สึกได้ชัด	สังเกตสีหน้าท่าทางและ อารมณ์ความรู้สึกได้ยาก กว่าการให้คำปรึกษาแบบ เผชิญหน้า	ไม่เห็นสีหน้าท่าทาง แต่ยัง สังเกตอารมณ์ความรู้สึกได้ จากน้ำเสียงและคำพูด
การสบตา	สบตาและสื่อสารโดย ใช้สายตาได้	ต้องจัดให้กล้องและ จอภาพผู้รับคำปรึกษาอยู่ ใกล้กัน จึงจะสื่อสารโดยใช้ สายตาได้	สบตาและสื่อสารโดย ใช้สายตาไม่ได้
การสัมผัส	สื่อสารด้วยการสัมผัสได้	สื่อสารด้วยการสัมผัส ไม่ได้	สื่อสารด้วยการสัมผัส ไม่ได้
<b>การบริหารจัดการ</b>			
อุปกรณ์สื่อสาร และหมายเลข โทรศัพท์	ไม่ต้องการ	ใช้อุปกรณ์สื่อสารหรือ หมายเลขโทรศัพท์ ของศาลเท่านั้น	ใช้อุปกรณ์สื่อสารหรือ หมายเลขโทรศัพท์ ของศาลเท่านั้น
การยืนยันตัวตน ของผู้ให้ คำปรึกษาและ ผู้รับคำปรึกษา	มีขั้นตอนยืนยันตัวตนของผู้ ให้คำปรึกษาและผู้รับคำ ปรึกษา	มีขั้นตอนยืนยันตัวตนของผู้ ให้คำปรึกษาและผู้รับคำ ปรึกษา	มีขั้นตอนยืนยันตัวตนของผู้ ให้คำปรึกษาและผู้รับคำ ปรึกษา

ประเด็น	การให้คำปรึกษาแบบ เผชิญหน้า	การให้คำปรึกษาผ่านระบบสื่อสารทางไกล	
		การให้คำปรึกษาผ่าน จอภาพ	การให้คำปรึกษาผ่าน โทรศัพท์
ความเร็วในการส่ง ข้อมูล	ห้องให้คำปรึกษา	ผู้ให้คำปรึกษาและ ผู้รับคำปรึกษาควร อยู่ในสถานที่เงียบสงบ เป็นส่วนตัว ไม่มีเสียง รบกวน	ผู้ให้คำปรึกษาและ ผู้รับคำปรึกษาควร อยู่ในสถานที่เงียบสงบ เป็นส่วนตัว ไม่มีเสียง รบกวน
<b>การให้คำปรึกษา</b>			
บทบาทผู้ให้คำ ปรึกษา	Facilitator, life-coach และ psychoeducator	Facilitator, life-coach และ psychoeducator	Facilitator, life-coach และ psychoeducator
จริยธรรม	รักษาจริยธรรมโดยทั่วไป ของผู้ให้คำปรึกษา	รักษาจริยธรรมโดยทั่วไป ของผู้ให้คำปรึกษา ไม่นำผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง เข้ามานั่งฟังข้อมูล การให้คำปรึกษา ไม่นำภาพของผู้รับ คำปรึกษาไปเผยแพร่	รักษาจริยธรรมโดยทั่วไป ของผู้ให้คำปรึกษา ไม่นำผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง เข้ามานั่งฟังข้อมูล การให้คำปรึกษา ไม่นำเสียงของผู้รับ คำปรึกษาไปเผยแพร่
ทักษะ	ต้องใช้ทักษะการสังเกต และการฟัง	ต้องใช้ทักษะการสังเกต และการฟังเป็นพิเศษ ต้อง ฝึกฝนความไวและความ แม่นยำของการประมวล ภาพและเสียง เพื่อความ เข้าใจอารมณ์ความรู้สึก และความคิด	ต้องใช้ทักษะการสังเกต และการฟังเป็นพิเศษ ต้อง ฝึกฝนความไวและความ แม่นยำของการประมวล เสียงที่ได้ยิน เพื่อความ เข้าใจอารมณ์ความรู้สึก และความคิด

ประเด็น	การให้คำปรึกษาแบบ เผชิญหน้า	การให้คำปรึกษาผ่านระบบสื่อสารทางไกล	
		การให้คำปรึกษาผ่าน จอภาพ	การให้คำปรึกษาผ่าน โทรศัพท์
ข้อได้เปรียบ	สังเกตและสื่ออารมณ์ความรู้สึกได้สะดวก	เหมาะกับสถานการณ์ที่ต้องรักษาระยะห่างระหว่างบุคคล เหมาะกับผู้รับคำปรึกษาที่มีอุปกรณ์สื่อสารที่มีจอภาพและมีระบบความเร็วการส่งข้อมูลที่เร็วเพียงพอ	เหมาะกับสถานการณ์ที่ต้องรักษาระยะห่างระหว่างบุคคล เหมาะกับผู้รับคำปรึกษาที่ไม่มีอุปกรณ์การสื่อสารที่มีจอภาพและไม่มีระบบความเร็วการส่งข้อมูลที่เร็วเพียงพอ เหมาะกับผู้รับคำปรึกษาที่ยังไม่กล้าเผชิญหน้ากับผู้ให้คำปรึกษา
ปัญหาอุปสรรค	ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่ต้องรักษาระยะห่างระหว่างบุคคล	สบตา สังเกต และสื่ออารมณ์ความรู้สึกยากกว่า	ไม่เห็นภาพ ไม่สามารถสบตาได้ สังเกตและสื่ออารมณ์ความรู้สึกได้ยากกว่า

ทั้งนี้ ผู้ให้คำปรึกษาสามารถเรียนรู้การให้คำปรึกษาผ่านระบบสื่อสารทางไกลได้จากวิดิทัศน์สาธิตการให้คำปรึกษาผ่านระบบจอภาพและการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ โดยผู้ให้คำปรึกษาและผู้จัดการคลินิกสามารถปรับการบริการให้สอดคล้องกับสถานการณ์อื่น ๆ หรือบริบทของคลินิกจิตสังคมในแต่ละศาล

## คำอธิบายประกอบการสาธิตการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ ระยะฝากฝัง

เวลา	คำบรรยาย
0:41	ผู้ให้คำปรึกษาแนะนำตัวเองและบทบาทของผู้ให้คำปรึกษา
0:53	ในทางปฏิบัติจริงต้องทวนสอบชื่อ นามสกุล ตามเลขที่บัตรประชาชนและสำนวนคดี
1:10	ทวนสอบความถูกต้องของบุคคลจากพฤติกรรมคดี
2:33	สำรวจปัจจัยปกป้อง ผู้ที่ประกันตัวคือแม่
2:48	ตกลงบริการโดยแนะนำจุดมุ่งหมายของคลินิกจิตสังคม
3:36	แนะนำสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษามีความเป็นส่วนตัวรักษาความลับของตนเอง
4:02	สำรวจความรู้สึกในภาวะวิกฤต
4:26	ประเมินวิธีการรับมือกับปัญหาของผู้รับคำปรึกษาในภาวะวิกฤต
4:54	ทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษาตามแผนที่นำทาง (roadmap) ในระยะวิกฤติ
5:58	ทวนสอบความเข้าใจของผู้รับคำปรึกษา
6:14	เริ่มขั้นตอนสำรวจปัญหาและสาเหตุของการก่อคดี
6:52	สำรวจตัวกระตุ้นภายใน
7:06	ตัวกระตุ้นภายใน คือ อารมณ์เครียด
7:52	สำรวจวิถีชีวิตที่นำมาก่อนการถูกจับครั้งนี้ (ปัจจัยที่นำมาก่อน – predisposing factor)
8:35	สำรวจภาวะเสถียรของผู้รับคำปรึกษา
9:06	ปัจจัยที่นำมาก่อน คือ พ่อแม่แยกทางกันตั้งแต่ผู้รับคำปรึกษายังเด็กห่างเหินพ่อแม่
9:32	การคบเพื่อนที่ชวนเสพยา เป็นปัจจัยที่ทำให้ปัญหาคงอยู่ (perpetuating factor)
10:45	บทบาท psychoeducator สำรวจสภาพวิถีชีวิตปัจจุบัน ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรค COVID-19

เวลา	คำบรรยาย
11:54	สำรวจผลกระทบต่อการรับรู้ชีวิตที่ต่างจากเดิมหลังจากมีคดีว่าเป็นอย่างไร (ผู้ให้คำปรึกษาจะได้วางแผนในการให้คำปรึกษาได้เหมาะสม)
12:33	สำรวจความสัมพันธ์กับแม่ในระดับที่ลึกขึ้น
12:46	ผู้ให้คำปรึกษาได้ทราบข้อมูลเบื้องต้นแล้วว่าแม่คือคนสำคัญของผู้รับคำปรึกษา
13:28	สำรวจความรู้สึกที่มีต่อแม่ที่ต้องบอกความจริงว่าถูกจับ
13:49	บทบาท facilitator ถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาได้สำรวจตนเองลึกขึ้น
14:10	ถามท่าทีของแม่เพื่อประเมินความสัมพันธ์ระหว่างแม่ลูกในระดับลึกขึ้น
14:46	จากปฏิกิริยาที่มีต่อกันระหว่างแม่ลูกจะทำให้ผู้รับคำปรึกษาได้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ใหม่
15:08	ถามเพื่อให้สำรวจและเข้าใจตนเองลึกซึ้งขึ้น
15:20	ถามเพื่อตอกย้ำการเปลี่ยนทัศนคติ
15:52	สะท้อนความรู้สึกเพื่อแสดงความเข้าใจผู้รับคำปรึกษา
16:04	สรุปความขมวดประเด็นความรักของแม่ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น
16:14	ถามเพื่อให้ลองคิดในมุมมองของแม่ เป็นการขยายโลกทัศน์ของผู้รับคำปรึกษา
16:47	ถามเพื่อทำความเข้าใจกับ “คำว่าเหมือนพ่อ”
17:13	สรุปความแล้วชวนให้คิดถึงความรู้สึกของแม่ที่เหงาเพื่อให้เข้าใจและเห็นใจแม่
17:48	กระตุ้นให้คิดวางแผนชีวิตระยะสั้น
17:59	ต้องจัดการกับความรู้สึกอดีต เครียดด้วยวิธีการใหม่ที่ดีกว่า ปลอดภัยกว่า
18:51	เน้นประเด็นสำคัญ คือ การจัดการกับความรู้สึกอดีตที่ต้องอยู่บ้านมากขึ้นในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรค COVID-19
19:04	ใช้การป้องกันการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 เป็นปัจจัยปกป้องจากเพื่อนซึ่งเป็นตัวกระตุ้นภายนอก

เวลา	คำบรรยาย
19:44	ฝึกซ้อมการปฏิเสธคำชวนของเพื่อนซึ่งเป็นความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจริงได้ สร้างภูมิคุ้มกันภายในให้ผู้รับคำปรึกษา
20:09	ฝึกบอกตัวเองเพื่อทำความเข้าใจกับตัวเองก่อน (self-talk)
20:47	ใช้สถานการณ์ปัจจุบันเป็นเครื่องตอกย้ำให้ผู้รับคำปรึกษารักตัวเอง
21:22	อารมณ์รู้สึกเหงา เป็นปัจจัยที่นำมาก่อน (Predisposing factor)
21:56	ปรับมุมมองเปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาส
22:03	เปลี่ยนปัจจัยที่ทำให้ปัญหาคงอยู่ (perpetuating factor) เป็นปัจจัยปกป้อง (protective factor)
22:13	สำรวจการสื่อสารภาษารักกับแม่ เพื่อตอกย้ำความสัมพันธ์ที่ดีกับแม่ เสริมพลังปัจจัย ปกป้อง
22:44	ทวนความภาษารักของแม่ เพื่อเสริมพลังปัจจัยปกป้อง
22:58	ถามเพื่อกระตุ้นให้คิดเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับเป็นบทบาทของผู้ให้เพิ่มทักษะชีวิต
23:05	ภาษารักที่ต้องการแสดงคือการกอดแม่
23:16	บทบาท facilitator สนับสนุนให้แสดงภาษารักต่อกัน
24:09	บทบาท facilitator กระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาสรุปการเปลี่ยนแปลงของตนเอง หลังได้รับคำปรึกษา
25:13	ตอกย้ำจุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษา
25:20	คือการไม่ก่อคดีซ้ำ การรายงานตัวต่อศาล การมาพบผู้ให้คำปรึกษา
25:30	เปิดโอกาสให้ผู้รับคำปรึกษาได้ถามประเด็นที่ยังไม่เข้าใจ ไม่กระจำง
26:03	ผู้ให้คำปรึกษาต้องแจ้งบทบาทให้ชัดเจนว่าไม่มีหน้าที่ตัดสินคดี
26.54	เน้นย้ำประเด็นผู้รับคำปรึกษาได้สัมผัสความรักจากแม่แล้ว

## คำอธิบายประกอบการสาธิตการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ ระยะหลังพิพาท

เวลา	คำบรรยาย
0:40	ผู้ให้คำปรึกษาแนะนำตัวและทวนสอบระบุบุคคลของผู้รับการปรึกษา
0:57	ทวนสอบความเข้าใจต่อคำพิพาท
1:55	สอบถามความรู้สึกต่อคำพิพาทเพื่อให้เกิดกำลังใจ
2:20	สำรวจสถานการณ์เสี่ยงต่อการก่อคดีซ้ำ
3:08	สำรวจการปรับตัวกับสถานการณ์ปัจจุบัน
3:45	ให้นิยามการเปลี่ยนแปลงตามวิถีชีวิตใหม่
5:23	สำรวจพฤติกรรมรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
6:12	ถามการวางแผนชีวิตระยะต่อไป
6:27	สำรวจแรงจูงใจที่วางแผนกลับไปเรียน
7:46	บทบาท life-coach ถามการกำหนดเป้าหมายและแผนการปฏิบัติที่ชัดเจน
9:09	ถามแนวทางการปรับตัวเพื่อเตรียมการล่วงหน้า
9:52	บทบาท life-coach ถามเพื่อสร้างแรงจูงใจต่อการเปลี่ยนแปลงตนเอง ในระยะยาว
10:39	สะท้อนข้อมูลปัจจัยปกป้องจากเครือข่าย
11:30	เสนอรูปแบบการให้คำปรึกษาทางไกลผ่านจอภาพเพื่อเป็นอีกทางเลือก
12:46	ถามเพื่อประเมินความเสี่ยงและทบทวนการเปลี่ยนแปลงของตนเอง
13:45	สรุปความ และระบุประเด็นเพื่อติดตามการเปลี่ยนแปลงที่ได้ กำหนดเป้าหมายไว้

## คำอธิบายประกอบการสาธิตการให้คำปรึกษาทางไกลผ่านจอภาพ ระยะฝากัง

เวลา	คำบรรยาย
0:17	ผู้ให้คำปรึกษาแนะนำตัว
0:27	ทวนสอบชื่อ นามสกุลของผู้รับคำปรึกษา
0:44	เริ่มสำรวจปัญหา สาเหตุการกระทำผิด โดยเริ่มจากพฤติกรรมคดี
2:12	ตกลงบริการ แนะนำบทบาทคลินิกจิตสังคม
2:58	สำรวจปัจจัยปกป้องจากข้อมูลการประกันตัว
3:41	สำรวจความรู้สึกในภาวะวิกฤต
4:31	ประเมินวิธีการรับมือกับปัญหาของผู้รับคำปรึกษาในภาวะวิกฤต
5:06	ถามเพื่อตรวจสอบสถานการณ์และแสดงความเข้าใจผู้รับคำปรึกษา
5:39	สำรวจผลกระทบต่อวิถีชีวิตจากสถานการณ์ปัจจุบัน
6:39	สำรวจเส้นทางการเสพยาเสพติด
7:14	ดื่มสุราเพื่อให้ลืมความเครียด
8:17	สรุปความเพื่อแสดงความเข้าใจผู้รับคำปรึกษา
8:40	สำรวจพฤติกรรมเสพยาบ้า
9:32	สำรวจความสัมพันธ์ในครอบครัวซึ่งเป็นปัจจัยที่นำมาก่อน
9:56	ผู้รับคำปรึกษาบอกความรู้สึกภายในที่ผิดหวังต่อตัวเองที่ทำให้ครอบครัวผิดหวัง
10:32	ผู้ให้คำปรึกษาสะท้อนข้อมูลย้อนกลับให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจการแสดงความรักของแม่
11:18	บทบาท facilitator ที่ช่วยผู้รับคำปรึกษาให้สำรวจอารมณ์ความรู้สึกในระดับลึกลงไปอีก
11:41	ถามเพื่อสำรวจเป้าหมายการเปลี่ยนแปลงตัวเอง
11:47	สะท้อนปัจจัยปกป้อง ซึ่งก็คือความรักของแม่ที่ไม่มีเงื่อนไข
11:54	ถามเพื่อกระตุ้นให้ทำความเข้าใจตนเองกับคำว่า “เริ่มใหม่”

เวลา	คำบรรยาย
12:31	ใช้คำพูดที่ปรับจากปัญหาไปเป็นเป้าหมายระยะสั้นที่เป็นด้านบวก
12:41	ได้ใช้ชีวิตครอบครัวที่อบอุ่นตั้งแต่ได้รับการประกันตัว
13:05	สำรวจความสัมพันธ์กับสมาชิกคนอื่นในครอบครัว
13:44	ทวนความ ความสัมพันธ์กับพ่อและแม่ เพื่อแสดงความเข้าใจและสนใจผู้รับคำปรึกษา
14:56	ถามเพื่อชวนให้คิดมุมมองใหม่ เปลี่ยนวิกฤตเป็นโอกาส
15:25	ถามซ้ำเพื่อให้ตอกย้ำความหมายของการทำตัวดี
16:12	กระตุ้นให้กำหนดแผนระยะสั้นในช่วงประกันตัว
17:47	สะท้อนความรู้สึกผิด และความตั้งใจที่จะเปลี่ยนแปลงตนเอง
18:03	บทบาท facilitator เอื้ออำนวยให้แสดงความรู้สึกที่แท้จริงกับแม่
18:50	ให้ลองฝึกซ้อมพูดกับแม่ เนื่องจากไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน
19:13	บทบาท life-coach ให้กำลังใจ เสริมความมั่นใจ
19:34	ประเมินการจัดการกับความเครียดซึ่งเป็นตัวกระตุ้นภายใน
20:05	ถามเพื่อให้สำรวจปัจจัยปกป้อง คือความสัมพันธ์กับแม่
21:06	ถามเพื่อให้ตระหนักถึงปัจจัยกระตุ้นภายนอก (เพื่อน) ซึ่งจะนำไปสู่การกระทำผิดกฎหมาย
22:02	ถามเพื่อกระตุ้นให้ลองคิดวิธีการคลายเครียดวิธีอื่น
22:31	ทัศนคติของผู้ให้คำปรึกษาที่ยอมรับพฤติกรรมทางเลือkd้านบวกของผู้รับคำปรึกษา มีความสำคัญมาก
23:32	ถามการสื่อสารภาษารักกับแม่ด้วยการกอดเพื่อเป็นทางเลือก
24:47	ถามเพื่อกระตุ้นและตอกย้ำการตัดสินใจปรับพฤติกรรมโดยใช้คำเปรียบเทียบ
25:02	ตอกย้ำจุดมุ่งหมายตามแผนที่นำทางในระยะประกันตัว
25:25	ตอกย้ำประเด็นการหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงต่อการก่อคดีซ้ำ
25:51	บทบาท life-coach ให้ฝึกปฏิเสธในสถานการณ์จำลอง

เวลา	คำบรรยาย
26:59	การกล้าจะบอกเพื่อนว่าจะเลิกเป็นข้อความสำคัญที่ผู้รับคำปรึกษาจะต้องกล้าพูด
27:09	กล้าบอกเลิกเพื่อเป็นคำมั่นสัญญาต่อตนเองที่จะเปลี่ยนแปลง
27:50	ความรู้สึกผิด อยากจะเริ่มต้นใหม่ เป็นคำพูดสำคัญที่บอกตัวเองว่าจะเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตตนเองใหม่ที่ดีขึ้น
29:12	กระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาสรุปพฤติกรรมที่จะนำไปปฏิบัติ
29:17	เป็นการแสดงความรับผิดชอบและให้คำมั่นสัญญากับตนเอง
29:32	เสริมพลังความตั้งใจ จดจำความรู้สึกและประสบการณ์ที่ดีจากการสื่อสารภาษารักกับแม่



## คำอธิบายประกอบการสาธิตการให้คำปรึกษาไกลผ่านจอภาพ

### ระยะหลังพิพากษา

เวลา	คำบรรยาย
0:28	ขั้นตอนสร้างสัมพันธภาพ (ในสภาพการทำงานจริง ผู้ให้คำปรึกษาอาจจะไม่ใช่คนเดิม)
1:28	ทวนสอบความเข้าใจเกี่ยวกับคำพิพากษา
1:48	ชี้แจงเหตุผลของการให้คำปรึกษาทางไกลผ่านจอภาพ
2:47	อธิบายคำพิพากษาของศาลให้กระจ่าง
4:03	ทวนสอบความเข้าใจคำพิพากษาและสำรวจการวางแผนชีวิตหลังจากนี้
4:31	สำรวจสภาพการณ์ทำงานในปัจจุบัน
4:55	สำรวจวิถีชีวิตหลังจากมีคดี
6:03	ทวนความเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาได้เห็นด้านบวกของตนเอง
6:20	ประเมินความสัมพันธ์ในครอบครัวหลังมีคดี
7:06	ประเมินปัจจัยกระตุ้นภายนอก-ความสัมพันธ์กับเพื่อนกลุ่มเดิม
7:24	สำรวจแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงตนเอง
8:23	ถามเพื่อประเมินขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
8:29	ถามเพื่อประเมินว่าได้ให้คำมั่นสัญญากับครอบครัวแล้วหรือไม่ อย่างไร
9:01	ถามความรู้สึกที่เกิดขึ้นที่ได้รับโอกาสจากแม่ เพื่อให้เกิดกำลังใจ
10:05	สะท้อนความรู้สึกเพื่อให้เกิดกำลังใจ
10:18	ถามเพื่อกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกว่ายังคงได้รับพลังใจจากแม่
10:43	ถามเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาได้ทบทวนตัวเอง ได้เห็นการเปลี่ยนแปลงของตนเองในทางที่ดีขึ้น
11:17	สะท้อนความรู้สึกที่มีคุณค่าของตนเองและของแม่
11:24	สำรวจความมุ่งมั่นที่จะหลีกเลี่ยงตัวกระตุ้นภายนอก

เวลา	คำบรรยาย
12:21	สำรวจสภาพของเพื่อนกลุ่มใหม่ เพื่อประเมินว่าเป็นปัจจัยเสี่ยงหรือปัจจัยปกป้อง
13:12	สำรวจการรับรู้ต่อมุมมองของแม่ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของผู้รับคำปรึกษา เพื่อให้เกิดกำลังใจ
13:40	ถามให้บทวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านบวกของตนเอง เพื่อให้เกิดกำลังใจ
14:38	ชี้ประเด็นเสี่ยงต่อการติดเชื้อ COVID-19 จากการเล่นฟุตบอลกับเพื่อน เพื่อให้รักตนเองมากขึ้น
16:09	บทบาท life-coach ถามกระตุ้นให้กำหนดแผนชีวิตในระยะต่อไป
16:25	ชวนให้คิดถึงแผนการทำงานที่เป็นไปได้ในสถานการณ์ปัจจุบัน
17:38	กระตุ้นให้คิดทางเลือกการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับในภาวะปัจจุบัน
18:54	ถามซ้ำเพื่อกระตุ้นให้ทวนสอบความตั้งใจเปลี่ยนแปลงของตนเอง
20:06	ตอกย้ำประเด็น อย่าประมาทเด็ดขาด อย่าเผลอใจเด็ดขาด
20:25	ย้ำภาพในใจและประสบการณ์ด้านบวก เพื่อส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง
21:13	กระตุ้นและสนับสนุนให้บอกความตั้งใจกับแม่ เพื่อย้ำบอกกับตนเอง เพื่อให้แม่เป็นพยานในคำมั่นสัญญาแห่งความตั้งใจ



# คำแนะนำ การจัดอบรมโดยใช้ระบบสื่อสารทางไกล



## คำแนะนำ การจัดอบรมโดยใช้ระบบสื่อสารทางไกล

เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมที่ต้องมีการรวมตัวและรักษาระยะห่างได้ยาก รวมทั้ง มีข้อจำกัดด้านการเดินทางข้ามจังหวัดของวิทยาการ วิทยาการสามารถปรับการอบรมโดยใช้ระบบสื่อสารทางไกล โดยมีข้อคำนึง ดังนี้

1. วิทยาการและผู้เข้ารับการอบรมควรศึกษาเครื่องมือสำหรับระบบสื่อสารทางไกลก่อนวันอบรมจริง
2. วิทยาการต้องเผื่อเวลาสำหรับการสร้างสัมพันธภาพกับผู้เข้ารับการอบรม ควรมีการทักทายโดยการเปิดกล้อง เพื่อให้เกิดการสื่อสารสองทางระหว่างการฝึกอบรม
3. การอบรมโดยใช้ระบบสื่อสารทางไกลอาจมีข้อจำกัดในการฝึกปฏิบัติ วิทยาการสามารถปรับวิธีการได้ ดังนี้
  - จัดแบ่งห้องย่อย เพื่อฝึกปฏิบัติตามแผน สามารถทำได้เมื่อมีเครื่องมือพร้อมและวิทยาการประจำกลุ่มมากพอ
  - เปลี่ยนชั่วโมงฝึกปฏิบัติเป็นชั่วโมงสาธิตการให้คำปรึกษา หรือนำกรณีศึกษามาอภิปรายร่วมกัน กระตุ้นให้ผู้เข้ารับการอบรมแสดงความคิดเห็น และสกัดสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการสาธิตการให้คำปรึกษาหรือกรณีศึกษา
4. วิทยาการสามารถปรับตารางการอบรมตามความเหมาะสม โดยประเมินตามสภาพของผู้เรียน และวัตถุประสงค์การเรียนรู้
5. วิทยาการอาจให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้ในแต่ละวันตามกระบวนการทบทวนตนเอง (reflection) ผู้เข้ารับการอบรมจะได้ทบทวนประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ในแต่ละวัน อาจเลือกคำถามท้ายหลักสูตร บางคำถามมาเป็นแนวทาง หรือตั้งคำถามใหม่ก็ได้





## **หลักสูตรแกนกลางการให้คำปรึกษา คลินิกจิตสังคมในระบบศาล**

จัดทำโดย สถาบันกัลยาณ์ราชนครินทร์ 23 หมู่ 8 ถนนพุทธมณฑลสาย 4  
แขวงทวีวัฒนา เขตทวีวัฒนา กทม. 10170 โทร. 0 2441 6100

<http://www.galaya.go.th>